7/0117

جلال نوری

تاریخ استقبال

— ۱ —

مسائل فکریه

فلسفه و استقبالی. — روحیون، مادیون، وحدیون. — سپیریتیزم وسائره. — دین واستقبالی. — مسلمانلقده حریت فکریه، ابن رشد، ابن سینا و سائره. — یکی عقائد اسلامیه. — فن و استقبالی. — شعر، ادبیات، طبایع، امزجهٔ بشر، غایهٔ امل، صنایع نفیسه و استقبالاری. — زمان حاضرك مولداری: قلاسیق یونانستان، مدنیت عربیه، رنسانس، رفورم، رهنسانس ۸۹۰ انقلابی.

استانبول

یکی عثمانلی مطبعه وکتبخانه سی

۱۳۳۱ — هجری

19/IX/1963
جلال نوری

تاریخ استقبال

VELİ ERTAN
KÜTÜPHANESİ
Kayıt No.

— ۱ —

مسائل فکریه

فلسفه و استقبالی .— روحیون ، مادیون ، وحدیون .— سپیریتیزم وسائره .— دین واستقبالی.— مسلمانلقده حریت فکریه ، ابن رشده ابن سینا و سائره . — یکی عقائد اسلامیه .— فن و استقبالی .— شعر ، ادبیات ، طبایع ، امزجهٔ بشر ، غایهٔ امل ، صنایع نفیسه و استقبالاری . — زمان حاضرك مولدلری: قلاسیق یونانستان ، مدنیت عربیه ، رەفورم ، رەنەسانس ۸۹۰ انقلابی .

استانبول

بکی عثمانلی مطبعه وکتبخانه سی

هجری — ۱۳۳۱

فتح کلام

کچن سنه انتشار ایدن بر قاچ پارچه اثرم ـ که بك معلوم، فقط بزجه هنوز ساحهٔ مباحثه یه قونمامش و یاقونولمغه جسارت ایدلمامش مسائلدن عبارتدی ـ قارئین کرامجه کوزل بر صورتده قبول اولوندی . آلدیغم مکتوبلردن ، خصوصی صورتده مظهر اولدیغم تشویقاتدن آ کلادم که دها بر طاقم مسائلك قورجالنمسی فنا اولمیه جق . بتون مسئله لری کوزمك اوکنه کتیردم . مهما امکن بونلری خلاصه و ألده ایده جکم نتائجه کوره استقبال حقنده بر آز کهانت فروشلق ایتمکی بك بیهوده کورمدم .

نشرینه باشلانیلان بو کتاب ، بناءً علیه ، اوچ قسمدن عبارت بولونه جقدر :

۱ ـــ مسائل فکریه ، ۲ ـــ مسائل سیاسیه ، ۳ ـــ مسائل اجتماعیه. بوقسملرظن ایدرم که الحالة هذه دماغ بشری اشغال ایدن بتون مسئله نرك لبنی احتوا ایدر.

سهولت اولمق اوزره مذکور اوچ قسمی آیری آیری طبع ایدیورز .

بو برنجی قسمده عقائد حاضره‌نك وجوب تعديلنه دائر اولان بر بحث البته ارباب علاقه‌نك نظر ابتصارینی جلبدن خالی اولمیه‌جقدر . مؤلفات سائره‌مده فقهك لزوم اصلاحندن بحث ایتمش ایدم . بو فصل ایله‌ده اسلامك وجوب تجددینه دائر اولان مطالعاتمك جمله‌سنی قارئینه عرض ایتمش اولویورم .

فلسفیاته دائر مباحث اك جدی آثاردن آلنمشدر.

امید ایدرم‌که « تاریخ استقبال » عنوانلی سلسله‌ده آندن اولکی اوراق پریشان کبی قارئینجه خوش کورینور و کمال افتخارله‌شاهدی اولدیغمز انتباه‌فکریمزه مهما امکن خدمت ایتمش اولور .

غلطه ۲۹ اغستوس ۱۳۲۹

جلال نوری

تاریخ استقبال

« تاریخ استقبال » ملك پلانی حاضرلمق ایچون ، کویده ، دکزه ناظر اوطه‌مك بالقونده ، کیجه یاریسنه یقین بر زمانده ، تفکراته طالمش ایدم . هیچ بر سس ، هیچ بر طالغه ، هیچ بر قابیق سکونی اخلال ایتمیوردی . آی کائناتك بو حضور تامنی اصلا بوزمامق اوزره ، یکموزه جوار اولان تپه‌دن طلوع ایتدی . ثانیه‌دن ثانیه‌یه یوکسلدی . سسز ، صداسز سمای ذی فسحتك کوردیکمز قسمنی فتحله ، دکزلره‌ده ، عکس سیمینی ایله حاکم اولدی . بیلدیزلر ، کهکشان ، قمرك مظفریتی ایله اهمیتلرینی ، پارلاقلقلرینی غائب ایدیورلردی .

قرالتی ایچنده ، سیاه ، نورسز ، اسکی بر قارغوبوط کورونوردی . فقط ، اوده بر محجوب وضعیتنده ، یواش یواش ، کیزلی کیزلی ، حصار جهتندن کلوب طرابیه سمتنه طوغری کیتدی . دیه بیلیرم که سکون و سکوتی بوزه‌مدی . بر قاچ دقیقه صکره بر کیجه قوشی هرنصلسه بر یردن قوپوپ ، بر شهاب ظلمانی کبی ، صاووشدی ،

کیتدی . حضور و سکون آرتق قطعیاً عالمه فرمان فرما ایدی .

ذهنم ، برمدت ، آیوازووسکی‌نك حریم روحانیتی اولدی : قارشیده بالکز قرص قمری ، قراکلق بکقوز و باشا باغچه ساحلنی ، دکزی ، سروسیمینی ، بی مجال اوزاقده کیدن و یا کیده‌میه‌ن یلکنلی کمی‌یی دکل ، آرقه‌مده‌کی تپه‌ده ، هر حالده بنم بالقونمدن دها کوزل بر نظارتی اولمسی لازم کلن بر کرسئ سدید استغراقده ، روس صنعتکار طبیعت ـ مفتوننك روح حیرانی کوریيوردم .

دائما تاریخ استقبالی دوشونمکده ایدم ، دائما ، مجنونانه ، ماضی و حالی ، قدر و استقبالی محیط اولهجق بر دستور آرامقله مشغولدم . او اثناده ، مکوناتده بر اهتزاز حس ایتدم . آفتاب ، طاغلر ، انجم ، دریا بر آز قیپردامدی . عمومی بر زلزله ایله عالم صارصیلیر کبی اولدی . بالکز بنم مفکرهم پرنده ثابتقدمدی . بولندیغم محل چوکدی ، سسسزجه یقیلدی . حضور و سکون ایله یوارلانیوردم . بر مدت یوارلاندم . فقط تلاشده و یاقور-قوده دکلدم . اورکیوردم . ینه عینی قمرك تنویر ایتدیکی بر نهر ساحلنه هبوط ایتدم . هوا صیجاقدی . عظمتلی

بر نهر آهنکله آقوب کیدیوردی . اوراده‌ده کیمسه‌لره تصادف ایتمدم . قارشی ساحلده ، حرمالقلرك آره‌سنده باصره و مفکره‌یی اعجاب ایده‌جك بر اسلوبده یاپیلمش بربنای مهیب کوردم. خیلی یوروبوب دره‌نك او سرایه موازی ساحلنه قدر کیتدم. اورادن سرایك منظره‌سی دها طنطنه‌لی ایدی . بیکلرجه صماقی ستون ، هیبتلی دیوارلر ، همایون طرز بر قپو، آکا منتهی اولان مهیکل بر شهراه ، هر ایکی طرفنده‌کی آبده‌لر ، دیکیلی طاشلر ، جداً ولهذا برمنظره تشکیل ایدیوردی . بنجه ، اوزمان، غایهٔ امل نهری کچمك ، بو معجزهٔ صنعت، هر نه ایسه ، آنك حریمنه کیروب اوراده‌کی محیرالعقول شیلری‌ده کورمکدی . اوزون مدت باغردم ؛ طویان اولدی . بونکله برابر مائی بر آیدینلق سرایك پنجره‌لرندن فشقیر - یبور ، و ، پك درینـدن غایت آهنکدار و بایغین بر موسیقی صداسی کلیوردی. استرحامکارانه تکرار باغردم، هیچ کیمسه امدادیمه شتاب ایتمدی . نومید ومأیوس تام آغلیه‌جق بر حاله کلدیکمده پك اوزاقدن ، بر صندال قرالتیسی کوزومه ایلیشدی. یوکسك سس ایله استمداد ایتدم . نهایت صندال بولندیغم یره یناشدی، سیم سیاه، فقط کوزل و روحانی صفت برزنجی ، دیلمی آ کلامد-

یغی حالده ، بنی صندالنه آلدی و بر قاچ کورك چکدکدن صکره سرایك خالی ریختمنه براقدی . یقیندن منظره دها عظمتلی ایدی . بنی بر خشیت آلدی . جسمم و شخصیتم پك کوچولدی . بو تنها فقط ذی احتشام قصر معلاده عادتا اوتانیوردم . دیوارلرده کی منقوشات جانلانمغه آماده بر حالده کبی کورینیوردی . هرچه باد آباد قپودن ایچری یه کیردم . اورالری بذاته ضیادار دی. بعضاً صاری ، بعضاً پارلاق مائی بر ضیا ، بی انتهایه رمز اولان اوهندسی و بدیع متسلسل صالونلری، بیتمز توکنمز قوریدورلری تنویر ایدییوردی .

بر خیلی مدت یورودم. محجوبانه و والهانه یورودم . حیران و متحسر یورودم و دوشوندم . اوزاقده ، بر آز قویتو بر کوشه ده براثر حیات کورور کبی اولدم . خیزلی آدیملرله اوسمته طوغرولدم . دیوارلری ، طاوانی دوشه مه سی وبتون مفروشاتی طاشدن یاپیلمش بر کنیشجه اوطه نك اوجنده صاچی ، صقالی ، بیینی متروش فقط اختیار اولدیغی حال و شاشندن آکلاشیلان بر ذات قالین و آغیر بر طومار آچمش . مطالعه یه غرق اولمشدی .

ناصیه سندن براریب ذوحکم اولدیغی آکلاشیلیوردی. مطالعه سی پك دقتلی ایدی . هم اوقویور ، هم محاکمه

ایدیور ، همده ذهننده بر طاقم یکی معادلات فکریه قرارلشدیریوردی . بر دقیقه پیر حکیمك حضورنده وجه صبیحنی تدقیق ایتدم . بر رؤیادن اویانیر کبی . اختیار ، آیاق سسندن متأثر اولهرق مطالعه‌سنی براقدی . صمیم روحندن بر سلام ایذالیله بنی دلسیر التفات ایتدی . یانه اوطوردم . هیچ کورمدیکم بر اسلوب معماریده ، کوزل ودبدبه‌لی بر اوطه . دیوارلر اینجه منقوشات ایله مزین . حاصلی بنم ایچون یپ یکی بر ساحهٔ تقدیر ! لین و متبسم بر طور و ادا ایله حکیم کیم اولدیغمی ، نره‌دن کلدیکمی ، حل ایدیله‌جك بر مشکلم ، اسعافه شایان براملم ، قابل دفع بر احتیاجم اولوب اولمدیغنی صوردی . آندن اول بن کندیسنك هانکی ذات عالی اولدیغنی سؤال ایتدم . هردم متزاید بر صمیمیت اخلاصکارانه‌ایله ، اریب :

ـ اوغلم ، بنم اسمم تیتمه‌سدر . یاشم طقسان ایکیدر . فرعون عظیم الشان شوکتلو عظمتلو ولی نعمت عالم معبود احق واتم ، یموت مطلق واجب الوجود بالحق طوطموزیس حضرتلرینك وزیری ، کاهنی و وقعه نویسی‌یم . وقوعات حادثه‌یی ضبطه مأمور اولدیغم کبی ، قصص ماضیه‌یی‌ده تحقیق و تحریر جملهٔ وظائفمدندر . بوسرای ، فرعون حضرتلرینك اقامتکاه شتویلریدر . بتون

حیاتم ، بوراده ، مطالعهٔ وثائقه وقف ایدلمشدر . شو کوردیکك طومارلرك ایچندن بنی نوعمز ایچون استفاده‌یی موجب حقائق استخراجیله مشغولم. متأهل دکلم . اولاد وعیالم ، اقربا و تعلقاتم یوق . حرص و آمالدن‌ده منزهم. یکانه آرزوم جمله‌یه فکراً استفاده بخش اولمقدر . سن کیمسك ؟ سن بو دیارك اهالیسنه بکزه‌میورسك . البته اوزاق یرلردن ، بزه مجهول اقلیملردن کلیورسك . اورالردن عجبا نه تحفهٔ استغراق کتیردك ؟ بنی شمدیدن دها اعلا ایده‌جك بر سر وحکمته مظهر میسك ؟ معبودك کیمدر ؟ اشتغالاتك نه کبی ماده‌لردر ؟ بو دهر بی بقاده بدبختمیسك، یوقسه طالعك سکا یاورمی؟ بندن برمعاونت ایسته‌رمیسك ؟ مشکلك نه در ؟ سکا قارشی نه کبی بر وضعیتده بولونملیم که مهما امکن اکداریکی تهوین، اذواقکی تزیید ایده‌یم ؟ سویله ای عزیز اوغلم !

حضرتك ألینی اوپدم و کمال سکونتله حالمی عرض ایتدم :

— استاد عالی خصلت! بن شمالده آق و قره دکزلرك ملتقاسنده ترك حکومتنك پای تختی و قسطنطنیه دنیلن شهرك سکنه‌سندنم . بد بخت فقط شواله‌ره‌سق . مظلوم فقط عالی جناب بر قومك اولادندنم . مجری اون دردنجی

عصرده یاشیورم. صنعتم تحریردر. استقبالك تاریخی یازمق هوسنه دوشدم. شعاع نظرمی آتی یه ارجاع امایله دوشونیوردم. هر نصلسه، طالع بنی یدی بیك سنه اوله، بو سرای خشیت احتوایه. و چوق شکر، سزك کبی مزایای جلیله‌سی ناصیه‌سنده لمعان اولان برفیلسوف عالینك آستانه آتدی. سزکه شو پاپیروسلری، طومارلری، هیه‌روغلیفلری، شرقدن کلمش و ثائق میخیه‌یی. براهما عالمندن جلب ایدلمش آثاری مطالعه ایدیورسکز، بکا سویله‌یکز، استقبالدن خبر ویریکز. تام اجرای کهانت ایده‌جك محلدر. ملتمك آتیسنی دوشونه دوشونه استقبال دنیلن هیولای ذی نقابه حیران اولدم. بن آکا یاقلاشمق ایسته‌دکجه او بندن اوزاقلاشیور، بن آنك نقابنی قالدیرمق ایچون چابالدقجه او برمقداردها احتجاب ایدیور. استادم! ایچه دوشونیورم. کوریوروم که دنیاده هر بر وقعه‌نك برسببی، برنتیجه‌سی وار. مقدمه وخاتمه‌دن مجرد عالمده هیچ برشیء یوق. بوکونکی برحادثه یوم تکوینده میدانه کلمش بر فعله منتهی اولویور. وبوکونکی بر واقعه‌نك اثری حشره قدر دوام ایده‌جك. ماده وقوت طوغوب اولدیکی، هر وقت خلای مطلقده تبدیل شکل

ایده ایده یوارلاندیغی کبی اسباب و مؤاثراتده بربرینی ولی ایدیور . عمان بی کرانه آنیلمش بر طاش نصل بر کوچك دائره تشکیل ایدر ، آندن صکره او خلقه کنیشلنیر، کنشلنیر، تموج ایدر و بی انتهایه منصب اولور سه ، دریای زمانه انداخت ایدلمش بر وقعه‌ده ، عینی نسبت ریاضیه داخلنده توسع و تموج ایدر ، آچیلیر ، آچیلیر و استقبال بویله‌جه تشکیل و ترکیب اولنور . دنیاده سببسز وقعه اولماز . اسباب ازلدن کلیر ، وقایع ایده طوغری سوروکلنیر . البته ، افلاکی تدویر ایدن قوانین کبی ، بو زمان دنیلن شیئ غیر قابل التعریفك‌ده سیرینی تنظیم ایدن دساتیر واردر . آنلری آرییوردم . مفکره‌مك قعرنده ، جهاننده ، ماضیدن آلدیغی خصائصه ، استقباله آچیق اولان مخرجنده هپ بوناری آرییوردم . دماغمده خفریات یاپیوردم . شخصیتمده تهلکه‌سقوپله، میقروسقوپله تعمیقاته کیریشیوردم . بیلیرم : شخصاً عاجز وناتوانم. بیوك بر ذکا ایله ممتاز دکلم . فقط شوکا اطمئنانم بر کمالدرکه روح و اذعان دنیلن مفهوم ، برشیئ واحددر. او تجزی قبول ایتمز . بن ده اوکلك آیریلامش بر جزئیم . یاخود، سوزلرمك بربرینی نقض ایتمامسنی ایسته‌رسه‌کز ، بن ده روح عمومینك برقسمیم

دیه‌یم . بیلیورم که بوروحك ایچنده، یورولمه‌دن ، فتور کتیرمه‌دن ، قطع مسافات ایدر ایسه‌م البته بر شیلر بوله‌جغم . البته فضای روحك نواحیٔ بعیدسنده بنی تطمین ایده‌بیله‌جك حقیقتلر اویویور . آنك ایچون زمانه‌نك خندهٔ استهزاسندن قورقمیه‌رق ، حال ایله ، عصر ایله ، علاقه‌می کسیورم و اسکی- سزه کوره پك یکی، چونکه جمله‌سی احفادیکزك یوزلرجه درجه آشاغی احفادیدر - متصوفه‌نك اصوللرینی پك ابتدائی کوره‌رك ترك ایله دها فنی بر طرزده صید استقباله ، تحریٔ آتی‌یه کیدیورم . بو سفر بعیدمده بکا مدار اتکا اوله‌جق ، ای کران قدر تیتمه‌س حضرتلری، بر نصیحت احسان ایده‌بیلیرمیسك؟

اختیار بر آز دوشوندی . صکره آیاغه قالقدی . بنی آلمدن طوته‌رق بر حجره‌یه کتوردی. اوراده اب‌و جدینك مومیالری بولونیوردی. بر مدت آنلره باقدی. روحانیتلرندن استمداد ایدر کبی بر طور آلدی . برده اوزیه یسك هیکلنه نکران اولدی . آندن صکره بکا متبسمانه ، بر آزده مستهزیانه ، فقط هر حالده پدرانه خطاب ایله :

— اوغلم ! اوت وقایع بربرینه مربوطدر و باشقه درلو ده اولهماز . هرشیئك مقدمه‌سی ازلده ، خاتمه‌سی

ابدەدر . هر بعدك بدايتى، نهايتى بى انتهاده اولدينى كبى. فقط بز ، كمال عجز منزله، دها ماضيى بيلميورز ؛ ماضى دنيلن شو ارض فسيحى قازوب ايچنده‌كى اشياى عتيقه‌يى هنوز چيقاره‌مامشزكه آتى‌يى تصرفه تشبث ايده‌لم. سن، عزيزاوغلم، بوقدر حرص علمك ايله اوقيانوس تاريخك بر قطرهٔ لايتجزاسنه مالك اوله‌بيلدكمى كه احتراصاتكى بويله نسبتسزجه بيوتيورسك؟ بنى ، بنم متبوع الوهيتپنا. همى ، بزم اولمزى بيليورميسك‌كه زمانكك ماوراسنه كيتمك ايستيورسك ؟ بو ادعاده بولونه‌مازسك ، چونكه بن بيله ، فرعون عليه الصلواتك وزير مورخى اولديغم حالده هنوز پك يقين برماضينك اسرارينه اطلاع كسب ايده‌مدم . بندن صكره البته اخلافمز وادىٔ نيلده‌كى متروكاتى يقمشلردر. آنك ايچون جهان مصرك خزينه‌لرينى سن اصلا بيله‌مرسك. تعجب ايدرم ! اولمشى ترك ايله اوله‌جغه نصب نظر ، بكا غريب كورينيور. فكرلرك حريتنه مفرط بر طرفدار اولمسه ايدم سكا بو سوزلرى سويلركن ، اوزاقلردن برسس ايشتدك. دريندن برى بزى چاغيريوردى . حكيم بودعوتدن هم ممنون اولدى، هم ده‌قورقدى . زيرا اوزمانه‌قدر ايكنجى رتبه

الهلردن تلقی اولونان آویلیس نامنده‌کی معبودك طاش هیکلی جانلانمشدی . بوغریب‌الشکل تکرینك ایکی یوزی واردی : بری ماضی‌یه ، دیکری آتی‌یه نگران . بو یوز- لردن بری کیندکجه دها عبوس اولدی . و بر آز صکره بر أشك باشی هیئتنه تمثل ایتدی . قولاقلری بیودی . دیکر یوزی اوزمانه قدر مستورایمش . قوللری آچلدی و غایت ظریف ، اینجه، ایکی مرمر أل بنه مرمر پنجه‌یی فطین برطور ایله یواشجه آچدی . تصویری دکل ، تخیلی بیله ممتنع بر قادین باشی میدانه چیقدی . کوزلری ، طاش اولدیغندن ، ابدیاً قاپالی ایدی . شکل وهیئتی اوقدر معنیدار ایدی‌که آنی آ کلامغه ابد یتشمز. هر ایکیمز ، بو بدیع هیکلك آیاق اوجنده ساجدانه طوردق . آلهه‌نك بوینده زرین بر پرکار آصلمشدی . زیرپای حشمتنده ماضیدن کلیر ، استقباله آقار بر دره تصویر ایدلمشدی‌که صویك نصل کلدیکی کورلدیکندن ، نه سمته‌ده آقه‌جغی استدلال اولنه‌بیلیردی .

تیتمه‌س حکیم پیرانه بروضعیت آلدی وألیمی طونه‌رق:

— ای اولاد ! آلهه‌نك سینهٔ سیمینه تعلیق ایدلش شو پرکار زرینی بر تقریب آله‌بیلیر ایسه‌ك شو دائره‌لردن کچرسك ، صوکده‌کی صالونه کیررسك . اوراده علوم

اولین و آخرین موجوددر. اوپرکار ، حقیقی برمفتاحدر. چالیش ، بن اختیارلدم . آنی آلمغه آرتق مقتدر دکلم دیدی وغائب اولدی . بن ایسه ، پرکاره ظفریاب اولمق املیله ألیمی قالدیرر ایکن آیاغم قایدی ، یره دوشدم . او قدر خیزلی دوشمشم که اسکملهم دورلمش، باشمی‌ده یکی کویده‌کی بالقونمك پارمقلغنه‌اورمشم. آی بنه اسکی پرنده.

٨ ـ٩ آغستوس کیجه‌سی ١٣٢٩

فلسفه و استقبالی

حقیقته وصول ایچون بر تك واسطه‌من واردر : فن. وصول قابل اولهمیان حقیقتك وجودندن بزی خبردار ایدن و یا بونی بر شکل رمزیده کوسترن واسطه ایسه دیندر . معمای کائناتدن بحث ایدن . بونی شرحه چالیشان هر نه نظریه ، علم و فن (؟) ، فلسفه وارسه جملهسی بوشدر. بناءً علیه صرف معادلات عقلیه ایله اوغراشوب میدانه نظریه‌لر . فکرلر ، مسلکلر ، مکتبلر ، مجلدلر قویان فلاسفه هیچ بر شیٔ یاپامامشلردر . غیر قابل حل بر شیٔ ایله اوغراشمق هیچ برنتیجه‌یی مفید اولماز. اوقیانوسی قورومق تشبثی، بیکلرجه سنه‌بر طاقم کیمسه‌لری اشغال ایتسه ، صوکنده بیوك بر عدم موفقیته منجر اولور . تجربه خارجنده یاپیله‌جق عقلی سپه کولاسیونلر پك واهیدر . آبوق ـ صابوقدر . مثلا سپینوزانك و یا قانتك « پانته‌ئیزم » ینی ، « ذکای صرفه‌نك تنقیدی » نی أله آلیکز . بر طاقم معادلات ، نظریات ، قیاسات، نتائج ، قضایا سزی أیچه مشغول ایدر. نتیجه‌ده نه حاصل اوله‌جغنی

بیلیرمیسکز ؟ هیچ ! چونکه سپینوزاده ، قانت‌ده ، هه‌گل‌ده ، شه‌للینغ ده ، الخ ، هپ (غیر قابل حل) ك حلی ایله اوغراشمشلردر . بو حکمانك دهاسی بشره محض مضرت اولمشدر ، چونکه بونلر مفطور اولدقلری فرط ذکا ایله اساسسز فکری سپه‌کولاسیونلرینه [شایان مراق اولمق] رنکنی ویرمشلردر و آنك ایچون بو حکیملر و سلفلری، خلفلری، زواللی انسانلری بیکلرجه سنه‌دن بری یورمشلردر . فلسفه بر هوا اویونی ، برسپه کولاسیوندر . « مه‌تا فیزیق » دنیلن ماورای طبیعیات علمی یوقدر، چونکه طبیعتك او بر طرفی غیر موجوددر.

ایشته بو فلسفهٔ واهیه و قرون و سطایی مغروق ایدن سقولاستیق ، بزم اصول فقهك بر قسم مهمی و [غیر منطقی] منطق زواللی فکر بشری خیلی زماندن بری یورمق شویله طورسون .فعالیت فنیه‌دن آلیقویمش، اخلال ایتمشدر .

بوکون قانت و هه‌گل واری فلسفه‌لرك ظهورینه امکان اولمدیغی شویله طورسون او نظریه‌لری عصر حاضر قطعیاً محکوم ایتمشدر . مه‌تافیزیق ، انکلیز حکیمی باقل Bukle ه کوره کندی کندینی مطالعه ایدر برشیئدر، بو مطالعه‌ده ، ذکا ، هم بر واسطهٔ مکتسباتدر ، هم ده بر ساحهٔ تدقیقاتدر !

ظن ایدرم که فلسفی سپه‌کولاسیونلر ذهن بشری حقیقته یاقلاشدیره‌جغنه آندن اوزاقلاشدیرمشدر . بونك ایچون فلسفه مغلق و معقد ، قراکلق ، اورتولو بر شیئدر.

وولتەر دیمشدرکه : « بر کیمسه سوزه باشلادیغنده کندیسنی آکلاماز و مخاطبلرده آنك سوزلرندن اصلا بر شیٔ چیقاره‌مزلر ایسه ایشته اوزمان مەتافیزیق باشلار . »

اك بیوك فلاسفه ، معادلات عقلیه‌یه طالمق ایله ،فکر تجربیدن محروم اولمشلر و مثلا مشهور هەکەل اجرام سماویەنك حرکتلرینی جاذبه و دافعه قانونلرندن بشقه شیاره اسناد ایتمشدر .

صوك فلاسفەنك جملەسی ، پك اوزون تحریاتدن صکره ، فلسفەنك هیچ اولدیغنی اثبات ایدەجك نتائجه واصل اولمشلر و بو « هیچ » لری کشفیات مهمه دیه اعلان ایتمشلردر . مثلا بیوك بر ذکایه صاحب اولدینی انکار ایدیلەمیان و قانتك فلسفەسنی زیر وزبر ایدن شوپنهاؤرمعمای کائناتی، «کائنات بر[ارادت] و [تمثل]در.» دیه حل ایتمش (!) و بونکله لغزازلی‌یی بر آز دها اورتمشدر . ادوارد فون هارتمان دها کولونج بر نظریه

بوله‌رق سرّ عظیمی [غیر مدرك] عنوانیله تلقیب ایتمش. بو کندیسنی غیر مدرك [معبود]ك حرکتلری رمقصدو هدفه معطوف ایمش ، و هر شیٔ بیلیر ایمش و علم و کمالندن صرفنظر کندیسنی بیلمزمش !

اسکی زمانلرك تاریخی ایچه اوقونه‌جق اولورسه کوریلورکه هنده‌ده، مصرده‌ده، چینده‌ده اسکی و یکی زمانلرده ، بو فکرلر ، جملهً ، عقل بشری اشغال ایتمش و بو مختلف فرضیه‌لر ، آره صره مودا اولمش ، صکره مودادن دوشمش، بر حکیم بونلردن برینه حصر فکر ایتمش ، بالاخره مسلکی اونوتلمش . فقط بر قاچ عصر صکره ینه بری ظهورله عینی ظنیاتی پارماغنه طولا. یه‌رق اورتایه تمجید پلاوی کبی قویمشدر . قرون وسطی فلسفه‌سی قدیم هند مجلداتنده ، آشاغی یوقاری ، حرفیاً مندرجدر .

بزم متصوفه‌ده بونلری آلمشلر و بعض‌قاپالی ، رمزلی، کنایه‌لی الفاظ ایله افاده ایتمشلردر . صوفیه‌نك اك اساسلی سرمایه‌سی پانته‌ئیزمدر . خلاصه بونلرك جمله‌سی واهی دستورلرله اوغراشمش و غیر موجود خیالتلر آرقه‌سنده‌طولاشمشدر. جنت فلسفه‌نك‌سود همشیره‌سیدر. هر نوع فلسفه‌ده بر آز جنتك یری واردر . نیچه ذکای

مستثناسندن و آفوریزملرندهکی درینلکلردن صرفنظر بو نوع مجانینك شایان دقت بر نمونهسیدر . بو زوالی معلولك فلسفهسندن بعض دلیلکلری حکمادن یری اقتطاف ایتمش ، تحفاق اولمق اوزره **بك** حرفیاً نقل ایدییورز : « رقص ایدن برالهدن بشقهسنه ایمان ایدهمم . — حرارتم وار چونکه فکرلرم بنی یاقیور . — ناپولهئون ، انسان شکلنه تمثل ایتمش غایهٔ امل مسئلهسیدر . — یانکدهکیلره رعایت ایتمه . — ابی آدمدن قورق . — وجدان ، داخله طوغری دونمش وحشت دیمکدر . — هم جنسه عشق و محبت اخلاق وحشیهدندر . — جانی ، حقیقهً اك حر آدمدر . — اضطراب چکلدیکنی کورمك کوزل بر منظرهدر ، فقط ، اضطراب چکدیرمك بوندن کوزل بر تماشادر . — دنیاده هیچ بر حقیقت یوقدر ، هرشیٔ مباحدر . — انسانك ایچنده فضا بولونملیدرکه بر بیلدیز طوغوره بیلسون . — بن انسانیته، اصلا مالك اولهمدیغی اك درین کتابی ویردم . — هر کسك بنم فکرمده اولدیغنی کوردیکم وقت یاکلدیغمی آکلایورم . » نصل ؟ [نچهنك تیمار خانهده وفات ایتدیکی اونوتلمسون] سپه کولاتیف فلسفه ، معمای ازلیی حله مقتدر اولهجق بر فلسفه یوقدر ، اولهماز و اولهمیهجقدر . بو نوع فلسفهلر ،

استقبالده ، قرون و سطی‌سقولاستیق کبی‌یوق اوله‌جقدر. ذکای بشر کیتدکجه عملیلشیور، عملیلشدکجه ظن وخیال اوزرینه مستند نظریات دوکولیور ، سقوط ایدیور . وقتیله بر چوق [فنون غیر مرئیه]Sciences occultes واردی. بونلر محو اولدی. بونك کبی صاچمه صاپان دینلردن حسابسز غیر مثبت فنلر چیقمشدی. بونلرده غائب اولدی. فقط استقبالده حقیقی و مثبت بر فلسفه میدانه کله‌جکدر . فنك وظیفه‌سی حادثاتی ضبط و قیددر ، تجربه‌در. تثبیتدر. بونلرك آره‌لرنده‌کی قوانینی تعیین و هنوز حل اولونان مسائل ایله ، دها حلنه‌ظفریاب اولونه‌میان مسائل آره‌سنده، ینه بر فکر فنی و تجربی ایله ، « فرضیات » درمیان ایتمك فلسفه‌نك وظیفه‌سیدر . فلسفه ، بواعتبار ایله ، رأیمجه فنك فیزیولوژیسیدر . بناءً علیه فلسفه ساحه‌سنی تشکیل ایدن بر چوق فرضیات ـ که بونلر لغز نهائیدن ماعدا اولانلریدر ـ یواش یواش فنه انقلاب ایده‌جکدر . فلسفهٔ حاضرهٔ مثبته فن مستقبلدر. فقط ، استقبالده فن سایه‌سنده اثباتی عقلاً ممکن مسئله‌لردن ماعداسیله اوغراشان و مثلا نامتناهیی اثباته و حتی شرحه قالقیشان فلسفه ، هیچ بر یره‌بوله‌میه‌جقدر .

بر طاقم ارباب فکرت منطقه، پسیقولوژی‌یه ، بدیعه،

اخلاقیاته، فلسفهٔ حقوق و تاریخه و فلسفه تاریخنه عمومیتله [فلسفه] نامنی ویرمکده درلر. بن، فلسفه یی مادهٔ تعقلی و آتیده کشفی حقیقتهٔ قابل مسائل ایله آرتق حل ایدلمش مسائل حاضره آره سنده خط وصل تلقی و آنجق بر فرضیه و علمی سپه کولاسیون اعتبار ایتدیکمدن یوقاریده اسملرینی ذکر ایتدیکمز شعبات مختلفهٔ مساعی یه فلسفه دیمك ایسته مم. منطق ، ریاضیات کبی بر فندر و بلکه آنك معترضهٔ عمومیه سنه ادخال اولونه بیلیر. پسیقولوژی یعنی روحیات و یا فن روح شناسی ایسه تشریح وفیزیولوژی اوزرینه مؤسس و استقبالی پك بیوك اولان ـ تام معناسیله ـ برفندر . اخلاقیات ، علوم اجتماعیه نك برشعبه سیدر. فلسفهٔ حقوق و تاریخ وحتی [فلسفه تاریخی] تاریخ وحقوق فلسفه لرینه داخلدر و بونلرك بربرندن تفریقی معناسزدر. اجتهادمجه فلسفه ، فنك شعبه سیدر. [*]

---

[*] بوفصلده (سپه کولاسیون) و (فیزیولوژی) کلمه لرینی اولدیغی کبی فرانسزجه استعمال ایتدك . چاره یوق ایدی . بوکبی عدیم الترجمه کلمه و حتی ترکیبلرك اجنبی لسانلرندن آلنمسنه پك طرفدارم. عربجه ، عجمجه، اسکی تورکجه لری بولونورسه نه اعلا ، اولهمدیغی حالده فرنکجه لرینی آلمقده محذور یوقدر . واقعا فرنکجه کلمه لر شیوه مزه ، دیلمزك اساسنه منافیدر دینه جك . بوکا جواب ویرملی . اولا ، بو نظریه مقدما طوغری اوله بیلیردی . فقط بوکون قونوشورکن او قدر چوق فرانسز-

جه کلمه استعمال ایدیورزکه آرتق بو کلمه‌لر لهجه‌مزه یبانجی کلیور . ثانیاً مادامکه بحث ایتدیکمز لفظلرك مقابللرینی اویدیره میورز ، نیچون الی الابد آنلردن محروم اولالم؟ روس‌لسانی‌ده لاتین و جرمان آنا لسانلرینه پك یبانجی اولدیغی حالده بویله بیکلرجه کلمه‌یه سیتوایه‌نلك حقی ویرمش ، آنلری « تلسیق » ایتمشدر . بومطالعاته نظراً مثلا (شه‌واله‌ری‌سق) ، (شه‌واله‌ری) (سه‌نیانی) ، (آنتی پاتی) ، (تیپ) ، (صو ـ تیپ) کبی کلمه‌لری ـ ترکجه‌لری بولونجه‌یه قدر ـ استعمال طرفداری یم . ذاتاً اسکیدن بری ، أستیماطور ، مانیفستو ، قومسیون ، قومیسر ، پولیس ، ژوژ قومیسر . آجیو ، آنیارفو ، آواریه ، شمندوفر ، بودجه ، ماصه ، لانبه ، قارت ، خریطه کبی بر چوق کلمه‌لری اجنبی لسانلرندن آلامامش‌میز ؟

مسلك روحيون ، مادیون ، وحدیون

(سپیریتوالیزم ، ماتەریالیزم ، مونیزم)

بومسلـكلرك نه اولدیغنی بیلمك جملەمز وخصوصیله علمای كرامز ایچون فرض عیندر . بونلره دائر اوزون سنەلردن بری تتبعاتده بولوندق. بومجلده ، تدقیقات سابقه‌مزی بعض مطالعات ایله قارئلرمزه عرض ایتمك ممكندی. فقط مهماامكن بی طرفلق اختیار ایتمك ایچون سوزی پروفسور بوخنەره ویریورز . بو خنەر كچن عصرمیلادی‌ده فلسفهٔ مادیه‌یی احداث دكل، تعمیم و نشر ایدنلرك اك بللی باشلیسیدر . واقعا بك چوق كورولتی‌یی موجب اولان « ماده و قوت » ی بوكون اسكیمشـدر . فقط بز مقالهٔ آتیه‌یی پروفسورك اسكی اثرلرندن دكل، وفاتندن بر آز اول نشر ایتدیكی بر مطالعه‌نامه‌دن نقل ایدیورز . بوش كفربازلقدن اجتناب ایتملیبز . اسكی خواجه‌لر كبی سـووب صایمق ایله رد و مؤاخذه قابل دكلـدر . ایجه

آ کلاشیلیرسه فلسفهٔ مادیونده روح اسلامه توافق ایده‌جك مهم بر اساس بولونور .

ترجمه‌یه صوك درجه‌ده اعتنا ایتدك . بعض کلمه‌لر و ترکیبلر طرفمزدن وضع ایدلمشدر . بوخصوصده سوزلری « » و بزم آره‌یه قاریشان مطالعه‌لرمز ( ) اشارتلری ایچنه آلنمشدر .

* * *

« چوق دفعه مسلك مادیونك ظلم واعتسافندن بحث ایدلدیکنی طوییورز . حقیقتده بوظلم موجود اولوب اولمدیغنی صوروشدورمه‌دن بر چوق مؤلفلر ، مثلاً ، آکا قارشی مجادله ایدیورلر . دیکرلری‌ده ، بر عکس اوله‌رق ، چوقدن بری ، بونك فضایح صمیمیه‌سی و « ادراك » حقنده‌کی قانت نظریه‌سی ایله خراب اولدیغنی اعلان ایدیورلر. اکر بویله اولسه ایدی ، اکر بومسلك کوزلجه رد ایدلمش بولونسه ایدی حالا آنی جرح ایچون بودرجه شدت وغضب ایله ایلری کیدیلمه‌مك لازم کله‌جکدی. مسلك مادیونی رد خصوصنده وقوعبولان مثلاً تشبثات بالعکس اثبات ایدرکه او ، سویلندیکی قدر راحتسز دکلدر. وقتاکه ، عصرك اواسطنده (١٩ نجی دن عصردن

کنایه) قدیم مسلك فلسفهٔ مادیونی احیا ایچون محترزانه بر تجربه‌ده بولونـلدی ، اویله مقـابله‌لره تصـادف و اویله بر دهشت تولید ایدلدی‌که آنلره قارشی کلمك بیله موضوع بحث اولهمدی . بو دیوی مغلوب ایتمك ایچون بتون بر شوالیه اردوسی حرکته کلدی . ذاتاً بونلرك هربرینك ماده حقنده آیری بر فکری واردی . هرکس کندی زعم ایتدیکی ماتهریالیزمه قارشی کیدیور وآنی بر دها دیرلمامك اوزره اولدیردیکنی اعلان ایدیوردی .

بو نکله برابر بومکتب حکمت یاشامه‌سنه دوام‌وخیلی محدود بر دائره داخلندن چیقمامق شرطیله ایلریلمکده ثبات ایتمکده ایدی. و فنون طبیعیه‌نك ترقیات‌سریعه‌سی هرکون . آکا یکی عناصر تعالی تهیه ایدیوردی.

ذاتاً بو تمادی مظاهرتدرکه مسـلك جـدید مادیونه قوت بخش اولیور وآنی غیر قابل هزیمت بر مـوقعه چیقاریور. قرون متقدمه‌ده‌کی‌مسلك مادیون بومظاهرتلره مالك اولمدیغندن ، عاقبت، موقعی رقبای روحیونه ویر دی . روحیون فلسفه‌سنك نظریاتی خلقه خوش کلیر و آنك تنپوریٔ ذکاسـنی تشـویق ایدر . بونکله برابر لوقره‌چیوسك قلسـفهٔ أپیکوریه‌سی ، که [لوسـیپ] و [ده‌موقریت]ك [آتومیزم] [کائـناتك ذراتك تجمعندن

حاصل اولمسی] ی اوزرینه مؤسس ایدی ، روما عالمی شدتله متأثر ایتمکدن خالی قالمامشدی . بو سقوط سریع اکر مسلك مذکورك همان دینلرك اك سپیریتوآلیستی اولان خرستیانلقله مجادله ایتدیکی و دین مذکورك هر درلو تناقضی جبر و شدتله أزدیکی دوشونولمزسه ، اصلا آکلاشیلماز . بو دیانتك قوتی اوقدر بیوکدرکه آنك مواجههسنده تقریباً ایکی بیك سنهدن بری متفکرلرك بتون مساعیسی همان همان نتیجهسز قالمشدی.شیمدی بیله ، خرستیانلغه دشمن ایکی عصر کچدیکی حالده ، فن نامنه براهین کلامیه (تهئولوژیق) وفلسفهیه قارشی کلك مجبوریتنده بولونیورز . اون سکزنجی عصرك صوکنده و اون طقوزنجینك باشنده قانت طرفندن تأسیس ایدیلن فلسفهٔ اصولیه (سیستهماتیق) غلبه ایدیور ، آنك سلطنت فلسفیهسی فیختهٔ Fichte ، هه کل Hegel و شهلینغ Schelling ایله دوام ایدیور و خلق بو بوش و مطنطن ترکیب پرستی Phraseologie دن ا.صانمیور .

شرائط بویله اولونجه بو مادیون اعتسافنك نصل وجود بولدیغی و بر چوق ارباب فکرنك نیچون بوکا قارشی کلدیکی آکلاشیلهماز .

بنم اثرم [مادەو قوتدن کنایه] که بومسلکه متدائر اولان بتون دلائلی اجمال ایدر ، بر چوق دفعه تمثیل ایدلدی . فقط اساسکیر اولان افکاری فنك کشفیاتنه نظراً تعدیل و اسکی مکتب مادیونی احیا تشبثاتی بر عدم تصویب فورطونه‌سی قوپاردی . بکا طرفدار اولدقلرینی ادعا جسارتنده بولونانلر مخالفلرمه نسبتله هیچ مثابه‌سنده ایدیلر . ذاتاً هیچ بر وقت آنی بر موفقیت خیالی آرقه‌سنده طولاشمامشدم . بیلیردم که ،قانون عطالت عالم [ماده] ده اولدیغی کبی عالم فکر و دانشده‌ده مطاعدر وحقیقتك کندیسنی کیزله‌ین بولوطلر آرقه‌سندن منجلی اولمسی ایچون دها بر چوق سنه‌لر کچه‌جکدر .

فقط بر آز صکره مسئله‌یی دها زیاده اعتدال دم ایله مطالعه‌یه باشلادیلر و مسلك فنیٔ مادیونك طرفدارلری زیاده‌لشدی . مسلك مادیون ده روحیون وظنیون (ایده آلیست) لر کبی کائناتك الغاز نهائیه‌سنی Dernières énigmes حل ایده‌میه‌جکلردر . فقط بونلر سرابی حقیقت ، خیالی جدیت یرینه آلمیه‌جقلردر . قانون معظم تکامل . تکوین متتابع فرضیه‌سنك یرینی طوته‌جقدر . کائناتده بر انتظام طبیعی‌نك وجودینه اعتماد معجزه و خوارقه اولان اعتقادك مقامنه قائم اوله‌جقدر . ماده و

قوتك ، جسم وروحـك وحدتی ، خلاصه [وحدیت] مونیزم، [اثنیت] دو آلیزمك یرینه کچه‌جکدر . بالنتیجه مثبت بر غایهٔ خیالیه [ایده ال] مخیل بر غایهٔ خیالیه‌یه (ترکیب وکلمله‌ره اعتراض ایدلمسون صفت مقامنده قوللا- ندیغمز خیال ایله اسم اوله‌رق قوللاندیغمز مخیلك فرقلری واردر و آره‌لرنده تناقض یوقدر.) ترك موقع ایده‌جکدر. و ، انسـان ، محصول ظنون اولان (سما)دن کوزیی چکدرك ارض اوزرنده‌کی حیاتی ممکن مرتبه و هرنقطهٔ نظردن اکمل بر حاله افراغ ایده‌جکدر . (شـوراسنی قطعیتله افاده ایده‌لم : لسـانلرمزده خوارق ، معجزه ، کرامت و سائره ایله افاده اولونان مفهوملر مغایر عاده ، قوانین طبیعیه‌یه منافی و متناقض برصورتده دیمك دکلدر. اسلامیت قوانین طبیعیه‌یی طانیر و آنلرك خارجنده هیچ بر شیئ اولمه‌جغنی اساسنی وضع ایدر . مسلمانجه خارق العاده دیمك مغایر عاده دیمك دکلدر . بیوك ، یوکسك، عالی ، علوی دیمکدر . مثلا فلان آدم نصل یازی یازار، حامد بك نصل شعر سویلر دیندکده : — خارق العاده! جوابی ویریلیرکه قوانین و نظامات طبیعیه‌یه مغایر دیمك دکل ، بك علوی و مکمل بر طرزده دیمکدر . حالبوکه نصوص قاطعه ایله اسـلامیت چوجوقجه ، قابا خوارق

عاداتی رد ایدر . بیانات نبویه هپ بوکا دلیلدر . اسلا . میت بر دین خیالی دکلدر . فانته‌زی ایله اوغراشماز . واجب الوجود ، نظر اسلامده ، قوانین طبیعیه‌یی کیفنجه تعدیل ایدر بر « شخص » دکلدر . ذاتاً اکمل واتم اولان قوانین طبیعیه‌نك تعدیلی بر نقصاندر . حالبوکه اسلامیتجه ذات باری رمز اکملیت اولدیغندن آکا بویله شیلر اسنادایتمك سفسطه و بهتان اولور. الله، مسلمانجه ، فلسفهٔ عصریه‌نك کوستردیکی Inconnaissable در و اسلامیت حقیقیه آکا بر شکل آدمی ویرمز .)

(شو موضعده بر مسئله‌دن دها بحث ایده‌لم . اسلامیتده،قرآنده ، احادیثده هر معناسیله «خارق‌العاده» اساطیر اسرائیلیه موجوددر . قانون انتظام طبیعت اوزرینه مستند بر دین حقیقیده بو کبی شیلرك نه لزومی وار ؟ کبی صافدرونانه بر سؤال بلکه بعض کیمسه‌لرك عقلنه کلیر . بوکا قارشی شونی سویلیه‌لم که بونلر قصه‌یعنی ماصالدر . الیوم ویقتور اوغو ، کوته و یا تهنیسن کبی بر ذاتك و حتی بزلرك اساطیر یونانیه‌ده مندرج مثلا مشتری ، زهره ، وولکان ، اولیس و سائره دن بحثلرمز و حتی منظومه‌لرمزده ، منثوره‌لرمزده بونلره پرستش ایدرجه‌سنه وقوعبولان تلمیحلرمز اوزرینه بزه

بو کبی خرافاته اینانیورسکز دیه‌میه‌جکلری کبی عجیب بر طاقم مصـاللری قرآنك تذکاری آنلرك معنای مادی ولغویلریله صحتلرینی ادعایه حمل اولونه‌ماز . اسـاطیر ، بشرك مال مشترکیدر . سامی اولان قوم‌عرب آره‌سنده اساطیر اسرائیلیه زبانزداولدیغی کبی تربیه اعتباریله یونانی ولاتین اولان‌شمدیکی أوروپا ملتلری آره‌سنده ده غره‌قو ـ رومه‌ن اساطیر و خرافات بر بولمشدر . ادبیات غربیه بونلرله طولودر . تراکیبده ، عباراتده ، استعاراتده ، جمله‌ده هر وقت بونلره تصادف اولونور . بو قبیلدن اولمق اوزره ادبیات اسلامیه‌ده ده ، اسلامیت بو کبی خرافاته اینـانمقـدن پك منزه اولدیغی حالده ، خرافات اسرائیلیه بر بولمشـدر . بناءً علیه قصص مذکوره‌یه مفسرلرمزك حقیقت کوزیله باقه‌لری کـولونج اولور . بوکون ، آلفره‌د ده‌موسه‌نك بر اثرنده زهره‌یه خطاباً مندرج بر مناجات اوزرینه ، شاعرك فی‌الحقیقه قدیم دین یونانی‌یه سالك بولوندیغی کیمسه‌نك عقلنه کلیه‌جکی کبی ، اساطیر یهودیه‌یی‌عباره آره‌سنده‌ذکر ایدییور دیه مسلما. نلغی غریب بر شکلده کورمك معقول دکلدر . اك مدنی ملتلر بیله ، قانون وراثت سائقه‌سیله ، ادبیاتلرینی ،

عادتلرینی، سائر خصوصیاتلرینی ملل قدیمه‌نك طرز تفکر-
ندن ، حتی صاچمه صاپانلرندن تجرید ایده‌مامشلردر .
ذاتاً تجریده‌ده حاجت وارمی ؟ بونلرك ایچنده حس بدیهی-
یی اوقشایه‌جق برچوق شیلر وار: اولیسك وحضرت یوسفك
ماجرالری کبی . بونلر یواش یواش اطراح Elimination
ایله فکر بشردن چیقار ، بردن بره ترك ایدیله‌مز .)

« بلکه ، مسلك مادیونه یاپیلان بتون مخالفت، حقنده
ایدیلن یاکلش فکرلرك آکلاشلمسی ایله قابل توضیح
اوله‌بیلیر . علی العاده ، بوفلسفه موضوع بحث اولونجه ،
بونی بتون حادثات کونیه‌یی [ماده] نك خواص و
اهتزازیله میدانه کلیر و بر اس مدیر Principe
Directeur ه حاجت براقماز فکرینه ذاهب بر مسلك
ظن ایدیورلر . اکر حقائق محضه‌یی بو صورتله تفسیر
قابل اوله ایدی آنی کمال ممنونیتله تلقی لازم کلیردی ،
چونکه انسانیتك بیوك معمایی حل خصوصنده‌کی
خواهشی تطمین ایدلش اولوردی . مع‌التأسف بو نقطهٔ
نظردن مسلك مادیون ، مسلك روحیون قدر عاجزدر .
ذاتاً بومسئله هیچ بر وقت انسان طرفندن حل ایدلیه-
جکدر، چونکه ، بونك ایچون ، آنك منسوب ومملوکی
بولوندیغی مکوناتك ، مکان و زمانك خارجنه چیقمسی

لازم كلير . ايشته بزم ذكامزك بوعجز محضى كائناتك تفسيرى حقنده وقوعبولان هر بر تشبث و جرأتى عقيم براقشدر ، ايشته بونك ايچوندركه متجاسر و متشبثلر بو مفروض و اعتبارى اساسه [ماده]، [قوت] ، [روح]، [الله] ،[مطلق] ، [واجب الوجود] ، [روح عالم]، [نا معلوم] ، [قدرت و يا ارادت] ، [ذاتى غير متفكر] ، الخ. اسملرينى ويرمكله كندى جهللرينى كيزله . مشلردر . بناءً عليه برمسلك فلسفى اولمق اعتباريله مكتب مادیون [مسئلهٔ اساسات] ى حل ايتمكده هرمسلك قدر عاجزدر . انسان يالكز فوق الطبيعيات [مه تافيزيق] هوائياتى [Spéculation] ترك ايله كنديسنى احاطه ايدن و كنديسى آنك بر قسمنى تشكيل ايدن طبيعتى مطالعه ايتمليدر . »

(قطعياً سويليه بيليرم كه بتون علوم اولين و آخرين، بتون فلسفه لر ، حكمتلر بو برزخده صاپلانير قالير. بونك اوسنت طرفنه كيديلهمز . ألده متداول غليظ وعقيم عقائد كتابلرى بر طرفه براقيلهجق اولورسه كوريلوركه اسلاميت قدر سرّ عظميك علويتى تقدير و بونك حلى ممكن اولديغنى اعلان ايدن بر مسلك حكمى يوقدر. ذاتاً ده اوله ماز . اسلاميت واجب الوجودك تعريفى

ممتنع اولدیغنی بیلدیرمکله نصرانیت کبی الهی اشکال ثلثهٔ انسانیه‌ده کوسترن بت‌پرستلك علائمنی حالا صاقلایان دینلرك پك فوقنه چیقمشدر . ذاتاً بومسئله هیچ بروقت حل اولونه‌میه‌جقدر . بوخصوصده پك جسورانه بر کهانتده بولونه بیلیرز: اصلا کنه واجب الوجود آکلاشیله‌میه‌جقدر . ذاتاً فلسفهٔ اسلامیه شو [واجب الوجود] و [ذات باری] ترکیبلرینی تدوین ایله بو حقیقتی اعلا ایتمشدر .)

« قوانین کونیه‌نك کشفی فنك غایهٔ حقیقیه‌سیدر ، آنلرك اساساتی Origine بسبتون دائرهٔ مشاغلدن خارج براقلملیدر . آنلرك ، یالکز ، موجود اولدیغنی بیلمك و او بوشلقلرك آنجق بزم جهلمز ایله اویله کورندیکنی تقدیر ایتمك لازمدر . » (براوو دوقتور بوخنه‌ر !)

« ایشته فوق الطبیعه‌نك نفوذی آلتنده‌کی اعتقاداتی یعنی معجزاتی قورتارمق ایچون مسلك مادیونك خلافکیرلری بو [بوشلق] دیدیکمز شیلره مراجعت ایدرلر . فقط بونلر بر موقعدن دیکرینه طرد ایدیلیور ، چونکه مشعلهٔ فن ، یواش یواش ، بو فکرلره ، بو اوممایجیلره، بو معجزه‌لره، سپیریتیزم و یا روحیونك و یاخود ساخته

فنلرك احداث ایتدکلری بوجادیلره ملجاء اولان هرکوشه بوجاغی تنویر ایتمکه باشلادی . فی‌الواقع فنك ده‌خوارق و اومماجیلری‌وار : عدمدن‌هول Horreur du vide، حرور Calorique ، سیالهٔ حیاتیه Fluide vital و سائره کبی : بونلرك عدم وجودی مبرهن اولمقله برابر ، اوزون مدت ، ترقی یه مانع اولملری قابلدر.

[ماده] فکری‌ده،دیکرلری کبی،مختلف صورتلقی‌یه دوچار اولمشدر . اسکیدن ، بو اصطلاح پك آز آکلا ـ شیلیوردی . اولجه [ماده] کلمه‌سی رنك،شکل ، وزن، یوموشاقلق و یا قاتیلق کبی اوصاف خارجیه ارائه ایدن بر نسنه‌دن بشقه بر شیئ افاده ایتمیوردی . فقط اون طقوزنجی عصر ظرفنده فنونك ترقیاتی آنك اهمیتنی پك زیاده بیوتدی . ماده‌نك غاز شکلنده موجود اوله‌بیله ـ جکنه اینانلمیان زمان پك اوزاق دکلدر . کذلك سماده‌کی‌جوفلری طولدیران، اجسام ذراتنك آره‌سنده‌کی کوچك فاصله‌لری املا ایدن اثیرك [ماده] اولمدیغنه اعتقاد ایدلدیکی،چونکه ماده‌نك ضرورتیله مرئی ، قابل مقاومت و ممکن الوزن اولدیغی زعمی اساسکیر اولان‌بر زمان بزه پك یقیندر .

ماده‌نك هریرده حاضر و ناظر Ubiquité اولدیغنی

بزه کوسترن تدقیقات اوکرتیورکه عین مادهنك طبیعی [فیزیق]، کیمیوی ، ماغنهتیق، آلهقتریق، و Cinétique خواصی واردرکه بونلری اولدن زعم ایتمك بیله محالدی. شمدی بیلیورزکه ترکیبات ذرویه Structure atomique نك نزاکتی و آنك حرکات داخلیهسنك سرعتی هیچ بر مقایسه کتورمز . . خلاصه ، بیلیورزکه منظومهٔ شمسیهنك سکان مستقبله سنك بتون تکاملات حیاتیه و فکریهلری ، اساساً، رشیم حالنده En germe بومنظومهیی تولید ایدن [جنین کونیٔ] Nebuleuse ابتدائیك ایچنده مندمجدی . بر کله ایله افاده ایدلك لازم کلیرسه، دینه بیلیرکه ، وقتیله ماده فکردن تجرید ایدلك ایستهنیلن لایعد اوصافك ، شمدی ، بو مفهومك غیر قابل افتراق اجزاسندن اولدقلری کوریلیور .

دلیل لمی ایله A priori [ولوسلم] مادهنك صلب، بی حس ، اصلا حادثات فکریه تولیدینه قطعیاً غیر قابل اولدیغنه، خلاصه، بشقه کلهلرله افادهسنه آلیشیلان خواصی مادهدن تجریده کیدیلیرسه ، بالطبع ، مسلك مادیون غیر قابل مدافعه بر شیٔ اولور آشاغی یوقاری ، تلغراف و یا تهلهفونك خوارقی برفوق الطبیعه قوتك مداخلهسندن مبرا اولهرق کندیسنه آکلاتلق ایستهنیلان و حشینك

موقعنده بولونلمش اولور . بتون بوسویلدکلرمزك، کذلك، عالم عضـویه تعلقی ده وار . اوزون مـدت بی حس ذراتك نصل حادثات حیاتیه میدانه کتیره بیله جکی آ کلا- شیله میوردی ؛ بناءً علیه خصوصی وغیر مادی قوتلری محنه یه چیقارمق مجبوریتی حاصل اولیوردی .

بوکون ، جهالتك بو صـوك ملجائی ترك ایدلدی و آ کلاشلدیکه حادثات حیاتیه هپ شرائط خصـوصیه داخلنده [ماده] نك حرکت اهتزازیه سندن بشـقه بر شیئ دکلدر . ذاتاً ذو حدود کثیره Complexité بولو- نمزلری مادهٔ حیاتیه ایله برابر چوغالیر. حیاتك ، وجدان [نفس ناطقه] ك ، روحك ، الی آخره ، مادهنك خار- جنـده اولدقلری ادعا اولونه ماز . بو حادثات ، اوزون بر تکامل نتیجـه سی ، ذوحدود کثیره اولدیغی و فعالیته کلدیکی وقت کوریلور . بونك کبی ، بر ساعت داخلنده، [ماده] بر طاقم عالمانه ترکیبات نتیجه سی اوله رق اوقاتی کوسترر . بناءً علیه بویله جه آ کلاشیلان مسلك مادیونی جرح قابل دکلدر . ماده ، بالآخره ذوی الحیاتلرده بلیرن بتون اوصافنی حائز اولدیغی حالده بزم ذکامزك محتاج اولدیغی بو آرزوی وحدتی تطمین ایدر و اثنیت Dualisme اوزرینه مؤسس اعتقادانك یرینه کچر. »

(فلسفهٔ مادیه‌ده بر فنالق وار: مادی آدملره [ماده] دینیر دینمز روحدن عاری بر جسد عقللرینه تبادر ایدر. بونده هیچ بر غایه ، هیچ بر شعر و صنعت یوق ظن اولونور . ذاتاً کرك ترکجه [مادی] ، کرك فرنکجه [ماتەریەل] کلەلری بر درجەیه قدر غلظته دلالت ایدر. حالبوکه بو خنەرك و سائرلرك تعمیم ایتمك ایسته‌دکلری فلسفه بودکلدر . بونلر ماده و قوتدن و آنلرك تجلیات وتظاهراتندن و نتیجهٔ تکامل اولەرق حیات کبی ، ذکا کبی ، دهاء کبی اکملیات وجوده کتیردکلرندن بحث ایدیورلر ، یوقسه یالکز [ماده] دن ، غلیظ و جامد ، کثیف و بی روح ماده‌دن دکل . بن عاجزانه بو مسلك فلسفیه بو اسمی موافق کورمم . وظن ایدرم که قانون تألیف Conciliation موجبنجه حرکت ایدیلیرسه بو فلسفهٔ فنیه ایله اساس اسلامیت آره‌سنده ظن اولوندیغی قدر فرقلر بولونماز . بالعکس بونکله واجب الوجوده بر شکل مادی و مرئی ویرن کلیسا خرستیانلغی آره‌سنده بیوك بر اوچورروم واردر . بو مسلك فنونك بالتجربه مراقبه‌سندن خارج قالانی موضوع بحث ایتمیور ، اسلا - میتك ده بونی قاله آلمدیغی ، سرالوهیتی ، وحدانیتی بر طرفه براقدیغی کبی .)

« مادیوندن اولان متفکر [ابدیت] و [بی انتها] مفهوملرینی اثبات ایتمك ادعاسنده دکلدر ، بونلر [طرز

خرستیانیده] بر وار ایدیجی بی اورته‌دن ازاله‌ایدرلر .
مادیونه منسوب اولان ساده‌جه‌بر فکری تماماً تطمین ایدن
یگانه فرضیه بودر . بزم ایچون مکان‌وزمانك بی انتهاسنی
تصور عدیم الامکاندر ، فقط بزم ایچون بوندن دها محال
برشیء واردرکه اوده کائناته حدود تصور ایتمکدر . محدود
بر عالمه و آنك فوقنده ، مادةً تیه اوزرنده‌کی تختلرنده
یان کلوب اوطورمش بر ویا برقاچ معبوده اینانمق آنجق
تهله‌سقوپك اعماق جوه نفوذنده وملیارلرجه اجرام
سماویه و دردست تشکل عالملری کشفندن و کوکده قبا
صوفیلر ایچون تخیل ایدیلن بتون برلری تفتیش ایتمسندن
اول ممکن اولابیلیردی . کذلك طبقات ارض علمی بزه
کوسترديکه کرهٔ زمین تخیل ایدلدیکندن پك زیاده اسکیدر
و نوع بشر ، بدایتی لیال زمانده غائب اولان اوزون بر
تکاملك صوك کلمسیدر .

مادیون نظریه‌سنه کوره [موجودات] بذاته موجوددر
و بتون حادثات مقدم اسبابه منجر اولور و لایتغیر
قانونلره تابعدرلر . بوکون اولدیغی کبی هیچ بر وقت
خلاف عادة شیلر اولمامشدر . حادثات فوق‌الطبیعه دنیلن
شیلرك اساسی غیرکافی مشاهدات و یا یاکلش آکلاشلمش
شیلر ، تشوشات ذهنیه نتیجه‌سی کوریلن خیالات ،

توهمات، صوفیانه رؤیالر ، متصوفانه رؤیتلر ، پاپاس شاقرا- باناقلری و یا سپیریتیزمده مه‌دیوملرك حقه بازلقلری کبی شیلردر . »

(آمنا !)

« بو اعتقادات بوکون آنجق حس تنقیددن محروم خلقده بولونور و بونلر آنجق آنلرك بقاسنده بر منفعت مادیه‌لری اولانلر طرفندن مدافعه ایدیلیر . مع‌الاسف تخم خطا کنجلکك روحنه القا ایدلمشدر ، و ، چو- جقلقده آلینان حسیات اك درینلرندن، اك پایدشقانلرندر. بناءً علیه ، انسان سورولرینك آره‌سنده بو خرافاتك حالا نصل عقل و منطقه غلبه ایتدکلری و فنی خلقك نصل بسبتون براقدیغی قولایجه آکلاشیلیر. چوجقلرك فکری خطا و خرافات ایله بسلنمکه دوام اولوندقجه اباطیلك کله‌چکلرینی چوزوب طبیعتك و حقیقتك ارائه ایتدیکی شهراهده یورویه‌جك اولان کیمسه‌لر پك آز اوله‌جقدر. اخلافمز اعتقاد ایدرلردی که [ماده] خارجنده عالمده ، دها بر چوق (عناصر) واردر : آتش. هوا، ضیا ، قراکلق ، حرارت ، ماغنه‌تیزم (جاذبه) ، دافعه ، روح ، سما ، الوهیت کبی . بوکون بیله بر چوقلری دوشونورکه ماده‌نك یاننده بر شیئ خصوصی و مستقل

واردرکه بوکا قوت ویا قدرت énergie (مجال ؟ لجناب شهاب‌الدین بك) دیرلر . فقط فن جدید بومشکلی حل ایتمشدر . قوتك ماده‌دن مستقل بر موجودیتی یوقدر ، (قـوت) حرکت و یا (کرلمه)(انجرار؟) Tension حالنده‌کی (ماده) نك بر خاصـیتی‌در . بوماده‌نك بر لازم غیر مفارقی‌اولوب کاه کتله‌لرك حرکتی، کاه حرکت فردیه Mouvement moléculaire هیئتنده منجلی اولور . قوت ، بذاته ماده کبی ممتنع التخریبدر . ارض اوزرنده‌کی بتون حرکاتك منشأ ابتدائیسی حرارت شمسدرکه بونك پك ضعیف بر قسمی بزم عالمزه‌قدر وارر و کرك طوغریدن طوغری‌یه ، کرك طولاییسیله بوراده‌کی حادثاتك حصولنه کفایت ایدر . ارض اوزرنده حیاتی ادامه ایدن کونشدر: اك بیچاره‌دکز یوصونندن اعتباراً مهیکل چنار آغاجنه ، حیوانات نقیعیه‌دن Infusoires انسانه قدر هرشیئ ، حتی روح و اذعان ، موجودیتی کونشه مدیوندرو بونلرك جمله‌سی، تحلیل نهائیده حرارت شمسیه‌یه منجر اولور . (کونشه بر ستش ایدنلرك قولاقلری چینلاسون !)

« بو مسرودات معمای کائناتك مادیون نظریه‌سی خارجنـده تفسـیری ایچـون ایلری‌یه سـورولمـش

فرضیاتی دفعه کافیدر . ذاتاً بونلر ، هپ منظومهٔ شمسیه‌ـ مزك تدقیق منشـائی ایله تأید ایتمشدر . بوکون بلاشبهه بیلینیورکه بتون بو حرکات و قتیله افلاکده طـاغینق بر حالده بولونان موادك برلشمسـندن حاصل اولمشـدر . « بکا ماده و حرکت ویریکز بن سزه تکرار کائنـاتی تشـکیل ایده‌یم . » سوزینی فنون جدیده‌نك الهامی ایله بیوك فیلسوف ده‌قارت سویلمشدی .

ایشته‌لوسیپ ، ده‌موقریت ، أپیکور (نام حکمانك) نظریات جرأتکارانه‌سی بوکون پارلاق بر صورتده تأید ایتمشـدر . قرون وسطی دنیلن لیلهٔ یلداده اونوتلدقـدن صکره آنلرك نظریهٔ ذرویه‌سی Théorie atomatique جداً فنی اساسلر اوزرینه مجدداً تأسیس ایدلدی .

فقط بز تجربه‌لرمزك صـوکنه کلدك ، بالعکس ، هر نوعدن معمالرك ایچنده محصور بولونیورز . هیدر Hydre (دنیلن مخلوق اساطیرینك) کسیلن هر باشـنك یرینه بر باش چیقدیغی کبی هرحل ایدیلن مسئله‌نك آرقه‌سندن یکیلری ظهور ایدیور . ایشته بوحاللردن و (وجدان)ی صرف مادی اسباب‌ایله شرحك عدم امکانندن مادیونك مخالفلری اك اساسلی دلیللرینی استخراج ایدیورلر . بونلر دیورلرکه : — مادام‌که بوحادثاتی شرح ایده‌میورسکز ،

دیمك اولیورکه سزك نظریه‌کز یاکلش و بزمکی طوغری‌یدر . بو برهانك واهیلکی میدانده‌در . اکر فرضیهٔ مادیون هر حادثه‌یی تفسیر ایده‌بیلسه‌ایدی آرتق بر مناقشه قالمازدی . بوکا عدم اقتدار دیکر فکرك طوغری اولمسنی استلزام ایتدیرمز ، چونکه مخالفلرمزك نظریه‌لری‌ده بز مکیلر کبی و دها زیاده حقیقت اشیانی شرح ایده‌مامك قصوریله معاولدرلر . مادیون صحیح وسفسطه و خیالات فلسفیه ایله بوزولمامش هر ذکا ایچون قابل تعقل شیلرله اوغراشدقلری بر زمانده ، روحیون ، بالعکس ، هیچ کیمسه‌نك حالا کورمدیکی ، طویمدیغی ، طوتمدیغی بر شیٔ نقطهٔ حرکت اتخاذ ایدیورلر . اونوتیورلرکه بتون عالمی ایچندن چیقاردقلری (روح)،کلامیونك (ته اولوژیه‌ن) و سپیریتلرك مخیله‌لرندن بشقه بر موجودیت حقیقیه‌یه مالك اوله‌مامشدر . (روح) آنجق بتون بتون معین و بر عضویت مادیه ایله مناسبتدار اولمق صورتندن بشقه هیچ بر برده بولونه‌مازوبوکا ده آنجق ذوی الحیاتده(جنس حیوانده)تصادف اولونور . کذلك حیات ، مفکره ، ماده‌نك بر طرز مخصوص تشکلیدر . دماغی ترکیب ایدن موادك حرکاتی نصل اولیورده(وجدان) ی تولید ایدیور ! بونی شمدی بیلمدیکمز کبی هیچ بر

وقت ده بیلمیه‌جکز . فقط بزم بو خصوصده‌کی جهالتمز دها بیکلرجه حادثات طبیعیه‌یی آ کلامقـده‌کی جهالتمزدن بیوك دکلدر، بونکله برابر بز بوحادثات طبیعیه‌یی آ کلامق ایچون (خلاف طبیعت) براهینه‌مراجعت ایتمیورز. حادثات روحیه‌نك مدار استنادی بر عضویت ذی حیات اولدیغنی اثبات ایده‌جك علائم حسابسزدر و دوشونمکه مقتدر کیمسه‌لر طرفندن اصلا رد ایدلمش دکلدر .

روحیون ادعا ایدیورلرکه(فکر)، دماغك برمحصولی دکل ، بو عضوك آرقه‌سنده کیزلنن برروحك اثریدرکه‌بو روح ، بر پیانیستك آلتی اوزرنده اوینامسی‌کبی اوینار. بویله اولونجـه . صفرانك‌ده قره‌جکر طرفندن افراز اولونمیوب آیریجه ، جکر نسجنی اهتزازه کتیرن برروح طرفندن میدانه کلدیکنی ادعا معقول اولور . روحیونك روح ایله جسمك برلشمه‌سنه دائر ایلری‌یه سـوردکلری نظریه اصلا آ کلاشلماز . »

(بوندن صکره دوقتور بوخنه‌ر D. F.Strauss شتراوس و W. Wundt ووندت‌و Huschke هوشکه نك ترکجـه‌یه ترجمه‌سی دکل آ کلاشلمسی بیـله قولای اولمیان بعض فقره‌لرینی نقـل ایله ایچنـدن چیقه‌میور و آشاغیده‌کی نتیجه‌یه واریبور.) « . . . . بتون بو نظریه

لر اثبات ایدرکه مؤلفلرینك دماغلرینه قراکلر حاکمدر، یاخود بونلر مادیون حقیقتنی تصدیقدن قورقیورلر. فی الحقیقه (روح) کلمه‌سی بر کمیت حقیقیه افاده ایتمز، بو، دماغك بتون حرکات و اجراآتی، جملهٔ عصبیه‌نك فعالیتنی مفید، ـ تنفس، هضم، جولان مثللو بشقه اعضانك اعمالنه تعلق ایدنلر کبی ـ بر عملی بیان ایچون موضوع بر لفظ جامعدر.

(روح) مفهومنی بر کمیت مه‌تافیزیقیه (ما فوق الطبیعه) یاپمق، اعضای وجودمزه بر احتساس اضافه ایتمك، اراداتی روحه ویرمك ایله مسالك فلسفیه ایچندن چیقلماز بر قاریشقلغه سببیت ویردیلر. بوقاریشقلق (روح) و (فکر) مدلوللرینك تفریقیله بر قات دها زیاده‌لشدی. بو مدلوللردن برینك دائرهٔ شمولی دیکرندن پك زیاده‌در. (روح) مفهومی بتون حیات روحیه؟ یی Psychique، یعنی علی العموم وظائف عصبیه‌یی احتوا ایدر. (فکر) کلمه‌سی، بالعکس آنجق فعالیت ذهنیه‌یه تعلق ایدر، آنك ده مرکزی دماغده‌کی (مادهٔ سنجابیه) (ویا قشر زنجابی) Ecorce grise ده‌در. بونك ایچوندرکه حیواناتك ده روحی اولدیغنه قانعز، حالبوکه بز آنلره غایت مختصر بر (فکر) اسنادایدیورز.

فعالیت ذهنیه اك بیوك نقطهٔ كالنه انسانده وارمشدر ، چونكه انسانك دماغنی تشكیل ایدن ایكی نصف دائره‌دن هربری غایت مركب (قاریشیق) Compliqué بر مادهٔ سنجابیه طبقه‌سیله مستوردر . سلم حیوانیده آشاغی طوغری اینلدكجه كورولورکه حواس ذهنیه كیتدكجه دها آز بر تكمل ارائه‌ایدر و اعضاده اونسبتده بسیطلشیر. بوكامقابل اك ابتدائی وكندیلرنده متفاوت بر جملهٔ عصبیه اولمیان حیواناته بر روح اضافه‌سنده تردد ایتمدیكمز كبی بونی كندیلرنده حیات روحیه‌نك آنجق كندیسنجه غیر ممكن التمییز بر قابلیت انتباهیه‌دن (؟) Excitabilité inconseiente عبارت اولان نباتاته ده ویررز . معلومدركه بو (غیر ممكن التمییز قابلیت انتباهیه) عضویت اعتباریله اك یوكسك موقعده بولونانلرده ده اولور و عادت حكمنه كیرن خصوصاتده ، یاخود رؤیاده نظره چاربار . بناءً علیه نباتاتك قراكلق حیات روحیه‌سیله ، انسانی تمییز ایدن وجدان صاف آره‌سنده بر چوق متوسطلر Intermédiaire وار در .

بتون بو اوزون مبسوطاتدن مقصدمز مستقل بر روحه مستند فرضیه‌سنك اك بسیط حادثات ایله متناقض

اولديغنى و مادیون نظریه‌سنك تجربه و حقیقته مستند اولدیغنى کوسترمك ایدى . بو ایکى مسلکى تألیفه ساعى نظریاته کلنجه : بونلرك پایه‌جقلرى شيء آنجق وضوح و حسن صورتله مطالعه یورونمه‌نك ضررینه اوله‌رق میدانه بعض ائتلاف دستورلرى قویمقدن عبارتدر .

دیکر طرفدن (منشأ انسان)مسئله‌سى ، اون طقوزنجى عصرده ، فنى بر صورت حلیه‌یه مظهر اولدى . بوکون بیلینیورکه انسان اویله آنى خلق ایدلدى و کندیسى عالم عضویتك اقسام سائره‌سنه‌ربط ایدن زنجیرك صوك خلقه‌سیدر . انسان ، حیوانات سائره کبى، اوزون و اعصار سالفه ایچنده دوام ایتمش مدید بر تکاملك محصله‌سیدر . فى الحقیقه منشأ حیاتده بر سرواردرکه مادیونك خلافکیرلرى آنى علیهلرینه استعمال ایتمك ایستیورلر . بز بو بابده یالکز بر شيء سویلیه‌بیلیرز : بو منشأك ده ، کذلك ، طبیعى اولمسى لازم کلیر و حیات . دها هنوز تقرر ایتمامش شرائط تحتنده‌غیر عضوى عناصرك امتزاجى نتیجه‌سى ظهور ایتمشدر .

اکر انسان قواى طبیعیه‌نك محصولى ایسه بدیهیدر آنك وجود مادیسى‌ده وجود معنویسى‌ده ، طبیعته ضد

اولان عناصردن متركب اوله‌ماز . بناءً عليه [مادرزاد فكرلر Idés innées و [خطيآت حواس] erreurs des sens ه عائد بتون روحيون نظرياتى كنديلكلرندن دوشه‌ر.[مقايسهٔ تشريح] فنى بزه كوستررکه بو مادر زاد فكرلر پك يواش اوله‌رق اوزون سنه‌لرده ، عينى قواى طبيعيه‌نك تحت تأثيرنده تكامل ايتمشدر . بناءً عليه طبيعت ايله حواسمز آره‌سنده مقرر ومعين بر نسبت آرامق مجبوريتنده‌يز .

مهمجه‌هيچ بر حادثهٔ طبيعيه‌اوله‌مازكه بزم‌حواسمزه منعكس اولاماسون ياخود تجربه ، تدقيق ، ملاحظه‌آنى بزه بيلديرمسون . بونك ايچوندركه روحيون طرفندن درميان اولونان [بشقه حواس، بشقه عوالم]سوزينك هيچ برمعناسى يوقدر . چونكه بو عالمده موجود اولا- نلردن بشقه حواس اوله‌ماز و بشقه درلو حواس و عوالم اوزرينه بنا ايدلمش افكار خيالدن بشقه برشيئ دكلدر . بزه كورنديكندن بشقه بر طرزده ، طوته‌ميه- جغمز ، آكلايه‌ميه‌جغمز، استدلال ايده‌ميه‌جكمز برشيئ بولونمق لازم‌كلسه ايدى بونك هيچ بر اهميتى‌اولميه‌جقدى. بزجه اهم اولان اشيانك بزه كوره نه اولدقلرينى آكلا- مقدر ، يوقسه ، كنديلرينه كوره نه اولدقلرينى دكل .

کذلك بز نفس الامرده ماده‌نك ، قوتك و حركتك نه اولدیغنی آرامیورز ، چونکه بز بو عناصری آنجق برلکده آکلایه‌بیلیورز . [نامعلوم بیوکلکلر] درکه نامتناهی ترکیباتی ایله کائناتی تشکیل ایدرلر .

شو صوك زمانلرده [مونیزم] اصطلاحنی (ماتریالیزم) اصطلاحنك یرینه قویمق ایسته‌دیلر . بوندن آکلاشلدیغنه کوره مادیون هر شیئ یالکز (ماده) ایله شرح ایتمك ایستیورلر ـ که محض خطادر . (مونیزم) مسلك وحدیون ، اثنیون (دوآلیزم) یعنی روح وماده‌یی آیری آیری تلقی مسلکنه مباینتدر .

بونکله برابر بن (ماتریالیزم) کلمه‌سنی محافظه ایتدم. چونکه بو دهازیاده طانینمشدر وبونك استعمالیله یاکلشلق اولماز . بواصطلاحك یکانه مخذوری بعض کیمسه‌لرجه غایت قابا، هرغایهٔ خیالیه‌یه منافی‌بر اعتقاد ظن‌اولونمسیدر. بونك سببی ، (ماده) حقنده ایدیلن یاکلش بر فکر و (ماتەریالیزم) ایله (ایده آلیزم) آره‌سنده بر مخالفت یاپیلمسی در . (ماتریالیزم) ك ضد حقیقیسی (سپیریتوآلیزم) در . حالبوکه (ایده آلیزم) مخالفی (ره آلیزم) در . فلسفهٔ مادیه‌دن علوی بر مسلك حکمت یوقدر . چونکه بو ، اولا ، نظریات اعتباریله شرح وقایع ایچون

فوق الطبيعه اسبابه توسل ايتمز ، (ايده آليزم) كبي تحريات فنيه‌يه سد چكمز . بالعكس، اشيانك معناى عميقى و نسبت سببيه‌لرينى آرامق ايسته‌ر . عمليات اعتباريله ، ايده آل عالمى بزم خارجمزده تصور ايده‌جكنه بزم داخلمزده تلقى ايدر و آنك بر شكل حقيقت اكتساب ايتمسنه چاليشير .

بو مسرودات بزه ماترياليزمك جمعيات بشريه‌يه اولان تأثيرينى تحرى‌يه سوق ايدر . بو تأثيرات ، روحيون تأثيرينك تماديسى ، مبالغه‌سى و آنلرك نفي نتيجه‌سى اوله‌رق ، آنك شكلى بر حقيقت آلمسنه مانع اولمشدر . معلوم اولميدركه سعادت واخلاق بذاته و نوع بشراعضاسنك بربرلرينه معاونت ايتملريله اولور. انسانلرى بختيار ايتمك آنلره بلا انقطاع عبارات دعائيه اوقومقله اولماز ، جمعيت بشريه‌يى حسن صورتله تنسيق سايه‌سنده اولور . آنجق بويله كيديلرسه آلام مالانهايه‌يه چاره بولونور .

بو غايه‌يه و صول ممكن اولونجه جنايتك الك بيوك قسمى اورتادن قالقار . عادل اولان انسان ايبلك ايدر وفنالقدن چكينير چونكه آنك بو خصوصده سائق اوامر ونواهى دكلدر ، فقط ، ديكرلرينك المديده اولمسنى كورمكدن

احتراز ایتمسیدر . حیواناتده ، والده‌لکده ، حسیات دیکر کامی Altruiste اولدیغی کبی انسانده‌ده حسیات اجتماعیه اولمليدر . تربیه و تأثیر محیط بو حسی توثیق ایدر . اعتیادات اجتماعیه و قوانیندن احترازده سجیه‌نك اخلاقی بر شکلده تعالیسنه بادیدر . خلاصه ، اضطرار و عدم ارادت اخلاقك اساسیدر .

یکی مادیون مذهبی درونندہ فنك بیوك بر رول اوینامسی ایله مسالك سائره‌دن آیریلیر . ماده ، قوت و تکامل اوچ عنصر منطقی‌درکه انتظام کائناتی بر شکل معقولده ادراکه وسیله اوله‌بیلیر . مسلك مادیون جمله‌لرو ترکیبلر ، قیاسلر، معادله‌لر، بوش نظریه‌لرایله اوغراشماز. مه‌تافیزیق متخصصلرینك بتون اینجه‌لکلرینه قارشی اعلان جهل ایدر . بوفلسفه ألدەکی وسائط ایله نه‌یی آکلایه‌بیلیر ایسه آنکله اکتفا ایدر ، غیر قابل لمس شیلرله اوغراشماز . فنون طبیعیهٔ‌حاضره کاملاً مانه‌ریالیستدر . بونلرك محتویاتی ده، اصولی‌ده بویله‌در . چونکه فنون حرکت حالنده ماده‌دن بشقه بر زمین تتبع بیلمز . مصرده ، اسکی Saïs سائیس معبدینك اوزرینه محکوك آتیده‌کی عباره بوفنلره تعلق ایده‌بیلیر :«هرنه موجود ایدی‌ایسه، هرنه موجود ایسه،هرنه موجود اوله‌جق‌ایسه بن اویم ،

هیچ بر انسان درونده لایموتلغمك احتجاب ایتدیکی بجهیی قالدیرمامشدر . »

(فلسفهٔ مادیه دنیلن اصول تعقلی توضیح ایچون کندمزدن فضله بر شیئ سویلنمسنی زائد کورور و بوخنهرك مقالهسنی حرفیته صوك درجهده صادق اولمق اوزره نقل ایله اکتفا ایدرز .)

سپیریتیزم و سائره

فن روح شناسی ، عصرمزده ، بزه یمان بر ساحهٔ تفحصات آجدی . روح داخلنده دهشتلی تدقیقات وکشفیات یاپیلیور . ظن ایدرم که یکرمنجی عصرظرفنده بر چوق مسائل مغلقه حل ایدیلهجك ، روح ، بیوك بر وضوح ایله تظاهر ایدهجکدر . بونکله برابر روح اسرار آلود بر شیئدر . خصوصیله بر چوق مسئلهلرك هنوز آکلاشیلهمامسی،انسانده ظنون و خرافاته بر مجذوبیت طبیعیه بولونمسی ، جهالتك بوکبی عقائد سخیفهیه رواج ویرمسی ، رؤیا ، اولوم دنیلن مفهوملرك بر سترهٔ مجهولیت ایله قاپالی بولونمسی عصرمزده سپیریتیزمه رواج ویرمشدر . انسان، انسان اولمقله برابر بر آزده اشکدر. صاچه صاپان،هروقت حقیقته غلبهایتمشدر. عجیب ، اسرار آمیز بر صورت تفسیر دائما منقح و بارز بر ترجمهیه تر- جیح ایدیلیر . اساساً ذهن بشرده بر ضلالت خستهلغی واردر . بومرض ، اسکیدن دها غلیظ برصورتده نمایان اولیوردی. اوزمان برطاقم قابا رهابین روحلرك ماورای

احجار واشجارده کیزلندکلرینی ادعا ایله بشقه وسائط ایله آنلری یا دعوت ویادفع ایدیورلردی. بیچاره وحشیلر ایسه بونخیلاتدن تیر تیر تیتربیورلر ، روح افندیلرمز هدیه‌لر تقدیم ویا قربانلر ذبح ایدیورلردی . شمدی ایسه عینی خسته‌لق ، عینی شکلده، فقط بر آز دهاانجه‌له‌رك کندیسنی کوستریور . بونك ایچوندرکه شارلاتانلر سپیریتیزمه بر فن لاطه‌سی کیدیرمشلر و روحی علمی برشکلده توصیف ایتمشلردر. شمدی روحلر امره تابع اوله‌رق آرزو اولونان‌یرلره ، خصوصیله تیاترو صحنه‌لرینه کلیورلر . «اینتروبو» ویریورلر. بوندن تقریباً سکز سنه‌اول برروحچینك بتون اسلاف واخلاف ایله مسائل حاضره‌یه دائر وقوعبولان مباحثه لرینی اوقومشدم. مثلا حضرت عیسی دره‌یفوس مسئله‌سی حقنده مطالعه‌سنی سویلیور . بزم پیغمبرمز سلطان حمید حقنده بیان مطالعه ایدیور . و قس علیه البواقی. بونلرـ دن بری ذات باری‌ایله‌محاوره‌یه کیریشیور . نه دیرسکز؟ بو هذیانلره اعتقاد ایدنلر ظن و تخمیندن پك چوق . شیرومانسی (أله باقه‌رق کله‌جکدن خبر ویرمك) ، منه موتەفنی (عقلی اوقومق) ، آسترولوژی (نجومدن احکام چیقارمق) ، آلشیمی (بالکمیا محال ترکیبات‌ده

بولونمق) ، غرافولوژی (أل یازیسنه باقوب بر چوق شیلر بیلدیرمك) ، مه‌دیوم (روحنی وجودندن چیقا. روب دیکر روحك‌عینی وجوده کلمسنه قدرتیاب اولمق) لق ، و سائره ، کبی صنایع ایله أوروپاده پاره قزانان‌بك چوقدر . غرته‌نرده ، هر وقت ، بو کبی شارلاتانلرك اعلاناتنه تصادف‌اولونور. هله ساخته علاجلر ، سیمیاوی تداویلر و بونلره مقیس رذالتلر ، بورسه‌ده بهمه‌حال موفق اولمق اصوللری ، هر دائم یومی غرته‌لره بر واردات منبعیدر .

افندم ! روحلر کولکه کبی ، حتی قابل وزن بر طاقم اشکالدر . بونلر امره متابعت ایدوب آرزو ایدیلن یره تنزلاً تشریف ایدرلر . ایشته بتون اسرار بورادە . اسکیدن ده انسانلر جوع اسرار ایله بوکا ذاهب ایدیلر . قدیم یونان و روما مذهبی بو اساس‌اوزرینه مستند ایدی. روحلر ، بعدالوفات ، یاشارلر . دائما مزارلرده ، عائله اوجاقلرنده طولاشیرلر . عائله‌ده « آتش مقدس » Feu sacré بولوندیرلمسی بوکا مبتنیدر اوروحلرده ، بعض شرائط داخلنده ، کلوب بر حیات اولانلر ایله کوروشورلر . (فوسته‌ل دوقولانژك Fustel de

Cité antique de Coulange مدینهٔ نخستین نام اثرینه مراجعت) اقصای شرقده ده ، حالا ، دین رسمی بودر .

برچوقلری ارواحدن قورقار ، دیکرلری آنلردن استعانه ایدر . بیوجیلك ، سحر بازلق ، وسائط معنویه ایله تداوی، استحاره، اوفوروکجیلك ، اوقویوجیلق ، جفر ورمل کبی بر طاقم صنایع هپ بو روحلرك «وجودینه» مستنددر . روحلر انسانلرك، حیوانلرك ، حتی جماداتك شکلنه تمثل ایدرلر . قهوه تلوه سنده ، آشیقده، کیکده و دها بونلر کبی آبوق صابوق شیلرده بولونورلر.

اسکیدن بری بو اعتقادات موجوددر . زمان و زمین بونلره دائما بشقه بر شکل ویریور . فقط هر حالده اساس بردر . آمریقانك اورتهسنده و یا طاسمانیا آطهسنده وحشی رئیسی نصل ارواحی جذب ایله خستهلری شفایاب ایدیورسه ،بو کونده ، همان همان عینی وسائط ایله «لورد Lourdes» دهکی قاتولیك پاپاسی و یاقوم قپو و بالقلی دهکی روم راهبی وظیفهٔ تداویسنده قصور ایتمیور.

محیط اینجه لدکجه روحدن استفاده صورتلری ده اینجه لیور . مثلا پارس سوسیه تهسنده روحجیلق سپیریتیزم ،

مه‌دیومجیلق ، ماصه چویرمجیلکی ، پسیقوغرافی (روح نویسی) ، تهله‌پاتی (اوزاقدن مثأثر اولمق)، تهله‌سته‌زی (هپ او) ، آنیزم (هرشیئك روحه راجع بولونمسی مسلکی) شکللرنده نمایان اولیور .

بوندن دها زیاده تأسف ایدیله‌جك بر نقطه وار : قامیل فلاماریون کبی هیئته ، خصوصیله فنونی تعمیمه سعی ایتمش جدی مشاهیر بو کبی هوائیات روحیه‌یه ، آخر عمرلرنده اعتقاد ایتمشلر . و تهله‌پاتی‌یه بر فنی سوس ویرمشلردر .

اوت ! روح بر کنزلایفنادر . روح شناسی هنوز رشیم حالنده برفندر . دها روحی اولچه‌میورز ، طارته میورز . فقط بونك برشیئ طبیعی اولدیغنی ، قوانین طبیعیه‌یه هرحالده تابع بولندیغنی پك اعلا بیلیورز. روحك بزجه مجهول بعض تجلیاتی اوله‌بیلیر . بلکه اهتزازات اثیریه ایله بعض شیلر قابل نقلدر . کیم بیلیر ؟ استقبالده احتمالکه روحدن روحه تلسز تلغراف بیله یاپیله بیلیر . فقط ، بوکون ، عقل سلیمی براقه‌رق ارواحه دائر ایتدیرمك ، آنلردن هر صورتله استفاده ایتمك جدیت فنیه ایله اصلا توفیق قبول ایتمز . فلاماریوندن اول لوئی

فیکیه اسمنده خبلی عالم بر ذات ده فنی بو کبی صاچه‌لرله اضلال ایتمشدی. شمدی ایسه ، چوق شکر، لاعلی‌التعیین هر هانکی روح ایله ایسته‌ر ایسه‌کنز مکالمه‌یه کیریشن آلان قارده‌ق کبی ارباب اقتدار کوریبورز .

روحلر، بر آلمان حکیمنك قولنجه ، سپیریتیزمك تعالیسی ایله ، اسکیدن بك باربار ایکن شیمدی ، (مدنی) اولمشلر . فی‌الواقع وحشی‌قبائل رؤساسنك جلب ودعوت ایتدکلری روحلره نسبتله فلاماریون و یا قارده‌قك چاغر-دقلری روحلر جداً سیویلیزه‌در . هر نره‌ده ایسه بونلر پارس و یا لوندره‌نك اك مشهور ترزیلرینه کیدوب تیاترو وسواره ایچون (آبی) تدارك ایده‌جکلر . اکر خلق بلاهتنده دوام ایدرسه ارواحك ، عن قریب ، آره‌مزه کیروب سربست سربست بزلرله مکالمه ایده‌جکنه شبهه ایدلمسون ! آمریقالی بعض روحجیلره نظراً روحلرك ثقلتی ٤ و یا ٣ (اونس) Once ایمش .

هله ماغنه‌تیزم و هیپنوتیزم دنیلن شیلردن استفاده ایله روحلری جلب و دعوتك‌ده مودا اولمسی جداً پك عیبدر . سیرفی‌المنام وهیپنوتیزم فنده بررفصل مخصوصدر .

طولاندیریجیلق صنعتی بونلردن‌ده لایقیله مستفید اولیور .

زوالللی بشر هر وقت طولاندیریجیلغك مغلوبیدر . انسانلر صاف درون اولدقجه آلداندقجه ، آلداندقجه مختلف صورتلرده سپیریتیزملر میدانه چیقه‌جقدر . ساخته علاج اعلاناتی ـ که بر نوع روحی طولاندیریجلقدر ـ بواعتبار ایله شایان اهمیتدر .

تلقینات محیطیه Suggestion du milieu ایله خیلی رذالتلر یاپیلیور . انسانلر عادتا آولانیور . ایشته سپیریتیزم ده بویله بر طولاندیریجیلق شکلیدر . بعض جاهل و ذی صفوت آدملرك تسلی‌یه احتیاجلری ، فن نادان بر طاقم کیمسه‌لرك اك قاریشیق مسئله‌لره جواب تحریلری ضرورتی اسف اولونورکه سپیریتیزمه ، بوکون بر شکل ویرمشدر .

مملکتمزده بو آلافرانغه سپیریتیزم داخل اولیورکی ایدی . تردیاتی اکمال ایچون بو اکسیکدی . چوق شکر که بر چوق بدعتلر کبی بو آلافرانغه موداده چابوق زائل اولدی . آرتق یکی سپیریتیزم کتابلرینك انتشار ایتدیکنی غزته‌لرده کورمیورز . فنونه یکی هوس ایدن

بر طاقم کیمسه‌لر، بالطبع، فن ایله خرافه‌یی ، خصوصیله بویله شیطنتکارانه اویدیرلمش بواطلی تفریقده بعض مرتبه کوجلك چکرلر . بو کبیلری تحذیر ایچون بو فصلمزی قلمه آلمغه و کتابمزه علاوه ایتمکه لزوم کوردك .

دین و استقبالی

بر شیدن بحث ایتمه‌دن اول آنی تعریف ایتمك لازمدر . آنك ایچون بزده بوراده دینی‌تعریف ایده‌جكز. بو تعریفی بر دستوره ارجاع ایدركن بشقه متفكرلرك آثارینه و یا محیط المعارفلرك معاونتنه مراجعت ایتمدك . بناءً علیه تعریفمز كندی‌نقطهٔ نظرمزدن دینك تعریفیدر. چوق مناقشه كتورر ، فقط بونكله برابر آنك اك طوغری بر تعریف اولدیغنی ادعا ایدرز .

(دین، معمای نهائی‌یی بردستور ایله‌افاده‌ایدروا كملیت، عدالت ، رأفت ، غایهٔ امل كبی مفهوملری بر رمز ایله عقول ایچون قابل فهم بر حاله قور . واشتغال ایتدیكی زمینلرده ، شایان توصیه كوره‌جكی شیلری امر ، محتاج نهی عد ایتدكارینی منع خصوصنده رمزا كملیت عد ایتدیكی ذات باری‌یه استناد ایدر. حقیقت كلام الله اوله‌جغندن آنكله متكلم اولور و اجراآتی نام آلهی‌یه یاپار .) بو تعریف عمومیتی اعتباریله در . بر آز دها

اوزه نیلیرسه دها اطرافلی ، اغیارینی دافع ، اقسامنی حاوی دستورلره ظفرمیسر اولونه بیلیر .

دینك غایتی بشرك رفاهیتیدر ؛ یوقسه آنك حصر تضییق دکلدر . دین بشر ایچون یرادلمشدر ؛ بشر دین ایچون دکلدر ، حکومت اهالی ایچون وضع اولونوب ، اهالی حکومتك اجرای احکامی ایچون احداث ایدلمدیکی کبی . ادوار استبداددده اصل اولان حکومت و حکمدار ایدی ؛ تبعه ورعایا آنك و یا آنلرك مالی ایدی بالآخره افکار جیده و نظریات حقوقیه‌نك تعالیسی ایله حقیقتك بر عکس اولدینی آکلاشیلدی. دین خصوصنده ده عینی مطالعه وارددر . اسکیدن انسانلر دین ایچون خلق اولوندی اعتقادی عمومی ایدی. بالآخره دینك خادم بشر اولدینی نظریه‌سی غلبه چالدی .

بو کون ترقی‌یه مانع بردین وارسه واجب الازاله‌در.

دین ضرر لی اولماملی ، بالعکس ، خیر و منفعتی موجب اولملیدر .

دین فنك ماوراسنه تعلق ایتملی ، اصلا حقائق مثبته ایله عکسیلك ایتماملی و تکاملنه مانع اولماملیدر . اولورسه غیر معقولدر ، مضردر ، مرضیٔ صمدانی‌یه مغایردر . چونکه جناب حق (حق دیورز) منبع شروفساد ،

هندك سيواسى ، فنيكه‌نك مولوخى ، غره‌قـو ـ لاتينلرك وولكه‌نى، اسرائيليلرك ابليسى كبى فنالق خالقى، بر معبود ظالم دكلدر. حاشاثم‌حاشا ! خرستيانلق تعريفمزده كوستر- يلن دائره‌يى كچديكندن يواش يواش محو اولويور . وبو دينك نوع مظلوم بشره پك بيوك فنالغى طوقونمشدر . مدنيت خرستيانيه اخلاق خرستيانيه، حقوق خرستيانيه جمله‌لرى‌ايله افاده اولونمق ايسته‌نيلن مفهوملرغير موجود در . خرسـتيانلق قوانين رياضيه‌يه بيله اعـلان جـدال ايتمشدر . مدنيت حاضره‌نك ته‌قنيق قسمى خرسـتيانلق سـايه‌سنده دكل ، آكا مخالف اوله‌رق ، آنكله مجـادله ايدرك ميدانه كلمشدر . اخلاق خرستيانيه ايسـه ابى بر شيئ دكلدر . و اصل حضرت عيسى طرفندن موضـوع اساسات اخلاقيه‌يه . مذهب فنافى‌الله امتثال ايدلمامشدر . خرستيانلق اساسلى براخلاقسزلق تخمين‌ده احتوا ايدر . انجيللرده خيلى مناسبتسزلك واردر ، ذاتاً بعض اوامر قابل تطبيق دكلدر و اوله‌ماز . حقوق خرستيانيه ايسـه خرستيان‌اولميانلرك انكار حقوقى‌اوزرينه مستند برحيدود و وحشى حقوقى (؟) در . خرسـتيانلق ، تاريخده ، بشر ايچون محض مصيبت اولمشـدر . نصرانيت دائرهٔ شمولنى پك كچمش و دينلن بشقه بر ماهيت اكتسـاب

ایتمشدر . خرستیانلغك صرف دینی اقسامنه رعایت و حرمت ایدرز . و اوقسمی انسانیت ایچون محض نعمت بیلیرز فقط اوست طرفندن دهماحیٔ مدنیت اولدیغنی هرکسله برابر ادعادن چکنمهیز .

دینلرك حدودی تجاوز ایدن بو اقسامی (قاعدهٔ اطراح) موجبنجه یواش یواش افنا ایدیلیور . پروتستانلق بو ادعامزك اك جانلی شاهیدر . خرستیان قاتولیك کلیسا سی وقتیله بلای برزخ ایدی . پروتستانلق رهفورمی آنك بر چوق مضر جهتلرینی اطراح ایتدی . بو سایه ده قاتولیکلك عالمیده تنسیقات و تطهیرات اجراسنه مجبوریت بولندیغنی کوردی . ایشته ، بویله جه ، قرون و سطادهکی مظالمله نهایت ویرلدی . دین ، بوکون بیله حدودینی تجاوزله ظلم ایدیور . دائرهسی خارجنده دین مقدس دکل ، شنیعدر . دائرهسی داخلنده ایسه یالکز مبارك اولق شویله طورسون پك فائدهلیدر ، طبیعیدر ، ضروری و لازمدر .

استقبالده دین آنجق وجدانه عائد اولهجقدر . دین ، آتیده ، سمت و جدانه اجلا ایدیلهجکدر . فن ، تجربه ، قانون ، حکومت ، ترقیلری ایله ، دینك مداخله واشغال ایتدیکی بر چوق شیلری استرداد ایدهجك ، فقط ، ایمان

و اعتقاد ، هر وقت عالم و جدانه حمکران اولهجقدر . ذاتاً بو تکامل وقوع بولویور . هر حق صاحبنه قطعیاً ویرلدیکی کون آرتق جهانده دین نزاعی قالمیهجقدر . اکر دینك محافظلری عاقل ایسهلر ، اسکی مستبدلر کبی، فضولی برچوق برلری دائرهٔ اشغاللری ایچنده طوتمسونلر . « اللهم عائد اولانی اللهه، قیصره عائد اولانی قیصره ویر ! » سوزی جناب مسیحه عائد درونه بیوك بر حکمتی مندمجدر !

دین ، قدیمی محافظهکارلغی براقیرسه انسانلره خدمت ایتمش اولور و بویله حرکت ایدرسه مقصد و غایهسنه جداً یاقلاشیر .

مهار داران ادیان ایچه بیلملیدرلرکه عالم علی حاله قالهماز . ترقی و تکامل بر امر مقدردر . سکون قابل دکلدر . عادات و اخلاق اولدیغی کبی محافظه ایدیلهمز . دون بوکونه بکزمزدی ، یارین اصلا بوکونه بکزهمیه جکدر . آنك ایچون بعض عنعناتی محافظهده اصرار مؤسسهٔ قدیمهنك کسر نفوذینی ، قصر اهمیتنی موجب اولور . نتهکیم، بو اعتبار ایله خرستیانلق تزکیهسنی پك بوزمشدر . دین مجادلات دنیویهنك پك قوقنده ، بر موقع بلند توقیرده بولونملیدر . دین و جدانه سلطان

اولدقجه عديم الخلعدر . حالبوكه يونك اوبر طرفنه تجاوز ايدرسه اورانك صاحب حقيقيلرى ، ايركج ، استرداد حقوق ايدرلر .

« دين » كلمه‌سنى معناى عموميسنده استعمال ايديورز. معين بر دينك بحث ايتميورز . كلمهٔ اسلاميته : رياكار بر سائقه استنادى ناموسسزه مغاير كورورز . بناءً عليه اسلاميت موضوع بحث اولونجه استعمال ايده‌جكمز كلمات توقيريه على العاده ابذال اولونان تشريفات اصطلاحيه‌ينه بكزه‌تلسون . اسلاميت ، بيوك بر تجربه اوزرينه مؤسس اولديغندن ، اتم شرايعدر . واجب الوجود ، هر دينك زياده ، اسلاميته‌ظروف ماديه‌دن تجريد ايدلمشدر. اقانيم ثلثه دنيلن غليظ‌صنم‌پرستى ايله كنه بارى‌يى استخراج قابل اولمديغنى اعلان ايدن اسلاميت بيننده‌كى فرقى دوشونكز ! اسلاميت استقباله ده ، سعادت بشريه‌يى كافل اوله‌جق بردستوردر. آنك بو استقباله ده شامل اولان ماهيتى دوشونولورو بو صورتله تكاملنه«مساعده» ايديليرسه ، ايجه بيله‌لم ، شريعت احمديه استقبالك عناصر مهمه‌سندن برى اوله‌جقدر. بآن شرطكه حكمت‌اسلاميه، سرّ تدوين شريعت ايجه آكلاشلسون ! بو حكمتدن نه قدر اوزاقلاشير ايسهك اسلاميت اوقدر چورور،سونهر،

محو اولور . بوكا نه قدر تقرب ايدر ايسه‌ك استقبال او قدر مسلمان اولور . مادام‌كه واضع شريعتك مرضئ عاليسى صوك كونه قدر دوام ايده‌جك بر دين تدوينى ايدى ، ديمك اوليوركه اوذات عالى حوائج مستقبله‌يى ده دوشونمشدر . اك كوزل ، معقول ، مفيد طرز حكومت نه ايسه اسلامجه مقبول حقوق عامه اودر . «علم» هرنه ايسه ، هر نره‌ده ايسه ، اسلامك اعلا وتجيل ايتديكى علم اودر . بو زمانده قابل تطبيق اولميان احكام سالفهٔ دينيه واجب النسخدر .

علم وفن كبى ، هر دقيقه ، اسلاميت يكى بر اثر تكامل ارائه ايتمليدر . دين محمدى آنجق بويله محافظه اولونه‌بيلير . فقه و عقائد محتاج تعديلدر . معاملات دخى احتياجات عصريه‌يه توفيق ايدلمليدر .

شريعت يهوديه غايت آغير احكامى حاويدى . فشر ، ترفه ، جمعه ايرتسى ، أت و سائره مسائلى دقيقهٔ حاضره‌ده اسكيسى كبى تلقى اولونه‌ماز . اسكى يهودى احكامنى اجرا ايده‌جك بر فرد بوكون أوروپا و آمريقاده خيلى اذيت چكر و بوندن بر فائده حاصل اولماز . و يهوديلك بويله محافظه دكل ، بالعكس محو اولور .

بو حكمتى دوشونن أوروپالى و خصوصيله آمريقالى

یکی بنی اسرائیل Orthodoxie juive یعنی [کارقدیم] یهودیلکدن جیقمشلر و آنجق بویله‌جه یهودیلکلرینی محافظه ایده‌بیلمشلردر . ایشته شایان دقت بر مثال !

اك کور سسم ایله علمامزه خطاب ایدرم : تغییر احکام شرعاً مأمور بهدر .

اسلامیت آنجق بویله قورتیله‌بیلیر و آنجق بواوامره انقیادله استقبالده مهم بر عنصر حالنه کیرر . احکامك قابل تغییر اولدیغی اساسنی وضع ایله اسلامیت محافظه‌کارلغی بیقیور . بز ایسه بو اساسی اونوتمقله اسلامیتی هدم ایتمکده‌یز . بکا مرضیٔ عالیٔ احمدی دائره‌سنده رخصت ویریکز ، عالمی مسلمان یاپه‌یم ؛ مغربدن مشرقه قدر نوع بشری توحید ایده‌یم .

استقبالده اسلامیت دینیر دینمز عقلاره « ره‌فورم » و « پروتستانلق » کلیور . برچوقلری اسلامیت داخلنده مارتن لوتهر ، قالوون و مه‌لانختون و سائره‌نك یاپدقلری تنسیقاتك یاپیلمسی لزومنه قائل اولدیغمز ذهابنده بولونیورلر. ره‌فورم ، أوروپاده ، ترقی ایله برابر تفرقه‌یی ، بیکلرجه محاربات و مجادلاتی ، قتل عاملری استلزام ایتدیرمشدر . بز بوندن اورکه‌رز . تفرقه روح اسلامیتله قابل تألیف دکلدر . شیعی ، سنی اختلافی آز کلمش کبی ، برده یکی

و اسکی مسلمان اختلافنه میدان ویرمك محض جنایت ، محض فلاکتدر . بر رهفورم نه شکلده ارائه اولنورسه اولونسون دائما آیریلغی ایجاب ایتدیرر . خیر ! بز لوتهر مقلدی دکلز . بزم توصیه ایتدیکمز شیء اساسات احمدیهیه رجوع ایله اسلامك ماهیت تکاملکارانهسنی اعلادر . اسلام یالکز مستعد ترقی دکلدر . آمر ترقیدر . اجماع امت وخلافت اصوللری ترقیاتی تنسیق و تنظیم ایچوندر . مقصدمز اجماع امتك قراری و مقام خلافتك تأییدیایله اسلامیتك « رسماً » تجددانی قبول ایله تاریخی و علوی روانی ایفایه ـ بیوك و برقاچ عصرلق فاصلهدن صکره ـ دوامیدر .

شوکا ایمانمز قویدرکه حضرت نبیء اکمل بو کون مقصد نجیبنی اظهار ایتسه شودقیقهده بزی تشنیع ایدنلری جداً تکفیر ایله اجتهاداتمزی روح اسلامیته دها موافق بولوردی . چونکه جناب رحمة للعالمینك شرعنی توثیق ، امتنی اعلا ، قانونی تأیید ، حکومتنی تعظیم مقصدلرندن بشقه هیچ بر سائق ایله حرکت ایتمیورز .

« اصول فقه » تکرار تدوینه محتاجدر . قرآنك معناسی بو عصرده ، اعصار سالفهده آکلاشلدیغی کبی دکلدر . ترقیات هپ یکی بر تفسیرك مقدمهسی اولهبیلیر .

كذلك اسكى اصولجيلر اك بارز استعاره‌لرى آ كلاميه‌جق درجه‌لرده متن كلامه معانئ ماديه ويرمشلردر. بونلرى ايجه دوشونه‌لم ، يكى عقائد ، يكى فقه ، يكى اصول تدوين ايده‌لم . بويله اولورسه ، استقباللده ، ديانت احمديه ، حقيقةً « دين عمومى » اوله‌جق ، صوك كونه قدر وحدت عالمه نكهبانلق وظيفه‌سنى ايفا ايده‌جكدر . اوله‌مدينى تقديرده اسلاميت حاضرهٔ محافظه كارانه ، اسلاملرك بيله محافظهٔ هستيسنه قدرتياب اوله‌ميه‌جقدر .

مسلمانلقده حریت فکریه

— ابن رشد ، ابن سینا و سائره —

«اسلامیت» ، فن و علم ، مدنیت وترقی مدلوللری کبی توقف قبول ایتمز ، سکون بیلمز بر مفهومدر . اسلامیت هر دقیقه ترقیه‌در. اسلامیت قطعیاً تقرر ایتمش، صوك سوزینی سویلش ، آرتق یاپاجغی قالمامش بر دین دکلدر . اجتهاد ، اجماع امت ، خلافت ، قیاس ، تعلم وتفنن مجبوریتی ، اختلافك محض رحمت اولمسی دستور نبویسی و سائره ایله اسلامك بر ماهیت تکاملکارانه‌سی واردر . بو ماهیت ، رحلت رسالتپناهیدن صکره ایجه آ کلاشلمش ، سربستئ تفکره مساغ ویرلمش ، اورته‌یه حریتکارانه بر فلسفه چیقمشدر . اوزمان ، هر نوع مسائل، صوك درجه‌ده حریتله موضوع محاضره اولور، هر فکر مناقشه ایدیلیر، هرکس رأی و اجتهادیله افتخار ایدر و هیچ کیمسه بسلدیکی فکرلردن طولابی دوچار

تکفیر و تهزیل اولمازدی . اهل سنت خارجنده قالان متفکرین هپ بوکا دالدر .

اسپانیاده ، بغدادده ، شامده ، دها سائر مراکز اسلامیه‌ده ، شمدیکندن بیوك بر سربستی ایله معادلات فکریه یورودیلور ، نص وسنت ، الکمستحسن برصورتده موضوع بحث تنقید اولوردی .

بو اسلام فلسفه‌سی ، براوزون مدت ، فکر بشری اداره ایتمشدر . ازآن جمله ابن رشد (علیه‌الرحمه) نك فلسفهٔ ارسطالیس اوزرینه بنا ایتدیکی مذهب حکمت عادتا مستقلاً ، قرون وسطاده ، ارباب علم وفنك رهبر-لکنی ایتمش ، او وقتکی علماء یهود ، ایتالیا ارباب‌فکرتی ، پارس دارالفنونی ، خصوصیله پادووا دارالفنونی ومکتب فلسفه‌سی ، خلاصه سقولاستیقلر هپ ابن رشد طریقت فکریه‌سنه سالك اولمشلردر . او درجه‌ده‌که بر چوق عصرلر بتون‌فلاسفه و متفکرین ابن رشددن ملهم‌اوله‌رق یا آنك مسلکنه سلوك ایتمشلر ویا آکا مخالفتله اوغرا-شمشلردر . ابن رشدك فکر بشره نفوذی پك بیوك اولمشدر . قرون وسطاده سن‌طوما کبی دهشتلی معارضلر فلسفهٔ « رشدیه » علیهنده شدتله بولوندقلری کبی ، صوك زمانلرده ، اون طقوزنجی عصره وارنجیه‌قدر ، أرنه‌ست

رەنان مثلو ، بو طريقت فكريەنك تقديركارلرى ظهور ايتمشدر .

قرون وسطى فلسفەسنك عادتا خالقى ، مكتب ارسطاليسك محييسى اولان ابن رشد حضرتلرى ، علامۀ بى مدانى ابن سينا ، غزالى ، فارابى و سائرە كبى حريت فكريه داخلنده خوارق كوسترن مشاهير اسلام ، مع الاسف ، شمديكى علماى اسلامك مجهولبدر .

مصراً ادعا ايدرم : بو كون ، بوقدر بيوك برحكيم ، بر مدبر فكر بشر اولان ابن سينايى مسلمانلر بيلميور ، استبدادمن آنى بيلمكلكمزه مساعده ايتميور ؛ ضيا پاشا مرحوم ، درت جلد « اندلس تاريخى » نده ابن رشدى عادتا اونوتيور . بوكا مقابل خرستيان عالمى ، اسپانيا ، ايتاليا ، فرانسه ، وقتيله بوحكيم ايله خيلى اوغراشدقلرى كبى ، شو صوك زمانده أرنەست رەنان E. Renan ، مونق Munk ، ژوزەف موللەر J. Muller ، شتاين شنايدەر Steinschneider ، آمارى Amari ، دوزى Dozy ، غوشه Gosche ، ماقس موللەر Max Muller هانرى ريتەر H. Ritter كبى خرستيان ارباب اختصاص ابن رشدى معاصرلرينه بيلديرمشلردر .

ذاتى تواضعندن صرفنظر ابن رشد حضرتلرى افلاطون ،

ارسطالیس ، و سائره کبی انسانیتك یتشدیردیکی برنجی صنف ذکالردندر . زنبیللیلر ، ابوالسعودلر. وقس علیه البواقی ، بو آرسلانك یاننده سوموکلی بوجك قالیرلر . حضرت فخر کائناتدن صکره فکر بشره ، مسلمانلر آره‌سنده ، نفوذ ایدن ابن رشد درجه‌سنده کیمسه‌یوقدر. استبداد عالم اسلامی تارمار ایتدیکی کبی ابن رشدی‌ده بتون بتون اونوتدیرمشدر . بوکون خواجه‌لرمزك ایچنده مشار الیهی بیلن قاچ کشی واردر ؟

بو فصلمزی مسلمانلقده حریت فکریه‌یه و ابن رشد فلسفه‌سنه حصر ایدییورز . بوندن مقصدمز شودر : اسلامده، وقتیله، هرمسئله‌ساحهٔ مباحثه‌یه‌چیقه‌بیلیورمش. اسلاملر ، هر درلو معادلات فکریه ایله اوغراشیورلر ، کندیلرینی اسکی متنلرك اسیری بیلمیورلرمش . آنك ایچون دنیایه حاکم بر ملت و مدنیت اسلامیه کلمش . وقتاکه اصول مطلقیت سربستیٔ تفکری اورته‌دن قالدیرمش ، دنیاده نه ملت حاکمهٔ اسلامیه قالمش ، نه‌ده مدنیت اسلامیه ... بو استبدادك دوام ایتدیکی عصرلرده اسلام اویوشمش، طوکمش، سونمش، کوچولمش. آنك یرینی دیکرلری آلمش، فکر مجه اسلام ینه اساسات جیده‌سنه رجوع ایدرسه، اسکی عظمتنی اکتساب ایده بیلیر. آلتی عصردن بری

عالم اسلامده فکر و کلام حریتی ممنوع ایدی . شمدی کال افتخار ایله کوریيورزکه بو حریت اعاده ایدلدی . و پریشان آثارمزله ، بلکه ایلك دفعه ، بو امرخیره شخصاً خدمت ایتیکمزدن طولایی اعلان بختیاری ایدرز. امید ایدهلم که کلهجك سنهلرده جوامع شریفهمزده ، قرطبهده ، طلیطلهده اولدیغی کبی مسائل فکریه حریت تامه ایله مناقشه ایدیلیر و محمد خامس عصری ، مادةً ایتدیکی ضررلری معناً تلافی ایله المأمون زمانینه یاقلاشیر و اسلام قوت بولور .

بز بوراده بو عصرك خصوصیات عالیهسندن بر آز بحث ایدهجکز . مقصدمز بوفلسفهیی قبول ویارد دکلدر. اسلامده ، اسکیدن ، رعایت اولونان حریته دائر بر فکر ویرمکدر .

اسلاملر یدنجی و سکزنجی عصر میلادیده مظهر قبول اولان محیط المعارف یونانیی اخذ و تلقی ایتمشلردی وقتیله ، مدنی عالمده ، یونان فنونی ، شمدیکی فنون غربیهنك هریرده مقبول اولمسی کبی حائز اعتبار ایدی . بونکله برابر ــ آثار سائرهمده ده سویلدم ــ مسلمانلر بو فنلری پك زیاده تفصیل و تکثیر ایدرك آنلره پك مکمل برشکل ویرمشلردر . یونان علومی اندلسدن أوروپایه

كچديكى وقت ، يونانليلرك براقدقلرى حالده و درجـه‌ده دكلدى . او زمان ، رەنانك‌ده اعترافى موجبنجـه ، مسلمانلرك ارائه ايتدكلرى تكامل فكرى ، خرستيانلرك حركات فكريه وعلميه‌لرينـك قات قات فوقنده ايدى . فقط بو فلسفه دوام ايده‌مدى . استبداد علم كلامى احداث ايتدى ، اوده ، حريت فكريه‌يه مانع اوله‌رق علم تعمم ايده‌مدى ، و ، بر آز صكره زائل اولدى كيتدى. فلسفه بر مسلك اوله‌مدى ، آنجق بر أ كلنجه تلقى ايدلدى، كتب و اوراق ، با ارادهٔ حـكمدارى ياقيلدى، و بزه بوكون علوم اسلاميه خرستيانلر واسـطه‌سـيله كليور . علماى استبدادك نقل ايتدكلرى علوم فقهيه ومسائل اعتقاديه ايسه، الحق ، بو علوم اسلاميه‌نك اك عادى وردى قسميدر . بو ادعايى علماى حاضره‌يه قارشى شدتله درميان ايدرم .

علوم اسلاميه يوميه‌ئى و هەركولانوم قصبه‌لرينـك وەزوو ينار طاغنك برفوران ناكهانيسى ايله آن واحدده محو اولمسى كبى ، استبدادك نوعما بر فيضانى ايله بردنبره چوكمش ، تباه اولمش و آنى و جوده كتيرنلر طـفندن بيله اونوتلمشدر . ايكى بيك سنه صكره ناپولى جوارنده‌كى شهرلرك كشفى كبى بزده آلتى يدى عصر صـكره فلسفهٔ اسلاميه‌يى برك ديبندن چيقاريبورز .

عربلرك وعجملرك اوج بالايه اصعاد ايتدكلرى مدنيت اسلاميه‌يى ديكر ملل اسلاميه طبعلرنده‌كى استبداد پرستى ايله منقرض ايتمشلردر . او اينجه ، ظريف ، لطيف ، طوغرى ، كوزل ، ابى ، پارلاق اسلام شعروادبياتنك ، صنايع نفيسه‌سنك ، اسلوب معماريسنك ، عقائد مستحسنه‌سنك مواجهه‌سنده ، بوكون جان چكيشير . دوشونمه‌يه غير قادر ، محاسنى آكلامقدن عاجز ، قابا ، بهيمى برطاقم « نسنه » لر كوريپورز كه بونلر كندىلرينه مسلمان ديورلر . بر رمز كمال و جمال اولان مسلمان حكمياتنك يرنده بوكون ، فرط غلطتى ايله ، ايچندن چيقلماز بر صوفته علمالغى كوريپورز .

آشاغيده اجمال ايده‌جكمز ابن رشد فلسفه‌سى ايله محمديه‌لرى . انوار عاشقينى و دها بر طاقم قابا كتابلرى الله ايچون مقايسه ايديكز حقمى تسليم ايدرسكز .

واقعا بوكون ابن‌رشددن پك آز استفاده‌ايده‌جكز . مشار اليهك حكمياتى بزم ايچون بردفينه ماهيتى حائزدكلدر . شو قدر وارکه آندن بشقه بر صورتله فائده‌مند اولهجغز . كوره‌جكزكه اسلاميت سربستئ تفكراته اصلامانع دكلدر . اسلاميت قاپانمش بر باب ، غير قابل التعديل بر فورمول اولمقدن پك اوزاقدر . كذلك ابن رشدك تدقيق فلسفياتى

بزه شونی کوسترمجك که اسلام فنونی ، تاریخ فکر بشرده ، خواجه افندیلرك ظنندن پك بیوك بر موقع طوتار .

فلسفهٔ رشدیه (بو اصطلاح بزمدر .) Averroïsme فلسفهٔ مشائیهٔ عربیه‌نك بتون نظریاتنی احتوا ایدر . بو مسلك حکمت طوغریدن طوغری یه ارسطالیسك لیکیئون (Lycée) ده تقریر ایتدیکی درسلردن کلیر . فقط ابن رشد او علومی او قدر توسیع و تزیین ایتمشدرکه، بو کون ، اساسلری بر اولمقله برابر ، فلسفهٔ ارسطالیسیه ایله رشدیه بتون بتون بشقه‌بر شکلده کورینیور .

ابن رشد ارسطو (ویا ارسطالیس) نك بر حیران متعصبیدر ، و فکرنجه‌فنون فلسفه‌یی حکیم یونانی بیتیرمشدر . عادتا ارسطالیس (خاتم‌الحکما) در . آرتق بزم پایه‌جغمز شی او فلسفه‌یی تحصیلدن عبارتدر . (فلسفه) کلمه‌سیله یاد اولونان حرکت فکریهٔ عربیه ایشته بوندن بشقه بر شی دکلدر . فقط اصل عرب حکمیات و فلسفیاتنی فرق مختلفه‌نك اجتهادات و مناقشات سربستانه‌سنده و کلامیونك مسرو داتنده آراملی یز . جبریون ، قدریون ، صفاتیون ، معتزله و سائره‌نك اقوالنده حریت فکریه نقطهٔ نظرندن شایان استفاده خیلی مسائل واردر . بتون بو فلسفه و مدنیت ، تام معناسیله ،

اسلام فلسفه و مدنیت مشترکه‌سیدر . یوقسه منحصراً عرب مخصوصاتی دکل . چونکه اسلام ملت واحده اولدیغندن ، هر عرقه منسوب محمدیلر ، عینی مدنیتك تعالیسنه چالیشمشر و لسان رسمیٔ دین اولان عربجه ایله فکرلرینی بیان ایتمشلردر . سمرقند و بخارا ، قیروان و قرطبه ، اساساً عرب شهرلری اولمدیغی حالده، مدنیت اسلامیه ، اورالرده ، بك یوکسك مرتبه وارمشدر. عربلر ، اصلاً ، سامی اولدقلرندن بر درجه‌یه قدر معادلات فکریه‌یه بیگانه‌درلر . جزیرة العربده قالدقجه ، ملت اسلامیه بو اعتبارله ، بیوك بر فیض ورفعت ارائه ایده‌مامش ، حالبوکه ، اقوام متجاورهٔ عجمیه (عجمدن مراد غیر عربدر) ایله توحید مقدرات ایدر ایتمز ،بیوك بر مدنیت باشلامشدر . عباسیلر و ایرانیلرك عالم اسلامه استعلالریله فلسفهٔ یونانیه مسلمانلغه داخل اولمشدر .

اسلامده عجملر غریب برروول اوینامشلردر. عرب‌و بناءً علیه سامیلرله برابر اولدقلری حالده ایرانیلر وحدت ملیه ومنشأ هندو أوروپائیلرینی محافظه‌یه بك زیاده غیرتله اسلامی خیلی اوزمشلردر . عجملر کندی صنملرینی ، کندی اساطیرلرینی ، حتی تقویملرینی ، عادتلرینی برابرجه

كتيروب اسلاميتك ايچنه يتيشمشلردر . سوريه‌لى نصرانيلر ، خلفاى عباسيه زمانىده ، بغداددە رول اويناميشلردر . المأمون هپ بو عجم فكرينى ترويج ايدر و زردشت عقائديله علاقه‌لرينى پك كسميان برمكيلر علوم وفنونى ، هندده ، ايرانده ، يونانستاندە تحرى ايله اطلبوا العلم و لوبالصين امرينه امتثال ايدرلردى .

أرنه‌ست رەنان كبى بعض علما بوكبى فنون اجنبيه‌نك اسلامه ادخالنى اسلاميته منافى كوريبورلرسه‌ده بز كمال جسارتله ادعا ايدرز كه ، بالعكس ، بو غيرت علميه ، اوامر نبويه‌يه مراعاتدن بشقه بر شئ دكلدر . اسلام هر زەده بولورسه علمى اخذ وتلقى ايدر . علم آنك ماليدر . ياخود مال مشترك بشردر . رەنان ، بومادەده ، مخطيدر .

ابن سينا ، ابن رشد و سائر أوروپاده بزدن زياده شهرتشعار فلاسفهٔ اسلاميه‌نك اساس حكمياتى پك احرا- زانه‌در . بونلر متصوفه‌نك‌ده ، مادىونك‌ده مسلكلرينى اوقشارلر .

فارابى ديوركه انسانك غايه‌سى كيتدكجه (ادراك عمومى) ايله برلشمكدر . (ادراك عمومى) ايله كندى آره‌سنده‌كى پرده قالقار قالقماز انسان (نبى) اولور .

بویله برسعادت آنجق حال‌حیاتنده انسانه میسراولهبیلیر. آنك ماوراسی ایچون هر نه دینیرسه ماصالدر .

باقیکز ابن سینا نه دییور :

الله وحدت محضهدر . بناءً علیه کائنات اوزرینه تأثیر مستقلی اولهماز . جناب حق جریان اشیای خصوصیهیه اصلا داخل اولماز . واجب‌الوجود ، کأن ، دائر اولان بر کرهنك مرکزیدرکه آنك اقسام سائرهٔ محیطهسنی حرکتده سربست براقیر . روحك کمال حقیقیسی مرآت کائنات اولمقدر . بوکا کمالات باطنیه واخلاقیهایله واریلیر. بویله اولونجه انسان بر کاس شکلنه تمثل ایدرکه قدرت دراکهٔ الٰهیه آنك ایچنه دوکولور . بعض کیمسهلر واردرکه بو مرتبهیه وصول ایچون علمدن، انزوا وریاضتدن مستغنیدرلر و بونلرك قدرت دراکهٔ مذکوره ایله برلشملری ایچون واسطهیه احتیاج و افتقارلری یوقدر ، بو کیبلر پیغمبرلردر .

ابن رشد ابن سینایی مؤاخذه ایله آنی فلاسفه وکلامیون آرهسنده ائتلافه چالشمقله اتهام ایدر . ابن سینانك قولنجه بعدالوفات دخی انسان شخصیتنی محافظه ایدهبیلیر . مشار الیه « پانتهئیزم » ده قرار قیلیور . فکرنجه مکونات ممکناتدندر . ممکنات وضروریات مسائلی

ابن سینا فلسفه‌سنك اساسیدر ، ومشار الیه بونك‌اوزرینه ذاتیت خدایی اثبات ایدیور . ابن رشدك ادعاسنجه ابن سینا ذاتیت‌خدادن مستقل ومجرد هیچ برشیئك‌وجودینه قائل اولمیوب فلسفه‌سنك اساسی « فلسفهٔ اشراقیون » ده آرانمایدر . معلوم اولدیغی اوزره بو مسلك حکمت واجب‌الوجود ایله مکوناتی برلشدیرر .

غزالی فلسفهٔ اسلامیه‌ده تأثیر و نفوذ عظیم صاحبی بر امامدر . بو ذات ریبیون Sceptique مسلکنه‌سالك اولمش ، فقط بونك کندیسنی تطمین ایتمدیکنی کورنجه صوفیه‌یه التحاق ایتمشدر . هیچ بر مسئله‌نك حلنه ظفر میسر اولمیه‌جغنی آکلار آکلاماز ، مشار الیه ، اولوم وانعدامدن استمداده قدر کیتمش و ادویهٔ صوفیه ایله بایلمنی صفوت فکریه‌نك محافظه‌سنه ترجیح جهتنه قدر اجتهادنده غرابتلر کوسترمشدر .

غزالی ، دینی عقیدهٔ ریبیون‌اوزرینه قورمغه‌دوشو- نمشدر . رەنان دیورکه : جنسنده یکتا، مشهور فیلسوف هیوم Hume بو فلسفه‌نك تعمیقنده غزالیدن ایلری‌یه کیتمامشدر .

غزالی دیور :

بر سببیت Causalité یی آکلایه‌مایز ، ادراك

ایده‌جکمز بر شیٔ وارسه آنجق مواقعه Simultanéité در . سببیت ارادهٔ ربانیه دیمکدرکه ایکی شیئك عادت داخلنده تعاقبندن عبارتدر. قوانین طبیعیه موجود دکلدر، یاخود وقایع طبیعیه‌یی افاده ایدرلر . [شو نظریه‌نك اهمیتی واردر .] ممتنع التغیر یالکز اللهدر .

غزالینك فلسفهٔ عربیه‌یه بیوك تأثیری طوقونمش و بر چوق محاضراته سببیت ویرمشدر . کذلك بتون بو حکما أوروپاده حرکات عمومیهٔ فکریه‌یه ریاست ایتمشلر و غربده عربجه مخلصلرندن بشقه اسملرله یاد اولونمشلردر . بوده اهمیتلرینه دالدر . Averroès Abubacer ‘ Avicebron ‘ Avicenne ‘ Avempace Avenzoar کبی غرب‌فلسفه‌سنه تأثیر ایتمکله برابر فرق ضاله‌تسمیه ایتدیکمز مسالك حکمیه اربابنك مدعیات و مناقشاتی ایچنده جداً پك پارلاق حریت‌فکریه نمونه‌لری، پك عالی دستورلر واردر. أوروپا علماسندن بری ، اصل بو مذاهب داخلنده ، عرب و مسلمان دهاسنك شایان حیرت خصوصیاتی بولیور. جبریلرك، قدریلرك مسرو - داتی جالب نظردر . مثلا معاطلرك ادعاسنجه :

اللهك، مخلوقاتك تعقل‌ایده بیله‌جکی اوصاف مثبته‌سی یوقدر ؛ یعنی جناب حق بونلردن منزهدر . واجب

الوجود بر شيء مجرد در. (مجردی موقة Abstrait ، غير مجردی Concret مقابلی قوللانيورز . بوكلمه‌لرك مذكور ايكی اصطلاحك تام مقابللری اولديغنه ذاهب دكلز .) بناءً عليه آنك هيچ بر خصوصيتی بيلنمز .

بر عكس اوله‌رق صفات آلهيه‌نك قابل تعريف اولديغنه قانع اولان « مشبهه » ديورلركه الله شكل انسانيده‌در .

اشعريلر مشبهه ايله جبريلری تأليفه چالشمشلردر . بونلر جبريونه التحاق ايتمه‌يه‌جك درجه‌ده قدر مسئله‌سندن اوزاق بولونمشلر . شو قدر وارکه صرف مادی بر معبوده اينانميه‌جق قدرده صفاتيوندن تباعد ايتمشلردر . ديكر مذاهبه كوره جناب حقك بر وجود ماديسی وار در، تخننده اوطورور، آياقلری و أللری و سائر جوارح و اعضاسی موجوددر. بوفرقه‌لرده هردرلو رأی واجتهاد واردر . بو كونكی روحيون و ماديون فلسفه‌لرينك نظيرلری بونلرك ايچنده ده موجوددر .

رد ونفي ايچون مستعمل و نصوص و كلماتدن مستخرج بر آلت بطلان عقله كلير . كلام ، حال حاضر ده ، خرستيان تهئولوژيسی كبی برشيئدر و بالطبع ، موسی بيكيفك ديديكی كبی واهی بر طاقم سوزلردن عبار-

تدر . بو ایکنجی نوع متکلمینك جملهٔ مدعیاتی شویله خلاصه ایدیله بیلیر :

ماده مخلوقدر . عالم حادث ، یعنی جدیددر . الله مکوناتدن خارجدر و خارجدن ادارهٔ مصلحت ایدر . ذرات خلق اولونمشدر . ذات باری آنلری محو ایده - بیلیر. هردقیقه یکی مواد خلق اولونیور . الله سربستجه و بلاواسطه عالمده نفوذینی اجرا ایتمکده‌در . موجودات طوغریدن طوغری یه آنك اثریدر . شرده آنك صنعیدر . حیات ، ممات ، حرکت ، سکون آثار الهیه‌دندر . قوانین طبیعیه‌ده (سببیت) یوقدر . سبب اللهدر . وقایع بر بریله مربوط دکلدر ، وقایع ضروری اوله‌ماز. مکونات بشقه بر شکل و هیئتده اوله‌بیلیردی .

ایشته ابن رشد رحمة الله‌علیه‌رحمة واسعه حضرتلری بو مسلکه معارض چیقیور . مشار الیهك منشأ اشیا ، مادهٔ اولی ، محرك اول کذلك بتون‌بتون جاهلانه و حقیقتی اشارات وارقامده، حروف و اشکالده آرایان فرق‌ده یوق دکلدر . بونلرك ایچندن ، اسلام ایچون محض مضرت وفلاکت اولان ، جمعیات خفیه ومضرهٔ سیاسیه‌ده چیقمشدر . هله اباحه مذهبی ، بر نوع

قومونیزم ، زندقلر ، حسن بن صباحلر ، و سائره ، بك زیاده اخلاقی بوزمشلردر .

(اهل تحقیق) ، اولجه، (لیبر بانسور) دیمك ایدی. بونلر حقائق مثبته‌دن اوست طرفنی قبول ایتمزلردی .

خلاصه معتزله‌جه وحی ، حواس انسانیه‌نك برخاصهٔ طبیعیه‌سیدرکه آنکله حقیقته ظفر میسر اولور. هرحالده ذکا بونك ایچون کافیدر . وحیدن اول بیله عقل وادراك ایله حقیقت آلده ایدلمشدی. عباسیلرك صحابتی ایله بصریون بو مذهبی ایلریلتمشلردر . (اخوان الصفا) بتون بو نظریاتی احتوا ایدر .

ایشته ، یونان فلسفه‌سنك ادخالندن اول ، اسلاملر ، بویله‌جه ، سربست سربست دوشونوب اجتهادات عقلیه‌ده بولونیورلردی . (کلام) دیمك ، وقتیله ، سربستئ مناقشه دیمکدی . فقط ، صکره‌لری ، کلام ، ماهیتنی تبدیل ایتدی . آرتق کلام دینیر دینمز اعتقادات استبداد-کارانه‌نك و حکمت ربانیه حقنده‌کی افکارینك اجمالی بروجه آتیدر :

بو فلسفه‌ده ایکی نقطه جالب نظردر : [قدم موجود] و [نظریهٔ ادراك] .

ابن‌رشد دیورکه حکمتده ایکی‌مکتب واردر. بونلردن هر برینك فرضیه‌سی آریدر .

برنجی فرضیه‌یه کوره : واجب‌الوجود سربست حرکت ایدر ، انسانلر کبی شخصیدر ، آنی‌وصف‌ایچون اوصاف واردر ، هرایشده برحکمت موجوددر، اسباب کائنات اللهه منجردر ، روح انسانی مفرز ولایموتدر . ایکنجی ظنه کوره : موجود قدیمدر ، ذرات تکامل بطی‌یه تابعدر ، جناب حق غیر معیندر ، مکوناتی اداره ایدیجی قوانین واردر ، قوانین ضروریات ، احتیاجات وعقل اوزرینه مؤسسدر ، حکمت ربانیه‌ده «شخصیت» یوقدر ، الخ . بو ایکی فرضیه‌دن برنجیسی شخصیت انسانیه‌نك مبالغه‌سی اوزرینه مؤسسدر. ایکنجیسی ایسه محیطك بر تفحص مجردندن عبارتدر . ایشته ابن رشد بو ایکنجی طریقی اختیار ایدیور .

منشأ کائنات حقنده ـ ابن رشد دیور ـ ایکی فکر واردر ، بونلرك آره‌سنده متوسطلرده بولونور . برنجی‌یه نظراً موجود (تکامل) ایله قابل شرحدر ، ایکنجی‌یه کوره (خلق) ایله. تکامل نظریه‌سنه‌کوره اشیا بربرندن چیقمشدر . بونده (سائق) ك رولی اشیادن برینی دیکرندن چیقارمقدر . بناءً علیه (سائق) ك فعلی (محرك)

اولمقدر . حالبوکه (خلق) طرفدارلری دیرلرکه (سائق) (ماده) بی وجوده کتیرر . بونك ایچون ، آنك ، اولجه موجود بر (ماده) یه احتیاجی یوقدر . بو بزم مذهبده‌کی متکلمینك و خرستیانلرك و مثلا یوحنافیلپونك Jean Philipon فکریدر . بونلرك اجتهادنجه امکان حدوث سائق اولان الهك ذاتنده مندمجدر .

متوسطلره کلنجه : بونلرك اجتهادی ایکیه منجر اولور . بونلرك برنجیسی‌ده ایکی فرقله تظاهر ایدر . هر ایکیسی‌ده بر نقطه‌ده اتفاق ایدرلر . شویله که خلق و تکوین ماده‌نك استحاله‌سندن Transmutation عبار - تدر . بناءً علیه هر تکوین ایچون بر ماده لازمدر و شبهه‌سز چیقمامق اوزره هیچ بر شیٔ تکون ایده‌مز . برنجی رأیه کوره سائق تعالی شکلی خلق واو شکله بر مادهٔ موجوده‌یی تخصیص ایدر . بوفکره ذاهب اولانلر دن بر طائفی (سائق) ایله ماده‌یی تفریق ایدرلر و برنجیسنه (واهب الاشکال) دیرلر. ایشته ابن سینا بورأیه ذاهبدر. دیکرلری زعم ایدرلرکه (سائق) بعضاً (ماده)دن مجرد دکلدر ؛ آنشك اتشی خلقنده ، انسانك انسانی تولیدنده اولدیغی کبی بعضاًده (ماده) دن مجرددر ، مولدینه بکزه‌میان حیوانات و نباتاتك ظهورنده اولدیغی کبی. ایشته

تەمیستیوس Thémistius و الفارابی بو فکردەدرلر .
اوچونجی رأی ارسطالیسك در. بوکا نظراً (سائق تعالی)
بر دفعەده شکلی‌ده ، مادەیی‌ده یاپمشدر و مادەیه حرکت
ویروب برتبدل حاصل اولمشدر بوده اوزمانه قدر دوام
ایتمشدرکه (ارادت) ده اولان بتون قدرت (فعل) ه
کچمش اولدی . . . بوذهابه کوره سائق آنجق (ارادت)
ده اولانی (فعل) ه نقل ایتمش اولیور . بویله‌جه ماده
و شکل برلشیور. بناءً علیه بتون (تکوین) بر (حرکت) ه
منجراولیور. بونك ده اساسی (حرارت) در. صویه‌وطوپراغه
تعلق ایدن بوحرارت کافهٔ حیوانات ونباتاتی وجوده کتیرمشدر.
طبیعت بتون بوشیلری انتظام، مکملیت ایله یاپیور وظن اولنیورکه
بر ذکای عالی بتون بوحرکاته نظارت ایتمکده‌در. حالبوکه
طبیعتده ذکا نا موجود در . کونشك ویلدیزلرك عناصره
ویردیکی بو ابعاد وقابلیت تولیدیه‌یه افلاطون (ایده آ)
دیور . ارسطالیس قولنجه (سائق) هیچ بر (شکل)
تکوین ایتمز . چونکه ایتمسی لازم کلسه ایدی (عدم) دن
برشیئك چیقمسی لازم کلیردی . بو او یاکلش فرضیه‌درکه
اشکاله بر شکل (مخلوقیت) ویرر . بعض فلاسفه ظن
ایتمشلردرکه اشکال بر طاقم اشیای حقیقیه‌در . واشکالك ده
بر (واهب) ی واردر. ایشته عینی فکر حال حاضرده‌کی

اوچ دینك کلامیونده بر شیئك عدمدن چیقه‌بیله‌جکی ذهابنی ویردی . بو ذهابه ابتناءً کلامیون بتون اشیایی بلا واسطه تولید ایدن ، تأثیری عینی‌زمانده ، بربرینه ضد ومباین بر چوق صورتلرده نمایان اولان افعال‌ایله موضح بر (سائق) تصور ایتدیلر . بو فرضیه‌یه نظراً آتش یاقماز ، صو ایصلاتماز ، هر شیئك آیریجه برسائق وخالق اولمایدر. بوده بلا واسطه وهرفعل‌ایچون آیری‌وخصوصی برسائق شکلنده نمایاندر .

بر انسان دکزه بر طاش آتار ایسه‌بوحرکت‌انسانك صنعی دکل او (سائق کونی) نك اثریدر . بویله‌جه ، بونلر فعالیت بشریه‌یی هدم ایدیورلر . فقط دها غریب بر عقیده‌دن بحث ایده‌لم : اکر الله بر شیئی (عدم) دن (وجود) ه ایصال ایدرسه ، (وجود) دن‌ده (عدم) ه تبعید ایده‌بیلیر . (افنا) ده (تکوین) کبی اثر الّهیدر. (وفات) اللهك بر (تکوین) یدر . فقط بزه نظراً (افنا) ده (تکوین) کبی بر فعلدر . مکون اولان هر شیئك اساسنده (بوزولمق) قابلیتی مندمجدر. افنا ایچون، تکوینده اولدیغی کبی ، (سائق) قدرتی (ارادت) دن (فعلیات) ه کچیرملیدر . بناءً علیه هر ایکیسنه (یعنی [افنا] و [تکوین] ه قارشی) (سائق) ك قدرتی

محافظه و ادامه ایتمك لازمدر. بونلردن بری اولمسه ایدی، هیچ بر شیٔ موجود و قائم اولمیه‌جقدی . یاخود هرشیٔ (فعلده) اوله‌جقدی . بو نتیجه‌لرك هر ایکیسی ده باطلدر.

(تکوین) بر (حرکت) دن بشقه برشیٔ دکلدر . بناءً علیه هر (حرکت) بر ماده (معنای خاصیله) یه عرض افتقار ایدر . بو مادهٔ یکانه ، بو امکان کونی Possibilité universelle (مادهٔ اولی) در . بونك (قابلیت اخذیه) receptivité سی واردر. فقط هیچ بر (صفت مثبته) qualité positive ی یوقدر . بو مادهٔ اولی هردرلو تعدیلات متضاده‌یی اخذه مستعددر. بو مادهٔ اولانك هیچ بر نامی و حتی تعریفی اوله‌ماز . بو محضا (امکان) دن عبارتدر . بناءً علیه ، بویله‌جه، هر شیٔ ازلی و ابدیدر ، بذاته موجوددر . بر شیئه (عدم مطلق) دن (وجود) ، کچمشدر دیمك آکا اصلا مالك اولمدیغی بر (کیفیت) ی ویرمك دیمکدر . ماده تکوین ایدلمدی و عدیم الافنادر. سلسلهٔ انقلابات ازلده‌ده، ابده ده لایتناهیدر : Aparte ante ,aparte post هرنه که دائرهٔ امکانده‌در ، دائرهٔ فعلیاته کچه‌جکدر ، اکر اویله اولمسه‌کائناته بر عطالت اسناد ایتمکلکمز لازم کلیر . و ازل وابدك اورتهسنده (موجود) ایله (ممکن)

بیننده فرق یوقدر . انتظام ، عدم انتظامه، عدم انتظام، انتظامه سبقت ایتمامشدر . بونك كبی حركت سكونه ، سكون، حركته تقدم ایتمامشدر. حركت ابدی و متمادیدر. چونكه هر حركتك سببی آندن اولكی حركتدر. ذاتاً (زمان) (حركت) نتیجه‌سی موجوددر . بز ، آنجق بزده سرزدهٔ حدوث اولان انقلابات ایله (زمان) ی اولچیورز. اگر حركت كونیه‌طورسه ابدی زمانی اولچمكدن قاله‌جق ایدك ؛ یعنی (حیات‌متتابع) Vie successive و (وجود)حقنده‌كی احتساساتمز زائل اوله‌جقدی. اویقوده آنجق (قوهٔ خیالیه) ایله زمان اولچولیور. اگر اویقو یك درین اولور و قوهٔ خیالیه كاملاً معطل قالیرسه ، زمانی آكلامق قابلیتی زائل اولور. منحصراً (حركت)درك ازمنه‌ایچنده بر (اول) و بر (آخر) وجوده‌كتیررلر. آنك ایچوندركه (حركت) هیچ بر تكامل متتابع اوله‌ماز و هیچ بر شی موجود بولونماز . (بو فقره‌لر ابن رشدك الك ولهزا آثارنی تشكیل ایدر و رەنانك قولنجه زمان حقنده‌كی مطالعات رشدیه عینیله Dugald Stewart ك نظریاتنه بكزەر .)

بوندن استخراج اولونملی كه متكلمینك زعمی خلافنده (محرك) كیف‌مایشاء حركت ایتمیور . ابن‌سینا متكلمینه

خوش كورونمك ايچون اشيايى (ممكن) و (ضرورى) ديه ايكيه تصنيف ايتمشدر . و تخمين ايديوركه اشيا اوله‌جغندن بشقه بر شكلده‌ده اوله‌بيليردى . فقط سببى (ضرورى) و (ابدى) اولانه نصل (ممكن) ديه‌لى، (سربستى) ، (تجدد) ى استلزام ايدر ، حالبوكه(الله) يكى [يعنى حادث] اوله‌ماز . مكونات ، شمديكندن دها بيوك ويا دها كوچوك اوله‌مازدى . بويله اولسه ابدى بونى انجق (كيف وهوس)Caprice تعيين‌ايده‌جكدى. (تصادف) آنجق نادراً (اتفاقاً) سبب اوله‌بيلير .

ارستطاليس قولنجه الله قوانين عموميهٔ كائناتدن بشقه‌سنى طانيماز ، (جنس) ايله اشتغال ايدر . (فرد) ايله اوغراشماز . چونكه اكر (فرديات)ه تأثيرى تعلق ايتسه ابدى (ذات) نده (تجددات) دائمه اولمسى لازم كله‌جكدى .

اكر جناب حق بلا واسطه (ء قوانين طبيعيه) عالمى اداره ايتسه‌ابدى كائناتده‌كى فنالقلر هپ كندى‌صنعى اوله‌جقدى ، ياخود (محال) ى وجوده كتيرمك ذات بارينك يد اقتدارنده بوله‌نجق ابدى‌كه بو سوفسطائيه اساساتى قبول ديمكدر . اللهه قارشى اكاحترامكار ورعا- يتكار فكر و عقيده شودركه ذات بارى اشيانك حقيقت

عمومیه‌سیدر . (علمای عربدن بری الله [حقائق‌اشیادر] دیمشدر .) بو فرضیه‌یه نظراً عالمده هر نه (ایی) وارسه الله‌ه اسناد اولونه‌بیلیر ، چونکه الله بونلری اراده ایدر ، (فنا) هر نه ایسه آنك ارادتندن اوزاقدر و ارادات الهیه خارجنده و آمال ربانیه‌نك مواجهۀ تناقضنده (ماده) نك بر نتیجۀ مقدره‌سیدر !

ارسطالیسك بر مفسر ذکی وصادقی (بو ترکیب رمانکدر .) اولان ابن رشدك بوافکاری حکیم یونانینك (حکمت طبیعیه) و (ماورای طبیعیات) کده جنین اوله‌رق موجود در . ارسطالیس قولنجه (موجود)، (ماده) دنیلن (غیر معین) بر عنصرله (شکل) دنیلن (تعیین ایدیجی) بر عنصردن مرکبدر ، بو اعتبار ایله (ماده) لا یتناهیدر ، هر شیئك (اصل ثابت) یدر . (ماده) (ممکن) در و (ممکن) ایسه‌ازلیدر .

ابن رشد ارسطالیسی مشغول ایدن بتون معقولات ایله ، بلکه آندن بر آز فضله اوله‌رق ، اوغراشمشدر . چونکه کندیسی حکیم یونانینك جمله‌جه مسلم اولدیغی اوزره بر شارح ومعظمیدر . بو نظریات فلسفیه‌دن بر ـ تکرار ایدیورم ـ بیوك بر استفادۀ عملیه‌ده بولنه‌مه‌یز . فقط ، سقولاستیق نقطۀ نظرندن ، بوعقلی سپه‌کولاسیونلر

مهمدر وفكر بشرك نه كبي شيلرله اوغراشديغني، نه درين بوشلقلره نافذ اولديغني كوسترر . بو فكرلر پك پارلاقدر، عجيبدر ، قاريشيقدر ، حتى ، ولهرساندر فقط . . . . بوشدر . مثلا ابن رشدك سما و ذكا نظريه‌لرى، عقل ، عقل مستفاد ، عقل بالملكه ، عقل هيولانى و بش مرتبه عقل اوزرينه (بز مواد سابقه‌ده ابن رشدك عقل مفهومى « ادراك » ديه ترجمه ايتدك .) پايديغى سپه كولاسيونلر ، عقلك وحدت ويا تنوع و تعددى، خارجيتى ويا داخليتى، الى آخره ، بيتمز توكنمز مقايسات ، نتيجه‌ده ، هيچ بر شيئه منجر اولماز .

فكر بشر ، اوغراشه‌جق برساحهٔ وسيع بوله‌مه‌يجه، كنديسيله اوغراشمش و بوندن صوك درجه‌ده عجيب ، فقط فائده‌سز ، بر طاقم علوم چيقمشدر . بو علومك صوكى ، مسئلهٔ نهائيه‌نك غيرقابل حل اولديغنى ادراكدن بشقه بر شيئ دكلدر . بز ، بو عصرده ، بونلرله ، آنجق فلسفه تاريخنده اوغراشه‌بيليرز وبتون بومطالعات و تتبعاتدن يالكز بر غايه‌مز اوله‌بيلير : نوع بشرك ، معماى ازلى حقنده‌كى غيرت فكريه‌سنك تدقيقى .

ايشته ، بتون مسائل ، بوراده صاپلانير قالير . ابن رشد بر ادراك كونى [ويا عقل كل] تصور ايديور

و دیورکه روح انسانی بونکله برلشه‌بیلیر، عقل‌اول ایله عقولمزك امتزاجی ممکندر . بو فرضیه‌یه ، مشـار الیه ، (اتصال) دیور . صوفیه بوکا (جمع) و (اتحاد) دیرلر. اسپانیا عربلری بونك ایله بلکه هرکسدن زیاده اوغرا - شمشلردر : حکمای اسلام (اتصال) ه عقلك تکاملی ایله واریبورلر . درویشلر ایسه ریاضت ونفسه اذا وجفا ایله. بو بابده مطالعهٔ مخصوصه‌م شودر : تصوف (اتصال) ه ریاضت وبو کبی مادی شـیلرله وارمق اولدیغندن عقلك بر نوع تنبللکیدر . هنـد و ایران متصوفه‌سی ، عموماً ، (ذکای محیط) ه خارجی اعمال ایله وارمق ایسته‌مشلردر. صوفیه‌یه نظراً بوکا وصول ایچون یدی مرتبه قطع ایدللیدر. بو « فنا فی‌الله » . « محو وانعدام » ، ویا «نیروانا» در . بوراده‌یه کلن انسانك ملکات عقلیه‌سی ، انسجهٔ دماغیه‌سی مختل اولور و صوکنده انا الحق «بن اللهم ! » دیه‌جك قدر چیلدیرر . بوکبیلر ایچون (ولایت) برنوع جنتدر.

ادبیات متصوفه ، او نهایتسز شـعرلر ، هپ بو نوع بر مرضك نتائج مادیه‌سیدر .

ابن رشـد ، ره‌نانه نظراً ، بو درلو دلیلکلرك دائما خصمی اولمشدر . مشـار الیه عرب حکماسنك اك آز

متصوفیدر . فلسفهٔ رشدیه ادعا ایدرکه (اتصال) ه آنجق علم ایله وصول قابلدر . حکیمك فکرنجه حواس ذهنیه کماله ایریشنجه انسانده تکامل ایدر. ایشته او زمان انسان ذات باریه واصل اولور . عبد ، بومرتبهٔ کمالی بولور ایسه آنك ایله جناب حق آرهسندهکی پرده قالقار. صوفیلرك مراقبه و ریاضتلری واهیدر و فائدهسزدر . حیات انسانیهنك غایه و مقصدی عقلی حسهغالب برموقعه ایصالدر . بو رادهیه کلینیر ایسه ، کلن هانکی مذهبده بولونورسه بولونسون ، جنته وارير . فقط بو سعادته نائل اولانلر آزدر و بو بختیارلق آنجق بیوك آدملره نصیب اولمشدر . بوکا وصول ایچون مادیاتدن ، احتیاجات روزمرهدن محرومیّت لازم کلمز . (اتصال) ه مظهر اولمق اعتباریله هرکس عینی استعداددہ دکلدر . بوکا فرانسزجه Mysticisme rationaliste و یونانجه « أنوسیس » اطلاق اولونور . بو صوك تعبیر یونانی موجبنجه عقلی سپهکولاسیونلر انسانی ذات باریه یاقلاشدیرر و آنك بذاتهمستفید اولدیغی حظوظه اشتراك ایتدیرر.

ابن رشده نظراً یالکز بشریت لایموتدر . حس ، حافظه ، سودا ، غضب کبی حواس سفلیه هالکدر و حیات ثانیهده موجود اولمیهجقلردر . حالبوکه عقل کبی

حواس علویه لا یموتدر ، وجودك تفسخندن صکره‌ده یاشامقده دوام ایده‌جکلردر .

حکیم قرطبی‌یه کوره تهدید و تخویف نتیجه‌سی رعایت اولونان قواعد اخلاقیه بوشدر . چونکه بو اعتبار ایله فضیلتك معناسی یوقدر . مثلا مشتهیاتدن مجانبت ، اکر دار آخرتده مشتهات جنسندن برمکافات وعد اولوندیغندن طولایی اولیورسه بك بیوك بر خودکاملق نتیجه‌سیدر . بوراده مجانبت محصولی ، مع فائض ، اوتکی دنیاده ، عینی شیئه نائلیت ایسه یوف بویله بر مکتب اخلاقه . . . اکر مجاهد ، دها بیوك بر بلادن قورتولمق ایچون فدای نفس ایدیورسه ، آنك بو نظریهٔ اخلاقیه‌سنه آجینور . بوراده صدقه ویرمك ، کذشته‌سیله آکا جنتده‌قاووشمق ایسه بو نوع اخلاقیاتك زوکورتلکی بدیداردر .

حیات ثانیه حقنده پاپیلان پك‌مادی خیاللر ابن‌رشد حضرتلرینی دائما تعذیب ایتمشدر . عرب فیلسوفلرینك جمله‌سی حیات‌عقبانك تصاویر مادیه‌سنی‌دائما رد ایتمشلردر . ابن رشد حرفیاً دیورکه : حشردن ابتدا بحث ایدن حضرت موسادن صکره کلن انبیای بنی اسرائیلدر . آندن صکره اناجیل وسایرلر بونی موضوع‌بحث ایتدیلر . ادعا اولوندیغنه کوره حشری بر شکل مادیده ارائه‌دن

انبیای مذکورەنك مقصدی خلقی ضبط واداره ایدی ، و بو ندندە غایه منفعت عامه مطالعه سندن بشقه بر شیٔ دکلدی . غزالی ومتکلمینه ابدیت روحدن بحث ایتدکلری ایچون طعن ایتم ، فقط روحی بر « عارضه » عد ایدوب اونده عینی شکلده جسدك تکرار تشکل ایده جکنی ادعا ایتدکلریچون طعن ایدرم . حیات ثانیه ده بزبشقه بر وجوده مالك اولەجغز و بو وجودمز شمدیکی جسدمزه بکزه یه جکدر . بر دفعه متفسخ اولان بر دها دیرلمز . بو ایکی وجود بره منجر اولور . جنس اعتباریله بر اولان بو وجودلر عدد اعتباریله ایکیدر .

ابن رشد اخلاقیات و سیاسیات نظریه ایله آز اوغراشمشدر . بونکله برابر مشار الیهك بو بابده کی مطالعاتنك شایان اعتبار نقاطه تصادف اولونور .

بو زمینده ابن رشد دیورکه قرآن نقطهٔ نظرندن انسان هم جائز ارادتدر ، هم دکلدر . ونفس الامرده شخص آدمی ، بعضاً ارادتنه مالکدر ، بعضاً دکلدر . مادهٔ اصلیه هر نوع تبدلات و تحولاتی تلقی یه قابلیتلی اولدیغی کبی انسانده متضاد تحولاتی تلقی خصوصنده جائز استعداد در . رەنانك فکرنجه ابن رشدك اصلا بر اهمیت حقیقیه سی اولمیان افلاطونك « جمهوریت » نی تقلید اپتمسی غریب بر بحثدر .

ابن رشدك افكار اجتماعيه و سياسيه‌سى شويله‌جه اجمال اولونه‌بيليور :

حكومت اختيارلره توديع اولونمليدر . (ژونلر طويمسون !) بلاغت و خطابتى تعليم صورتيله اهل‌وطنه فضائل اوكرتلمليدر . عرب شعرى بو اعتبار ايله پك فنادر . حكومتدن غايه حاكم وحكيمه (طبيبه) عرض افتقار ايتمامكدر . اردودن مقصد مدافعهٔ مليه‌در . امتيازات عسكريه ملت ايچون عين مصيبتدر .

قادينلرك رجالدن فرقى مرتبه اعتباريله اولوب جنس اعتباريله دكلدر . نسوان ، رجال كبى حرب و معقولات (و سائره) ايشلرنده اوغراشمغه صالحدرلر . يالكز بونلرك پايه‌لرى آشاغيدر . فقط ، موسيقيده اولديغى كبى ، بعضاً ، نسوانك رتبه‌سى رجالك فوقنده‌در . موسيقى رجال طرفندن تنظيم ايدلمش ، نسوان جانبندن چالنمليدر . آفريقانك بعض حكومتنده كورولديكى اوزره قادين طائفه‌سى حربه الويرشليدر . (قادينلرمز نامنده‌كى كتابمزه باقيكز .) بناءً عليه بونلرك امور حكومتله اشتغالارى غريب كورولماملىدر . چوبان كوپكلرينك ديشيلرى‌ده أرككلرى كبى سوروبى محافظه ايتمبورلرمى ؟ اكر قادينلر يالكز چوجوق أمزيرمكله اشتغال ايتمه‌لردى ملكات

عقلیه‌لرینی غائب ایتمزلردی . بونك ایچوندرکه قادینلرك حیاتی نباتات حیاتی کبی کچیور و بونلر قوجه‌لرینك سعی و عملنه عرض افتقار ایدیورلر . و ایشته بوندن بر مسئله چیقیور . (فهمینیزم؟) قادینلر ، (مع التأسف) سعی ذاتیلریله کچینه‌میورلر . (یعنی کچینملری ملتزمدر .) ظالم اودرکه خلق ایچون دکل . کندیسی ایچون اجرای حکومت ایدر . الك بیوك ظلم صوفته و پاپاسلرك حکومتیدر . اسکی عرب حکومتی تمامهما افلاطونك تخیل ایتدیکی « جمهوریت » ایدی . معاویه بنی امیه حکومت مستبده سنی قورمقله بوکوزل غایهٔ املی اخلال و اغتشاشات دورینی کشاد ایتدی .

ابن رشدك دین حقنده‌کی مطالعاتی پك مهم اولدیغندن عیناً نقل ایدیورز . فلسفه بشرك الك بیوك فکری غایه سیدر . فقط انسانلردن پك آزی بوغایه‌یه واره‌بیلیر . نبیلرك وحیی ، دیکر انسانلر ایچون ، بونك یرینی طوتار . منا - قشات فلسفیه خلق ایچون دکلدر . چونکه بونلر ، عاقبت ، ایمانی ضعیف دوشورور .

بناءً علیه بوکبی مناقشات فلسفیه‌نك خلق مواجهه - سنده یاپیلمامسی بر اساس معقوله مستنداً منع ایدلمشدر . خلق آکلایه‌جغنی آکلار ، اوست طرفنه کچه‌مز . ابن

رشد حضرتلری غزالی یه قارشی شدتله ادعا ایدیور که جناب حق فرقان مبیننده، متعدد آیات بیناتده فن و اسطه‌سیله تحری حقیقتی امر ایدیور . دینی آکلایان آنجق (حکیم) در . اسلامده اختلاف ایدن اشعریلر، باطنیلر، معتزله کبی فرقدن هیچ بری حقیقت محضه یه صاحب اولهمامشدر . هیچ بر فیلوسوفه سن بو و یا شو فرقه یه داخل اولهجقسك ! شکلنده امر ویرلمز .

فیلسوفك دینی ، موجوداتی تدقیقدر . اك بیوك مذهب ومشرب ، آثارنده ذات باریی تحریدر . نظر آلهیده اك بیوك عمل ایشته بودر .

اللهه ، ملائکه یه ، انبیایه ، مذهبه ، عبادته ، فدا - کارلغه عائد اولان نصوصدن مقصد انسانلری فضائله سوقدر . دین پك کوزل بر [آلت اخلاقیه] در . انسانلر ، اول باول ، اعتقادات سایه‌سنده یاشامه یه باشلا - رلر ، صکره آنلرك حیات ذاتیه‌لری ابتدا ایدر ، ایشته بو رتبهٔ کامله واصل اولان بر انسان ، کندی حسابنه دوشونمکه باشلایجه ، دینی تزییف و تحقیر ایده‌جکنه آنی کوزل بر طرزده تفسیره سامی اولملیدر . [براوو ابن رشد حضرتلری !] بناءً علیه دین حقنده شبهه

توليد ايدن و اعمال و اقوال انبياده تناقضلر آرايان دينسز عد ايدلملى و جزايه چارپدير لمليدر .

دينلر، نه منحصراً معقولات، نه منحصراً منقولاتدن مركبدر . اديانك مادى ورمزى اقسامى ظريف برطرز ده تفسير ايدلمليدر .

عاقل ، دين موضوع حقنده هيچ بر قابا سوز سوـ يليه‌مز . بويله بر ذات عالى عوامك طرز تلقيسنه كوره جناب حقدن بحث ايتمكدن اجتناب ايدر . دين وايمانى امحا ايتمك ايستيان فيلسوف اپيكورى اعدامه مستحقدر .

هامش . ـ ايشته، ممكن اولديغى قدر، فلسفهٔ اسلاميه‌دن و اسلامده حريت فكريه‌دن بحث ايتدك . ابن رشـده ظن ايدرم كه مسلمان ايدى . مسلمانلق منع مناقشه‌ديمك دكلدر. اكر صدراسلامده سربستئ محاضره اولمسه‌ايدى، بوكون ، تاريخ نوع بشرده ، اسـلامك كوزل بر نامى قالمازدى . مافوق الطبيعيات حقنده‌كى اصطلاحات عربيه‌يى عيناً آلمـدق . مثلا « عقل » كلمه‌سـنى « ادراك » ايله ـ يته عربى بر كلمه ايله ترجمه ايتدك . نقطهٔ نظرمز شو در . بوكون ، طبيعيات، مافوق الطبيعيات و منطق حقنده ارسطاليس وفلسفهٔ يونانيه‌دن دوراً عربلره انتقال ايتمش

تراكيب و اصطلاحاتی حرفياً تركجه‌يه آله‌جق اولورايسه‌ك شيوه‌يه مغايرت جرميله متهم اولورز . رأيمجه عقل ، Intellect مقابلی ، بو كون ، تركجه ، « عقل » دكل ، « ادراك » در . بناءً عليه ، اعتراضی معتاد ايدينن ذواتك ، عينی اصطلاحات رشديه‌يی تركجه‌يه نقل ايتمديكمزدن طولايی بزی مؤاخذه ايتملرينه معنی ويره‌مه‌يز . بعض اصطلاحات عربيه ، نته‌كيم برچوق كلمات ، اليوم ، موقع ، اهميت ، معنی و شكللرينی غائب ايتمشلردر . فكرمزجه يكی كلمه‌لرك ايجادی لازمدر . نته‌كيم اطبامز ، بر چوق يكی كلمه‌لر اويديرمشلر و اسكيلرينی اهمال ايتمشلردر . منطق ، طبيعيات و مافوق الطبيعياته عائد علی العموم كلمات يونانيه‌نك عربجه مقابللری واردر . چونكه عربلر — يعنی اسلاملر — بونلری آلوب تفصيل و توسيع ايتمشلردر . فقط بونلر بو كون (فنون منسوخه) زمره‌سنه كيردكلرندن استعجال ايله تركجه‌يه نقللرنده معنی يوقدر . آندن اول ، لسانمزده ، ياپه‌جق بر چوق شيلر واردر . بونلره اليوم حصر اهميت زائد بر سوسدر . الاهم فالاهم قاعده‌سنه اتباع ايتمكلكمز لازمدر . اصطلاحات منطقيه‌يی اقتباسدن اول دها ياپه‌جغمز نه‌لر وار ؟

یکی عقائد

« اسلامده وجوب تجدد » و « اتحاد اسلام » نام اثرلرمله فرانسزجه « حقوق عامه و اسلامیت » عنوانلی رساله‌مده مدون اولان فقهك آرتق احتیاجاتی تطمین ایده‌مدیکندن وتبدیلی لزومندن ، ایلك دفعه ، بحثه‌متجاسر اولمش ایدم .

« حوائج قانونیه‌مز » اسملی سلسلهٔ مقالاتمده ایسه عقائدكده آرتق تبدیلی لزومنی موضوع بحث ایتمش‌ایدم . شو مسئله‌یی توضیح ایده‌لم :

ظن ایدرم‌که شو نقطه‌ده علمای اسلامیه بندن آیریلمازلر : اسلامیت بر دین‌حقیقی و جدیدر. آچیقجه‌سی دیانت احمدیه یالان اوزرینه مستند دكلدر . حقدر . طوغریدر . سعادت بشریه‌یی كافلدر . شرایع سالفه‌نك اتمی ، بناءً علیه ، دینلرك صوكنجیسیدر .

بو فكره معارض اولانی مسلمان تلقی ایتمامكده معذورم .

شو تعریفمزی بر آز تفصیل ایده‌لم . مادام که اسلامیت طوغریدر ، خرافاته ، بواطله مستند دکلدر ، او حالده هرطوغری ، فناً ، عقلاً ، تجربةً صحتی تبین ایدن هرشیٔ اسلامیتجه قبول اولونمشدر . برشیٔ طوغری ایسه ، بهمه‌حال ، اسلامیتده داخلدر . اکری ایسه ، ولوکه حقنده نص وارد اولسون ، منافیٔ شریعتدر . بویله بر نصی تلقیده بز مخطیز ، یعنی بز او نصی اکلامیورز ؛ ویا فنا آکلیورز . علوم اولین و آخرین ، فنون مثبته ، هپ اسلامیت دیمکدر . مادام که بونلر طوغریدر او حالده موافق اسلامیتدر . بتون براهین و تجارب حقیقت اسلامیه‌یی تأیید ایدر .

نتیجه : هر نه‌که فناً طوغری و مثبتدر ، ایشته او دین اسلامدر . زیرا حضرت محمدك تبلیغ ایتدیکی دیانت حقائق مادیه و مثبته خارجنده برشیٔ احتوا ایده‌مز . ایتسه ایدی بطلانی لازم کلیردی . بو ایسه محالدر .

بورایه قدرده علمانك بزه اعتراضلری قابل دکلدر . مأمول ایتم که حقیقی بر متشرع شو مسرودانمی قبوله تردد ایتسون .

کلهلم بر اختلافلی نقطه‌یه :

بن ادعا ایدرم که ، اسلامیت ، فنونك ایلریلمسی ایله ترقی و بر چوق حقائق اسلامیه معارف بشرك تکاملی ایله تظاهر ایده‌جکدر . هر شیٔ ، دینك احتوا ایتدیکی هر ماده ، آنجق معلومات مثبته‌نك توسعی ایله آکلا - شیله جقدر .

اسکیدن علم بشر پك ناکافی ایمش . زواللی انسانلر ، بوندن اون کسور عصر اول ، واجب‌الوجودی بیله انسان شکلنده کورمشلر . دها اوست طرفلرینه کیده - مامشلر . خرستیان و بت‌پرست رهبان و ارباب دینی اللهی ، اللهلری . ابنی ، مریمی ، روح‌القدسی وقس علیه‌البواقی ، هپ انسان شکلنده تخیل ایتمشلر . خرستیان بدایع پرستانلك الله تصویرلرینه باقیکز . واجب‌الوجودی مستحق توقیر بر انسان شکل و شمائلنده کوره‌جکسکز . یونان قدیم سنك تراشلرینك آثارینی تدقیق ایدیکز . مثلاً واجب‌الوجود مشتری نام معبود اعظمی بنه شکل آدمیده تقدیر ایده‌جك‌سکز . الخ .

بزم عقائد حاضره‌مزی تدوین ایدنلر . واقعا ، اصنام و تصاویری اورته‌دن قالدیروب ذات باری‌یی علائق

غلیظه‌دن تطهیر ایتمشلر ایسه‌ده ، ایجه تدقیق ایدیلیرسه ، کوریله‌جکدرکه بنه تخیل‌وتصور ایتدکلری واجب‌الوجود، آشاغی یوقاری ، شکل انسانیده‌در .

بوکا فنده (آنتروپومور فیزم) دیرلر. نا معلومی‌انسانلر آکلایه‌میه‌جقلرندن آنی دائما کندیلرینه بکزه‌تیرلر.

بزم اسکی عقائد موجبنجه واجب‌الوجودی برآز آکلایه‌لم : صانع‌عالم ، بردر. ذاتاً آرتق‌واجب‌الوجودی بردن زیاده تاقی ایدن قالمدی‌که بو مسئله تازه‌لکنی‌محافظه ایده‌بیلسون . شخصیت انسانیده‌ده بردر . نفس ناطقه‌ده بردر . صانع قدیمدر . حالبوکه ماده و قوت‌ده قدیمدر. ذاتاً حادث بر شیٔ عدیم‌التصوردر . عدم ، معدومدر . هیچ بر شیئه عدم سبقت ایتمامشدر . جناب حق حی‌در . نفس انسانی‌ده حی‌در . خالق قدیر و قادردر. بوده انسانده موجود صفت قدرتدن آلنمدر .

یالکز ، واضع‌عقائد اولانلر، انسانده‌موجود هرصفتی، خالقده ، درجهٔ کمالده کورمشلردر . فقط بوندن بشقه ، واجب الوجود ایچون صفت کوره‌مامشلردر.چونکه آنلرك احاطه‌لری کندی معلوماتلرینی ، کندیلرینه تعلق ایدن اوصافی کچه‌مامشدر ، الله علیمدر . بوده اوصاف انسانیه‌دن اولان علم صفتنك درجهٔ نهائیه‌سیدر، سمیعدر،

بصیردر ، شائی و مریددر . بزده ، بر آز سمیع و بصیر ، بر مقدار شائی ومریدز .

صفات سلبیه یه کلنجه صانع تعالی عرض، جسم، جوهر، مصور ، محدود ، معدود ، متبعض ، متجزی ، بعض جزؤلردن متر کب، متناهی دکلدر، مائیتله ، کیفیتله وصف اولونماز ، هیچ برمکانده متمکن دکلدر . اوزرینه زمان جاری اولماز ، کندینه شبیه بر شیٔ یوقدر ، علمندن و قدرتندن بر شیٔ خروج ایتمز ، قدرتی اثر واحددن زیاده یه تعلق ایتمزده دکلدر، ذات آلهیسنی بیلمزده دکلدر، جهل وقبحی یراتمغه قدرتی تعلق ایتمزده دکلدر ، کذلك نفس مقدور عبده ده قدرتی تعلق ایتمزده دکلدر . بونلری آ کلادق ، فقط اوصاف سلبیه هیچ بر معنی افاده ایتمز . سلب ایله بر شیٔ تعریف وتصویر اولونماز . بالعکس قبا طاسلاق و محضا معتزله یی رد ایچون ترتیب ایدلمش براهین سلبیه وجود واجب الوجودی (معاذالله) عادتا انکاره قدر کیدر . بکتاشینك حکایه سی ، بواعتبار ایله ، یك معنیداردر .

کلام ، الله ده ، انسانده موجود بر خصلتدر. علم کذا . قدرت آشاغی یوقاری معلوم اولان وصف انسانینك مبالغه سندن عبارتدر .

عقائدجیلر محدثیت عالم مجثنده آلدانمشلردر . خلقتی، تکوینی ، بونلر آ کلامیوب غریب بر صورتده تفسیره قالقشمشلردر . خلقت وتکوینندن مراد ، مادهوقوتك تبدیل شکل ایله حال حاضردهکی عالمك ، شکل لاحقنده ترکیبنه وسیله اولملریدر . یوقسه ، بر مدت اول هیچ بر شی یوقدی ، ماده و قوت ده بولونمیوردی ، صکره ، بردن بره اولیویردی دیمك اك بسیط قواعد عقل وفنی پامال ایتمك دیمکدر .

ازل ، ابد ، بی انتها ، زمان ، مکان ، وجود موجود ، و جود قوت ، وجود ماده بونلر نامعلوم زمرهسنه داخلدر و بزم بونلردن تجردله معادلات عقلیهده بولونمقلغمزك امکان و احتمالی یوقدر .

اسکی هندولرده بزم عقائدجیلر کبی دوشونورلرمش. اوت ! بر واجب الوجود وار . مکوناتی غیر واجب الوجود و آنك مؤثرینی واجبالوجود تلقی ایتمکله مسئله حل ایدلمز . نامعلوم ، بوطریق ایله ، بر آز دها اوتهیه تعلیق ایدیلیر . ایشته اوقدر . حالبوکه بو اصول ایله بنه نامعلومك ، یعنی واجب الوجودك سر و اغلاقنی حل ایتمامکله برابر ، برده حدوث عالم کبی هیچ بر معنی افاده ایتمیان بر فرضیه اورتهیه قوییورز و ایشك ایچندن

چیقه‌جغمزه ، بالعکس ، مسئله‌یی بر مقدار دها قارشدیر-
یبورز ، چتاللاشدیریورز .

محدثیت عالم حقنده باقیکز نه دینیور : عالم ، بجمع اجزائه محدثدر . زیرا اعیان و اعراضدن عبارتدر . صورارم ، نیچون اعیان و اعراضدن عبارت اولمق ایله برشیئ محدث اولیور ؟

عالم ، عقائدجیلره کوره ، مادام‌که اعیان‌واعراضدن، اعیان دخی مادام‌که اجسام و جواهردن عبارتدر ، حادثدر . چونکه بونلرك هپسی حادثدر .

شو جهتی آکلایه‌مدم : اجسام و جواهر نه‌دن حادث اولیور ؟

شو وجه تفسیره باقیکز : بعض اعراضك حدوثی حس و مشاهده ایله ثابتدر . زیرا کوریورزکه مثلا سکونی حرکت ، حرکتی سکون ، آیدینلغی قراکلق ، قراکلغی آیدینلق تعقیب ایدیور . بیاض سیاهه ، سیاه بیاضه منقلب اولیور . بو انقلابات ایسه علامات حدوث و امکاندر .

بو طرز تلقی‌یه حکمت وکیمیا نامنه کوله‌رم . « انقلاب » حدوث دیمك دکلدر . هیچ بر ماده‌نك ، هیچ بر قوتك ، عقائدجیلرك دیدیکی کبی (حس ایله

مشاهده اولونه‌بیله‌جك صورتده) حدوثی یعنی یوقدن وار اولمسی کورولمش شیلردن دکلدر. قوت‌تکامل‌وتبدل ایله بر کیفیتدن دیکرینه تقلب ایدر . ماده‌ده بویله‌در.

عقائدجیلر دیورلرکه [حرکت موجوده ، حادثدر زیرا کندینه عدم طریان ایدر. هرشیٔ که آ کا عدم‌طریان ایدر ، حادثدر . اویله ایسه حرکت موجوده ، حادثدر. عدمی ممکن اولانك ایسه قدمی ممتنعدر . زیرا قدم عدمه منافیدر .]

عالمده هیچ بر حرکت ، صکره‌دن اولمش دکلدر . هر بر حرکتی ، آنك مؤثری ، آنی‌ده آنك مؤثری ، الخ ، وجوده کتیرر . بردن بره ، بلا سبب ، بلاوسیله ، بلا مؤثر ، بلا قوهٔ سابقه و سائقه حرکت یوقدر ، اولهماز ، ممتنعدر .

کلهلم بو زور ایله تصنیع ایدلمش حقیقتلر فوقنده‌کی حقائقه :

عقل بشرك احاطه ایده‌جکی حقائق واردرکه بونلر « معلوم » زمینی تشکیل ایدر . برده ، عینی عقلك اصلا احاطه ایده‌میه‌جکی حقائق واردرکه آنلر « نامعلوم » دنیلن زمینی ترکیب ایدر . مع التأسف عقول اولین و آخرین بو ساحه‌یی آ کلایه‌مامشلردر . بوندن صکره ده

بوحوالینك كشفی كیمسه‌یه ظفریاب اوله‌میه‌جقدر. چونكه بوجهتك آكلاشلمسی ایچون عقل و اذعانك آنك ایچنده بوغولوب قالمامسی، آنك نوعما خارجنده بولونمسی اقتضا ایدر.

او ماهیلركه دریا ایچره‌در دریایی بیلمزلر

ایشته Inconnaissable ساحه‌سی بویله ازلی وابدی بوزلر، كشیف سیسلرایله محاطدر. موجود نصل موجوددر؟ ابعادك نچون بدایتی، نهایتی یوقدر؟ زمانك نه‌دن باشلا- نغیجی، صوكی یوق؟ زمان نه در؟ جسم نه‌در؟ قوت نه‌در؟ الخ . . . هیچ بر فیلسوف، هیچ بر حكیم، هیچ بر صاحب تجربه بو قورقونج مسئله‌لرك حلنه مدار اوله‌جق بر نور كشف ایده‌مامشدر. بونلر عقولك خار- جنده‌در. عقول بونلرك ایچنده‌در و آنك كمال عجزی آكا نامعلومی كوسته‌ره‌من. بر آز تعمیق جمله‌ءعصبیه‌یی، عضویت دماغیه‌یی بیرتار، تباه ایدر.

بونلرك فرط تعمیقی اكر جنتی انتاج ایتزسه، بهمه‌حال، سفسطیاته و یاخود بلكه شاعرانه فقط بوش معادلاته منجر اولور.

اصل مهارت نا معلومك عظمت وجبروتنی ، آ كلا-
شیله‌میه‌جغنی ، علویتنی درك و تقدیر و عجز انسانی‌یی
كالیله اعتراف ایدوب واجب‌الوجودك حقیقتنه ایمان
كتیرمكدر . جناب حق غیر قابل تعریفدر . هیچ‌برجمله،
هیچ بر دستور واجب‌الوجودی افاده ایده‌مز . ذاتی كبی
صفاتی‌ده ذكای اعجز بشرك احاطه سندن پك‌ا وزاقدر.
واجب‌الوجود آنجق بویله‌بیلنملی‌درکه اوصاف‌خسیسه‌دن،
صفات عادیه‌دن تنزیه ایدلسون . جل جلاله ! یوقسه
نسفینك تخیل ایتدیكی معبود پك او قدر سائر مذاهب
معبودلرینی كچمز . عقائدجیلر ، حیف هزار حیف ،
بو سرّ ولهرسانی ، بو مجهول علوی‌یی كوره‌مامشلر و
چوجوق اویونجاغی ایله اوغراشمشلردر. واجب‌الوجود
شو یازیلری یازانه بكنزه‌مز . آنك كبی بر (شخصیت) ی
حائز دكلدر . آنك كبی كندیسنی مدرك دكلدر . بن‌بویله
بر اللهه اینانه‌م .

واجب‌الوجود كائناتی محیط بر سرّ عمومی وعلوی
اولدیغی كبی كافهٔ مزایانك، ایلكك، كوزللكك،جبروتك،
عظمتك و فكرمزك احاطه‌ایده‌میه‌جكی اوصاف‌مجهوله‌نك،
عدالت محضه‌نك ، رأفت مطلقه‌نك ، حقیقتك رمز عمو-
میسیدر . جناب حق رمز اكملیتدر . اكملیتی ذهن‌قاصر

بشر آنجق ذات باری شکلنده آکلایه بیلیر . هر لفظهٔ حقیقت ، بو اعتبار ایله ، کلام اللهدر . مادام که قرآن محیط حقائقدر ، کلام اللهدر . هر حقیقت آکا اسناد ایدیلیر . هر لازمهٔ عدالت آنك نامنه یاپیلیر .

یوقسه کتب غلیظهٔ عقائددهٔ مندمج اوصاف و حتی سیر الٰهیه محض کذب و بهتاندر . جناب واجب الوجود بشرك امور خسیسه‌سی ایله اوغراشوب راست کلدیکنه مرام آکلاتمجق درجه‌ده مبتذل ، تنزلکار ، منتقم ، دیدی قودیجی ، بنی اسرائیلك تفرعات اموری ایله مشغول بر (تاسمانیا) معبودی دکلدر . هرکس ، هر ملت ، هر زمان ذات باری‌یی تخیلاتنك اعلی المراتبی اولمق اوزره آکلامشدر . بولینه‌زیالیلرك اصنام عادیه‌سندن ، اسرائیلیلرك هردم رؤسای قومی ایله کوریشن یه‌هووالرندن ، مصرلیلرك اوزیریسلرندن ، هندولرك براهمه‌لرندن ، یونانی و رومالیلرك مشتریلرندن مقصد هپ اودر . فکر خلاق بشر آنی مختلف ، متنوع ، متلون اشکالده کورمش ویا کورمك ایسته‌مشدر . یونانیلر کبی بدایع پرور بر خلق ، نامعلوم و واجب الوجودی اشکال بدیعه‌ده کورمش ، هندولر کبی مجلوب جبروت و عظمت بر ملت ایسه ، ذات باری‌یی بر هیکل ذی کبریا شکلنده تلقی ایتمش .

فلسفهٔ حاضره ایسه واجب‌الوجودی بتون بو ظروف ابتدائیه‌دن تجرید ایله آکلاشلمسی نوع بشر ایچون ممتنع بر سرّ عظیم اولق‌اوزره قبول وآنك رمز اکملیت اولدیغنی تصدیق ایدر .

واجب‌الوجودی ، نا معلومی انکار و یاخود بونی دلیل ایله اثبات قدر بر حماقت تصور ایدهمم . بیك بر دلیل ایله واجب‌الوجودی اثبات ایتمك قالقیشانلر، نه‌قدر بیهوده امك صرف ایتمشلردر ! نه‌در او واهی ، بوش ، سفسطه‌آمیز دلیللر ؟ واجب‌الوجود ، نامعلوم ، اغلاق عمومی ، سرّ موجودیت موجب تردد بر شیٔ دکلدرکه دلیل ایله اثباته محتاج اولسون . قضایای ریاضیه، بدیهیات منطقیه اثباته مفتقرمیدرلرکه بوده برهانه اقتران ایتدیر - لسون ؟

برکون فخرالرازی برشهره کیتمش . بتون خلق بو علامهٔ دهرك استقبالنه چیقمش . یالکز بر قوجه قاری شهرده قالمش . احباسی نیچون کندیسنك ده‌عالم مشارالیهك استقبالنه چیقمدیغنی صورمشلر. خاتون قارشیسنه کیدهلمن ذاتك کیم اولدیغنی ، نه کبی خدماتده بولندیغنی سؤال ایتمش . اللهی بیك بر دلیل ایله اثبات ایتمش ! جوابنی آلنجه : — دیمك که آنك بیك برشهه‌سی‌وارمش ، که

اوقدر دلیل آره‌مش ، بنم آکا احتیاجم یوق‌دیبو یرمش.

اختیار قادینك سوزی پك معنیداردر . اکر واجب الوجود بر شکل عندیده کوسترلمك ایستنیرسه ، فی‌الواقع دلیله محتاجدر . حالبوکه بوقدر مهم اولان بر ذات (؟) واجب‌الوجـودك اثبـاتی دلیلدن مسـتغنی اوللی ایدی . هر ذره ، هر قطره ، هر دقیقـه سرّ عمومینك ، اغلاق عظیم کائناتك ، ازل و ابدك وجودینه ، جبروتنه دلالت ایدر. واجب‌الوجود بذاته ثابتدر. اوزون‌دلیللر ، عقیده‌یی افساد ایده‌جك برهانلر مضر، حکمسز، باطل، متناقض و . . . کولنجدر .

بو سفسطیات کلامیه‌نك ایچندن چیقیلماز . انسان ، هرخطوه‌ده ، بر خفره‌یه دوشه‌ر. لهده ، علیهده‌بیکلرجه دلیل‌سرد ایدیله‌بیلیر و اصلا ایشك‌ایچندن‌چیقیلماز. فرق ضاله دنیلن حکمت [هوا اویونجی‌لرینك] محـاضراتی بو اعتبار ایله پك مهمـدر . بونلرك جمله‌سی ، یاخـود اکثریسی ، واجب الوجود قابل تعریفدر ظننه دوشه‌رك اویله‌جه دلیلدن دلیله ، سفسطه‌دن هذیانه کیتمشـلردر . دینك وظیفه‌سی بو سرّ عظیمی ، بو اغلاق وله بخشایی بر رمزالٰهی شکلنده عقول بسیطه‌یه ارائه‌در . دینك بو دائره داخـلنده فن ایله اصـلا بر تناقض ارائه ایتمامسی

لازم کلیر . دین نامعلومی بر دستوره ارجاع ایدر وفقط حل ایتمز . حالبوکه فن آندن اوته‌سی ایله مشغول اولور. اساسات ابتدائیه‌یه تعلق ایدن فلسفه وحکمت ایسه آنجق دینك بر فیزیولوژیسندن عبارتدر . دین‌ده ، فن‌ده ، بو اعتبار ایله حقدر . اکر دین وفن آره‌سنده بر تناقض کوریلورسه ایچه بیلنسون که هر ایکیسی حدودی تجاوز ایتمشدر. دین آنجق نامعلومی ارائه ایله اکتفا ایدرسه اصلا فنه رقیب وضعیتنده بولونماز . کذلك فن آنجق « معلوم » ی تفسیر ایله اشتغال ایدرسه دینك هدف تعریضی اولماز .

کلهم عقائدك وجوب تعدیلی بحث مهمنه : متداول اولان عقائد کتاب ورساله‌لری شبهات سالفه‌یی دفع ایچون تدوین ایدلمشدی . بو عقائد اطلاق اولونان شیلر فرق ضاله و مختلف معتزله‌یه قارشی اهل سنت دنیلان فرقهٔ ناجیه‌نك ردیه‌لرندن عبارتدر . بلکه اول زمانده ، حقائق اسلامیه‌یی برطاقم سوفسطائیه‌یه قارشی مدافعه ایچون بوکبی جوابلره احتیاج واردی . مثلا ذات بارینك وحدانیتی بك اوزون بر وسیلهٔ مدافعه اولمشدی . کلمهٔ شهادتده بیله بو ذهنیت نمایان اولیور . حالبوکه بوکون بونلره اصلا احتیاج یوقدر ، چونکه الله‌نك تعددینه اینانان شویله

طورسون برلکنه بیله اینانمیان واردر . آرتق معتزله‌دن اثر قالمامشدر . بناءً علیه آنلرله حرب عبثدر . آنلرك ، بوکون ، ادعالری بتون بتون اونوتلمشدر ؛ او حالده ، او ادعالره قارشی سرد ایدیلن جوابلره نه‌حاجت‌واردر ؛ حالا علمامزك بیك کسور سنه‌لك فرق ضاله ایله اوغراشمه‌لری و بزلری‌ده اشغال ایتملری ، مثلا حکومتمزك قره‌مان اوغللریله حرب ایتمسنه بکزه‌ر .

عقائدی تجدید ایتملیز . واجب الوجودی هرشیدن تنزیه ایله تجیل نفسمزی اعلا ایدر . کذلك آنك نصل بر رمز اکملیت اولدیغنی‌ده بیلملیز و بتون محصولات فکریه وبدیعه‌مز هپ بوشکل وهیئتدن ملهم اوللیدر . واجب‌الوجودی ذات‌ماده وذات قوه‌نك‌ابدیت وازلیتنی ، غیر محدثیتنی قبول ایله آنلرك فوقنده بر اساس قویم اولق اوزره تلقی ایتملیز . بوندن صکره‌سنی کمال متانت وقطعیتله فنه براقق وظیفه‌مزدر . چونکه اوست طرفی فن ایله آکلاشیلیر . فنك خارجنده ایسه حقیقت یوقدر . هر حقیقت سویلدیکمز وجه اوزره موافق اسلامیتدر . اسلامیت فنك ، ذکانك ، مدنیتك تکاملی ایله‌متوازیاً تعالی ایدرسه پایدار اولهبیلیر و مقصد رسالتپناهی‌ده — امین اولیکز — شریعت احمدیه‌نك فتوحات فنیه ایله برلکده

ایلریلمسی‌در . مادام‌که نبیٔ اتم اسلامیتی الی آخرالایام پایدار اولمق اوزره تدوین ایتمشدر ، دیمك اولیورکه آنك ایچنه درجهٔ کافیه‌ده قابلیت تجدد وتکامل‌ده قویمشدر .

[لا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین]

فن و استقبالی

اسکی عالمده فنك موقعی کوچوکدی . فن عالمه حاکم دکلدی . مثلا عصر سعادتده ، هرحالده ، بلاغت وخطابت اعلی المراتبی حائز اولوب فن ، بك ایکنجی درجه ده بر کیمیت مهمله ایدی .

کذلك سقولاستیقك فکر بشره فرمان فرما اولدیغی قرون وسطاده فنون مثبتهنك موقعی بك اوقدر یوکسك دکلدی . فن ، او هنکامده ، برآزده خرافات ایله ممتزجدی . فنك ایپسی ، فناسی ، طوغریسی ، اکریسی واردی ، مثلا فن هیئتك یانده (آسترولوژی) ، کیمیانك آز اوتهسنده (آلشیمی) فنون باطلهسی بولنیوردی . لابوراتوارلرده اکسیر اعظم ، حجرفلسفی آرانیوردی . سحربازلق ایله متنوع علوم قاریشمشدی . بوکونکی کبی خرافات و ظنوندن مجرد ، بیطرف ، مثبت ، تجربی ، بیغرض فنون ، او زمانلرده ، هنوز میدانه کلمامشدی. فلسفه بك یوکسك بر مشغولیت تلقی اولونمقده ایدی . دیه بیلیرم که فنونك بعض اقسامی وقتك اجلهٔ حکماسنجه

استحقار بیله ایدیلیوردی . بالعکس اخلاقیات ، منطق ، رمز و کنایه‌لی حکمیات ، حتی شعر ، او زمانده پك بلند بر موقعده ایدیلر .

کلیسا فنه قارشی اعلان خصومت ایتدی . اوزون عصرلر خرستیانلق ایله فن مجادله‌ده ایدیلر . واتیقان ائمهٔ فنی آتشلرده یاقیور ، غالیله‌یه حرکت عالم نظریه‌سنی انکار ایتدیریوردی . قوپه‌رنیق ، او علوی قانونی ، قورقوسندن تام اوتوز سنه کیزله‌مشدی . فن ، ایکی خرافه‌یی زیر و زبر ایتمکله موقع حاضر حشمتنه واردی: بو خرافه‌لردن بری کرهٔ ارضك محور و مرکز عالم اولدیغی نظریه‌سیدر . کائناتده اساس ارضمزدر . اوست طرفی هیچ بر شیٔ دکلدر . سما بر قاپاقدر . کافهٔ انجم یرك اطرافنده دائردر . بو واهی فرضیه‌یی لهلی قوپه‌رنیق یقمشدر . قوپه‌رنیق ، کپلر ، نیوتن ، لاپلاس و دها سائر هیئت شناسلر سایه‌سنده ، الیوم ، ارضك افلاکده‌کی اهمیتی ـ ویا اهمیتسزلکی ـ آکلاشلدی . ارضی مرکز عالم تلقی ایتمك فرضیه‌سنه ـ که بشریتی عصرلرجه اویالامشدر ـ erreur géocentrique دیرلر . بو ترکیبی (مرکزیت ارض خطاسی) شکلنده افاده ایده بیلیرز .

بونك کبی برده erreur anthropocentrique

واردی که بو (بشرك مرکزی خطاسی) صورتنده قابل ترجمه‌در. اسکیدن انسانه‌فوق‌الطبیعه و عادتا سبحانی بر ماهیت ویریلیردی . انسان ، عالم طبیعتدن مجرد بیلینیر، و ، عالم جمادات ، نباتات و حیوانات‌ایله علاقه و مناسبتی یوق‌ظن‌اولونوردی. طبقات ، بشرشناسی (آنتروپولوژی)، حیات شناسی (بیولوژی) فنلری ، تشریح مقایسی (آناطومی قومپاره) ، فیزیولوژی فنلری، خصوصیله ، لامارق ، اوون ، کوته ، چارلس داروئین ، هه‌کل و سائر طبیعیونك اجتهادات مرغوبه‌سی بو خرافه‌یی‌ده تار مار ایدرك انسانه کرك عالم طبیعتده ، کرك عالم حیوانده موقعنی ، عینی زمانده (بلند و پست) اولان موقعنی اوکرتدی .

بو ایکی مظفریت کبرا اوزرینه فنك‌ده‌ماهیتی توضح ایتدی . آرتق فن ، یکانه واسطهٔ تعقل ، یکانه آلت حقیقت اولدی . تجربه خارجنده هر نه قالمش ایسه فندن اخراج اولوندی . معلومات ، عادتا « تنسیقات » ه اوغرادی .

آمریقانك کشفی ، بالآخره سائر قطعات ارضك فتحه فتحی ، نصف‌النهار دائره‌سنك اوچولمسی،وسائره ، هپ علوم مثبته‌نك قدرینی اعلا ایتدی . آرتق انسانلر

فنه اعتماد ایتمکه باشلادیلر . او درجه‌یه کلدی که ، بوکون ، آرتق پاپاسلر بیله فنه اینانیورلر . اوته‌ده بریده اسکیدن کرویت‌ارض علیهنده هذیان کولق ایدن بعض‌واعظلرمزه شیمدی تصادف ایدلیور .

قرون وسطاده هر هانکی شعبهٔ تفکر اعتساف و ظلمه اوغرامش ایدی ایسه ، رنه‌سانس ایله ، او شعباتده بیوك بر فیض ترقی مشاهده اولونمشدر . تضییق هر زمان عکس‌العمل تولید ایدر .

فن ایلریلدکجه رهبانلق کریله‌مشدر . اسکیدن ، مثلا ، حشر اجساد فرضیهٔ دینیه‌سنه مغایرتندن‌طولایی تدقیقات ذرویه یساق ایدلمشدی . تهلهسقوب دنیلن آلت رصد انسان‌ایچون الله‌ك خلق ایتدیکی کوز ایله کوریله‌بیلن اقسام سمادن ماعداسنی کورمکه قابلیت تولید ایتدیکندن ، کذلك کلیسا جانیندن ، منع ایدلمشدی . اوتوز سنه کتم ایدلدکدن صکره قوپه‌رنیقك کشفی دینه مغایر اولمقله اتهام . . . بیوزلمشدر . وقس‌علیه‌البواقی .

شوراسنی کمال افتخار ایله سویلیه‌لم که خرستیانلق فنی‌محکوم ایدرکن مسلمانلق ترغیب و تشویق‌ایدیوردی . کلیسا ، تیقو ـ براهه‌یی آتشه آتارکن خلفای اسلامیه علوم یونانیه‌یی ترجمه ایتدیریورلردی . آنکیزیسیون ،

اوطودافه و سائر قوانین وحشتله فکر بشر اولدیریلیر ایکن مسلمان قصرلرنده متکلمین ایله هر نوع ارباب اختصاص مباحثات حریت پرورانه‌ده بولونیورلردی .

خرستیانلق فنك استعلاسیله ئولدی . اسلامیت فنه خدمتله تعالی ایتدی . وقتا که مسلمانلر (اسلامیت‌دکل) فنونی آفوروز ایتدیلر ، ایشته تام او زمان سقوط و انقراضه باشلادیلر . بوکون اکثریتمز فکراً هیچز !

استقبالده فنه استناد ایده‌جك اولان دین تعالی ایده‌جکدر . آنی اولدیرمکه ساعی اولان ایسه محو اوله‌جقدر . فن ، ئولمز ، سمندر کبی آتشده بیله یاشار. نته‌کیم قاتولیك کلیسای طرفندن احراق بالنار ایدیلن فن حقیقتده یانمیوب ، رومایی ـ شو قدر وارکه نه‌رون کبی دکل ، بحق ـ یاقشدر .

اون‌طقوزنجی عصرده فن هیئتك ترقیاتی بزه عالمده‌کی موقعمز حقنده تام بر فکر ایدنه‌مزه امکان ویرمشدر . (فن هیئت طبیعیه) و سپه‌قتروسقوپی (فن طیف بینی) ایله اجرام سماویه‌نك ترکیبات کیمیویه‌لری آکلاشیلیور. خلای مطلقك هر یرنده‌کی مواد ، تقریباً ، کرهٔ ارض اوزرنده‌کی مواد نوعندندر . میخانیك سماوی‌ده خیلی ایلریده‌در . سه‌له‌نوغرافی (قمر شناسی فنی) او قدر

ایلریلمشدرکه پیك ارضك برچوق یرلری ، بالذات ارضك بعض اقسامندن دها ایی بیلینیور . استقبالده فن هیئت دها برچوق ایلریلیه‌جکدر . فقط بو علم جلیل تربیهٔ فلسفیه‌مزه خدمت ایده‌بیلمك ایچون نه لازم ایسه بزم پیش نظر استفاده‌مزه شیمدیدن قویمشدر . بو کونه قدر انسانلر موقع حقیقیلرندن غافل ایدیلر . شمدی ایسه ، له‌الحمد ، نره‌ده‌بولوندیغمزی ، کیم اولدیغمزی ، فسحتسرای افلاکده‌کی موقعمزی ، آز چوق ، فقط حقیقته‌مطابق صورتده بیلیورز . هیئتك ترقیاتی ایله فلسفهٔ لفظیهٔ قدیمه‌نك بر بیوك قسمی محو اولمشدر . کذلك بی‌انتها حقنده‌کی فکرلرده تهلهسقوب (دوربین) ك ترقیسی ایله بتون بتون دکشمشدر .

فنون بربرینه متصلدر . برینك ترقیسی دیکرینك‌ده ترقیسنی استلزام ایدر . مثلا حکمت طبیعیه‌ده مندرج دساتیر عمومیه ، قوای طبیعیه‌نك خواصی ، الی آخره ، هپ فن هیئتده تطبیق اولونمشدر . ماده وقوت حقنده‌کی بتون نظریات فیزیق سایه‌سنده آرتق برر نظریه اولمقدن چیقوب فنه داخل اولمشلردر . ابدیت‌ماده ، ابدیت‌قوت ، حرکت ، حرارت شمس مسئله‌لری ، بو کون ، آرتق هیچ برکیمسه‌نك انکار ایده‌میه‌جکی فصول‌فن اولمشلردر .

اسکیدن خاطر و خیاله کلیان بعض کشفیات هپ قوانین طبیعیه‌یی تأیید و توثیق ایتمشدر .

أله‌قتریق (کهربائی) ، هله رونتکه‌نك X شعاعلری یعنی رادیوغرافی، مارقونیوغراف یعنی رادیو تله‌غرافی، رادیوم معدنی ، الی آخره . بزه دهشتلی افقلر ، عالملر آچمش و کائنات کبی حواس و اوصاف کائناتك‌ده بی‌انتها اولدیغنی اوکرتمشدر . حکمت طبیعیه بیوك بر استقباله مالکدر . بحث ایتدیکمز اوصاف لا یعد اولدیغندن بونلرك تدقیقنه مؤکل اولان فن‌ده نهایتسز مسائلی حل ایده‌جکدر. قوانین‌طبیعیه‌یه اطلاعك صنعتجه‌ده اهمیت‌عظماسی واردر. مثلا ألقتریق قوانینینه وقوف ایله قشر زمین بشقه برحاله کلیور. اوجوز ، تمیز و سهولتله قابل نقل‌اولان بوقوت، بوکون ، بخارك یرینی طوتیور ، و یارین ، بتون‌صنایعی تحریك ایده‌جك بر موقع بلنده چیقه‌جقدر . کیم بیلیر آتی ، بزه ، بو خصوصده نه‌لر صاقلیور !

ترکیبات مادیه‌دن باحث فن‌کیمیاده ایلریلیور. بونك ایلریلمسی ایله بتون فنلر ، خصوصیله صنایع و طب استفاده ایدیور . عضوی وغیرعضوی عالملر بیننده پك آز فرق قالدی . بلکه بر کون کله‌جك هر نوع ترکیبات عضویه‌یه غیر عضوی مواد ایله ظفر میسر اوله‌جقدر .

بەرتەلونك فكرنجه طبيعتك عالم عضوياتده هر ياپديغى شيئ لدى الكيميا و مواد غير عضويەنك استعماليله ياپيله بيله ـ جكدر . حكمت ايله كيميا ايكى همشيرەدر . بونلر دائما بيويەجكلر ، اصلا اختيارلميەجقلر و آرەدن بيكلرجه سنه كچسه ، ينه بو ايكى فن ، اوغراشەجق ، برچوق شيئلر بولەجقدر .

پروتوپلاسما دنيلن (مادۀ تكوينيۀ ابتدائيه) بيله ، اغلب احتمال ، لدى الكيميا ، بر مدت صكره ، لابورا ـ توارلرده استحصال ايديله بيله جكدر .

عالمك طرز تشكلى آنجق كيميا و طبقات فنلرينك برلكده ايلريلمسى ايله آكلاشلمق قابلدر . بوده دهشتلى بر ساحۀ تتبعات اولوب ، آتيده ، بو زمينده‌ده برچوق كشفيات ياپيله‌جغى محققدر .

طبقات ارض فنى Lyell ليەل ايله اون طقوزنجى عصر ميلادينك نصف اولنده بتون بتون دكشمشدر . (تكوين متتابع) و (آفات Cataclysmes) نظريه ـ لرينى بو عالم دفن ايتمشدر . ليەلك ادعاى محقنه كوره تكوين آز زمانده اولمامشدر . بوكون ، يواش يواش ، حس اولونماز بردرجەده ، نصل طبقات تشكل ويا تحلل ايديور

ایسه ، اسکیدن‌ده ، اویله اولمشدر . بناءً علیه ارض ظن اولوندیغندن بك اسکیدر . تاریخ بك یکی بر شیدر . مصرده ایلك آثار مدنیت لمعان ایتمه‌دن ، براهاپوتر ساحلنده ایلك مذهب هنوز بلیرمه‌دن ملیونلرجه سنه‌اول ستارهٔ زمین آشاغی یوقاری بو حالده ایدی و انسانك قبل‌التاریخ حیاتی ، بعدالتاریخ حیاتندن پك‌اوزوندر . خرافات اسرائیلیه ایله نتائج فنونك تألیفی قابل دکلدر.

پاله اونتولوژی — مستحاثه شناسی فنی طبقات‌فتندن طوغمشدر . بو مبحث اسکی معتقداتی پامال ایتمشدر . آلمانیالی پروفسور دوبوا ـ ره‌یمون طرفندن جاوه‌ده کشف اولونان Pithecanthropus erectus و بشقه بری طرفندن بولونان Pithecanthropus alalus بزه نوع آدمینك بین‌الحیوانات یرینی کوسترر و ناس ایله نسناس بیننده‌کی فرقی بیلدیرر .

بحث ایتدیکمز فنونك ترقیسی (تشریح) و فیزیولوژی فنلرینك ترقیاتی ایله متوازیاً حصول بولمشدر . کذلك آتیده ، عینی دائرهٔ موازنتده ، بو شعبات مساعی ایلریلیه‌جك ، برینك بر کشفندن دیکری بهمه‌حال مستفید اوله‌جقدر . تشریحده حجیره نظریه‌سی بر انقلابی مؤدی

اولمشدر . و ایجه آ کلاشلمشدرکه انسانجی ترکیب ایدن حجیره‌لر، هپ‌دیکر حجیراتدن چیقمشدر. Omnis cellula a cellula دماغك تشریح و فیزیولوژیسی فن روح شناسی Psychologie یه منتهی اولمشدر . آرتق مبحث روح کار قدیم فلسفه‌نك بر شعبه‌سی دکل، تشریح و فیزیولوژیدن چیقمش یکی و استقبالی بك بیوك بر فن بدیعدر. وراثت قانونلرینك مهما امکن بیلنمسی ایله روح داخلنده بك عمیق تحریاته کیریشلدی . و آ کلاشلدیکه روحده هیچ غیر طبیعی و فوق‌العاده بر شیء یوق . اعصاب و دماغك حرکاتی‌ده قوانین طبیعیه‌یه تابعدر . تشکلات اساسیه اعتباریله حیوان و انسان دماغنده فرق یوقدر . انسان ، تشریح اعتباریله ، نصل اجناس سائره‌نك محصله‌سی ایسه ، (وجدان انسانی) ده اوزون بطنلرك، حتی قبل‌التاریخ بطونك بر محصلهٔ معنویه‌سیدر . بتون اجداد و جدائك طبایع و خواصی ، ایی و فنا خویلری، وقس علیه البواقی ، هپ بوکون طوغان بر چوجغك ضمیرنده اویویور . بونلردن بعضیلری اویانیور، بعضیلری اویانمیور . مختلف شخصیتلر عینی ذات آدمیده بولونه‌بیلیر . آنك ایچون طبایعده آنی انقلابلر اوله‌بیلیر. بردن زیاده شخصیتلر بر انسانده مجتمع اولمق‌قابلدر . فن رشیم‌ده‌بیوك

بر شعبهٔ علومدر. أركك و قادینك خصائل متنوعه‌سی کبی خطوط ماديه‌سی‌ده ذريته کچبور ؛ بو مبحث ، کذلك مبحث‌الارث برر لابيره‌نتدر . حافظه ، دقت ، اونو ـ تقانلق ، اعتياد ، طلاقت ، بسالت ، حماقت ، ذکا ، دها ، جانيلك کبی و دها بر چوق شيلرك حقيقتنی بزه ، استقباله ، پسيقولوژی ، فن روح شناسی کوسترەجکدر. فيزيولوژی فنی هر عضوك وظيفه‌سنی کوسترديکجه ، عضو دماغه عائد اولان معلوماتمزده بيويه‌جکدر. يوقاريده اسمی‌کچن دوقتور دوبوا ـ ره‌يمون کهربائيت ـ حيوانيه électricité animale (ترکيبه اعتراض بيورلمسون !) حقنده جدی تدقيقاتده بولونمشدر . آ کلاشلمشدرکه عصب يالکز بر أله‌فتريسيته ناقلی دکل ، عينی زمانده برده أله‌فتريسيته مولديدر . احتساسات و تعقلات زمان ايله اولچوله‌جك بر راده‌يه کلمشدر. اعصاب ايله نسج دماغك مناسباتی آز چوق تعين ايتمشدر . ايشته اعصاب‌ودماغك تدقيق‌حرکات و اشتغالاتی سايه‌سنده ، بز ، قعرشخصيتمزده بولونان (ماضیٔ بشر) ايله اوغراشه‌بيليرز . دماغك ايچنده بر چوق ، (مثلا بر ميليار) حجيرات وار . مادهٔ سنجابيه‌ده‌کی بو « اوطه‌جقلر » تعقلات واحتساساتی حفظ ايدر . کذلك دماغك قشر سنجابيسنده بوش

اوطه‌جقلرده واردر . و استقباللده بشرك تحصیل ایده‌جکی بتون معلومات بورایه یرلشه‌بیلیر . بو اوطه‌جقلر آشاغی یوقاری بی‌انتهادر . بونلرك تدقیقی ، استقباللده، فن‌ایچون، اساسلی ، عظمتلی بر ساحهٔ اشتغالات اوله‌جقدر . حس طبیعیلرك وراثت قانونی مقتضاسنجه تدقیق تشکلی‌ده روح شناسی فننك دائرهٔ وظـائفنه داخلدر . ۱۸۶۱ ده پول بروقا P. Broca نام فرانسز بو حجیرات آره‌سنده (مرکز نطق) ی کشف ایتمشدر . بوکشف فوق‌العاده جالب اهمیتدر . او مرکزك ازاله‌سیله نطقك‌ده قالقدیغنی، ابقاسیله کشایش بولدیغنی عالم مشار الیه قطعی برمثال ایله اثبات ایتمشـدر . کذلك بروقا انسـانه پك مشابه اولان نسناس اجناسنك انسـانلر کبی عینی بوغازه مالك اولمقله برابر ، بو مرکز دماغیٔ نطقه صاحب اولمدقلرندن طولایی لاقردی سـویلمدکلرینی غیر قابل جرح براهین فنیه ایله اورتـه‌یه قویمشدر .

استقباللده مادهٔ سنجابیه دهـا بیوك کشفیاته سـاحه اوله‌جقدر . بو حجیراتدن هر بری لایق اولدیغی درجه‌ده ، تدقیق اولونورسه روح دنیلن شیٔ آرتق ، ظن‌ایدرم ، معمـالغنی غائب ایدر . بر بخـار و یا ألکتریق ماکنه‌سی

ترکیب و تحلیل ایله نصل ، برجوجوق ایچون بیله ، قابل تفهم بر شیٔ ایسه انسان دنیان تشریحی و فیزیولوژی ماکنه‌ده ، کندی کندیسنی آکلایه‌جق و حتی . . . . . برآز بسیط بیله بوله‌جقدر . ایتالیاده غاروفالو، فه‌ره‌رو، لومبروصوکی بعض‌علما جنایت شناسی Criminologie فنی ایلریلتدیلر . بو فن جدیده مبحث روح شناسینك بر شعبه‌سیدر . بونك‌ده آتیده بیوك براستقبالی‌اوله‌بیلیر. چونکه جانیلك‌ده برخسته‌لقدر . وهرخسته‌لق‌فیزیولوژی و پاتولوژی (امراض شناسی) ایله آکلاشیله‌بیلیر . برخسته‌لغك ماهیتی آکلاشیلوب تشخیص Diagnostic یاپیلنجه تداوی Thérapeutique ایکنجی درجهٔ‌اهمیتده قالیر .

فیزیولوژی ، تشریح، تشریح مقایسی، طبقات‌و سائر فنون و حتی روح شناسی‌سایه‌سنده علم حیوانات‌ده ایلریله‌مشدر . داروئین و هه‌قه‌ل اجناس حیوانیه و نباتیه‌نك (حلولیت) قانونی موجبنجه تکاملرینی اثبات ایله عالم طبیعتی ستر ایدن بیوك پرده‌یی قالدیرمشلردر . داروئین نظریه‌سی تسلسل اجناس و ترکیب عالمی کوسترر کوزل ، وله رسان بر فرضیهٔ قطعیهٔ فنیه‌در .

حیوانات و نباتات فنلری ، بو فون زمانلـده ، ادبیاتدن معدود ایدی . بوکون ایسه اك اساسلی فنون مثبته صره‌سنه کیرمش و کرك حیوانلر ، کرك نباتلر ، کرك جمادلر اك جدی تصنیفه مظهر اولمشلردر .

حیات شناسی (بیولوژی) ، انسان شناسی (آنتروپولوژی) ایله تاریخ طبیعی متوازیاً ایلریلیه‌جکدر. تکامل نظریه‌سی ، بو فنلرك فتوحاتیله ، آتیده دها کوزل آکلاشیله‌جقدر .

هر یرده ، خصوصیله آلمانیاده ، اختصاصه عائد فنلر ایلریلیور. مثلا یالکز برمسئلهٔ روحیه‌یی‌أله آلوبده اوغراشان وآکا حصر حیات ایدن علما آز دکلدر . بو متخصصلرك نتیجهٔ منفردهٔ مساعیلری بالآخره بربرینه ربط اولونیور . بونلردن بر چوق یکی ، جید ، اهمیتلی فنلر چیقیورکه آنلرك اسملری بیله حالا بزم دیارمزه کله‌مه‌مشدر . مثلا آثار عتیقه ایله طبقات فننی وصل‌ایدن Archégéologie ـ که طبقات شناسیٔ نخستین‌دیه ترجمه ایده‌بیلیرز ـ کبی بعض شعبات . بر مدت صکره ، فنلری بربرینه ربط ایده‌جك و بیوك بر وحدت فنیه حاصل اوله‌جقدر .

بونك كبی فنلرك تعدد و توسعی دهـا بیوك شعبات علومك ظهورینه سبب اولمقده‌در . ازان جمله ، برچوق فنونك سایهٔ ترقیسنده ، بوكون Ethnologie ملیت‌شناسی فنی میدانه كلمش و ملل و اقوام مختلفه‌نك نشأت ، تكامل و انحطاطیله اوغراشمقده بولونمشـدر . بو فنك برده همشیره‌سی واردركه linguistique در ، بوكا فن السنه شناسی دیه‌بیلیرز . بونلردن بری عرق ، عنـاصر ، آثار ، مناسبات و تاریخ نقـاط نظرندن ملتلرك منشأنه چیقیور ؛ دیكری ایسه ، بو وظیفه‌یی لهجه‌لری تدقیق ایله یاپیور .

تاریخ و جغرافیاده هپ بو فنلره معاوندر . تاریخ یواش یواش ادبیات صرفه اولمقدن چیقیور و استقبالده ، تاریخ طبیعی ایچون اولدیغی كبی ، علی‌العاده تاریخ ایچون‌ده یكی بر دور باشلیه‌جق ، قوانین تاریخیه كشف اولونوب بونك ایله مثلا آنتروپولوژی بشر ویا انسـان شناسی فنلری آره‌سنده اصول اعتباریله فرق قالمیه‌جقدر . اسكی تاریخلر ، احفـادمز طرفندن ، غرابتله اوقونه‌جقدر . بوكون حسـیاته پك تابع اولان تاریخ یارین برآز فن حسابه بكزه‌یه‌جكدر . روح شناسی تاریخده بیوك برموقع

طوتەجق و وقایعدن زیاده بشری سوق و اداره ایدن قوانینه اهمیت ویرملەجکدر . نتیجة الامر علی العموم مسائل تاریخیه برر پسیقولوژی قضیەسی حالنه کیرەجکدر . تەن بو فکردەدر ، کوستاو لوبونده بوکا ذاهبدر .

طب اساسلی بر فن دکلدر . تشریح ، فیزیولوژی پك زیاده ایلریلیه بیلیر . فقط فن تداوی Thérapeutique نره یه قدر کیدر ؟ بوراسنی کسدیرمك محالدر .

مع مافیه اون طقوزنجی و یکرمنجی عصرلرده ، خصوصیله پاستورك موفقیات فنیەسی سایەسنده طبابت پك ایلریلدی . هله جراحلق پك بیوك خطوەلر آتدی . میدانه مضاد تعفن چیقمق ایله بر انقلاب حاصل اولدی. آشیلر ، سەروملر ، رونتکەن تطبیقاتی بشری بر چوق دواهیدن قورتاردی . امید ایدەلم که استقبالده بو کبی اختراعات تکثر ایتسون و نوع مظلوم انسان بر آز دها رفاهیته نائل اولسون !

فنون متنوعەنك ، علی الخصوص کیمیانك ترقیسندن صنایع و عسکرلك استفاده ایدیور . صنایعك ترقیسی ایله مدنیت مادیه یوکسەلیور ، تەقنیق ولهرسان شیلر یاپیور و طولایسیله بشرك رفاهیتی آرتیور . کچن عصر ، بخار

عصری ایدی ، قرن حاضر ایسه ألهقتریق عصریدر . هله انفلاقلری دائرهٔ مظبوطیتده طوتوب آز یرده چوق قوهٔ محرکه بولوندیرمق دیمك اولان اوطوموبیل موتوری ، آز زمانده ، کرهٔ ارضك سیماسنی دکشدیره جکدر . برمدت صکره بخار ماکنه سنی موزه لره انتقال ایتمش کوره جکز . ألقتریق پك کنیش بر ساحهٔ تطبیق بولویور . تلسز تلغراف نه معنیدار بر ألقتریق مظفریتیدر !

ظن ایدرم که ألقتریق ، عهد قریبده ، تسخین ایشلر ندهده قوللانیله جق و دها سهولتله قابل نقل بر حاله کله جکدر . ألقتریق و اوطوموبیل موتوری ایکی اساسدر که بونلر ایله استقبالده برچوق مسائل صناعیه حل اولونه جقدر . اوطوموبیل موطوری اولمسه ایدی طیاره اولمازدی . طیاره نك ترقیسی ایله صنایع پك دکیشه جکدر . استقبال حقنده کهانت بر آز کوجدر . فقط شوراسنی کمال جلادتله ادعا ایده بیلیرزکه اون طقوزنجی عصردن صکره آرتق فن بسیتون عالمه حاکم اولمشدر .

فنك صنایع ایله اتحادی ، تهقنیقك ظهوری ، کهنه جهانی دکشدیریور . بوندن بویله ده پك اساسلی صورتده

دکشدیره جکدر . ژول وه‌رنك بر مدت اول رومانلرنده بحث ایتدیکی هوادن آغیر هوائی مطیه‌لر ، صودن آغیر وصویك ایچنده یوزرسفینه‌لر طیاره وغواصه Submersible شکلنده ظهور ایتدی . دها ایلری یه کیده‌جکم : ژول وه‌رنك بیله تخیل ایده‌مدیکی بعض مخترعات ، مثلا تلسز تلغرافی ، رادیوغرافی وسائره ، حقیقتك خیالدن دها سریع اولدیغنی کوستردی . بوندن اون بش سنه اول ، بکا ، شمدی رأی‌العین کوردیکم شیلرك میدانه کله‌جکندن بحث ایدلسه ایدی بلکه اینانمازدم . آنك ایچون استقبال، هله صنایع اعتباریله ، بزه پك چوق شیلر صاقلیور . بونلردن بحث ایتمك ایچون جلدلرجه رومان یازمق لازمدر. ظن ایدرم که بویله بر طاقم شیلردن بحثاً یازیلان بر رومان طبع اولنمدن آنك موضوعی اولان غایهٔ فنیه حصول بوله بیلیر !

کیم بیلیر ؟ بلکه تلغراف سرعتیله طی مکان قابل اوله‌جق ویا قوهٔ محرکه شمسدن استفاضه ایدیله‌رك کمور معدنلرینی ترك ایده‌جکز . ترقیات بی‌انتهادر . بونلرك صوکی کلیه‌جکدر . کتاب مخترعاتك ، کتاب کشفیات

جغرافیه کبی خاتمه‌سی یوقدر .

مع التأسف صنایعك ترقیاتندن (فن تخریب بشر) جه‌ده استفاده ایدیلیور . صوك عصرك ترقیات فنیه و صناعیه‌سی اولمسه ایدی ، بو کون وله رس عقول دره‌دنوطار ، طورپیللر ، شراپنللر ، زرهلی طابیه‌لر ، مه‌لینیتلر ، هر بری برر عظمتلی دار آغاجی ویا کیوتین اولان‌طوپلر ، او اعدام ماکنه‌لری ، تکمل ایتمش تفنکلر میدانه کلمزدی . علمادن بر طاقمی ادعا ایدیورلرکه بو آلات قتل وتخریبك دهشتی محاربه‌لری امکانسز بر حاله کتیریور وفن ، طو - لایسیله ، صلح و مسالمته‌ده خدمت ایدیور . موجب فلاکتمز اولان صوك محاربه‌لردن صکره فنك بو کرامتنه اینانمامقده معذورم . فن ، صنعت تخریبی پك زیاده ایلر - یلتمك ایله بشره مضر اولمشدر . طبع خونخوار انسانی فنی سوء استعمال ایتمش ، آنك فتوحاتنی کندی احتراصات سیاسیه‌سنی تسکینه آلت اتخاذ ایتمشدر . اکر فن ایله صنعت تخریب متوازیاً ایلریلر ایسه مدنیت حقیقیه بوندن پك او قدر مستفید اولماز . بر طرفدن ، واقعا ، ته‌قنیق ایلریلیور ، فقط ، دیکر طرفدن ، طبیعت انسانیه‌ده مندمج

جانوارلق ، قانليلق مظهر ترغيب اوليور . دها طوپدن وحشيلك ايتمك ايچون چاره‌لر بولونيور. برمتفكر بونلرى دوشوندكجه ، فتور حاليله ، بعضاً ، نه فن بو قدر ايلرى يلسه ايدى ، نه‌ده صنعت قتل و وغا بوقدر كشايش بولسه ايدى ديه‌جك راده‌يه كليور .

شعر و ادبیات ، طبایع و امزجهٔ بشر ، غایهٔ امل ، صنایع نفیسه و استقبالدری

شعر و ادبیات ، فنون کبی ، مثبت بر ترقی‌یه تابع اولهمازلر . واقعا بشرك مال مشترکی اولان بر ادبیات عمومیه وارسه‌ده ، ادبیات دینیر دینمز ، عقله ، بردرجه‌یه قدر بر ملته خاص بر ادبیات کلیر . بناءً علیه ملتلر کبی ، شعر و ادبیات‌ده ، تکامله و انحطاطه تابعدر . ذاتاً طبایع و امزجه ، ذوق وغایهٔ املك ، آهنك‌درونینك افاده‌سی دیمك اولان شعر و ادب خصوصیله عرق وزمان ، محیط و جریان نفوذلری آلتنده قالمامق قابل دکلدر . بو سببه مبنیدرکه اسکیدن بك بیوك فنون اولمدیغی حالده ، بك بیوك ادبیات واردی . شمدی ایسه ، بك عالی فنون اولدیغی حالده ، بعض قومارده ادبیات بك ایلریده دکلدر . لسان کبی ، شعر و ادبده ملتك ایجه‌لمسی ایله ایجه‌لیور . عینی طرزده دوام ایدن ادبیات یوقدر . بر ملتك دور تعالی و استعلاسنده‌کی ادبیاتی ، او ملتك اکتساب یسار

ایدوب انحطاطه باشلادیغی زمانندهکی ادبیاتنه بکزه‌مز.

قلاسیقلر دورنده فرانسه‌ده یك مرد بر ادبیات کوریورز . شمدی ایسه ، فرانسز لسانی غایت اینجه‌لك، اك بلند موقع رقتنه وارمقله برابر ، پارس ادبیاتی تام بر انقراض ادبیاتیدر .

هذیان مرتعشه طوتولمش ، وجود وروحلری آبسنت ایله اشباع حالنه کلمش ، تورم و تجنن ایتمش ، آلام زهر-ویه‌نك زبونی اولمش ، معالیدن اوزاق قالمش بر طاقم شاعرلر و محررلر امراض عصبیه عاللرندن بشقه‌لرینك کوج آکلایه‌جقلری بعض شعرلر تنظیم ایدیورلر ؛ اسلوبلری آکلاشیلماز برحاله‌در ؛ رومانلری اك قراکلق، اك قویتو ، اك کوتو صفحات حیاتیه‌یی ـ یك فضله بر مبالغه ایله تصویر ایدر . معالی ، غایهٔ امل ، حسیات اصالت ـ اکثریتله ـ بو ادبیات (؟) ده بولونماز . پول دوقوق ادبیاتی ، صنعتسز و یك آچیق یازیلر ، قافه ـ قونسه‌ر محصولات قلمیه‌سی ، بش سانتیملك غزته‌لرك جنایت ، وحشت ، رذالت صفحه‌لرینی کوسترن حوادث و رومانلری ، الی اخره ، یك یمان بر نمونهٔ انقراضدر . رومانده‌ده عینیله بویله اولمشدی . بر ملته عقامت کایه کلوب آرتق ذریت یتشدیرمیه‌جك اولورسه . ادبیات ده

غريب برشكل ردائت آلير . بو اعتبار ايله صفحهٔ اخيره‌سنده لاتين ادبياتی ايله ، شمديكی پارس ادبياتنك تدقيقی توصيه ايدرم . ادبياتك ، بر نقطهٔ نظردن غايتی طبايعك غلظت و خشونتی ازاله‌در . حالبوكه بك مبالغه‌لی بر « ناتوراليست » طبيعيون ادبياتی نظر دقتی بورالردن چكوب اك پيس ، اك برباد جهتلره سوق ايتمشلردر . اوت ! هر شيئك تصويری طرفداری‌يز . فقط تصوير يالكز فنا جهتلره انحصار ايتماملیدر . بونك كبی بر طاقم متصوف و رمزيون (سه‌نبوليست) شاعر و اديبلرده ادبياتده غريب بر جريانه سبب اولمشلردر . واقعا بتون مكوناتده رمز وارسه‌ده ، هر شيئ رمز دكلدر . رمزيونك محصولات قلميه‌سی آكلاشلميه‌جق بر مرتبه‌ده قاپاليدر . ظن ايدرم كه بو كيلوغراملرجه نظم و نثری بلكه محررلری‌ده بك او قدر آكلايه‌مازلر . مودا ، بو نوع غير سالم ادبياته بك رواج ويريور . فقط ممنون اولمه‌جق بر شيئ وارسه . اوده ، بوكبی مسالك ادبيه‌نك كچيجی اولمريدر .

خلاصهٔ كلام صاغلام ، توانا ، كنج ملتارك جدی و حقيقی ادبياتی اوليور . ديكرلرينك ايسه محصولات فكريه‌لری ، فكرلری كبيدر .

تأسف اولونه‌جق بر جهت واردر : ترك كنجلری هذیان مرتعش شاعرلرینی پك تقلید ایدیورلر . تقلید ادبیاتی مایمون ادبیاتی‌در . بن بزم شاعر طاسلاقلرینك افرازات‌ادبیه‌لرنده كندیمزدن وكندیلرندن‌زیاده ، قارتیه‌لانه‌نده ، پاره‌سز ، پولسز ، ایچكیدن جكرلری‌توكنمش، متورم . فرنكیلی و بناءً‌علیه غبی و مجنون بر شاعرك نظیرهٔ ترهاتنی كوریورم . شونی‌ده علاوه ایده‌یم‌كه بو نظیره ایله اصل شعر آره‌سنده‌كی فرق، برأوروپا جنتلمنك قیافتی ایله آ كا تقلیداً سوسلنن بر زنجی بوزونتیسنك علی‌العجله‌پیدیرلمش فراقی بیننده‌كی فرقدن‌پك‌زیاده دكلدر .

بو كبی محصولات پریشانی كوردكجه ، بن ، آنلره بیلمدیكم بر ملتك ادبیاتی دیه باقیورم .

عمومیتی‌اعتباریله ادبیات پك‌زیاده مستعد ترقی‌دكلدر . چونكه غایهٔ امل عالمنده ترقیات امكان خارجنده‌در . بونك اك برنجی دلیلی ، روما و یونان زمانندن بری اومیروس وویرژیلی‌كچه‌جك برشاعرك‌هنوز یتشمه‌دیكی‌در . دینه‌بیلیركه صنایع و تكنیق ترقی ایتمكله بلكه بر درجه‌یه قدر حسیات‌ده غلظت كسب ایدیور . طبایع بوزولیور . وقت‌طارالیور . انسان كندیسی‌ایچون‌دكل، آنی‌چالشدیران ایچون عمرینی هبا ایدیور . كئول ، آلام زهرویه ،

ورم ، جنت ، ماکنه‌لر ، ففر ادبیـاته پك فنا بر تأثیر اجراسندن خالی قالمامشلردر . واقعـا عصرمزده ادبیات صرفه نقطهٔ نظرندن محصولات چوقجه‌در ؛ ادبیـات‌ده بر صنعت (أندوستری) اولمشـدر . فقط بو انبـارلر طولوسی ادبیات ایچنده مخلد آثار نه‌قدر آزدر ! . .

بمعـاصرلرك هـانکی اثرك الی‌الابد قاله‌جغی حقنده فکرلری اوله‌ماز . آنك ایچون بو کون رغبت عامه‌یه مظهر اولمش بر ادیبك کله‌جك ویا آندن دها صکره‌کی بطنجه هیچ بر اهمیتی اولمیور . کچن عصرده پك بیوك رول اوینـامش ادبا واردرکه بو کون اسملری ادبیات منتسبلرینك بیله مجهولیدر .

ادبیـات بر ظرفدر ، اصل طبایع و امزجه‌نك ، غایهٔ املك تعالیسنه باقملیز که آنلرله متوازیاً ادبیـات‌ده ایلریلسـون . بشر شمدیکی سباعیلکنی ، خشـونتنی ، ردائتنی ، حقـدن زیاده زور بازویه مجلوبیتنی ، پاره‌یه مغلوبیتنی محافظه ایتدکجه علوی بر ادبیـات بکلنیلیدر . بر ملت ایچون ادبیـات صرفه‌دن مقصد آنی مهما امکن مادیاتدن تجرید ایله غایهٔ امله تقریب اولمیدر . ادبیـاتك وظیفه‌سی بشریته علویت و اصـالت انسـانیه غایه‌سنی طانیتدیرمق ، درخاطر ایتدیرمکدر . جهان‌پست ، ذاتاً .

آشاغی یوقاری معلومدر . بزه ادب اویله برعالم کوسترمه ملی که او ، هر نقطهٔ نظردن ، غایوی (idéal ك صفت اولمق اوزره ترجمه‌سیدر .) اولسون . او شواهقه صعود بزم ایچون اك علوی مقصد اوله‌رق بیلنملیدر . ایشته بویله اولورسه نوع بهیمیٔ بشر ترفیع رتبه و سویه ایده‌بیلیر. صنعت ـ فکرمجه ـ اخلاقی (Moral ك صفت ترجمه‌سیدر .) اولمقدن بشقه بر شیٔ اوله‌ماز . بر شیٔ مادام‌که کوزلدر ، عینی زمانده ایدردده . ایشك ایسه اجتماعی بر ضرری یوقدر . فقط ایی و مفید نه‌در ؟ ایشته اختلاف وجهتده‌در. بوکون برچوقلرینك مستهجن، غیر اخلاقی ، حتی ناموسه مغایر تلقی ایتدکلری بر طاقم شیلر ، نفس‌الامرده ، اویله دکلدر . بر چوق حقائق نقلیه‌نك عقل وفن‌اعتباریله کذب‌صریح اولدقلری کبی...

بویله دوشوندکجه حال حاضرده‌کی ادبیاتمزی نه قدر فنا ، بیاغی ، عجمیجه کوریورم ! او غلیظ ، بی‌رنك ، بی‌بو (سونه) لری کوردکجه : الله شفالر ویرسون ! دیورم .

حیات ، خصوصیله حیات عصریه ، انسانی معالیدن پك چوق اوزاقلاشدیریور . هله بر عملهنك کندی نام و حسابنه کونده ایکی ساعت بیله یاشامق حقی یوقدر .

مأموره ، آز چوق ، بویله‌در . مادیت بشریته استیلا ایدیور . مسئلهٔ حیاتیه . سوسیالیستلرك دیدیکی کبی بر Question de ventre et de bas ventre اولیور! بنجه ادبیات کبی عینی مدلولی افاده‌ایدن علی‌العموم صنایع نفیسه‌نك غایتی بودر . فی‌الواقع صنعت ، صنعت ایچوندر دستوری طوغریدر ، فقط صنعتك اساساً غایتی فکر و حسی ایخه‌لتمکدر .

ادبیات حقنده هر نه دیدك ایسه صنایع نفیسه ایچون‌ده آنی تکرار ایده‌بیلیرز ، صنعت‌ده ادبیات جریانینه تابعدر . صنایعده‌کی ترقیات و تدنیاتی هپ طبیع و مزاج ملتده ، ملتك رقت و غلظت روحنده آرامليز ، بو اعتبار ایله نیورقك افلاکه‌سرچکن اللی قاتلی ابنیه‌لری Gratte - ciel ایله آتنه‌ده ، آقروپولده ، فکربشرك سرصنعتنه‌موضوع بر اکلیل کبی عرض احتشام ایدن پارتنه‌نون خرابه‌لری نه کوزل بر زمین مقایسه‌در !

بزده مع‌التأسف علمانك فنا بر تفسیری نتیجه‌سی اولهرق صنایع نفیسه طوغمه‌دن اولدیرلمشدر . بوکا نه‌قدر اسف ایتسه‌ك یری واردر . بلکه اسباب تدنیاتمزدن بری‌ده بو بدیعا کریزلکمزدر . معالی و بدایع ایله روحی « تورپولنمه‌ن » بر آدم هر حالده بر قابا آدمدر . ایخه‌لك

انسانده برغايه‌در. رقتك آثاری یالکز ادبیات‌وصنایعده دکل ، معاشرتده ، حیات عائله‌ده ، معامله‌ده ، هر یرده کورینور . صنعت انسانی هر شیدن زیاده انسانلغه ارجاع ایدر . صنعتسز حیات فکریه اوله‌ماز .

دیه‌بیلیرم که بزده صنایع نفیسه‌نك مجدداً اساسکیر اولمسنی تأمین‌ایتمك ژون ترك حکومتنك وظائفندن‌بریدر. معالیمزی بر شکل مادیده تجسم ایتدیره‌جك رسامله‌ره ، هیکلتراشاره ، آهنك درونیمری بر بسته طرزنده افاده ایده‌جك موسیقی‌شناسلره ، امین‌اولیکز، عسکرلرمزه‌اولان احتیاج قدر احتیاجمز وار. شعرسز، رسمسز، هیکلسز، موسیقیسز بر ملت تیمورلنکك آرقه‌سندن سوروکلیوب کتیردیکی حشرانك تشکیل ایتدیکی ملت (؟) دن بشقه بر شیئ اوله‌ماز . تربیهٔ صناعیه و فکریه‌دن محروم اولمق قدر ملی بر فلاکت متصور دکلدر .

علمامز صورت حقنده‌کی رأی شرعی‌یی فنا آکلا - مشاردر . دوشونکز : قرآن ، شمدی‌یه قدر فکر و لسان مبدع بشرك ایرشمه‌دیکی بر شاه اثر بدیعدر . عربجه‌یه واقف اولمیان بر اهل حال بیله ، کلام قدیم اوقوندیغی وقت غلیانه کلیر . روحی بر خواهش طیران ارائه ایدر . اسلامیتك اك متمرد دشمنلرندن أرنه‌ست

رەنان بیله بر جذبه و خشوع حس ایتمەدن قرآن تلاوت اولونان بر جامعه کیرەمدیکندن بحث ایدیور . انصاف ایله دوشونکز : بدیعك اوج بالای جبروتنده بولونان بویله بر کلام مبین اقسام سائرهٔ بدیعی منع ایتمك ممکنمیدر ؟ بیچاره ظواهر پرستان شرق غلیظ معبود صورتلرینك عدم اعمالی حقنده بك مصیب اولان بر امر شرعی بی فنا آکلامشلر و بیك کسور سنەدن بری مسلمانلری تربیهٔ بدیعیەدن بغیر حق محروم ایتمشلردر. مصراً تکرار ایدرز: لامارتین واغنەرە، بەطوفن رافائیله ، میکەل آنکەلو ، شەکسپیره خصم اولەمیەجغی کبی مرتبهٔ کمال بلاغت اولان قرآن مبین ده اقسام سائرهٔ بدیعه خلافکیر اولەماز. کلام صمدانی بی بو شائبەدن تنزیه ایدەلم .

زمان حاضرك مولدلری

— بزم ماضیمزك ناكافی اولمسی —

(رەنەسانس ، رەفورم ، مدنیت یونانیەوعربیه ، ۸۹ انقلابی)

ماضیمز بزه كافی كلیور . حالبوكه ، مبارزهٔ عمومیەده، قارشیمزه كلنلر ـ تعبیرم معذور كورولسون ـ دها بیوك بر « حولهٔ ماضی » ایله نوعما مجهزدرلر . نهر غرب ، قوتنی ، اهمیتنی دها اساسلی، دها اوزاق منبعلردن آلیور. بز شرقلیلر ، سن رشده بالغ اولمش ، بویی، بوصی یرنده، فقط ، مع التأسف ، جاهل ، طوی ، كورگوسزلره بكزیورز . ایلریلمك ایچون آشاغی یوقاری « ماضی » دنیلن سرمایەیی آلده ایتمك لازمدر . چونكه منحصراً كندی سعی و اجتهادمزله بر شیئ یاپمق ممكن دكلدر . واقعا ترقی ایدن باالجمله ملتلر ، ژاپونیالیلر و روسلرگبی ، عینی أوروپا ماضیسنه اشتراك ایتمشلردر . فقط آنلر او ماضیی حسن قبول ایتمشلر ، آكا كوره حیات حالیەلرینی تنظیمه ساعی بولونمشلردر .

بوماضیدن ایکی مقصدم وار : برنجیسی ، اون آلتنجی عصر میلادینك بدایتلرنده کوریلن تحولات اقتصادیه و جغرافیه ، رەنەسانس و رەفورم دنیان انقلابات ، ایکنجیسی ایسه ۱۷۸۹ فرانسز انقلابیدر . ۱۵۰۰ انقلابات عمومیەسی ایله جهان غرب علوم عربیه و یونانیەیه تمثل ایدیور .

بز ایسه ، مع‌التأسف ، بو ایکی جریانه اشتراك ویا آنلری اولدیغی کبی قبول شویله طورسون عربلرك یاپدقلری انقلاباتی بیله بر طرفه براقەرق ، سلسلهٔ ایام ایچنده ، حقیقةً باشسز قالمشز .

افکارمی برآز توضیح ایدەیم : رەنەسانس ایله کرهٔ زمین کاملاً فتح ایدیلیور ، آنی متعاقب بر کشایش اقتصادیٔ و مالی باشلیور : قرون وسطی یالکز بر « مؤسسهٔ سیاسیه » اولمق اوزره خاتمه بولیور ، عینی زمانده آمریقا و امید برونتك کشفی ایله ، آنك نتیجەسی اولان انقلاب اقتصادی ایله ، هند یوللرینك آچلمسی ایله ، برده یکی (دور منافع) ابتدا ایدیور .

۱۴۸۷ ده پورتوغالللی بارتەلەمی دیاز طرفندن « فورطنەلر برونی » ویا امید برونتك کشفی ، ۱۴۹۷ ده واسقو دو غامانك آفریقانی طولاشمق صورتیله مالابار

ساحلنه وصولی تاریخده بر رأس عظیمدر . پورتوغال شاعر ابدی‌الاشتهاری قاموئه‌نس « لوئیزیاد » نده بو قهرمانانه سفری ترنم ایتمشدر . ایشته پورتوغال طرفندن هند شرقینك ، اسپانیا طرفندن هند غربینك (یعنی آمریقا) بولونمسی و بالآخره فرنان قورتەز طرفندن مکسیقانك (۱۵۲۱ - ۱۵۱۹) اسپانیا تاجنه الحاقی ، او سنه‌لرده هورن برونتك ماجللان طرفندن کچلمسی ، خلاصه‌بتون جنوبی آمریقانك آچلمسی سایه‌سنده بیلدیکمز طرزده تجارت باشلادی . بولیچه احداث اولوندی . یهودیلرك پاره نقلی ایچون احداث ایتدکاری بو اصوله هانس شهرلری ، طوسقانا ، لومباردیا طرفندن ایجاد اولونان ده‌پوزیتو بانقه‌سی و برشاونه و فلورانس (فیره‌نچه) لیلر جانبندن اختراع قلنان سیغورطه‌لر اخذ و اعطایی بتون بتون دکشدیردی . کشف اولونان یکی عالملردن اسکی دنیایه متمادیاً پاره نقل ایدیلیوردی . پاره‌نك مبذولیتی‌سایه‌سنده أوروپاده صنایع وجوده کلدی . یکی اراضیٔ مکشوفه‌نك دکنزلرك او بر طرفنده بولونمسی کمیجیلکی فوق‌العاده ایلریلتدی . لیمانلر و سواحل پك زیاده ترقی ایتدی . اولا ایتالیانلر ، پورتکیزلر ، اسپانیولر ، صکره‌فرانسزلر ، فلمنکلیلر ، بالآخره انکلیزلر ، بو دور تاریخیده ، درجهٔ

قصوای ثروته واردیلر . بو حرکت عمومیه نتیجه‌سی اراضی صاحبی اولمیان صنوف خلق‌ده کسب رفاهیت و حتی ثروت ایتدیلر و اراضی‌صاحبلریله مساوی‌برسویهٔ اجتماعیه چیقدیلر . بورژوازی دنیان اصناف قسمی او وقتدن بری کندینی أوروپاده کوستریور .

ایشته بزلر قرون‌وسطانك نهایتلرینه طوغری وقوع‌بولان بو انقلابات مادیه‌یه اصلا اشتراك ایتمدك ؛ عادتا ، جریانه یبانجی قالدق .

عینی‌دورده ، عالم‌مادیانده اولدیغی‌کی، عالم افکارده‌ده بر یکیلك رونما اولدی . اوزون مدت سقولاستیق ایله اوغراشان فکر بشرده ، او اثنالرده اویاندی . علوم نقلیه ، آرتق قباق طادی و یرمشدی . بناءً علیه برعکس‌العمل اولدی . کلیسانك احداث و ابداع ایتدیکی فنون موهومه براقلدی . عربلر ، او زمانلر ، بتون ارسطاطالیس فلسفه‌سنی . یونان علوم و فنونی ، حتی ، بردرجه‌یه قدر یونان صنعتنی اسپانیایه نقل ایتمشلر ، او اساسلر اوزرینه بر مسلمان جریانی یاپمشلردی . عالم اسلامك شرقنده ، بغدادده ؛ وسطنده ، قیروانده ؛ غربنده ، قرطبه‌ده ، اشبیلیه‌ده ، غرناطه‌ده ، سائر اندلس‌مراکزنده علمای یونانیه‌نك اثرینه اقتفاءً یکی برمدنیت ، یك‌پارلاق

بر مدنیت اسلامیه باشلامشدی . بو مدنیت وعلوم أوروپایه شایع اولدی . غربلیلر ، اول باول ، عربجه ترجمه‌لرایله کوزلرینی آچدیلر . صکره ترجمه‌لری ناکافی کوره‌رك اصللره مراجعت ایتدیلر . سامی فکری آرتق ترك ایدلدی . آقروپول تپه‌سندن لمعان اولان نیر دها آرتق غربی تنویر ایدیوردی .

یونان بدایع پرستیسی ، یونان اساطیری ، فنونی ، منطقی ، فلسفه‌سی ، هیکلتراشیسی ، معماریسی ، شعری ، نثری ، یواش یواش آباء کنیسانك تدوین ایتدکلری یوش معلوماتك یرلرینی طوتدی .

رنه‌سانس دورنده فکر بشر عادتا اویاندی . یکی بر شیء ایجاد ایتمدی . فقط ، اوزرندن مخمور لغی ، واهیلکی ، منقولات سامیه‌یی ، سقولاستیقی آتمرق اسکی یونان ، روما و عرب اثرینه سلوك ایتدی . کتبخانه‌لر کمال‌خواهش ایله آرانیور ، طارانیور ، آثار عتیقه تحری اولونیور ، یونان و لاتین لسانلری تربیه‌نك اساسی اعتبار ایدیلیوردی .

او اثناده ایدی که غوتنبرغ صنعت طباعتی و حروف متفرقه‌یی ایجاد ایتدی . آندن برآز اول اوجوز کاغدده ایجاد ایدلمشدی . ایشته بو ایکی سایه‌ده علوم ومعارف آرتق

یوکسك طبقه‌نك تحت انحصارندن چیقوب خرج عام اولدی. مدنیت فوق العاده تعمم ایتدی . رنه‌سانس ادبیاتده ، صنایع نفیسه‌ده ، فنونده منجلی اولمشدر .

مختلف علما ، اون بشنجی عصرك صوکلرینه طوغری دهای بشر ایچون یکی یکی افقلر آچمشلردر . ایتالیاده آریئوسطو ، ماکیاوه‌للی ، کوئیچاردینی ، فرانسه‌ده مارو ، رابله . قالوه‌ن . آمیئو ، مونته‌نی و دها برچوق ارباب علم و کوژاس کبی حقوق شناسان ، آلمانیاده اولریق ، هوطوه ، ساقس ، فلمنکده أرازموس یکی زمینلر آچدیلر. حرکت فکریه . ایشته بونلر و دها سائر مجددلر ایله باشلیور .

صنایع ، بالطبع ، رومانك اك خارقه‌نما انقاضی احتوا ایدن ایتالیاده ارض موعودینی بولدی. برونه‌له‌سکی ایله غوتیق طرز معماریسی براقیلوب رنه‌سانس دیه معروف اولان اسلوب قبول اولونیور. سن پیه‌ر (سان پیه‌تره‌رو) کلیسای او زمانك محصولیدر. میکل ـ آنکه‌لو او معبد معظمك تراشیده‌کاریدر . له‌اوناردو داوینچی ، لوتی‌یه‌ن ، رافائه‌ل ، هپ او دورك محصله‌لریدر . کذلك موسیقه‌ده رسم ایله برابر رنه‌سانس زمانده یکیلشدی .

او عصرده ایتالیا أوروپانك مربیهٔ صنعتی اولمشدی.

فرانسه مبانیسنی یاپانلر هپ ایتالیادن ملهم اولمشلردر . حك صنعتی‌ده او کوزل زمانك بر یادکاریدر .

فنون ، ازمنهٔ مظلمه‌ده ، بك زوالی برحالده‌ایدی. قوانین طبیعیه حالا آ کلاشلمیوردی . ابلیس ، روح کائنات تلقی اولونیوردی . بیوجیلر، منجملر، حجرفلسفی آرایانلر ، سحربازلر ، خلاصه بتون فنون غیر علنیه اربابی فکر بشری اضلال ایتمشلردی . رنه‌سانس دورنده برقاچ ریاضی چیقدی و لهلی قوپه‌رنیق منظومهٔ شمسیه حقنده‌کی نظریه‌سنی وضع ایله فنی خرافاتدن قورتاردی .

نتیجهٔ کلام : کاشفلر یکی یکی عالملر بولمشلر وتجارده بوعالملری احیایه‌باشلامشلردی. علما و ادبا فکر انسانیتك اوغراشه‌جغی زمینی ، عینیله کاشفلر وکیمیجیلر کبی ، اون آلتنجی عصرده ، بسبتون توسیع ایتمشلردی . کذلك بدایع پرورلرده غایهٔ املی ، محاسنی ، حقائقی یکی بر زیبا ایله انظار بشره عرض ایدیورلردی . فن آرتق یره ، کوکه ، کونشه موقع حقیقیسنی تعیین‌ایتدی وعلم ومعارف، ترقی و مدنیت اوکنه کچن و کچمسی احتمالی اولان بتون أنکللری یبقدی . ترقیات . اسکیدن ، آره صره موانعه تصادف ایدیوردی . آرتق ، بردها طورمامق اوزره ، دور تکامل باشلادی .

مع التأسف بز ره‌نه‌سانسه اشتراك ايتمديكمز كبي آنى حالا قبول‌ده‌ايتمامشز . كذلك مطبعه‌ده بزه بر قاچ عصر صكره داخل اولمشدر . ادبيات حالا ، بزده ، قرون - وسطائيدر . بز تجدد يايه‌جق بر اديب معظمه هنوز انتظارده‌يز . فلسفه ايسه ملك رومده بوقدر . اسكى سقولاستيق فلسفه‌سنك مسلمان قسمى ، اصول فقه ، منقولات غليظه فكر شرقه حاكمدر . افكار حالا منقولاتك سانسورينه تابعدر . بزده منقولات خارجنده‌دوشونمك اوله‌ميور . صنايع نفيسه‌يه كلنجه : صد هزار تأسف ، بو خصوصده هر شيئدن كرى‌يز . بو بابده‌كى رخاوتمز بر جنايت متماديه تشكيل ايدر . نقصان صنايع فكرمزه بر غلظت ويرمشدر . بز اينجه آدملر دكلز . صنايع مملكتمزده كائن حرامدر .

فنه كلنجه : بو دائره‌ده واقعا صنايعده اولديغى كبى شمديده حماقت ايتميورز . فنونك نتائجنى قبول ضرو - رتنده بولونيورز . فقط فنه بزم اشتراكمز اولمشمى ؟ بز فنك فتوحاتندن استفاده ايتدكمى ؟ هيهات !

كلهلم دينى انقلابه : انقلابات دينيه‌ده ، أوروپاده ، عينى زمانلره تصادف ايديور . اون بشنجى عصره قدر ، قاتوليكلك ، غربده و وسطى أوروپاده فكرلرك هر نوع

كشايشنه ، هر نوع تكاملنه مانع اولمشدى . امور جسما-
نيه‌ده ، بر چوق يرلرده ، طوغريدن طوغرى‌يه قوة
روحانيه‌نك تحت امرنده ايدى . روما كليساسى جهانه
حاكمدى . كليسانك تفوقى ، عظمتى ، لايسئللكى ، لايخطى
تلقى ايدلمسى حريتى بوغمش ، وجدانى أزمش ، زواللى
بشريتك دركسنى پك زياده ايندرمشدى . بو وضعيتده
بولونان سه‌ن سيه‌ژ مقامى ، افراط استبدادى ايله ، پك زياده
بوزولمشدى . ظلمك حدودى يوقدى . خرستيانلغك اوان
ظهورنده‌كى كليسا ، هله أرنه‌ست ره‌نانك تعريفنه كوره ،
پك زياده شايان حرمت و تقدير بر شيء ايدى . او زمانكى
آيئوسلر حقيقةً اعزه‌دن عد اولونمغه سزا ايديلر . ايلك
آباء نصرانيه‌نك حال وشانى ، او وضيع حياتلرى ،
روحانيلرى بسبتون زائل اولوب ، خصوصيله پاپا اونجى
له‌ئونك عهد حكومتنده روما مقامى‌اك مستبد ظلمه‌يه‌رحمت
اوقوتمجق مرتبه‌ده جبار ، خودبين ، خودكام ، عظمتلى ،
كبرلى ، مسرف ، سفيه ، رذيل ، زن‌دوست ، تنبل ايدى .
واتيقان ، او هنكامده ، اك دهشتلى استبدادك منبعى
اولديغى كبى ، اكيمان سفاهتك‌ده مركزى بولونيوردى .
پاپالر و اعاظم رهبان عادتا حكمدارلر ونوبلس سنيورلرى ،

ژانتیلیوملری کبی زمانلرینی أ کلنجه‌لره، آولره ، ذوق وصفا ایله، عیش و نوش ایله، طوپدن رذالتلره کچیرلردی. بونلرك، عادتا ، روحانیلك ایله علاقه‌لری قالمامشدی. اپسقپوسلرك اردولری واردی . بو بحران زمانینده ، پاپالق هیچ برشیئه مساعده ایتمیور ، خیر خواهلرك اصلاحات یاپیلمسی حقنده‌کی نصایحنه حوالهٔ سمع اعتبار بیله ایتمیوردی .

کلیسا ، کندی کندیسنك بادیٔ فلاکتی اولدی . پروتستانلغی میدانه کتیرن لوتهر و قالوه‌ن کبی اصلاحات صنادیدی دکل ، اونجی له‌ئون کبی سر آمدان مطلقیتدر . نته‌کیم بزده مشروطیته سبب اولان عبدالحمید ثانی اولوب روم ایلی احراری اولمدینی کبی .

پاپالق ایله افکار احرارانه آره‌سنده رساله‌جکلرله حرب باشلادی . أرازموس و هوتهن بو مجادله‌نك ایلك صفنده ایدیلر. لوتهرك حربه دخولی و برچوق آلمیونی‌ده معیتنه آلمسی ایله مبارزه کسب اهمیت و جدیت ایتدی . لوتهر ـ که راهب ایدی ـ رومایه اولان بر سیاحتنده کوزلریله سوء استعمالاری کورمشدی . أندولژانس دنیلن « عفونامه » لر کال رذالتله ، علناً ، صاتیلیوردی و بونلرك بدلی ایله پاپاسلر اسراف ایدوب سه‌ن‌پیه‌ر کلیساسنی‌ده انشا ایدیورلردی . بو عفونامه‌لرك مشروعیتنی مارتهن لوتهر

ایتدی و عدم مشروعیتنه قانع اولور اولماز آنلرك علیهنده بولونمغه قطعیاً قرار ویردی . تهچهل نامنده بر خریف پاپالق طرفندن بو عفونامه‌لری آلمانیاده صاتمق ایچون سیمسار نصب اولونمشدی . لوتهر بونلرك علیهنه ، کلیسا دیوارلرینه یافتهلر یاپیشدیردی . تهچهل‌ده مقابله‌ده بولوندی و حرب آرتق کرکی کبی باشلامشدی .

بونك تفصیلاتی اوزوندر . لوتهر اساسات خرستیانیه‌یه رجوع طرفداری ایدی . نص و سنت نصرانیه‌دن ماعداسی لوتهر ایچون هیچدی . پاپانك نفوذی ، برطاقم بدعتلر و زائد آیینلر ، مناسره قاپامق . رهبانیت ، هپ عقیدهٔ جدیده‌یه مخالفدی . لوتهرك یاپمق ایستدیکی تجدد آلمانیاده حکمران اولان امرایه پك موافق کلدی . بو سایه‌ده کلیسانك اموالی‌ده مصادره اولونه‌بیله‌جکدی . سوائق سیاسیه ره‌فورمك برآن اول غلبه ایتمسنه سبب اولدی . بر چوق وقایع سیاسیه و حربیه‌دن صکره ، عاقبت آوغسبورغ معاهده‌سیله (١٥٥٥) پروتستانلره وجدان خصوصنده سربستیٔ تام ویرلدی . اسوچده ، بو تجدد ، قرال کوستاو و اصانك ، دانیمارقه‌ده ایسه

اصیلزادکانك منفعتلرینه اویدیغندن لوتەر مذهبی ، اسقا-
ندیناویاده اساسکیر اولدی .

چوبنغلی Zwingli ایله مشهور قالوەن یکی مذهبی
اسویچرەیه ادخاله موفق اولدیلر . بر چوق حادثاتدن-
صکره جنوره قویو بر پروتستان مرکزینه تحول ایتدی.
قالوەنیزم ، ینه برچوق سیاسی وقوعات اوزرینه فلمنکده،
فرانسەده ، اسقوچیاده یرلشدی . فرانسەیه پروتستانلق
قسماً داخل اولمشدر . بونك ده سببی رهبانك اوراده ،
دیکر یرلره نسبتله دها آز ظلم ایتملریدر . انکلترەیه ،
قاتولیکلکه شکلاً شبیه آنغلیقان رەفورمی کیردی .

خلاصه برچوق محاربات ، مجادلات، منازعات ،
اعتسافات نتیجەسی پاپالق مقامی أوروپانك بر قسم مهمنی
غائب ایتدی . ابتدا ، بو تجدد فکر بشره مضر کبی
کوروندی . چونکه بر طاقم بدعتلرك اورتەدن قالقمسی
ایله یکی مجادلات کلامیه و سقولاستیق باشلادی .
رەفورمی یرلشدیرمك ایچون پك چوق مظالم ایقاع ایدلدی.
نهرلر کبی انسان قانی آقدی. اسکیسندن بلکه دها فجیع
بر صورتده ظلملر اولدی . میشەل سەروه جایر جایر
آتشده یاقیلدی . سن بارتلمی کیجەسنده انسانیتك یوزی
قزارەجق درجەده قصابلق ایدلدی . بوندن ادبیات

و صنایع نفیسه‌ده بك زیاده متأثر اولدی . فقط بوکیبجی عکس العملدن صکره (سربستئ اجتهاد) بك اساسلی بر صورتده أوروپاده یرلشدی . آرتق اسکی ظالم قاتولیك راهبنك یرینه ، پروتستان ممالکنده ، اخلاقی مواعظه حصر وظیفه ایدن پاستور کچدی . لوتهر و قالوه‌ن بلکه ایسته‌میه‌رك و یا بیلمیه‌رك بهیقن و ده‌قارت کبی حکمانك ظهورینه وبونلرده لوق و میرابو کبی مجددلرك حدوثنه بادی اولدیلر .

نصرانی عالمك بر قسمی پروتستانلق سایه‌سنده استبداد فکری و اعتساف رهبانیدن قورتولدیغی کبی ، یینه عینی سائق ایله ، و روما کلیسانسك اصلاحیله ، بر کابوس مدهشدن خلاص اولدی . روما عادتا اویاندی . عقلی باشنه کلدی . اصلاحات جدیه باشلادی . اسکی اویغونسزلقلر مهما امکن قالدیرلدی . اوچنجی پاولوس ، دردنجی پاولوس ، بشنجی پیئوس (پی) ، و سیقست کبی اولوالعزم پاپالر چیقدی . روط محکمه‌سی تشکیل و یکی بر أنکیزیسیون دیوانی تأسیس وتنقید آثار ایچون اینده‌قس اصولی تدوین ایدلدی . مادةً ایدیلن ضایعاتی تلافی و بر دها بویله بر طاقم هزیمتلره میدان ویرمامك ایچون بر چوق رهبان طریقتلری احداث

اولوندیغی اوانده جزؤیتلك‌ده تأسیس ایدلدی. بوطریقت الك اساسلی مؤسسات سیاسیهٔ عالمدن ، الك مهم تشکیلات و تنسیقات اجتماعیه‌دن بریدر . بونلرك رومایه اولان صداقتلری عظیم و مطلقدی . بونلر هرمملکته، هرکوشه‌یه داخل اولدیلر : ١٥٥٦ ده طریقتلك پیری سه‌نت ایغناس دو لویولا وفات ایتدیکی وقت مسلمکك اون درت ولایتی ، یوز مدرسه‌سی ، بیك اعضاسی واردی. اسپانیا و ایتالیا فتح ایدلمشدی . آوسترپا و باویه‌را اشغال ، فرانسه تهدید آلتنده ایدی . و جسور میسیونه‌رلر بره‌زلیا ، هندستان . ژاپونیا وحبشستانه قدرکیتمشلردی. بویله‌جه کسب قوت ایتدکدن صکره روما کلیسای پروتستانلق ایله تألیف بین تکلیفلرینی رد ایتدی . و (١٥٦٣ — ١٥٤٥) ترانت قونسیلی قاتولیك‌عقیده‌سنك لایتغیرلکی اساسنی وضعده قصور ایتمدی . واقعا روما کلیسای أوروپانك همان یاریسنی ضایع ایدیوردی‌سه‌ده ، دیکر اقسامنده‌کی نفوذی دو بالا اولمشدی .

پروتستانلغك ظهوری و بونك اوزرینه قاتولیکلك عالمنده اصلاحات یاپیلمسی ایله فکر بشر بر مهم عقده‌دن دها قورتولدی . آرتق خرستیانلقده اجتهاده مساغ واردی . صوك سوز پاپانك سوزی دکلدی . فکر .

اطلاق ایدلدی . منقولات خارجندەده دوشونمك قابل اولیوردی .

کندی احوالمزه ارجاع نظر ایدەلم : دین اسلام اساساً بر رەفورم دینیدر. حضرت پیغمبر محدود نصرانیت عالمندە مارتەن لوتەرك یاپدیغنی . بر چوق عصر اول ، ادیان عمومیەده یاپمش ایدی . اسلامیت رەفورم اوزرینه مستند در . جناب سیدالبشر دین ابراهیمی تأیید و اصلاح ، کذلك شریعت عیسویەیی تنزیه و تصفیه ایچون ـ دنیایه دین قطعیسنی ویرمك اوزره ـ کلمشدی . صوك دین دیمك ، حریت اجتهاد دینی دیمکدر . چونکه بر دین ، بشرك دیانت نهائیەسی اوله بیلمك ایچون باب اجتهادی دائما مفتوح طوتمق اقتضا ایدر . ایلك زمانده ائمهٔ اربعەنك ظهوری ، صکره کرك اندلسده ، کرك بغداددە صوك درجەده حریت افکار ایله مباحثات جریان ایتمسی هپ مدعامزی تأیید ایدر .

مع التأسف بز بو تجددی اونوتدق . یکی بر تجدد یاپمغه احتیاجمز یوقدی . فقط دین اساسیٔ احمدیی افساد ایتدك . روح اسلامیته صوك درجه مغایر شیلر یاپدق . اك رەفورمه بر دین ألمزه کچدیکی حالده بز آنی اك قابالی بر مذهب حالنه قویدق .

شونی سویلمك ایستیورم که بز رەفورمدن مستغنی ایکن ، أوروپانك رەفورمنه بیله التفات ایتمدك . ذهنمزی بر تیمور چنبر ایله باغلادق . حریتی اجلا ایتدك . اجتهاد کلمهٔ مقدسەسنی تلفظ ایدنلری بیله آتشلرده یاقدق. . .

ایشته کشفیات و انقلابات اقتصادیه ، رەنەسانس انقلابات فکریەسنه ، رەفورم انقلابات مذهبیەسنه مداخله ایتمامکلکمز بزی (یتیم ماضی) براقیور . شرق قفاسی هنوز ١٥٠٠ سنهٔ میلادیەسنه وارمامشدر . سنهٔ میلادیه ایله سنهٔ هجریه آرەسنده تقریباً آلتی عصرلق فرق وار. بر انکلیز ، ایکی عالم ارەسندەده او درجەده مهم برفرق اولدیغنی ادعا ایدیورمش . ادعاسی یك حقسز دکل ظن ایدرم .

اون آلتنجی عصرك بو انقلابات ثلثەسندن صکره (انقلابات اقتصادیه ، فکریه ، دینیه) ، اون سکزنجی عصرده أوروپا بر بیوك انقلابه دها مظهر اولدی .

فرانسه انقلاب کبیرندن اول بیوك بر انتباه فکری حاصل اولمشدی . آرتق مؤسسات موجوده ایله افکار بینندە بر مناسبت قالمیوردی . اسکیدن اعتقادات آرەسنده مجادله واردی . او زمان ایسه « منافع » آرەسنده اختلاف باشلادی . آرتق سر الوهیت ، ارادهٔ جزئیه

ویا حدود غفلان مسائلی کبی بر طاقم مناقشه زمینلری
مودادن دوشمشدی . حقوق ، وظائف ، مکلفیتلر ،
حریتلر ، عدالت ، مساوات ، اصیلزاده‌لرك و رهبانك
حقوقی کبی بر طاقم مسائل پك شدید اختلافی موجب
اولیوردی . بر بحران سیاسی و اجتماعی دوام ایدیور .
دیکه بوکا بر نتیجه ویرمك بغایت ملتزمدی و ایش
سورونجمه‌ده قاله‌مازدی . قرال ، اصیلزاده‌لر ، سرای
اموال حکومتله ایستدکاری کبی ، اور پاطلاسون ،
چال اویناسون اسراف و سفاهت ایدیورلردی . حریت
تحت امنیتده دکلدی . Lettre de cachet لر ایله
هرکس ، بلا سبب . طوتیلوب حریت شخصیه‌سندن
محروم اولیوردی . اقامتکاه مصون دکلدی . اموالك
مصادره‌سی پك عادت اولمشدی . حالا اشکنجه‌ده دوام
ایدیوردی . قانون مدنی بیله ظالمدی . دین خصوصنده
مسامحه یوقدی . اوزان و اکیال و سکه‌لرك تشوشی
اعتسافانه محل ویریوردی . اصناف لونجه‌لری حریت
مساعیی محو ایدیوردی . هرکس ، هر مأموریته نائل
اوله‌میوردی . ثروت و اصالت استحصال مأموریتده
اصل ایدی .

قانلی و شانلی برحرب داخلی باشلادی . بو اختلال ،

سوائق فکریه‌سندن طولایی فرانسه ایچون نه‌قدر شان آور ایسه . وسائط خونخوارانه و خونریزانه‌سی اعتباریله‌ده او قدر بادیٔ خجالتدر . تفصیلاتی تاریخه عائد ، فقط تویلری اورپرتیجی بر طاقم وقایع متسلسله ، مجنونانه وحشتلر وسائره نتیجه‌سی اوله‌رق (حقوق بشر بیانناممه‌سی) اعلان اولوندی . حقوق حکمدارینك بروجه مطلقیت جریان ایتمسی قاعده‌سی زیر و زبر اوله‌رق سلطنت ملیه اصولی اساسکیر اولدی .

واقعا انکلتره‌ده و بلکه مجارستانده بوندن دها اول بو اصوللر قبول ایدلمشدی . شو قدر وارکه اورالرده قبول اولونان اساسات بر درجه‌یه قدر محلی بر ماهیتی حائزدی . حالبوکه فرانسز انقلابی بونلری دها آز محلی و عمومی بر شکلده تقریر ایتدی . فرانسه‌دن صکره بتون بومشروطیت، عدالت، حریت، مساوات، اخوت اصوللری دنیایه یایلدی. الیوم ، ولو ظاهراً اولسون ، ۸۹ انقلابینك نتائجنی قبول ایتمیان ملت یوق کبیدر .

ناپوله‌ئون ـ بوناپارط طرفندن « قود » قوانین مجله‌لرینك تنظیم ایتدیرلمسی وبالآخره مذکور مجلاتك برچوق یرلره تعمیمی‌ده بر کوچك ، فقط مهم انقلاب تلقی ایدیله بیلیر .

اون آلتنجی عصر انقلاباتندن صکره اون سکزنجی عصر انقلاباتنك اهمیتی بارزدر .

بز ، مع التأسف ، پك کج ، بش سنه اول ، بو انقلابی تلقی بالقبول ایتدك و اساساتی تطبیقده کوچلك چکیورز . هم ده قبولمز پك « حرفی » اولدی . زمین و زمان نظریاتی پك اونوتدق .

شوراسنی ده کمال اهمیتله سویلیه لم که ٨٩ انقلابنك اساسی اولان شورای امت ، سلطنت ملیه ، حریت ، مساوات ، اخوت اساساتی اسلامیتده مندرجدی . اساس اسلام اجماع امتدر ، خلیفه یی مسئول طوتمقله حقوق عامهٔ اسلامیه فرانسز اصولندن پك ایلریسنه کیتمشدر . حریت دین اسلامك ، مساوات عدالت اسلامیه نك ، اخوت ایسه سیاست احمدیه نك اوچ اساس قویمیدر .

(« اتحاد اسلام » و فرانسزجه « حقوق عامه و اسلامیت » نام مؤلفاتمزه باقیکز .) مع التأسف استبداد بزه بونلری بتون بتون اونوتدیردیغی کبی ، آرهدن بر و بر ربع عصر کچدیکی حالده ٨٩ انقلابنی ده تقلیده مائع اولمشدر .

ایشته عالم بشری باشدن آشاغی یه تبدیل و تجدید ایدن ایکی نوع ، مهم ، بیوك انقلاب بزدن اوزاق ، بزم صنع

و مدخلمز اولمدن حصول بولمش ، بز بونلره قارشی کوز یومهمز ! شیمدی بو وقایعه بیکانه لکلك سیئه سنی چکیورز.

بزم آلتیوزسنه لك ماضیٔ عثمانیمز بزم ایچون نار کافیدر. استقبالمزی تأمین ایچون کندی خصوصی تاریخمزده بزه لازم اولان موادی بوله میورز. واقعا اسلامیت بو موادی بزه تهیه ایدیورسه ده بز جهلا و ارباب استبداد اصل اسلامیتی هدم ایتمش ، یرینه نادانی و مطلقیت اوزرینه ، قرون وسطی قاتولیکلکنه مشابه بر مجموعهٔ منقولات اقامه ایتمشز .

عصرلرك مدخرات اقتصادیه ، فکریه ، بدیعیه ، حقوقیه سندن محرومز . بناءً علیه ، بو زوکورتلك ایله ، بزده أوروپالیلرله و آنلر کبی محافظهٔ موجودیت ایتمك ایستیور ایسه ك مساعیمز بیهوده در . واقعا ماضی اعاده ایدلمز و بردها بو انقلابات عظیمه یه اشتراك قابل اولماز. شو قدر وارکه او حرکات عمومیهٔ فکریه نك وضع ایتدیکی اساسات قبول اولونه بیلیر . مثلا حریت وجدان و سر بستیٔ اجتهاد تأمین اولونور . صنایع بدیعه قبول اولنور و تشویقاته ، ترغیباته مظهر اولور . وسائره . نته کیم ، روسیه ده ، مهما امکن بوصورتله حرکت ایتمش و بردرجه یه قدر جریانه قاریشمشدر . ژاپونیاده بویله .

بو مطالعه خارجنده یورومك ایسته‌ر ایسه‌ك ظن ایتمم که نائل مرام اوله‌م . نه‌قدر کنیش فکرلی اولورسه‌ق اوله‌م أوروپانك بش، آلتی عصرده یاپدیغنی بر آن واحده وجوده کتیره‌مه‌یز . بو بحث ایتدیکمز انقلاباتك نتائجنی کور کورینه‌ده قبول متعسردر : ره‌نه‌سانس ، ره‌فورم مملکت دکشدیرمکله شکللرینی خیلی دکشدیرمشلردر. بزده آنلری آلمقله حرفیاً قوپیه ایتمش اولمیه‌جغز .

یکی کوی ختام تسوید شوال ۱۳۳۱

فہرس

صحیفہ

۳ فتح کلام

۵ تاریخ استقبال

۱۷ فلسفہ واستقبالی

۲۵ مسلك روحیون ، مادیون، وحدیون

٥٤ سپیریتیزم و سائرہ

٦٢ دین و استقبالی

۷۲ مسلمانلقدہ حریت فکریہ، ابن رشد، ابن سیناوسائرہ

۱۰٦ یکی عقائد

صحیفه

۱۲۲ فن و استقبالی
۱۴۲ شعر و ادبیات ، طبایع و امزجهٔ بشر ، غایهٔ امل ، صنایع نفیسه و استقباللری
۱۵۱ زمان حاضرك مولدلری ، رهنه سانس ، رهفورم ، مدنیت یونانیه و عربیه ، ۸۹ انقلابی

حوائج قانونیه مز

علمای کرام ، ارباب حقوق و صنف مأمورینله مکتب حقوق طلبه‌سنه پك لازم اولان بو اثر جداً حائز اهمیتدر ، کتابده بادیٔ قیل وقال اولان « مجله » مسئله‌سی پك کوزل ایضاح ایدلمشدر.

فیأتی ٥ غروشدر .

قطب مصاحبه‌لری

جلال نوری بك کچن سنه نشر ایتدیکی « شمال خاطره‌لری » نامنده‌کی سیاحتنامه‌سیله قارئینمزك لذت و استفاده‌سنی تأمین ایتمشیدی . اخیراً انتشار ایدن « قطب مصاحبه‌لری » ایسه حجماً دها بیوك و حاوی اولدیغی نسائیات ، استغراقات، حکایات ایله سمع تلذذمزی

جلبه دها الویریشلی در . بو فصول لطیفه آره‌سنده‌کی مشاهداتده پك اهمیتلی و جداً نظر دقته آلینه‌جق بی‌نهایه درسلر واردر .

حکایات قسمنده‌کی « کنج . کوزل و مطلقه » مصالینه، محاکماته حصر ایدیلن فصللرده‌کی بیزمارق و آلمانیانك ترقیاتی ، « مملکتینده بر وقفه » کبی مباحث موجب عبرت سطرلری احتوا ایدر . سوه سوه اوقویه‌جغکزی تأمین ایده‌بیله‌جکمز بو کوزل سیاحتنامه محررك فطو غرافی و مختلف مناظرك رسملریله مزین اولدیغی حالده ٥ غروشه صاتیلیور .

قادینلرمز

کرك ترکیاده ، کرك بتون ممالك اسلامیه ده ، موضوعی کبی ، مستور قالمش برمسئلهٔ مهمه واردر . بوکون بیوك براهمیته مظهر اولان « قادین » مسئله‌سی حقنده شیمدی یه قادار لسانمزده مکمل بر کتاب یازیلمامشیدی . آثار کزیده‌سیله کندیسنی کرك قارئین عثمانیه‌یه کرك اسلام عالمنه بحق طانیتان جلال نوری بك همت قلمیه‌سیله بو مسئله‌نك ده مبهمیت و مستوریتنی ازاله‌ایله تاریخده و مختلف مملکتلرده قادینك نائل اولدیغی ویا اوله‌مدیغی حقوقی واضح و هرکسك اکلایابیله‌جکی برلسانله شرح ایتدکدن صکره قادینلرمزك امراض مختلفهٔ اجتماعیه وحوائج متنوعهٔ روحیه و فکریه‌لرینی ایضاح ایدییور . لایق اولدیغی درجه‌ده اعتنا ایله طبع اولونان بو اثر مهمی قارئینمزه توصیه ایدرز . فیأتی ۷ بحق غروشدر .

تاریخ استقبال

ایکنجی قسم

مسائل سیاسیه

بیك اوچیوز یکرمی طقوز سنه‌سنك تشرین ثانی بدایتنده انتشار ایده‌جك اولان تاریخ استقبالك ایکنجی قسمی مسائل سیاسیه‌یه تعلق ایده‌جك و آتیده‌کی خطاری احتوا ایده‌جکدر:

ترکلر متردیمیدرلر ؟ — کچیردیکمز بر استحاله دوریمیدر ؟ — أوروپانك نفوذ وحلولی. — مملکتمزك بلا محاربه فتح تدریجیسی . — ممالك عثمانیه‌نك ایلك مقاسمه‌سی (۱۲۹۳) . — ایکنجی مقاسمه‌سی (۱۳۳۰) . — ممالك عثمانیه‌نك صوك مقاسمه‌سی احتمالی. — عبدالحمید دوری حقنده بعض مطالعات. — تاریخده اتحاد و ترقی . — استقبالده اتحاد و ترقی (سعید ، کامل ، ناظم پاشالر و نورادونکیان افندی). — صوك محاربه‌لردن صکره مملکتمزك مدافعه‌سی. — یونان دولت معظمهٔ بحریه‌سی . — أوروپا موازنه‌سی . — ترکلرك استقبالی (تورکچیلك). — مسلمانلغك استقبالی (عرب مسئله‌سی) . — عثمانیلغك استقبالی (ارمنی وکورد مسئله‌سی). — مسئلهٔ اداره (دولتك تکرار قورولماسی، دولتك عمومی پلانی ، انقلاب قانونی) . — معارف مسئله‌سی (ملتك یتیشدیرلمه‌سی) . — انقلاب فکری . — خاتمه : عزم و ارادت .

اخطار . — قسم ثالث مسائل اجتماعیه‌یه تعلق ایده‌جك ومحتویاتی ایکنجی جلدك قابنده مندرج بولونه‌جقدر .

جلال نوری

تاریخ استقبال

— ٣ —

مسائل اجتماعیه

اخلاق و استقبالی . — مسئلهٔ اجتماعیه : سرمایه و سعی و عمل ، اشتراکیون ، اجتماعیون ، مشترکیون و سائره . استقبال جمعیت : بوخنه‌رك ، ماقس نورداؤك ، امیل فاکه‌نك ، کوستاو لوبونك اجمال آرای اجتماعیه‌سی . — مسئلهٔ یهودیه : آنتی سه میتیزم ، سیونیزم . — آنارشیزم : حکومتسزلك مسلك فلسفیسی . — سیاستك استقبالی : اشکال دول ، صلح و حرب ، ملیون ، رهبیون ، اصیلزادکان . — قادینك استقبالی . — استقبال صحنه و لوحه‌لری : دنیادن آخرته ، آخرتدن جهان استقباله .

استانبول

یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه‌سی

هجری ١٣٣٢

19/IX/1963
V. Ertan

جلال نوری

تاریخ استقبال

VELİ ERTAN
KÜTÜPHANESİ
Kayıt No.

— ٣ —

مسائل اجتماعیه

اخلاق و استقبالی . — مسئلهٔ اجتماعیه : سرمایه و سعی و عمل ، اشتراکیون ، اجتماعیون ، مشترکیون و سائره . استقبال جمعیت : بوخنه‌رك ، ماقس نورداؤك ، امیل فاکه‌نك ، کوستاو لوبونك اجمال آرای اجتماعیه‌سی . — مسئلهٔ یهودیه : آنتی سه میتیزم ، سیونیزم . — آنارشیزم : حکومتسزلك مسلك فلسفیسی . — سیاستك استقبالی : اشکال دول ، صلح و حرب ، ملیون ، رهبیون ، اصیلزادکان . — قادینك استقبالی . — استقبال صحنه و لوحه‌لری : دنیادن آخرته ، آخرتدن جهان استقباله .

استانبول
یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه‌سی
هجری — ١٣٣٢

فتح کلام

قانون تدریجك مفتون کرامتی یم .

ایتالیان محاربه‌سنك اوان اعلانه قدر ، مطبوعاتك بی معنا های و هوسندن صرفنظر ، هیچ برمسئلهٔ حیاتیه ، مناقشه ایدیله‌میوردی . سربستیٔ کلام یوقدی . یالکز حریت شتم و تحقیر بزه حقوق مغصوبه‌مزك استرداد ایدلدیکی ذهابنی ویرمکده ایدی . نه بر مسئلهٔ مذهبیه ، نه بر قضیهٔ ملیه ، اصلا ، موضوع بحث تنقید اوله‌میوردی . اساسلیجه برماده‌دن باحث بر شیٔ یازیلسه افکار عمومیه بر سانسور ماهیتی آلیور ، هرکسی صوصدیریوردی . باقدم که بونك ایلریسی کلیه‌جك . « تاریخ تدنیات عثمانیه » ایله بر تجربه یاپدم . چوق شکر باصدیغم طوپراق قوتلی ایمش . بطاقلق ظن ایتدیکم بر مکرسه اوزرینه کاشانه‌لر انشا اولونه‌بیله‌جك بر ریخیم کبی متین ایمش . « مقدرات تاریخیه » ده قادین و مذهب مسئله‌لرینی قورجالدم . کورولتی اولمدی . متعصبینك مغلوبیتی آرتق کرکی کبی

تظاهر ایدیوردی . « قادینلرمز » ی نشر ایتدم . ایشته بوکونزده ، عینی قانون تدریجه اطاعتله یدی سکز یوز سنه‌دن بری عالم اسلامده مناقشه‌سی اولونیلان موادی اورته‌یه قویبورم . ظن ایدرم که کله‌جك سنه ، او بر سنه ، آرتق ممنوع هیچ بر زمین مناقشه قالماز ، استانبولده‌ده ، پارسده و لوندره‌ده اولدیغی کبی هر مسئله ، حریت تامه ایله مؤاخذه ایدیله‌بیلیر . بر آدم ، طوغدیغی کون ، بر ماندا یاوروسنی قوجاغنه آله‌رق مردیوندن اصعاد ایتمش . هرکون بو ادمانه رعایتله حیوانی مردیونك اوست قاتنه چیقاریرمش . ماندا بیومش ، صاحبی آنی هر زمان یوقاری‌یه چیقارمق استعدادینی بنه حائز ایمش .

شو قصه‌یی جلادتلو قلیچ زاده‌یه و هم عزملرینه خاطرلاتمغی بر وظیفه بیلیرم .

ج . ن

تاریخ استقبال

ای الهلرك . الهلرك مادر باکری ، هندك زهرهٔ زهراسی ، عالم امکانك قطب‌الاقطابی ، ای ده‌وا ناکوئی ، شو شب ساهر بنده دعا و مناجاتمی سکا ، سنك آستان درخشان روحانیتکه رفع و ابلاغ ایدرم . عصرمدن ، زمانمدن بیقدم ، تیکسندم . بو قدر حقائق مصنوعه‌دن ، بونجه بواطل اعتقاداتدن آرتق الآمان ! نوع نادان بشر ، جنس ذلیل انسان ، دقیقه‌دن دقیقه‌یه نخوتی آرتدیریور ، غروری درجه‌سنده ساخته‌لکی تزاید ایدیور . کندیسنه بیوك بر نانکورلك ، قابل عفو و مسامحه اولمیه‌جق درجه‌ده بر نوپرانلق کلدی . یاشادیغم عصرده بشریت او قدر کبر کتیردی‌که ، ای ایئه‌زه‌ئوس قریشنانك والده‌سی . معبودلرك زادهٔ سرآزاده‌سی ، سنی ، بتون مدنیتلرك ، کافهٔ علومك منبع هر دم فورانی اولان هندستانی بیله اونوتدی . ای در یتیم بکارت ، ای غانغانك ، ایمالایانك ، براهماپوترك بالالرنده طیران ایدن روح کبریا‌فشان ! آنجق بن ، عصرك شو های و هوی کریهی

آره‌سنده سنی اونوتمادم . آنجق بن هندك برکعبهٔ معالی اولدیغنی خاطرمدن چیقارمدم . ای الههٔ ذی کرم ! بنی هندستانك او اسرار انگیز و مظلم اورمانلرینه ، یمنو - سوفیستلرك عریان و پریشان حال سرّ ولهزای کائناتی آرادقلری او درنك بخش آغاچلقلرینه جلب و جذب ایت ! رحمنده بر معبودی بسلیان بر بنت سما البته بر عاجزی آق دکزك ملتقاسندن عمان ساحللرینه ، قسطنطینیه مزبله‌سندن بااوبابلرك ، ژونغلرك استیلا ایتدیکی اراضیٔ مبارکهٔ هنده لمحهٔ بصرده چکه‌بیلیر . ای معبودهٔ شفقت - آیین ! سنی طانیمایانلرك عالمنده ، مفتون صباحت روحانیه‌ك اولان بو غریب ، الحق ، عاطفتکه لایقدر . احسان ایت ، ابراز فتوت ایت ! شوراده محیطندن نفرت ایدن ، شخصندن ایکره‌نن ، ذاتیتندن فرار ایتمك ایسته‌ین ، کندیسندن قاچان شو سر سریٔ سرمدی‌یی ، شو سرنوشتلر معقبنی خاکپای جبروت احتوای الوهیتپناهکه دعوت ایت !

. . . . . .

قارا واللالا اسمنده‌کی قیصراق ملك ، درحال ، نزدمه کلدی . آیاقلری پرده دکلدی . سیماسندن بو فرشتهٔ

حیوانینك فوق‌العاده بیوك بر ذكایه ، اسرار آلود بر قابلیته مالك اولدیغی آكلاشیلیوردی . امریمه مهیا اولدیغنی ایما ایده‌جك بر صورتده قاراواللالا حضورمده ركوع ایتدی . اوزرینه بیندم . وله‌بخش برق اوله‌جق بر سرعت ایله ماضیه طوغری قوشمغه باشلادی . آز بر زمان ایچنده عبدالحمید ، عبدالعزیز عهد سلطنتلری ، بیزانس زمانی ، رنه‌سانس دوری ، عرب هنكام حشمتی ، آز اوته‌لرده جنویز ، وندیك ، ماكدونیا ، یونان ، روما ، مصر ، آشوریه و بابل ، فنیكه عصرلری قاراواللالانك زیر اقدام سرعتندن مرور ایتدی . . . .

كونش غروب ایتمش ، پك قویو بر قراكلق كائناته مستولی اولمشدی . نره‌ده بولوندیغمزی ، حتی هانكی عصره چیقدیغمزی آرتق فرق ایده‌میوردم . یالكز او وقته قدرطویمدیغم بر اخروی قوقو شامه‌می تنشیط ایتمكده ایدی .

برده ، آره‌صره ، بیلمدیكم بعض قوشلرك نغمات بهشتیسی بنی غریب بر وجد آهنكداره القا ایدیوردی . قاراواللالا ایله مداوله‌ٔ افكار ممكن اوله‌میوردی . بش اون دقیقه بویله‌جه واله و حیران طوردقدن صكره

صاغمده ، صولمده ، هر طرفمده بر طاقم راهبلرك هپ بر آغزدن بعض عبارات دعائیه ترنم ایتدکلرینی طویدم . پك خزین و اینجه بر سسله تغنی ایدیورلردی . صدالر ، عادتا برمغارهنك ایچندن ، یاخود اعصار آفلهوفانیهدن کلیور کبی ایدی . هیچ بر شیئ کورمیوردم . یالکز یاقیلان بعض عطریاتك اعانهسیله بر معبد صحراویده بولوندیغم ، جوارمده پك ساکت بر غلبهلق اولدیغی استدلال اولونیوردی . بر مدت ، بویلهجه ، تغنیات دینیهیی دیکلهدم . فرط حیرتمدن سسمی بیله چیقارمغه مجالم قالمامشدی . دوشونمك قابلیتم بیله قالقدی : بالکز حال وموقعه حیران اولمق استعدادی بنده زیادهلشیوردی . بردن بره بر شمشك چاقدی : بر آن ایچنده بر لوحهٔ خوارق نمانك شاهد مبهوتی اولدم . فقط بو آن بنم عشق رؤیتمی بر لحظه ایچون بیله تسکینه کافی دکلدی .

دماغمه صیغمیهجق درجهده چوق و بدیع ، عجیب وعلوی اشخاص و اشیا ، مناظر و معالی کوردم . بونلرك انعکاسی ایله مفکرهمده عادتا زلزلهلر اولدی . کائنات روحمده برکانلر ، فورانلر ، فیضانلر طویدم .

ظن ایدرم که بو آن ایچنده آلهۀ ذی مکرمت ده‌وا ناکو-
ئی‌یده کوردم . چونکه ، کونشك چیقدیغی سمتده
وله فرمای ارواح معظم بر قادین بوجمیته ریاست ایدیوردی.
شکل و شمائلنی لایقیله تفریق ایده‌مدم ، چونکه ، منظره‌نك
فوق‌العاده‌لکی آرتق قوۀ ممیزه‌می ایشله‌مز بر حاله
کتیرمشدی . فقط اغلب احتمال کوردیکم ، کورر کبی
اولدیغم او ایدی .

. . . . . .

قراکاق اورمانك ایچنده سفید سر بر براهمان ألمدن
طوتمش بنی بر مقدس قاپناغك اطرافنده کزدیریوردی .
بر طرفدن حکیمك درین سوزلری ، دیکر طرفدن
مناظرك ، آغاچلرك ، دره‌لرك ، قوشلرك ، طاغلرك ،
حتی هوانك غریب کوزللکی اذعان و وجدانمی چکیوردی.
قاپناغك اوستنه بر قبه چویرمشلردی . ایچری یه کیردك .
اوزرمزه دمیر قپولری اورتدیلر . محبوس کبی ایدك .
غالغایه منصب اولان بو دره‌نك منبعنده براهمنك الك
مقدس حوضی یاپیلمشدی . کنج ، کوزل ، شیرین ،
رنکین ، فطین راهبه‌لر چیریل چپلاق صوده یوزییور-
لردی . مکرسه بو حوضده صورت متمادیه‌ده بر جمهور

ابكارك يوزمسى و حوض جوارنده‌ده ديكر بر قافلهٔ بنانك على‌الدوام بر آتش مباركى ادامه‌لرى و يشنو حضرتلرينك جملهٔ فرامين ربوبيتپناهيلرندن ايمش . اعزهٔ راهبات حوضده رقصه بكزه‌ر بر طرزده هم آلاى والا ايله عبادت ايديورلر ، همده عبارات قدسيه‌يى تغنى ايله اوقاتكذار اوليورلردى . . .

براهمانه فرياد ايتدم . شكايتلرمى سويلدم . بشرك ، جمعيت حاضره‌نك ، هيئت اجتماعيه‌نك عليهنده اولانجه قوتمله ، بتون سسمله باغردم . آه ! كاشكه هندك ماضيسى بنم وطنمك استقبالى اولسه ايدى [*] ديدم . اوميروس او نخبهٔ ادبيات اولان اساطير شاعرانه‌يى ، انجيل و زبور و تورات او بتون عالم غربى سجده بر تجيل ايدن قصص نبويه‌يى ، أوروپا بو قدر بنمه‌ديكى فنون و علومى هپ هندك او بيتمز ، توكنمز نهر فيضا-فيض حياتندن آلدقلرينى ، بونكله برابر هنوز يكى جهانك قوام اجتماعيسنى يرينه كتيره‌مديكنى ، يانه ياقيله سويلدم . . آلام جمعيتى ، اسقام بشريتى ، امراض روحى ، اكدار

---

[*] لوئى ژاقوليويه مراجعت .

اجتماعیه‌یی ، استبداد مالیونی ، بیداد صنوفی ، مسامحه‌کریزئ مذاهبی هپ سویلدم . بولوندیغم عصرده‌کی جهانك شایستهٔ تخریب اولدیغنی دلیللرله اثبات ایتدم . بر ایکی تابلوده ، أوروپانك ، آسیانك . آفریقانك نه فجیع صحنه‌لره دوندیکنی کوستردم . کندیسنه زمانمزده عسکری و اقتصادی حربی آکلاتدم . الههٔ ذی کبریا ده‌وانا کوئینك بکا اقتدار و استطاعت ویرسه جهان حاضری دها بشقه بر پلان ، دها صاغلام بر تمل اوزرینه قورابیله‌جکمی ، شمدیکی جمعیت بشریه‌نك یالانجی اساسلر اوزرینه استناد ایتدیکنی زمینك ناطقه‌مه بخش ایتدیکی طلاقتله توضیح ایتدم .

براهمانك کوزلرندن برر قطره دوشدی . و : — سز معصوم حیوانلری بوغازلیوب أتلرینی یمك فضیحه‌سنی بیله ارتکاب ایدیورسکنز ، دکلی ؟ دیدی . — اوت ، یا حضرت ، دیدم ، یالکز بچاره قوزیلری دکل ، کندی کندمزی بیله ییوروز ، معبودلرمزی بیله اولدیریوروز . آلیاتمزك ایلریلمسی ایله بزم یاپدیغمز جنایتلری ، شمدی‌اوزرلرندن کچدیکم‌عصرلرك هیچ بری

یاپامدی . بز ایلریلدکجه دیشلریمزی بیله یوروز . بر دقیقه تنزل بیوروبده استقباله تشریف ایتسه‌کز عمانلرك اورته‌سنده غاوریسانقار تپه‌سی‌قدر مهیب ، بااوبابدن‌دها یوکسك ، طوپلرینك طراقه‌سی رعودی کریده براقیر و دردنوط تسمیه اولنور مهابتنما مذبحه‌لر کوره‌جك - سکز . صحنهٔ اجتماعیه‌ده آندن دها خونخوار ، فقط نامرئی ، آلات قتل و اذا وار . ایشمز ، کوجمز مقاتله و مخاصمه . ملتلر بینده ، ملتلر ایچنده ، جمعیتلر آره‌سنده ، خلاصه هر یرده نا قابل اطفا بر خصومت انسانلری ئولدیریور . . . دائمی برمجادله و مبارزه ! ایشته‌بشریت بونك ایچون یاشیور . فقط مجادله‌نك معناسی ، مبارزه‌نك لزومی یوق . بهائم بشر باش‌باشه ویرسه ، ظن‌ایدرم که ، بو هردم متزاید نفسانیته ، بو عدوان خروشانه حاجت قالماز . بزده ، سزك کبی ، بر صلح دائمی ، بر مسالمت جاودانی ایچنده یاشار ، هیچ اولمازسه لوح بدیع مکوناته باقوب ، بر لحظه ، مقصد حیاتمزه دائر دوشونه‌بیلیرز . سزك شو وضع صلحپرورانه‌کزی ، شو طور ادیب ساکتانه‌کزی ، شو حضور عارفانه‌کزی نه قدر تقدیر

ایدیورم . سز معبود مفخم ویشنونك ملت منتخبه ـ سی سکز . بز برطاقم سرسریلرز . نظام عالم حضرتلرندن استدعای رخصت ایدیکز . أوروپایی باشدن آشاغی یه یاقالم . تمللشه‌ن أورنکلری بیقه‌لم . حال حاضر بشریت لطف تخریمزه محتاجدر . شو مبنای کاذب مدنیت همت هدمزه مفتقردر . صانکه مظلومین و بیچارکانك آه و واهی . ـ ای رهاکار سیوا کل شو بوسفوردن جبل‌الطارقه قدر ممتد اولان چرك آبادی زیر پای حقا ـ رتکده أز ! دیور . بشرك اکثریتی . . . یوق یوق عمومیتی کوناکون اسارتلرك زبونیدر . ای راهب روحانی لقا ! نیازمی براهما حضرتلرینه ابلاغه توسط ایت ! أوروپانك یوز مرکزنده یوز برکان خلق بیورسون. یاخود میکائیله فرمانکی تبلیغ ایت ! یکی بر طوفان ایله شمال برونندن ماتاپانه ، لوزیتانیادن موسقوف ایللرینه قدر شولوثستان متفسخی باطیرسین . بوده اولمازسه ، ای أریب ذو حکم ، بنه جناب براهمایه سویله ! عرق زکیٔ اصفره امر ایتسون ، بر یکی آتیللا ، بر یکی جنکیز احمر باشدن آشاغی یه أوروپایی سوپورسون ، تمیزلسون .

انسانی بر مدنیت ، دائمی بر دورهٔ صلاح ، شایستهٔ توقیر بر عصر صلح و رفاهیت آنجق آلدن صکره باشلایه‌جقدر .

بن بو سوزلری سویلرکن شفق سوکیوردی .

۹ تشرین اول ۱۳۲۹

اخلاق واستقبالی

دین کبی اخلاقده ، مملکتمزده اصلا مناقشه‌سی جائز اولمیان مواددندر . اسکیلردن و یکیلردن بو بابده اجالهٔ قلم ایدنی طانیمیورم . بونکله برابر کوزلرمزی آچه‌بیلمك ایچون ، دینی شو یقینلرده زمین محاضره ایتدیکمز کبی ، اخلاقیده موضوع مباحثه‌ایتمکه آلیشملی‌یز . ذهنلرمز بواطله صاپلانمامالیدر . دماغلرمز آزاجق فعالیته کلمی ، مقایسه و محاکمه قابلیتمز کشایش بولمالیدر .

اخلاقی ، چوقلری ، دینك ضروریاتندن ظن ایدرلر و اخلاقك اساسلی ضامنی اولمق اوزره ابدیت روحی، آخرتی ، مکافات و مجازات اخرویه‌یی کوستررلر. کذلك ، بر چوقلری ، بیلدیکمزدن ، کوردیکمزدن بشقه بر اخلاقك موجود اولمدیغنه ، اوله‌میه‌جغنه ، اولورسه آنك اخلاقسزلقدن بشقه بر شیئ تاقی ایدلمیه‌جکنه اعتقاد ایدرلر . بو اعتقاداتی ترك ایتمه‌نك آرتق زمانی کلمشدر .

اخلاق زمان ، مکان ، عرق ، حکومت ، مذهب و سائر مؤثرات ایله دکیشیر . بیلدیکمز عالمده ابوینی قتل

جنـاياتك اكبريدر . حالبوكه بعض قبـائلده اختيارلمش بر بابايى ئولديرمك فضيلتدر . اوقيانوسـيا آطه‌لرينـك بعضيسنده بر اوغل باباسنك أتنى يمزسه آلچاقدر . قديم يونانسـتانده چوجوغى اولميـان بر زوجك زوجه‌سـنى اخوان و يا عصبه‌سنه اعاره‌سى مأمور به ايدى . حالبوكه اليوم ، برى بويله بر فضيحه‌يى ارتكاب ايده‌جك اولورسه پزونكلـكك اعلى المراتبنه نائل اولور . اسكى اسپارطه‌ده خرسزلق ممنوع دكلدى . بوكون قتل عام اعظم جنايات عد ايديلور . حالبوكه . ألده متـداول اولان تورانك نص صريحى موجبنجه ، حضرت موسى ، قربان اولمق اوزره نام نامئ الٰهى‌يه ، اوچ بيك همشهرينى كسديرمشدر . جنـاب كليم‌الله بوندن آنجق بر صورتله متأسف اولمش : بلكه بو قربانلر ، نزد باريده آز كوريلور ! حضرت داؤد ربا شهرينك اهاليسنى قپولردن طيشارى‌يه چيقارتوب جمله‌سنى دسته‌لر ايله كسديرمش ، اوزرلرندن تيمور تكرلكلى آرابه‌لر كچيرتديرمش ، يچـاق ايله آنلرى پارچه پارچه ايتديرمش وكندىلرينى طوغله فورونارنده پيشيرتمش . زوالى حضرت اسماعيلك قربان اولمق اوزره باباسى طرفندن مذبحه‌يه ايصـال ايدلديكى‌ده هيچ خاطر مدن چيقماز .

اسکی فنیکه‌لیلر ، غایت مندوب برعادت اولمق‌اوزره ، چوجوقلرینی قیزشدیردقلری مولوخ نام معبودك تیمور هیکلی ایچنده یاقارلردی . قرطجه‌لیلر ، ایرانیلرده بویله یاپارلر و یا چوجوقلرینی دیری دیری کومرلردی . بونلر هپ فضائلدن معدود ایدی .

أنکیزسیون محکمه‌سی ملیونلرجه انسانی ، نام نامیٔ ربانی‌یه و بر فضیلت اولمق‌اوزره ، محو و اعدام ایتمشدر .

ایلك خرستیانلری ، رومالیلر ، محضا ایی بر شیٔ یاپیورز دیه انواع اذا و جفایه کرفتار ایتمشلر ، قولیزه‌لرده ، سیرقاردہ حیوانات جانیه‌یه یدیرمشلر . صکره ، خرستیانلرده ، أللرندن کلنی اقوام مغلوبه‌یه روا کورمشلردر .

الحالة هذه اك بیوك حسیات وفضائل نامنه محاربات و مقاتلات ارتکاب اولونیور . وقس علیه‌البواقی .

کوریلیورکه اخلاق ضروری و منطقی برشیٔ دکلدر . متبدل و متحولدر . عادات ایله ، بیلك درلو سوائق و مؤثرات ایله دکیشیر . بوکون پك بیوك رذالت واخلاقسزلق صایيله‌بیله‌جك اولان برطه‌قم شیلر ، بشقه‌یرلرده ،

یاخود بشقه زمانلرده اصلا رذالت و اخلاقسزلق دکلدر. بلکه بونلر عقل و منطق اعتباریله‌ده بر فضیحه تشکیل ایتمزلر .

بعض احوال واردرکه بز بوفصلده ، بك نظری و آفاقی بر طرزده آنلردن بحث ایتسه‌ك قارئلرمز بزی ، درحال ، ادبسزلکله اتهام ایدرلر . اعتیاد بو درجه‌ده عروقمزه کچمشدر .

ادیان اخلاقك هر زمان ضامنی دکلدر ، چونکه ، مغایر اخلاق ادیان‌ده واردر . از آن جمله حال حاضریله نصرانیتك منافیٔ اخلاق بر چوق جهتلری موجوددر . نصرانیت نخستین ایسه دنیادن نفرتی آمر اولدیغندن بك کولونجدر .

ذات باریه ، آخرته اعتقاد ایله‌ده اخلاقك بیوك بر مناسبتی یوقدر . چونکه وحدانیت الهیه‌یی طاییان بودا و قونفوچیوس (قونغ ـ فوتسه‌ئو) مذهبلری ایله آخرتدن بحث ایتمیان دیانت موسویه‌ده بر اخلاق وضع و تدوین ایتمشلردر . کذلك بو کبی اعتقاداتی اولمیان حکمای اولین‌ده بك جید بر اخلاق تدوینه موفق اولمشلردر .

مستشرق مشهور أ . بورنوف E. Burnouf تدقیقات عمیقه‌دن صکره اثبات ایدیورکه ، اولجه ، دینك مقصدی ترویج فضائل دکلدی ، ساده‌جه نظریات فوق‌الطبیعیه‌یی نشر و تعمیم ایدی . آنجق بوندن صکره ارباب دین خلقی دائرهٔ انقیاد ده طوتمق ایچون قواعد اخلاقیه تدوین ایتدیلر .

أ . ب تایلا E. B. Tylor نك فکرنجه اقوام وحشیه‌ده دین ایله اخلاق علاقه‌سی یوقدر .

اخلاق بعضیلرینك ظن ایتدیکی کبی ، فطرت انسانیه‌ده مندمج و مرکوز ، همزاد برخصلت‌ده دکلدر . اکر اویله اولسه ایدی محافظه و ترویج و تعمیمی ایچون ادیان‌ده ، جمعیت بشریه‌ده ، حکومتلرده بو قدر صیقنتی چکمزلردی .

بعض ادیانك اخلاقه ضرری بیله طوقونیور . اخوت انسانیه‌یه مانع اولیور . برطاقم احتراصات تولید ایدیور . هله استغفار ایله جمله مساوی‌یی سیلوپ سوپورمك سهولتی اخلاقی افساد ایتمکده‌در . صوك درجه‌ده دیندار ، صوك درجه‌ده اخلاقسز کیمسه‌لر چوقدر . بادیه‌لرده

نمازه طوران بدویلر . بر یولجی کورر کورمز ، رحال عبادتی براقیرلر . فعل قتل و فضیحهٔ سرقتی ارتکاب ایدوب طاعتلرینه دوام ایدرلر . . .

اخلاقك اصل بادیٔ قوام و قیامی جمعیت حالنده یاشایان انسانلرك احتیاجیدر . بو احتیاجات اجتماعیه‌نك تنوعی ایله اخلاق‌ده دکیشیر . و لاعلی التعیین بر جمعیتك محافظهٔ هستیسی و تزاید قوت و رفاهیتی ایچون نه کبی اخلاق لازم ایسه ایشته اك طوغری اخلاق اودر .

اخلاق ، ادیان موضوعه‌دن دها اسکیدر . دین ، براحتیاج وجدانی و ذاتیدر ، اخلاق برضروریهٔ اجتماعیه و مایه‌در .

اخلاق ، کندیسنه لازم کلن ضمان و تأمیناتی سجایانك ، مدنیتك ، معارفك ، تربیهٔ عمومیه‌نك تعالیسنده آرارسه آنجق او زمان آلدانماز ، یالکز ادیانك تخویفنده تحری ایدرسه چوروك تحته‌یه باصمش اولور . چوقلری مکافات عقبایه دار دنیاده اوفق برمنفعتی ترجیح ایدرلر . حالبوکه اخلاق تربیهٔ عمومیه‌نك حسن اداره‌سی وبالضروره خلق و خصلتك اینجه‌لمسی نتیجه‌سی تقرر ایدرسه صاغلام اولور . قرون وسطاده ، نصرانیت عالمنده ، دین قورقوسی

پك زياده ايدى ، بونكله برابر ادوار مظلمهٔ مذكوره تاريخ عالمك اك بيوك اخلاقسزلق زمانلرنى تشكيل ايدر .

خواص ايچون اخلاقك ديناً تأييدى ويا عدم تأييدى سياندر : حالبوكه عوام ايچون ديندن استفاده ايدلمليدر. دين ، بو اعتبار ايله ، اخلاقه ، يعنى جمعيت بشريه يه بيوك خدمت ايده بيلير . دينك ـ فكرمجه ـ اك برنجى وظيفه سى هيئت بشريه نك تأمين سعادتى اولديغندن ، آنك مدار قوامى اولهبيله جك نصل اخلاق لازم ايسه آنى ترويج ايتمليدر . مليونلرجه نفوس ـ كه بونلر بر طرز فلسفيده دوشونمكه نا قادردرلر ـ شيرازهٔ جمعيتى محافظه ايچون اخلاقياته مفتقر بولونيورلر. بر جمعيت ياشايه بيلمك ايچون حسن اخلاق ايله متحلى اولمليدر . ايشته دين اخلاقه نكهبانلق ايدرسه ، الحق ، اك بيوك رولنى اوينامش اولور .

اخلاق تكامل ايدر ، چونكه جمعيت بشريه دائمى بر تكاملدهدر . بناءً عليه اديان اخلاقيده قابل تبدل وترقى اعتبار ايتمكده مضطردر . اخلاق صوك سوزنى سويلمش تلقى اولونمامليدر . هر قسم اخلاق نفس الامره موافق ،

حقیقته مطابق اولهماز . بویله اولمقله برابر ، اکر بوکبی اقسام اخلاقك محافظهٔ قوام جمعیت ایچون محافظه‌سی لازمسه ، محافظه ایدلمیدر . کذلك بوکبی شیلر ، بین ـ العوام ، پك اوقدر مناقشه ایدلماملیدر . موسیو أمیل ـ فاکه‌نك دیدیکی کبی بشره بعض سخیفه‌لرك لزومی واردر. منطقاً یالان بر چوق شیلر واردرکه اجتماعاً طوغریدر.

اخلاق سجیه‌یه داخل اولمق ، ارثاً انتقال ایتمك ، عادتا بیلمیه‌رك موجبنجه عمل اولونملیدر . اکر اخلاق کتابله اوکرتیلیر و ساخته بر صورتده تلقین ایدیلیرسه هیچ بر فائده‌سی یوقدر . اخلاق رساله‌لرندن زائد بر شیٔ تصور ایده‌مم . اخلاق آنجق بر حس مشترك instect حالنی آلیرسه کسب اهمیت ایدر. انسان بیلمیه‌رك فضائل صاحبی اولملیدر . کوسترش ایچون اخلاق‌صاحبی اولمق ، اخلاقسز اولمق دیمکدر .

دوقتور کوستاو لوبون دیورکه اخلاقی عقل صرفه اسناد تهلکه‌لی بر خیالدر . دینی ، تصوفی ، حسی ، استنادکاهی اولمیان اخلاق موقتدر و قوتدن عاریدر . یو نظریه هم طوغریدر ، هم یاکلشدر . طوغریدر : چونکه اکثریت قطعیهٔ عوام منطقی محاکماته نا مستعد اولدیغندن اخلاقه بر قوهٔ تأییدیه تصور ایتمك مجبوریتی

واردر . یاکلشدر : چونکه خواص اصلا برقورقونك تحت تأثیرنده بولونمه‌دن صاحب اخلاق اولیور . بنجه ، کوستاو لوبونك بو نظریه‌سی بر غایه تشکیل ایده‌من . غایهٔ امل عوامی خواص سویه‌سنه اصعاد اولدیغندن قوهٔ تأییدیه سی منحصراً عقل و منطق اولمق اوزره براخلاق تصور اولونه‌بیلیر .

بنه متفکر مشار الیه دیورکه بر ملت ، بر اخلاق ایدنمك ایچون عصرلره محتاجدر ، حالبوکه عینی ملت ، بر قاچ سنه‌ده ، اخلاقنی ضایع ایده‌بیلیر . ایشته بونك ایچوندرکه بز یوقایده‌کی قاعده‌یه بر اهمیت‌عملیه‌ویریورز ، یوقسه بر اهمیت آفاقیه و نظریه دکل .

کوستاو لوبون محق اولهرق ادعا ایدیورکه : — بر ملتك اخلاقی آنك درجهٔ مزایاسنی کوسترر . ضروری و ابتدائی اولان اخلاقك فوقنده (که آنی قوانین محافظه ایدر) برده دها بیوك براخلاق‌واردرکه منفعت شخصیه‌نك منفعت عامه‌یه ترجیح و فدا ایدلمسنی اوکره‌تیر . بر جمعیت ، بو برنجی صنف اخلاق ایله یاشایه‌بیلیر ، فقط ایکنجی نوع اخلاق اولمه‌دن تعالی ایده‌من . — ادارهٔ امور ایدن صنفلرك اخلاقی اداره

ايديلن اصناف اهالينك سويهٔ اخلاقندن آشاغی يه‌دوشرسه بونی انحطاطك وخيم بر مقدمه‌سی تلقی ايتمك لازم كلير. — جمله طرفندن قبول اولونمش بر قانونك عدم وجودی سببيله بين‌الملل اخلاق هيچ بر ترقی كوسترمه‌مشدر. اخلاق عموميه آنجق بر قورد سوريسی اخلاقيدر: قوتليلره رعايت، ضعيفلری يوتمق! — [*] عينی حس، فائدهٔ اجتماعيه‌سی نقطهٔ نظرندن، فضيلت ويا ذميمت اطلاق اولونه‌بيلير. عائله‌يه، قبيله‌يه، وطنه نظراً خود-كاملق بر فضيلتدر. واهيلك (كه بر ذميمت شخصيه‌در) عمومه نظراً بر فضيلت تشكيل ايدر. — فضائل شخصيه، بعضاً، دمائم عامه اولور. ملايمت، تحقيراتی عفو، عموم بر ملت جانبندن تطبيق اولنورسه آنك اوزرينه حقارت عموميه‌يی جلب ايدر. — مسامحه كارلق افراد بيننده ممكن، جميتلر آره‌سنده محالدر. — مسامحه كار اولمامق ملتلرك حياتنده، فعاليت ايچون الزم اولان بر فضيلتدر. — نتائجنه نظراً محاكمه ايدلمك لازم كليرسه

---

[*] (كندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول) نام كتابمه و بونك ايچنده جناب شهاب‌الدين بك برادرمزك (اخلاق سياسيه) عنوانلی مقاله‌سنه مراجعت.

انسانیت پرورلك humanitarisme کوجلکله فضائل صره‌سنده تعداد اولونه‌بیلیر . بو ، اخلاقك اك قورقونج دشمنیدر . انسانیت پرورلك بیودکجه اخلاق کری چکیلیر . — بر مملکتده جنایات انسانیت پرورلکك زیاده‌لشمسی ایله چوغالیر. انسانیت پرورلك دائما مجازاتی تحدید ایتدیکندن آنارك اهمیتی تنقیص و وظیفهٔ مانعه‌لرینی اشکال ایدر . — فنالغه قارشی مسامحه‌کار طاورانمق آنی تزیید ایتمك دیمکدر . — ساحهٔ اخلاقیاتده ، یکی انسانلر ، انشادن زیاده عدم ایدیورلر . (انتهی)

پروفسور لودویغ بوخنه‌ره کوره قونفوچیوسك شو بندی اك مکمل اخلاق کتابیدر : « سکا یاپیلمسنی ایسته‌مدیکك شیئی بشقه‌سنه یاپه ! » [ایکنجی اولا کندیکه ، صکره چوالدیزی بشقه‌سنه باطیر .] بوخنه‌ر بو منفی ضرب مثله برده مثبت قسم علاوه ایله آنی تضمین و اکمال ایدیور : « کندیکه یاپیلمسنی ایسته‌دیکك شیئی بشقه‌سنه‌ده یاپ ! » و بویله‌جه تام بر دستور اخلاقی تصور ایدیور .

اخلاق جمعیت بشریه‌نك تنسیق و تنظیمی ایله تقویت بولیور . بو قضیه تاریخاً مثبتدر . تربیهٔ عمومیه‌نك تعالیسی

جنـایاتی تخفیف ایدیور . حفظ الصحـهٔ عامه‌یه اعتنـا بر چوق امراضه ، بو حالده ، بر چوق جنـایاته مانع اولیور .

بر طـاقم اجتماعی حقسزلقلر ، قاپیتالیزمك سـوء استعمالاری ، حکومتك اویغونسزلقلری زائل اولسه ، سـعی اجتماعی تنسیق و تنظیم ایدلسه ، البته ، آنلردن متولد بر چوق اخلاقسزلقلر، جنایتلر ، جنحه‌لر وقباحتلر اورتادن قالقار .

خصوصیله اقتصـادیاتك موافق معدلت بر صورتده اداره‌سی فقر و ضرورتی مهمـا امکن تخفیف ایدر و ضرورتدن متولد جنـایاته و اخلاقسزلقلره ممکن مرتبه نهایت ویریلیر . عائله ، قادین ، معاشرت ، عشق‌وسودا مسئله‌لری دها منطقی بر صورت حلیه‌یه مظهر اولورسه البته بونلردن متولد رذالتلرك ، جنایتلرك ، ذمائمك اوکی آلینیر . جمعیتك غایه‌سی جزا ویرمك دکل ، قبـاحته مانع اولمقدر . تداویدن ایسـه خسته‌لغه هیچ میـدان ویرمامك دها معقولدر . استقبالده طبك یاپامدیغنی حفظ صحت یاپاجقدر . انسـانیت برده اخلاق حفظ صحتنه محتاجدر .

راعیان بشر بو نقطه‌یه نصب نظر اهتمام ایله اجتماعاً ایی ایله فنایی تفریق ایتملی و دینی اخلاقه معاون اولمق اوزره ایلریلتملیدر. ایی و فنا ، جمعیتلره کوره متباینلدر. خودکاملغك دیکر کاملغه ترجیح ایدلمامسی یولنده بشر - یتك تربیه‌سی اقصای آمالدر . مادام‌که جمعیت حالنده یاشیورز و جمعیت بزه بر طاقم منافع تأمین ایدیور ، او حالده ، بزده سوائق خودکامینك بر طاقم تجلیاتندن اوزاق بولونملی‌یز . خودکاملق جمعیته مضر اولمیه‌جق مرتبه‌ده قالیرسه فضیلتدر. جمعیت ایچون بیله لزوملیدر. حالبوکه منافع جمعیته مضر اولورسه رفضیحه‌در. ایشته بو قاعدهٔ مقیاسیه‌یه اتباعاً هر شیئی تقویم اولونه‌بیلیر . طبع انسانیده خودکاملق یوق دکلدر . تربیه و اخلاق بوخصلتك مضر اولمیه‌جق برصورتده اداره‌سنه منحصر و منصرف اولملیدر .

ایشته اخلاقك استقبالی بو نقطه‌ده‌در. عوامك سویهٔ خواصه اصعادی ، ادبیات جیده‌نك انتشاری ، عالم حقنده بر فکر سالم فنی ایدلمسی هر حالده اخلاقی دوزلته‌جکدر . معارفك تعمیی ایله بشرك سباعیلکی ، بهیمیتی زائل اولور . بر متفکر ، غالبا ، اخلاقمز اولماز .

خصوصیله جمعیت بشریه ، مهما امکن اجتماعی حقسز ـ لقلری اورتەدن قالدیرەجق اولورسه اخلاقسزلغه ، خودکاملغه ذاتاً محل قالماز . بر انسان جمعیت بشریەنك ، اخلاق اجتماعیەنك ، متقابل یاشامق ضرورتنك نه اولدیغنی بیلیر ایسه آرتق یوکسك بر سویهٔ اخلاقیەیه چیقمش دیمك اولور . بو رادەیه کلنلر ایچون دینك تخذیری و عدم تخذیری سیاندر . استقبالده وجدان دنیلن کمیت روحیه آنجق بو شکلده مظهر تکامل اولەجقدر .

منافع شخصیه ایله منافع اجتماعیەنك تألیفی ! ایشته اخلاقك ایلك وصوك سوزی بودر . استقبال قوتلری بشری بو یولده پك شدیدر ایسه ، الحق ، انسان جنسی ، لایق اولدیغی اریکهٔ تکمله چیقمش اولور .

بوخصوصده ادعا ایتدیکی کبی اك بیوك کنهکارلر منافع شخصیەلرینی منافع عامه و قوانین عمومیەنك فوقنده کورنلردر .

ایشته بو غایهٔ امله وصول ایچون یکی بر پلان ، یکی بر اصول ، یکی بر طرز حکومت ، یکی قوانین اقتصادیه و اجتماعیه اتخاذ ایتمەمز لازم کلیر . استقبال بو افکار

و آرانك انكشافنه شاهد اولهجقدر . كذلك ، جمعيت بشريهنك مدار قوام و بقـاسى اولان قواعـد هر نوع تجـاوزدن مصون اولمق شرطيله ، آتيده ، انسـانلر ، بك سربست اولهجقلردر . كناه و ياساق آزالهجقدر . بيوك بر حريت بشرك ترتيب مستقبل مقدراتنه نظارت ايدهجكدر . او وقت ، شمدى فضيحه و حتى رذالت تلقى ايتديكمز شـيلر مبـاح اولهجقدر . نتهكيم ماضيده بك كناه . بك ياساق ، بك مكروه بيلنن بر جوق شيلر، بوكون ، آرتق اويله كورولميور ، اباحه ايديليور .

مسئلهٔ اجتماعیه

— سرمایه و سعی و عمل ، اشتراکیون ، اجتماعیون ، مشترکیون و سائره ، استقبال جمعیت . —

مسئلهٔ اجتماعیه‌یه دائر اوقودیغم شیلردن آرتق بیقدم دیه‌بیلیرم . اجتماعیات زمانمزده قرون وسطی سقولاستیقنه دوندی . علمـانك بی‌طرفانه یازدقلری مجلداتدن اك اسـاسلیلرینی تدقیق ایتـدیکم کبی خیلی زماندر فرانسز و آلمان سـوسیالیستلرینك غوغالرینی و انکلتره‌یه داخل اولان سـوسیالیزمی تعقیب ایتمکده کندمه بر وظیفـه بیلدم . بونکله برابر مسـئلهٔ اجتماعیه حقنـده هنوز بر فکر قطعی ایدینـه‌مدم . « تاریخ اسـتقبال » ه دائر اولان بوکتابمزده ، مطالعه یوروتمه‌دن اول (لاعلی التعیین) مشاهیردن بر قاچنك آرا واقوالنی اجمال‌ایده‌جکز . [*]

[*] مؤلفك سـوسیالیزمه عائد بر قاچ مبحثی « اسلامده وجوب تجدد » ، « اتحاد اسلام » ایله « تاریخ تدنیات عثمانیه »نك ایلك طبعنه ذیل ایدیلان مقالاتده مندرجدر .

پروفسور لودویغ بوخنه‌رك اجمال افكار اجتماعیه‌سی

جمعیت حاضره اساسلی نواقصی محتویدر. هر خطوه‌ده زنكینلك ایله زوكورتلك ، حدودسز طنطنه و دبدبه ایله عمیق بر سفالت ، الك آغیر مساعی ایله اك اختلال انكیز عطالت ، علم ایله جهل ، فضائل علویه ایله اك مستكره و مستهجن رذائل اخلاقیه تصادم ایدر . هركون بو مساواتسزلغك تولید ایتدیكی فاجعه‌لری كورمكده‌یز .

صنعتكاه اولان بیوك شهرلرده دائما تضاد لوحه‌لری مواجهه‌سنده بولونیورز . اك اینجه و مدبدب سرایلرك جوارندن بت بكزلری آجلقدن ، امراضدن صولمش بیچاره‌لر ایچلرینی چكه چكه كچرلر . او سرایلرك بی‌انتها دوائری بوم بوش طورر ایكن بر طاقم زواللیلر اقامتكاهدن محروم ، كوپری آلتلرنده ، سوقاق اورته‌لرنده كیجه‌لمكه مجبوردرلر . یاخود ، صحت نقطهٔ نظرندن اك مهلك ، هواسز ، ضیاسز ، راطب یرلره ساردلیه كبی طیقلمش

بر حالده اقامت ایدرلر . قار شدتله نزول ایتدیکی بر هنگامه‌ده فقرا چیریل چیلاق دتره‌ر ، حالبوکه ، مغازه‌لرده البسه و سائر هر نوع مالزمه صاتیله‌مدیغندن طوررر .

برسوری بی‌وایه آج و بی‌علاج چوجوقلر ، اطعمهٔ نفیسه‌نك جامکانلری ایچنده تشهیر ایدلدکلری دکانلرك اوکندن کچرلر . ملیونلرجه خلق ، بیکلرجه کنج قیز ، مبتلای فقر دم قادینلر پنجهٔ ورمده زبون ایکن ثوملیه‌جك درجه‌ده بر پاره تدارکی ایچون کیجه کوندوز چالیشیرلر . مشهور ضرب مثلدر : « چالشمیان یمك یمامليدر ! » طوغری ، فقط ، اصلا بر ایش کورمه‌مش اولانلردن نه قدر چوغی یمك بیور ، و نه قدر بیك کشی اصلا یمك یمدکلری حالده چالیشیورلر ! حالبوکه بونلر بر تنبل و عاطل اردوسنك اسراف و سفاهتده بولونمسی ایچون صرف‌مساعی ایدیورلر . دیمسون که حاضر بیانلر جدلرینك ماسعاسنی صرف و استهلاك ایدیورلر . خیر ! حوائج ضروریه کبی بعض شیلر واردرکه منحصراً معاصرلرك نتیجهٔ سعی ایله آلده ایدیله‌بیلیر .

بو مساواتسزلق یالکز (اموال مادیه) ده دکل (اموال معنویه) ده‌ده مشهود در . بر چوق ارباب ذکا و دها نان پاره تحریسی ایله مشغول اوله‌رق مزیتلرینی

ابراز ایده‌مزلر ، حالبوکه ، دیکرلری اك مهم مسانده ، حتی دارالفنون کرسیلرینه بیله صاحب اولورلر . مساعیٔ ذهنیه ، علی‌العاده ، آز پاره کتیریر . شعرا وحکما ایله صفر الیدلك همزاد در . بونلر وفاتلرندن صکره مستحق اولدقلری شرفلره نائل اولورلر . حالبوکه قلمنی موداید تابع قیلان محرر دائما شرفه و منفعته نامزد در .

طبیعیدرکه بو حال اك بیوك نتائج مضرهٔ اقتصادیه و اخلاقیه‌یه منجر اولور . بر طرفدن فقر و ضرورت ، تدریس و تربیه نقصانی جنایاتك اك اهمیتلیلرینی تولید ایدر ، دیکر طرفدن ، تنبللك زنکین طبقه‌لرك اخلاقمزلغنه بادی اولور .

ایشته بونك ایچوندرکه حکومتلر غایت مصرفلی بر عدالت ماکنه‌سی ایله اکثریا ناکافی مؤسسات عامهٔ تعاونیه ادامه‌سنه مجبور بولونیورلر . اخلاق نقطهٔ نظرندن رقابت عمومیه خرص ، غرض ، خودکاملق ، خست ، طمع کبی ذمائمه منجر اولور . تناصر متقابل کبی شیلر جمعیت حاضره‌ده خصوصی ماده قبیلندندر . هرکس کندی منفعتنه چالیشیر ، زیرا بیلیرکه لدی‌الحاجه قومشوسندن واعضاسی بولندیغی جمعیتدن بر خیر یوقدر . مظهر حسن تنسیق

اولمش بر جمعیتده فردك سعی عامه‌یه فائده بخش اولمایدر. حالبوکه بوکون ، اکثریا ، برینك فلاکتی دیکرینك سعادتنی تولید ایدیور . جمعیتك خیرینه اولیوبده بعض سوائقك الجاسیله وقوعبولان سعیك برفنا نتیجهٔ اخلاقیه‌سی بولندیغنی ده نظر دقتدن دور طوتمامق لازمکلیر.

عمله ، دور حاضرده ، اسکیدن اولدیغی کبی ، بر أسیردر . اولجه اسرایی سعیه سوق ایدن قرباج ایدی . حالبوکه شمدی بو سائق معده‌لرینی دلن آجلقدر. عمله‌یی استخدام ایدنلرده أسیردر : سرمایه‌نك، رقابتك،تجاری بحرانلرك ، تعطیل اشغالرك ، ضررلرك ، فضلهٔ محصولاتك ، الی آخره ، کوله‌سیدر . بونلرك موقعی بعضاً مستخدملرینك موقعندن دها کوجدر .

حال حاضر اجتماعی اقتصاد نقطهٔ نظرندن‌ده تضادلر ایله مالا مالدر . کرهٔ ارض بول بول بتون انسانلری طویوره‌جق قدر محصول یتشدیردیکی ، هر نوع زنکینلکلر بر قاچ أله انحصار ایتدیکی ، اموال ملیه نامسبوق بر صورتده زیاده‌لشدیکی برهنکامده بعض زوالیلرك آجلقدن ترك حیات ایتدکاری کورلمکده‌در . هرطوغانی حمایه‌یی کندینه مسلك بیلن ، حیات و مال علیهنه ایقاع اولونان هر جنایتی جزالندیران ، حیات و آسایش عامه‌یی وقایه

وصیانت ایچون حسابسز صرفیاتده بولونان حکومتلر ایسه ملیونلرجه وطنداشك فقر و سفالت سائقه‌سیله ئولومه ویا انتحاره طوغری کیتدکلرندن اصلا متحسس اولمیور.

سوسیالیزمك ترقیاتی عامه‌نك بوکبی نواقص اجتماعیه‌یی زمانمزده دها ایی آکلادیغنه دلالت ایدر. الیوم بشریت نصرانیتك الآهی قارشیسنده دکل، « مامون » معبودك مواجهه‌سنده سجده ایدیور. [*]

بر چوقلری بو محاذیری کوریور و آکلیور؛ بر چوقلری‌ده بونلره بر دوا اوله‌میه‌جنی فکرنده‌در. ادعا ایدیورلرکه: « اجتماعی عدم مساوات بر شر ضروریدر و هر وقت موجود ایدی، هیچ بر زمانده قالدیریله‌میه‌جقدر. مناسبات اجتماعیه‌ده غایهٔ امل هیچ بر وقت یاقلاشیله‌میه‌جق بر هدفدر. ذاتاً، بوکون بیله اموال موجوده‌یی انسانلر بینده تقسیمه تشبث ایتسه‌لر، یارین، اسکی مساواتسزلق ینه ظهور ایده‌جکدر. »

کذلك بو مدعیلر بر سائق سعی وعمل، بر آمر ترقی اولمق اوزره رقابتك محاسنندن ده بحث ایدیورلر و بو سایه‌ده

[*] « مامون » قدیم سوریه‌لیلرده زنکینلك اللهی ایدی. ظن ایدرم‌که بو معبوده اورالرده حالا پرستش ایدیلیور.

اشیانك قیمتی ایندیکنی معرض اشهاده مثال اولمق اوزره کوستریبورلر .

بونکله برابر ، هر رعشهٔ سیاسیه‌نك شدتلی بر بحران اقتصادی ایله برلکده کیتمامسنی ایستر ایسه‌ك مرض اجتماعی‌یه بر علاج بولملی‌یز .

فرانسز اختلال کبرنده اولدیغی کبی ، اختلال مستقبلده امـوال خصوصیه‌یه طوقونولمیه‌جغنی ظن ایتمك کوج اولور . الك تهلکه‌لی احتراصات اهالینك روحنده اویوبور . روس نهیلیستلری ، فرانسز قومونارلری ، آلمان دهموقرات سوسیالیستلری ، هر برك آنارشیستلری بیوك بر فلاکتك « مبشر » لریدر .

انکلتره‌ده تقریباً (٣٠٠٠) شخصك واردات سنویه‌سی بو مملکتك بتون چفتچیلرینك وارداتندن زیاده اولدیغی دوشونیلورسه بویله غیر طبیعی بر حالك دوامنی بر صلح اجتماعی ایله قابل تألیف اولمدیغی تظاهر ایدر .

حالبوکه درد اجتماعی‌یه دوا بولمق محال دکلدر وبونك ایچون اکثریتلرك اقناعی لازمدر . بالطبع بز ، دوادن بحث ایتدیکمز وقت اشتراکیون (قومونیست) مسلکنك ایلری‌یه سوردیکی حل جذری (رادیقال) یی رد ایدیورز . بتون اموالك مشترکاً تصرفی ، سعی و عملك غیر مجبوری

يولونمسی ، آنجق دیکر کاملغك (آلتروئیزم) و فیلا - نتروپی (مسلك حسنات پروری) نك تحت تربیه‌سنده یتشمش بر بشریت داخلنده اوله‌بیلیر . حالبوکه خودکاملق و فردیت پرستی (أندیویدو آلیزم) ك تحت تضییقنده بو قدر تبدیل شکل ایدن انسانیت حاضره بویله غابوی (ایده‌آل) بر حال اجتماعیه قاتلانامماز .

حیوانات و نباتاتده مبارزهٔ حیات ، ترقینك سوائق و اسبابندن بریدر . چونکه اك مستحقك موفقیتنه منجر اولور . حالبوکه جمعیت حالنده یاشایان انسانلرده ترقی بسبتون بشقه درلو اولور . انسان ، طوغار طوغماز ، ضیافت حیاتده اك کوزل موقعلری اولدن طوتولمش بولور . اکر حین تولدنده ، رتبه‌سی ، ثروت ارثیه‌سی امدادینه کلمزسه بتون قواسنی باره صاحبلرینك حسابنه چالشمقله هدر ایدر و جمعیت‌ده بونلرك حق تصرفی تحت ضمانته آلیر . بناءً علیه ، علی‌الاکثر ، غلبه ایدن اك اییسی ، اك مستحق دکلدر ، اك زنکینی ، اك قوتلیسی ، وضعیت اجتماعیه اعتباریله اك ایی موقعده بولونانی و یاخود اك ملایم سجایایه مالك اولانیدر . بو بی‌امان مجادله‌ده بتون موفقیتلر ، تفوقلر برطرفده ، عدم‌موفقیتلر ، عدم‌تفوقلر

دیکر طرفده در . آشاغی طبقه‌لردن یوقاری مسانده‌چیقانلر وارسه شاذدر .

فی‌الحقیقه بوحادثه عالم حقیقتده‌کی حیات ایچون اولان مجادله‌یه قطعیاً بکزه‌ر . لکن جمعیت بشریه داخلنده بتون بتون غیر مساوی سلاحلرله حرب ایدیلیور . بناءً علیه اصل ایش احتمالات موفقیتی آشاغی یوقاری مساویلشدیرمك و منفرد مجادله‌یی « متعاون » مبارزه‌ایله تبدیل ایتمکدر . [*] بویله‌اولورسه بشره‌طاری‌اوله‌بیله‌جك شرلره ، آجلغه . صوغوغه ، سفالته ، محرومیتلره ، خسته‌لقلره ، ایشسزلکلره ، اختیارلغه ، قضالره ، ئولومه قارشی برلکده حرب ایدیلور . ظن ایدرزکه بو حال هیچ بر کیمسه‌نك قابلیت مساعیسنه مانع اولماز . هرکس ، ئولونجه‌یه قدر ، فعالیتنك ثمره‌سنی اقتصاف ایدر وکندیلرندن استفاده ممکن اولان زمانه قدر آنلری محافظه ایدر .

شوکا قناعت کتیرملیدرکه جذری اصلاحات اجتماعیه غیر ممکندر . فقط مترقی و قسمی اصلاحات اك ایی نتائجی تولید ایده‌بیلیر . بونلر بزی حس اولونور بر استحاله‌دن صکره مسئلهٔ اجتماعیه‌نك (حل قطعیسنه) کتوره‌بیلیر . [**]

---

[*] « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق » نام اثرمزده « حربه بویقوتاژ » عنوانلی قسمه مراجعت

[**] تردد ایدرم . ج . ن .

هر حالده بو اصلاحات غایت لازم اولان رقابت موازنه‌سنی اورتەدن قالدیرماز . بالعکس بو مفروض حالده هرکس انجق سعی ذاتیسنك ثمره‌سنه ظفریاب اولور و بشقه‌لری ویا اجدادی طرفندن ادخار اولونمش سرمایه ایله کچنمیه جکندن رقابت یالکز محافظه دکل، حتی ترغیب بیله ایدلمش اولور.

بوچارهٔ حل جمعیتك تولد ، عائله ، ارضاع ، احتیاجات مادی و فکری تفوقلر ، مشاغل و صنایعك اختلافی کبی مساواتسزلقلرینه طوقونمامق صورتیله تطبیق اولونه بیلیر. چونکه بو مساواتسزلقلر طبایع اشیاده مندمجدر . بونك ایچوندرکه عقدهٔ مسئله فردیت پرستی (أندیوید و آلیزم) ایله جمعیت پرستینك تعبیر دیکرله ذاتی منافع ایله حوائج جمعیتك تألیفیدر .

بو دردك دواسی اوچدر :

۱) اراضی وارداتنك الغاسی ، یعنی اراضینك جمعیته رجوعی ،

۲) حق وصیت و میراثك و ارثی قابیتالیزمك اصلاحی و یا تدریجی الغاسی ،

۳) دولتك بشره طاری اولهبیله‌جك بتون مصائبه قارشی بر سیغورطه شرکتنه افراغی .

حقوق طبیعیه ایجاباتنجه صودن ، هرادن ، ضیادن هرکسك سربستجه استفاده ایتدیکی کبی طوپراقدن ده اویله جه متنعم اولمسی لازمدر . ازمنهٔ نخستینده بو حق اصلا اعتراضه اوغرامامشدی . محاربات . فتوحات ، غصبلر ، اسباب مختلفه ، بیعلر و هبهلر ، دره بکلك بوحقك ضیاعنه بادی اولدی . اعتیاد ایله انسانلر حال حاضری طبیعی کوردیلر .

املاك (اموال غیر منقوله) حکومت طرفندن استملاکی بالطبع ضرر وزیان ویرمك صورتیله اوله بیلیر.

حق وراثتك الغاسی یالکز اجتماعیون (سوسیالیست) طرفندن دکل ، هر درلو مسلك و مذهب علمیه سالك علما و اقتصادیون جانبندن ده ایلری سورولمکده در .

بونك الك قیصه طریقی میراث اوزرینه موضوع تکالیفك مترقی بر اصوله رعایتله زیاده لشدیرلمسیدر . ارثی قاپیتالیزمك اورتهدن قالدیرلمسی، بالطبع ، پك معقولدر. بر آدمك صوك نفسنه قدر نتیجهٔ سعی و اجتهادندن مستفید اولمسی قدر طبیعی بر شیٔ اوله ماز. فقط مدخراتی ذریتنه براقمسی کبی ، پدرینك محصلهٔ مساعیسندن استفاده سی قابل مدافعه بر ماده دکلدر . مقصد من سعی ذاتی ثمره سی آلده ایدیلن شیلره طوقونمق ظن اولونمسون . فقط بشقه سنك

سعی اقتصادیسنك دیکرلره کچمسنی تحدید ایتمکدر . اوغل بابا کبی ، ثولونجه‌یه قدر چالشملیدر و وفاتنده جمعیت سایه‌سنده اکتساب ایتدیکنی قسماً ویا تماماً جمعیته براقملیدر .

وفات حالنده ثروتلرك جمعیته راجع اولمسی آکا بر چوق وظائف اجتماعیه‌نك ایفاسی ایچون امکان ویرر ، مثلا ، بو سایه‌ده ، ابوینك فقدانی ویا عدم اقتداری حالنده چوجقلر تربیه کورور ، طوللر اعاشه ایدیلیر ، فقر و ضرورت اورته‌دن قالقار ، شرائط سعی و عمل ، طرق مراسله زیاده‌لشدیریلیر .

خزینهٔ دولت ، جسم ملتده ، قلبك جسم انسانیتنده کوردیکی ایشی ایفا ایتملیدر . بر جریان دائمیٔ مبادله ایله افرادك طوپلادیغی ثروتلر طوپلانملی و عامه‌نك منفعتنی موجب اولمق اوزره ینه یاییلملیدر .

حکومت معظم بر سیغورطه شرکتی حالنه افراغ ایدیلمجك اولورسه بر چوق اجتماعی سفالتلر اورته‌دن قالقار . بیزمارق طرفندن رسم افتتاحی اجرا ایدیلن حکومت اجتماعیلکی (سوسیالیزم دهتا) کوستررکه بو فکر محافل رسمیه‌یه بیله کیردی . فقط بیزمارقك بو تشبثی نتیجه بخش اولمسی ممکن اولهمیان بر تجربهٔ

غیر جلادتکارانه‌در . کذلك خصوصی تعاون جمعیتلرینك و قواوپه‌راتیو شرکتلرینك‌ده بیوك بر فائده‌سی اوله‌ماز. مجبوری بر سیغورطه اصولی ایله خصوصی شرکتلرك مخاذیری بر طرف اولور. نیو زیئه‌له‌ند حکومتنده بو اصول تطبیق اولونیور .

سوسیالیست سیاسی فرقه‌لرینك پروغراملری بزم نقطهٔ نظرمزه بتون بتون مخالفدر . بونلرك مقصدی غایه‌یه جبراً وصولدر . بتون مساعیٔ بشری حکومته حصر غیر قابلدر . بویله اولورسه هر درلو حریت ، هر نوع تشبث شخصی ، رقابتلر قالقار . آمریقالی اصلاحاتکار (ره‌فورماتور) مشهور هه‌نری جورج بویله بر تشکیلاتی فراغنهٔ مصریه‌نك استبدادینه بکزه‌تیور و سوسیالیست هه‌رچقا Hertzka یه نظراً بو استبداد ترقی‌یه نهایت‌ویرمك و مدنیتی ئولدیرمك دیمکدر . کذلك عمله‌یه سعی یدینك باجمله محصولنی ویرمکده محالدر . چونکه ، بوحالده ، هیچ بر یکی اختراعی تطبیق ایتمکه ، هیچ بر یکی تشبث‌صناعیده بولونمغه امکان قالماز . حالبوکه برینك آلنده بك چوق کورینان و آنکله بر خیلی ایش یاپمق ممکن اولان نقود انقسامه اوغرارسه غائب اولور ، کیدر . ایشته بو نقطه‌دن دخی اشتراکیون مذهبی مجروحدر .

سوسیالیستلر بزه صنوفك مجادلهسندن بك چوق بحث ایدیورلر . حالبوکه سوسیالیست غایهسی حصول بولورسه بنه صنوف مجادلهسی دوام ایدهجکدر . فی الحقیقه ، او زمان ، صنایع عملهلری قوت بولهجق وحکومتی تحت انحصاره آلهجقلردر . حالبوکه بونلر اونوتیورلرکه بر اقلیت تشکیل ایتمکدهدرلر . باقهاوز Backhaus دیورکه صفر الیدلری صنف حاکم مرتبهسنه اصعاد کولنج بر فکر دکلیدر ؟ نفس الامرده هیچ کیمسهنك تحت حکمنده بولونمغه راضی اولمیان بو صنفه جمله‌یی محکوم ایتمك خیلی غریبدر . دیکر عناصر اجتماعیه موجود دکل ایمش کبی بتون قوتی ، قدرتی ، اقتدار عالیٔ سیاسی‌یی صفر الیدلره تفویض وبتون وسائل استحصالاتی آنلرك یدینه تودیع طوغری اولهماز .

حقیقی سوسیالیزم نه بر صنفی ، نهده بر نوع ارباب مساعی‌یی حاکم مرتبهسنه اصعاد ایتمك ایستهر . آنك نخبهٔ املی بتون جمعیتی اطلاق ایتمکدر . بونك ایچون ثروتلری مساوی برحالده بولوندیرمق خصوصنده مجاهدهده بولونور . اشتراکیون کبی فردك برماکنه حالنهافراغنی آرزو ایتمز و آنك بتون استقلالنی محافظه ایدر .

سوسیالیزمك ایتدیکی الك بیوك خدمت وضعیتك

نه درجه‌لرده شایان اسف اولدیغنی میدانه قویمق و برچوق مسائل اجتماعیه‌یی موضوع مباحثه ایتدیرمکدر. بوجریانك حصولنه موفق اولدیغی حرکات فکریه هر حالده ترقی‌یه خدمت ایده‌جکدر . (انتهی)

حرفیته پك موافق برصورتده و صادقانه اجمال ایتدیکمز بوسطرلر بوخنه‌رك وفاتندن پك آز اول یازلمش اولدیغندن عالم مشار الیهك بتون و قطعی آرای اجتماعیه‌سنی احتوا ایدر. بوخنه‌رك بو بابده‌کی یازیلرینی کوزدن کچیرمك ایستیانلره آتیده‌کی فصللرك مطالعه‌سنی توصیه ایدرم : « فنه نظراً انسان » نام اثرده‌کی (جمعیت) ، (سرمایه) ، (سعی و عمله) فصللری « داروئین نظریه‌سی حقنده‌کی قونفه‌رانسلر » ده (سوسیالیزم) بحثی ، ومتقابل سیغورطه‌لر حقنده « طبیعت و فن » عنوانلی کتابده‌کی باب مخصوص .

دوفتور ماقس نورداؤك « اكاذيب عقديه »سنده مندرج « كذب اقتصادى »مبحثنك خلاصه‌سى

نوع بشره طارى اولان فنالقلرك اك عميقى و اك متماديسى اقتصاديدر . انسانلرك اكثريت قطعيه‌سى مافوق-الطبيعه مسائلى ايله اوغراشماز . آنلر (الوهيت) ه (ماده) درجه‌سنده يبانجيدر . پاپانك بر « آنسيقليق » ى ايله « اصطفاى طبيعى » قانونى كندىلرنجه بردر . آنلرك ايمانلرى‌ده ، بهرهٔ علميه‌لرى‌ده سطحيدر . كذلك ، پولتيقه‌ده . بر چوق انسانى مشغول ايتمز . برحكمدارمى ، يوقسه برجمهوريت طرفندن‌مى اداره اولونيورلر ؟ بونى دوشونمزلرده چوق دكلدر . فقط يوكا مقابل ، هركون ، استحصالات و استهلاكات ايشلريله توغل ايتميان كيمسه يوقدر . اك آز درايت صاحبلرى بيله قوانين‌اقتصاديه‌نك تدقيقنه مجبوردرلر . هر دوشونن مخلوق بر طاقم احتياجات حس ايدر و بو احتياجاتى تطمين‌ايده‌مينجه صداى شكايتنى رفع ويا عصيان ايتمك قابل اولهماز . بولنديغمز عصرده بوندن بيوك بر زمين تفكر اذهان خلقى اشغال ايتميور .

قرون وسطاده دیندن بحث ایدیلهرك ملتلری آیاقلاندیرمق قابلدی. کچن ۱۸ نجی عصرده و ۱۹ نجی عصرك بدایتلرینه قدر ترقی و حریت سیاسیه سوزلری ایله خلقی غلیانه کتیرمك ممکندی. حالبوکه اون طقوزنجی قرن میلادینك صوکلرنده (و الیوم) أکثك مسئلهسی اکثریت عظیمهٔ بشرك مشغلهٔ یکانهسیدر. پولتیقه، دائما، بو مسئلهیه تابعدر. زمانمزده قامه کلیساسنی قورتارمق ایچون اهل صلیبلر تشکیل ایدلر، یالکز، رفاهیت دنیلن آلتون پوستك ألده ایدلمسی ایچون اردولر سوق اولنور. [*]

(بو مطالعاتله حرفیاً اشتراك ایدهمهز. احتراصات سیاسیهده مذهبك، واهیلکك، تشریفات عائلویهنك و دها بونلره شبیه سوائق غیر اقتصادیهنك دخلی غیر قابل انکاردر. بو مبحث « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول » عنوانلی کتابمزده شرح ایدلمشدر. انتهی.)

زمانمزده، کاغد اوزرینه دکل، بر آنغاریهدن قورتولمق و بول بول قارنی طویورمق ایچون اختلالات وقوعبولیور، تاریخك ادراك ایتدیکی هیچ بر عصرده زنکین ایله فقیر

[*] « آلتون پوست » اساطیر یونانیهدهکی مشهور « طوازون دور » دن کنایهدر.

بیننده کی فرق شمدیکی قدر قطعیت و شدتله نظره چارپمامشدر. صفرالیدینك Paupérisme ك انسانیت قدر اسکی اولدیغنی ادعا ایدن حکما کلهلر ایله اوینیورلر.

هر وقت فقر و ضرورت واردی. فقط فقر مطلق ویا فیزیولوژیق فقر بر حادثهٔ دائمه اولمق اوزره آنجق یوکسلن و بوزولان بر مدنیتدن صکره کوزه چارپیور. حال نخستین طبیعیده و یا ابتدائی مدنیتلرده صفرالیدی غیر قابل تصوردر. عالم عضویاتده حیوانات و نباتاتك اك برنجی و اساسلی وظیفهٔ حیاتیهسی کافی درجهده غدا تحریسیدر. اکر بو مخلوق لازم کلن حوائجی بولهمازسه ئولور. فقط اصلا نقصان دائمی غدایه طوعاً آلیشهماز. بو قانون حیات شناسی (بیولوژیق) بالجمله مخلوقات ذوالحیاتی اداره ایتدیکی کبی انسانکده مقدراتنه حاکمدر. انسان نخستین ذلیلانه سفالته قاتلانامماز. سفالته قارشی مجادله ایدر، یا غلبه ایله نائل مرام اولور و یا دوشر و ئولور. اکر او، آوجی ایسه و آو کندی اراضیسندن چکلمش بولونیورسه بشقه اراضی آرار. اکر چفتجی ایسه و أکدیکی طوپراق منبت دکلسه، قوهٔ انباتیهسی فضله اولان برقطعهٔ اراضینك خبری آنك اورایه کیتمسنه

سبب وافیدر . اکر بشقه آدملر آنك غدا تدارکنه ممانعت ایدیورلرسه سل سلاح ایدر ، ئولدورر ویا ئولور .

خلاصه آدم نخستین فقر حقیقیدن یعنی آجلقدن مضطرب دکلدر . او ، درحال ، ویاخود آکا حاکم اولانلر نتیجهٔ سعیی غصب ایدر ویا تارلاسنی أکمکه مساعده ایتمزسه فقیردر . یوکسك بر مدنیت کویلری تخلیه ایله غلبه‌لغی شهرلره چکرسه مزارع بوشانیر ، قصبه‌لرده صنایع زیاده‌لشیر و ایشته بوندن صفر الید صنعی میدانه چیقار بونلر دستکاهلر و فابریقه‌لر قاپاندیغی کون آچلقدن ئولمکه محکومدرلر .

ایشته اك زنکین و اك مدنی ظن اولونان غربی أوروپا مملکتلری بو حاله بولونیور . اورا اهالیسنك بر کوچك اقلیتی رذالتلی و دبدبه‌لی ، کورولتیلی وپاطیردیلی بر حیات امرار ایدییور و قسماً حقیقی بر اسراف جنتی ایله مصاب بولونیور . بو صنفك مواجهه‌سنده ، غربی أوروپاده ، غایت کوچك ایله یاشایه‌بیلن بر اکثریت قطعیه واردرکه بتون مساعیسنه ، مجادلاتنه رغماً ، حیثیت انسانیه‌یی بیله احراز ایده‌میور . هرکون اقلیت دها زنکینلشیور ؛ آنك طرز حیاتی ایله خلقك طرز حیاتی بیننده‌کی فاصله آچیلیور و حکومتده‌کی موقع و نفوذی

بیویور . میلیونر و میلیاردرلرمزك اسرافندن بحث ایدلدیکی وقت بعض مدنیت مورخلری ، مثلا طوزلانمش بر لاتین کتابنه استناداً ، متبسمانه ، بوکونکی سفاهتلرك ایمپراطورلق زمانلرنده روماده و یا قرون وسطاده‌کی مسرفلکلره بیله یاقلاشه‌مدیغنی سویلرلر . و ادعا ایدرلرکه اغنیا ایله فقرا بینندکی فرق اسکیدن پك زیاده ایدی . فقط بو سوزلر خلقی اغفال ایچون درمیان ایدیلیور . واقعاً بیلت، بارون هیرش ، روچیلد ، قروپ کبی آدملرك یارم میلیارده بالغ اولان ثروتلری قرون وسطاده نا معلوم ایدی . واقعا قرون متقدمه ده‌ده مستبد حکمدارلرك کوزه‌لری، سطراپلر ویا پروقونسوللر عظیم ثروتلر ادخار ایده‌بیلیرلردی و مملکتلری و شهرلری یغما ایتمك معتادلری ایدی ، فقط بوکبی ثروتلرك ماهیتی پك موقتدی . بونلر مصادره‌کی زنکینلکلره بکزهر : بوکون موجود ، یارین معدوم اولورلر . آنلرك مالکلری کائن رؤیا کورلردی و او رؤیادن یا بر قاتلك خنجری و یا حکمدارك مصادرهٔ بهیمیتکارانه‌سیله اویانیرلردی . شرق ایمپراطورلقلری ایله رومانك تاریخ حیاتنده عظیم بر ثروتك اوچ بطن دوام ایتدیکی کورولمامشدر . هر حالده میلیونرلر ومیلیاردرلر،

اسکیدن ، شمدیکندن نسبتسزجه نادر ایدیلر. انکلتره‌ده آلتی میلیون فرانقـدن زیاده پاره‌سی اولانلر ۸۰۰ دن ۱۰۰۰ کشی‌یه قدردر. اوروپاده برمیلیوندن‌زیاده ثروتی اولانلرك عددی یوزبیکدن زیاده‌در. بلکه حقیقت بوعددك فوقنده‌در .

حالبوکه ، صباح اویانوبده اقشام نه یه‌جکنی بیلمیان انسانلرك عددی ، هیچ بر وقت ، زمانمزده‌کی قدر چوق اولمامشـدر . شبهه یوقدرکه قرون اولاده‌کی اسـیرلر ، قرون وسطاده‌کی « سهر serf » لر حبهٔ واحده‌یه مالك دکلدیلر . چونکه کندیلری مال متقوم بولونیورلردی ، شوقدرکه انلرك اك بسیط احتیاجلری بیله مولالری‌طرفندن استیفا اولونمقده ایدی .

شمدی بیوك شهرلرده کوریلن صفرالیدلکك تاریخده امثالی کورولمامشدر . بو حال ، زمان‌حاضرك محصله‌سیدر. وقتك‌صفرالیدی قرون‌متقدمه‌نك اسیرندن دها بدبختدر. چونکه او بر افندی طرفنـدن بسـلنیر ایدی . اسرای حاضره‌نك اسرای قدیمـه‌یه قارشی واقعـا حق حریتی محفوظدر . فقط امین اولهلم که بو حریت اکثر زمانلرده آجلقدن ثولك حریتندن بشقه بر شیٔ دکلدر .

نتیجهٔ کلام ، بوکون ، تاریخده نا مسبوق اولدیغی اوزره ، زنکین هر زماندن دها زنکین ، فقیر دها فقیردر .

بوقاریده ذکری کچن مورخین ذی‌صفوت حالا بزه قیرنتیاری ایله معده‌لرینی املا ایتدکلری لوقوللوس Llsnluon ك ضیافتلرندن دم اوریبورلر . فقط بنه ادعا اولونه‌بیلیرکه قدیم رومادە ، کچنده نوبورقلی بر «قره‌زوس» ك ویردیکی یکرمی بش بیك لیرالق بالوکی بر مسامره ترتیب ایدنلرمشدر . رومادە ، مسافرلرینه بلبل دیماندن یاپیلمش کوفته اکرام ایدن ویا بر یونانلی فاحشه‌یه بر ایکی بیك دینار ویرن ذاتك حرکتی کورولتی‌یی موجب اولوردی. زمانك هجاولری و منقدلر هپ آندن بحث ایدرلردی . حالبوکه بوکون ایکیوز اللی بیك فرانقه بر اسکی سه‌ور طباق طاقمی ، یدی یوز اللی بیك فرانغه بر یاریش حیوانی ، و قاپاتمسنه سنه‌ده برمیلیون فرانق صرفی‌ایچون مساعده ایدن (بیکلرجه) کشیدن اصلا بحث اولونماز . قرون وسطاده‌کی سفاهتلر و رذالتلر غایت نادر امور مجرده‌دن ایدی . ذاتاً بك نادر اولدقلرندن بو قدر کورولتی‌یی موجب اولیوردی . بو سفاهتلرك غیر علنی اولمق اوزره برده خاصیت ممتازه‌سی واردی . عوام اصلا

بونلردن خبردار دکلدی . حالبوکه اغنیای عصرك سفاهت افراطکارانه‌لری یالکز صالونلر و خصوصی دائره‌لرده وقوع بولیور ؛ بالخاصه سوقاقلرده نظره چارپیور. بیوك شهرلرك کزنتی یرلرنده ، تیاترولرده ، قونسه‌رصالونلرنده ، پاریشلرده ، قاپلیجه‌لرده ، بو سفاهتك پایدقلری دها زیاده کوزه چارپاجق بر شکل آلیور . آنلرك مدیدب آرابه‌لری یالین آیاق یورویه‌ن آچلره چارپیور ؛ الماسلرینك شعاعاتی صانکه منحصراً صفرالیدلرك کوزلرینی قاشدیرمق ایچون تدارك ایدلمشدر . بونلری کورمیه‌ن خلق ایسه بو دامی ضیافت و شطارتلری اوراق حوادثده مطالعه ایدیور . صفرالیدلر کوزلریله کوردکلری سفاهتلری کندی سفالتلری ایله اولچمك فرصتنی ده حائزدرلر : ایشته بونلرن احتراصات جانیانه چیقیور . مادی محرومیتلر ایله ذاتاً قیورانان فقرانك معنویتی ده بویله‌جه حدت وغضبه کلیور .

مدنی مملکتلرده‌کی صفرالیدلرك اکثریت عظیمه‌سی صحراده‌کی سباعك شرائط حیاتیه‌سندن دها فنا شرائط تحتنده عدید حیات ایتمکده‌در . بیدیکی شیلر آنجق آنی بر ئولومدن فقیری تخلیص ایدیور ؛ بونکله برابر آجلقدن ئولمك پای تختلرده وقوعات یومیه‌دندر .

ایشته ، بونلرك آغزلرینی صوصدیرمق ایچون فن اقتصاد اربابی (کوندهلك قانون آهنینی) دنیلن دستور مخیلی اویدیرمشلردر !

* * *

حال حاضر اقلیتنك منابع ثروتی نه در ؟ زنگین یا مالنه وارث اولمشدر و آنی محافظه ایله اکتفا ایدر ، یاخود آنی تزیید ایتمشدر ؛ ویا او ثروتی کندیسی قزانمشدر . میراثدن ، ایلریده ، اوزونجه بحث ایده جکز . شوراجقده یالکزجه دیهلم که انسان ذریتی حقندهکی رحم طبیعی یی افراطه واردیران یکانه مخلوقدر . بو میل ، بالطبع جنسك محافظهسی حس مشترکنك تجلیاتندن بریدر و امر تناسلك ضمیمهٔ ضروریهسیدر . شو قدر وارکه انسان یالکز اولادینی دکل ، بتون انسال مستقبلهسنی کهفهٔ عملدن وارسته ایتمك ایستدیکندن بو خصوصده مبالغهیه کیدیور . اکثر احواله بیوك ثروتلرك تزایدی مالکلرینك اصلا چالشمهلری نتیجهسی اولیور . عظیم ثروتلر ، علی العاده ، اموال غیر منقوله ، اراضی و مبانیدن مرکبدر . بونلرك قیمتی ایسه ، هر سنه ، هر برده زیادهلشیور و بو کبی منابعك اهمیتی مدنیتك تکاملی ایله

آرتیور . محصولات صناعیه کیتدکجه اوجوزلاشیور ، حوائج غذائیه ، برعکس اوله‌رق ، بهالیلشیور ومساکن‌ده هر دقیقه کوچولیور و کرالری چوغالیور . واقعا بعض اقتصادیون اغذیه قیمتلرینك ترفعی انکار ایدیورلرسه‌ده دلیللری برآز سفسطه‌یه بکزه‌مکده‌در . فی‌الواقع تجارتك بو کونکندن دها کوج اولدیغی زمانلرده قحطلر دها چوق ایدی .

بونکله برابر قیمتلر زیاده‌لشدی . آمریقا و آوسترالیانك ذخیره یتشدیرمسی بیله فیئاتلری ایندیره‌مدی . آرتق صبان ایشلیه‌جك طوپراق بوله‌مازسه حوائج ضروریه فیئاتی محیرالعقول صورتده چیقه‌جق ، بوکا مقابل ، انسانلرك و صنایعك چوغالمسی نتیجه‌سی اوله‌رق مصنوعات مختلفه‌نك بهالری ، ینه محیرالعقول بر صورتده اینه‌جکدر . بو حال عمله‌یی دها فقیر ، ملك صاحبنی دها زنکین ایتمکدن خالی قالمیه‌جقدر . عمله ، سنه‌دن سنه‌یه ، برآز فضله غدا آلده ایتمك ایچون دها زیاده چالیشه‌جق ، حالبوکه ، ملك صاحبلری اراضیلرینك نماسنی دها فضله محصولات صناعیه ایله تبدیله امکان بوله‌جقلردر . ایشجیلر زمان کچدکجه دها کوجلکله قارنلرینی طویوره‌جقلر ، بوکا مقابل ، ملاك عمله‌نك سعی و عملندن دها زیاده

استفاده چاره‌لرینی بوله‌جقلردر . بویله‌جه صفرالیدلرك ، کوله‌لرك ، ارباب سفاهتی اطماع ایچون چالیشانلرك عددی آرته‌جقدر .

کوریلیورکه ارثاً طوپراق و یا أو صاحبلرینك کیتدکجه دها زنکین اولملری استحقاق ذاتیلری نتیجه‌سی دکل جمعیت حاضره‌نك مناسبتسز بر طرزده تشکیل ایدلمسیدر . بو تشکیلات مقتضاسنجه قابل زرع اراضی عددی پك آز اولان بر فرقه‌نك ألنده قالیور و حصهٔ اراضیلرندن محروم اولان اکثریتلری صفر الید اوله‌رق بیوك شهرلره آتیور .

تجارت ایله ، هوا اویونلری ایله و بیوك صنایع ایله یکی ثروتلر احداث اولونمقده‌در .

پك شاذ اوله‌رق مثلا بر آلتون ویا الماس معدنی ، بر پترول منبعی کشف ایدن بر آدمك بیوکجه بر ثروته قونمسی کبی احوالی بر طرفه براقه‌لم .

مشروع تجارت مستحصل ایله مستهلك آره‌سنده واسطه اولمق و صاتیلان اشیانك بهاسنه بر مقدار علاوه ایتمك دیمکدر . زمانمزده بو نوع تجارت بیوك ثروتلری میدانه کتیره‌مز . رقابت بیوك منافعه مانعدر . تجارتك میل عمومیسی واسطه‌لری اورته‌دن قالدیره‌رق مستحصل

ایله مستهلکی بربرینه یاقلاشدیرمقدر . فقط تجار بوندن صرفنظر ایدرك سربستیٔ رقابتی تولدیرمکه ویا تهوینه غیرت ایدیورلر .

هوائیات (سپه‌کولاسیون) ایسه تشکیلات اقتصادیهٔ حاضره‌نك غیر قابل عفو و مسامحه و غایت بوزوق حادثاتندن بریدر . بر طاقم اقتصادیون بونی ضروری و حتی شایان ترغیب بولورلر . بو شاشقینلره حدلرینی بیلدیره‌جکم . حیات اقتصادیه‌ده هوا اویونجیسنك موقعی کاسه‌لیس مقامیدر ! بو ، هیچ بر شیئی استحصال ایتمز ، ولو تجار کبی اولسون ، آشاغی یوقاری بر خدمتده بولونماز . هوا اویونجیسی حیله ویا شدت ایله ارباب مساعینك اك واضح نتیجهٔ عملنه قونار . هوا اویونجیسی بر طاغ حیدودیدر . ألنده‌کی سلاح ایکی طرفلی اولوب اسمی (ترفع و تدنی) در . [*]

ذخیره سپه‌کولاتورلرینه ، بورسه‌ده عقار و اراضی شرکتلری اوزرینه اویون اویناین اشخاصه ویرکو

---

[*] نورداؤك هوائیاتدن مقصدی ، مثلا بر استانبول بکنك غلطه‌یه کیدوب اویون اوینامسی قبیلندن اولان سپه‌کو - لاسیون دکلدر . اصولی داثره‌سنده احتکاردر . بونی کتابنده بك‌اوزون تفصیلات ایله‌توضیح‌ایدیورسه‌ده نقلندن‌فراغت‌ایتدك .

ویرمه‌دن بر لقمه أكمك یه‌مه‌یز ، باشمزی بر چاتینك آلتنده باریندیره‌مایز و بر ایکی غروش تصرفده بولونه‌مایز ! دولته ویردیکمز ویرکو واقعا آغیر ایسه‌ده سپه کولا - سیونك بزه تحمیل ایتدیکی باردن هر حالده خفیفدر . بعضیاری فائده‌لی ولازم بر مؤسسه اولمق اوزره بورسه‌یی مدافعه ایتمك ایستدیلر . بو کولونج برفکر غلیظدر . نه دیمك ایستیورلر ؟ بورسه فائده‌لی و لازمیدر ؟ هیچ بر وقت نظر بانجیلرك دیدکاری کبی یالکز آلیجی ایله ویریجینك موعد تلاقیسی اولمق اوزره ، بورسه . واسطه‌لق ایتمشمیدر ؟ بورسه‌نك بر ملتك معنویاتنه پك بیوك ضرری اولیور . بورسه برحیدود مغاره‌سیدرکه قرون وسطانك حرامیلرینك میرانجیلرینه ملجأ اولمشدر . بو طرز قدیم اشقیا هر کلن کچنك بوغازینی کسمکله مشغولدر . اشقیای فارسان (شوالیه باندی) [*] کبی بورسه‌جیلر نوعما بر آریستوقراسی تشکیل ایدیورلر . بونلر عمله و تجاری جریمه‌یه کسیورلر . هر حالده بورسه‌جیلر قدیم حیدودلردن دها بختیاردرلر ، چونکه ، طوتولدقلری زمان آصیلمازلر !

---

[*] (شوالیه) مقابلی (فارس) ، (شوالەرەسق) مقابلی (فارسانه) استعمال اولونمایدر . بو ترجمه‌یی اسماعیل حامی بکه مدیونز .

ادعا اولونه بیلیرکه سپه کولاتورلر بحران زمانلرنده بك بیوك ضرره اوغرارلر . بو طوغریدر . شو قدر وارکه بحرانك بر حال استثنائی تشکیل ایتدیکی و اویونجیلرك اوزون سنهلر اوتهکنك ، بریکنك صیرتندن کچندکلری اونوتلاملیدر . بلکه ، صوکنده ، سپه کولاتور زیان ایدهجکدر و ضرریی تلافی ایتمك ألنده اولمیهجقدر . فقط آنك حیاتنده (غیر قابل اتلاف) بر شیٔ واردر : آقتدیغی شامپانیا طالغهلری ، بیدیکی تروفلی اطعمهٔ کران بها ، یشیل ماصهنك اطرافنده ایثار ایتدیکی آلتون تپهجکلری ، محبوبهسیله کچیردیکی ساعتلری دنیاده هیچ بر قوت کری آلهماز !

شو جهتده اونوتلاملیدرکه بر بحران آنجق بر قاچ هوائیيه طوقونه بیلیر ، عمومی سپوکولاسیونی محو ایدهمز علی الاکثر بیوك بحرانلر ارباب مساعیی بر قات دها أزمر . بیوك تدنیٔ فیئاتلر عظیم ثروت صاحبلرینك ترتیبی ایله وقوعبولیور . بونلر اولدن ، صوغوق قانلیلق ایله مرتب شیلردر . سپه کولاسیون مروجی دیرلرکه اویونجینك بر مشروع رولی واردر . بو ، ذکاسنك ، درایتنك ، سرعت انتقالنك ، بجرکلیلکنك مکافاتنی کوریور . پك اعلا ! اویله ایسه أللینه بر بومبا ویا بر

طبانجه آلوبده افندیسنی صویان بر عمله نه‌دن جسارتنك ثمره‌سنی اقتطاف ایتمسون ؟

بیوك ثروتلرك اوچونجی منبع استحصالی بیوك صنایعدركه بونلرك باشنه قونانلر بیكلرجه عمله‌نك قوهٔ عمليه‌سندن استفاده ایدرلر . بوكبی شیلری مشروع كوسترمك ایستیانلر بنه ادعا ایدرلركه قزانیلان عظیم ثروتلر صنایعی اداره ایدنلرك ما حصل ذكا و درایتلریدر .

بوكا جوابمز شودر : بر فابریقه‌نك اداره‌سی ایچون لازم كان سعی عقلی بر محصول ادبی و یا فنی میدانه كتیرمك ایچون وقوعبولان سعی و عمل ذهنینك یانندہ هیچدر . فابریقه‌طورك سعي ، اك چوق ، بر حكومت مأموری ویا بر كتخدانك عملی ایله مقایسه اولونه‌بیلیر . حالبوكه بونلرك عملی هیچ بر وقت بیوك فابریقه‌طورك سعي درجه‌سنده مظهر مكافات اوله‌ماز . متعهدك كارینی سرمایه‌نك ربحنه‌ده تشبیه طوغری دكلدر . چونكه بو ، یوزده شو قدر حسابی اوزرینه تعیین ایدلمز . فابریقه‌جینك غایهٔ املی مستهلكدن ممكن مرتبه فضله پاره قوپارمق و ممكن مرتبه عمله‌یه آز پاره ویرمكدر . اكر طرف و تقریبنی بولورسه سرمایه‌سنه یوزده درت ویا بش‌دكل ، یوز و دها زیاده نما علاوه ایتمكده تردد ایتمز .

آلمانیاده علی‌العاده عمله افندیلرینه سنه‌ده ۳۰ ـ ٤٠ ـ ۲۰۰ ـ ۳۰۰ فرانق ویرکو ویریورلر. کوریلیورکه بیوك ثروتلر هر وقت بشقه‌لرینك نتیجهٔ سعی و عملیدر ، یوقسه او ثروتلری ادخار ایدنلرك ماحصل مساعیسی دکل.

چالشمق انسانی آنجق کچیندیره‌بیلیر ، اولسه اولسه بر آز تصرفه امکان براقیر . ایشته او قدر .

« تصرف ، سرقتدر . » دیان پرودونك سوزی مبالغه‌لی ، بناءً علیه یاکلشدر . اکر اویله اولسه ایدی ، بتون کائنات حیدودلرله مسکون بولونمش اوله‌جقدی ، شو قدر وارکه بر سعیك ثمرهٔ مبادله‌سی اولان تصرفات خرسزلقدر . بناءً علیه بیوك بر ثروت ، هر وقت ، ارباب مساعینك نتیجهٔ عملندن آشیرلمش بر شیئدر. بتون دنیانك کندیلری ایچون چالشدقلری خرسزلر اقلیتی غایت قوتلی تشکیلات و تنسیقاته مالکدر . اوزون عصرلردن بری حقوق و قوانین کندی آللرنده‌در . ایسته‌ر خرسزلق ، غصب و مصادره شکلنده اولسون ، ایسته‌ر اشکال سائره‌ده وقوعبولسون بر قاچ سنه صکره ، هر نوع ثروت برشکل مشروعیت آلیور . قانون ژاندارمه‌یی میلیونرك امرینه آماده ایدیور ، حالبوکه (مشار الیه) بونکله‌ده اکتفا ایتمیوب متفق اولدق اوزره خرافاتی و دینی‌ده آلده ایدیور.

مذهب ، میلیونر قاصه‌سنك کلیدیدر . عقائد کتابلرنده ملکك بر شیٔ مقدس اولدیغی منـدمجدر . قومشـونك مالنه کوز دیکمك جهنم عذابنی استلزام ایدن برکبیره‌در. میلیونر اخلاقی بیله اضلال ایتمشدر .

لابرویه‌ر کندی زمانینده فرانسز اسراسنی شویله‌جه تصویر ایتمشدی :

« جابجا بعض متوحش حیوانلر کورینور . بونلرك أرکککلری و دیشیلری‌ده واردر . محرالرده طـاغینیق بر حالده بولنورلر . رنکلری سیاه ، یانیق بر حالده‌در . بونلر طوپراغی قاریشـدیررلر وکمال تبـاتله چالیشـیرلر . بونلرك سسلری واردر . آیاق اوسـتنده طوررلر و بر انسان وجهنه مالکدرلر. و فی‌الحقیقه انساندرلر. کیجه‌لری دلیکلره چکیلیرلر و سیاه أکمك ، صو وکوکارله‌کچینیرلر. دیکر آدملرك زرع ایتمك ، محصول طوپلامق کبی ایشلرینه محل ویرمزلر وآنجق بویله‌جه أکککلری محصولدن یاپیلان أکمکك بر قسمندن محروم اولمازلر . »

بزم زمانمزده‌کی کونده‌لکجیلرده بو حالده‌در . عصر حاضرده عمله فنا بیر . آنك اك اسـاسلی غداسی پتاتس دنیلن کوك و سوسیس اطلاق اولونان أت قیرینتیسی‌در.

فنا برکئول ایله زهرلنیر وبو کبی مشروباتده بر آز قوت ، آلامنی اونوتدیره‌جق برقطره خیال آرار . کندیسنی تفریق ایتدیره‌جك بر صورتده و پك فنا تابس ایدر . غایت کیرلیدر . زمانی و پاره‌سی یوقدر . بیوك شهرلرك اك پیس و اك قراکلق کوشه‌لرنده اوطورر . اغدیهٔ نفیسه‌دن نصیبی اولمق شویله طورسون ضیا و هوادن‌ده حصه‌سی یوقدر . قوهٔ فعاله‌سی هبا اولور . چوجقلری خسته طوغار ، اویله‌جه بیور . کندیسی زماندن اول مصاب اولوب ئولور . مرض موتی‌ده اوزون سورر . صراجه ، ورم شریکلریدر . بو خسته‌لقلر آنك انسالنه‌ده (یار) اولور . بو عادتا طاعون میقروبیله طولو بطاقلقده اوطورمغه محکوم جانی‌یه بکزه‌ر . حال وموقعی قرون اولا اسراسنککندن بدتردر . حیواندن‌فنا یشار . چونکه بعض حیواناتك هیچ اولمازسه آخور و یلری واردر . آمریقا و آوسترالیا وحشیلری کندیسندن دها مسعود و حر یاشارلر . حیات فکریه‌دن محرومدر . حکومت کندیسی ایچون آنجق زنجیر حاضرلار . مدنیت آکا قارشی ارتکاب کذب ایتمکده‌در .

تعاون نوع بشر کندیسنه کله‌من . یالکز مؤسسات مشترکهٔ اجتماعیه ایچون هردقیقه ویرکو ویرمك مجبوریتنده‌در .

زنکینك اوغلی آنك ویردیکی ویرکو ایله تحصیل ایدر ، حالبوکه کندی اولادی تدرس چاره‌سنی بوله‌ماز .

ایشته حال حاضر اجتماعی بویله خطرناك ، بویله مدهشدر . و انسانیت هیچ بر وقت بو درجه‌ده ثروت ایله ضرورتك بر بری‌مواجهه‌سنده بولوندیغنی کورمه‌مشدر . اسارت عتیقه ایله اسارت جدیده بیننده بر فرق وار ایسه اوده بو صوکنجینك علیهنده اولق اوزره منجلی اولور .

* * *

عجبا حال حاضر اقتصادی (و اجتماعی) ضروری و طبیعیمیدر ؟ عدیم‌التعدیل بر قانون کونینك بر نتیجه‌سیمیدر ؟ یوقسه بشرك دلیلکسنك و کوته‌بینلکنك بر محصله‌سیمیدر ؟ نه ایچون آنك استحصالنده بیله برخدمتی سبق ایتمیان بر اقلیت بتون املاکه تصرف ایدیور ؟ نه دن میلیونلره بالغ اولان بر طبقهٔ بشر آچلغه و انواع محرومیتلره محکومدر ؟ ایشته مسئلهنك اصل نقطهٔ مهمه‌سنه کلدك . بیلمه‌مز لازم‌کلن مسئله شودر : عجبا ارض لزومی درجه‌ده مواد غذائیه یتشدیرمدیکندن می فقرا

آج قالیور ، یوقسه ، فی‌الواقع موجود اولان اغدیه آنلره‌می واصل اولمیور ؟

خیر ! شو صوك فرضیه‌یی قطعیتله رد ایده‌بیلیرز . ارض لزومی درجه‌ده محصول یتشدیربیور و یتشدیره‌بیلیر . اکر یتشدیرمیور ایسه قباحت آنده دکل آنك امکانی ازاله ایدن سرمایه‌دارلرده‌در .

سرمایه‌اصحابی‌مالتوسك لسانیله متکلم اوله‌رق دیورلرکه مادام‌که طوپراق ، اوزرنده ساکن اولان غلبه‌لغی اعاشه ایده‌میور ، او حالده ، او غلبه‌لغی آزالتمق چاره‌سنه باقه‌لم . و بوکا چاره‌ساز اولمق اوزره مناسبات جنسیه‌دن (یالکز فقرا ایچون) توقی ایتمك اصولنی تعلیم ایدیورلر. بو ذهنیته کوره ایرادسز طوغان هر فرد جمعیت‌بشریه‌دن قوغولمایدر. ارباب مساعینك أرکلکی ، قادینلغی اولاملی و دیکرلری ایچون کیجه ، کوندوز چالشملیدر . بویله بر عالم بختیاریده میلیونرلر هیچ برشیدن محروم اولمیه‌جقلردر.

مسئله‌یی بر عکس ایده‌لم : اغدیهٔ موجوده انساناره کافی کلیورمی ؟ او حالده بو مواد غذائیه‌یی آرتدیره‌لم . ایشته بو فکر نه مالتوسك ، نه ده ترجمان افکاری اولانلرك عقلنه کلیور . حواس عقلیه‌سنه صاحب بر آدم ارضك استحصالات غذائیه‌سنك تزییدی غیر قابل اوله‌جغنی ادعا

ایده بیلیرمی ؟ زمین ، هر حالده ، شمدیکندن بك فضله اهالیی بسلیه بیلیر . ارضك هر طرفی باچیقا قدر غلبه لکلشیرسه او زمان بشقه مسائل مفکره لرمزی اشغال ایتمیدر . حالبوکه هنوز دنیا و أوروپا بوشدر . مادام که تجربهٔ محصولاتك تزاید ایده بیله جکی ثابت اولمشدر ، او حالده ، نیچون طوپراقدن دها فضله محصول ایسته میورز ؟ نه دن بتون نوع بشری طویوره جق قدر غدا یتشدیر - میورز ؟ چونکه قاپیتالیزم دنیانن اصول اجتماعی و اقتصادی عالم طبیعته غیر طبیعی و ساخته بر طریق تکامل کوستر - دیده آنك ایچون !

مدنیت انسانلری طوپراقدن آییریور و تجارت و صنایعه سوق ایدیور . طوپراغك یکانه منبع ثروت عدی دیمك اولان (فیزیوقراسی) مسلکی رسمی فن اقتصاد طرفندن بر یاکلش تلقی ایدلمشدر ، و بوندن قاپیتالیستلرك احتراصات خودکامانه سی استفاده ایدیور . ماکنه لر کیتدکجه تکمل ایتمکده در . اصول سعی و عمل کوندن کونه اینجه لشیور و استحصالات تزاید ایدیور . حالبوکه مواد غذائیه استحصالاتنه کلنجه ، موجدلرك یوزده بری بیله بوکی شیلرله اوغراشمامقده در . اکر اختراعات صناعیه یه صرف

ایدیلن همتك یاریسی محصولات زراعیه‌نك تکثیر و اصلاحنه حصر ایدلسه ایدی سفالت ، ارض دنیلن کره اوزرنده ، مجهول بر شیئ اوله‌جقدی . بز صنعت اعتباریله غایت مدنی ، شو قدر وارکه زراعت نقطهٔ نظرندن غایت بار بار مخلوقاتز . سوپرونتیدن بیله استفاده چاره‌لرینی بیلیرز ، فقط محصولات ارضیه‌نك اصلاح و تزییدی کیفیتی دماغمزی اشغال ایتمز . بتون قوای طبیعتی امریمزه رام ایتمکله افتخار ایدرز ، حالبوکه ، کرهٔ زمین اوزرنده بیکلرجه کیلومترو مربعنده‌کی طوپراقلری چول اوله‌رق ترك ایدرز . اوقیانوسك خزائن غذائیه‌سندن استفاده ایتمیورز . تحریئ غذاخصوصنده یاپه‌بیلدیکمز شیئ یالکز ماکولاتمز میانینه پتاتسك ادخالندن عبارتدر . ایشته بونك ایچوندرکه صفرالیدلرمز اسیر صناعتدرلر .

اقتصاد معلمین رسمیه‌سی بزه دیه‌جکلرکه مدنیت دیمك صنایعك تکاملی دیمکدر و آنجق بو سایه‌ده فقرا بیله هر درلو لوازمی اشترا ایده‌بیلیر . دوشونمیورلرمی‌که بو مدنیت دنیلن حال ساعتلرجه عمله‌یی (۱۰-۱٤ساعت) ماکنه‌یه باغلیور . عمله آرتق یاشادیغندن بی‌خبردر . متحرك بذاته برآلتدر . آنك سعی طبیعته منافی‌ومبایندر . ایشته فقرانك بو صورتله استعمال و استخدامندن بلکه

فیاتلرتناقص ایدیور، فقط آره‌ده اکثریت بشر قاپنیور!...
بتون بو احوال، غیر طبیعی و غیر منطقی وضعیتلری تولید
ایتمکده‌در. هر مملکت، بوسبیدن، مواد مصنوعه اخراج
ایدیور و حوائج غذائیه‌سنی طیشاریدن کتیرمك مجبوریتنده
بولونیور.

ایشته قاپیتالیست اقتصادیاتنك نتائجی! بر مملکت
اراضیسنی اهمال ایدر و یا قوهٔ ناميه‌سنی کورلتیر ایسه،
ولوهر سنه طونیلاتولرجه آلتون قازانسون، ینه زوکورتدر
و عاقبت آچلقدن ئولمکه محکومدر. شمدیدن، أوروپا
عمله‌سی، آفریقا زنجیلرینك اسیرلریدر. آلتون وکموش
انسانی طویورماز. دنیا بر حاله کله‌جك که هر کلبه‌ده
صوك طرزده پاپیلمش بر پیانو بولونه‌جق، اهالی اك
صوك موده قوماشلری تلبس ایده‌جکلر، فقط، مع الألم،
انسانلرك دامارلرنده قان بولونمیه‌جق و جمله‌سی متورم
وکمیك خسته‌لقلرینك مغلوبی اوله‌جقلر.

*
* *

سرمایه، عالمك حکمدار مطلقی اولدی! بز اشترا-
کیونك ایلریه سوردکلری نظریاتی ترویج ایتمیورز.
اشتراك حقیقیٔ اموال بر خیالدن عبارتدر. هیچ بر وقت

اشتراك قطعی دنیاده جای تطبیق بولمدی . فقط سرمایه‌یی حد معقولنه ارجاع اشتراکیونه مظاهرت دیمك دکلدر . تام اشتراکیلك محالدر . روسیه‌ده‌کی « میر » اصولی بوکا بکزه‌مز . چونکه خارجدن بری کلوب‌ده میرك اراضیسنه اشتراك ایتمك ایسته‌ن منع اولنور . بالکز نزم ایلری یه سوره‌جکمز نظریه‌ده ، رفاهیت اجتماعیهٔ عالمی تأمین ایچون (حق وراثت) لك الغاسی لازمدر . محافظهٔ نسل حس مشترکی بو قدر افراطه اوغرادلماملیدر . کوچکلرك بالذات حوائج غذائیه‌لرینی تدارك ایدنجه‌یه قدر والدلرینك تحت وصایتلرنده بولونمسی مشروع و معقولدر . آنلرن صکره‌سی سوء استعمالدر . بو اعتبار ایله انسان حیوانلك الك فضله حس مشترك محافظه کارانه‌سنه مالك اولانیدر . بز اعقاب و انسالمزك الی الابد و چالشمامق شرطیله حضور ورفاهیتنی شمدیدن تأمین ایتمك ایستیورز . بو حال . کافهٔ قوانین طبیعیه‌یه قارشی بر قیام تشکیل ایدر . قوام اجتماعی و اقتصادی بوندن مختل اولور . بتون آلام اجتماعیه بوندن تحدث ایدیور . بونکله برابر زنکینلر اصلا مراملرینه نائل اوله‌میورلر . خلفلرثروتلری سوءاستعمال ایتمکده‌درلر .

وراثت اورته‌دن قالقملیدر . آنجق بوسایه‌ده امراض اجتماعیه تداوی ایدیله‌بیلیر . و هلهٔ نظرده بویله بر تکلیف

بر آز جذری (رادیقال) کورولور. عادتا اموال عمومیه‌نك بلا تکلف مصادره‌سی کبی عظیم بر امر اجتماعی عد اولونه‌بیلیر. فقط مسئله تعمیق اولنورسه دهشتلك زائل اولمامسی قابل دکلدر. فه‌ئودال (دره‌بکلکی) اصولنی عناد ایله محافظه ایدن مملکتلرده (پروژه‌نیتور) اکبر اولاده میراثك عائدیتی اصولی واردر. یعنی بیوك اوغلدن ماعداسی بابانك میراثندن محروم اولور. دیمك اولیورکه اك ارتجاعی جمعیتلرده بیله میراث قالدیریلیور. دینه‌جك‌که وفات ایدن بر پدر، اولجه، برنجی اوغلندن ماعداسنك سعی ایله نائل رفاهیت اوله‌بیلمسی ایچون لازم کلن سرمایهٔ معنویی اولادینه تأمین ایدر. اوت! بزده بوفکرده‌یز. جمعیت بشریه هرکسه، اقتدار ذهنیسی نسبتنده، بر تربیه تأمین ایتسون! و ایشلر، مأموریتلر، مناصب کبی و غیر منتظم توصیه‌لره تابع اوله‌رق توجیه ایدلمه‌دن ایسه جمعیتجه، غیر کبی، منتظم بر صورتده توزیع ایدلسون.

بو لایحه‌نك عظیم مخالفتلره معروض اولدیغنی بیلمز دکلم. اوت! وراثت الغا ایدیلیرسه حال حیاتده ابوین اموال موجوده‌لرینی هبه طریقیله اولادینه تأمین ایدرلر. فقط شوراسی اونوتلاملیدرکه زمان کچمکله و افراد دها

جید بر تربیه کورمکله بوکبی خصلتلری ترك ایدرلر . آندن صکره اموال عمومیه‌نك تفتیشی پك او قدر مشکل بر شیٔ دکلدر . مفروشات ، یادکارلر ، مأثر صنعت و سائره‌دن ماعداسی مراقبه‌یه تابع اوله‌بیلیر .

مملکت ، احتوا ایتدیکی مبانی ، دارالصناعه‌لر ، طرق مراسله و سائره‌سیله غیر قابل بیع و شرا بر مال عمومی اولمایدر . و هر شیٔ ، بر بطن کچنجه ، حکومته رجوع ایتمایدر . هرکس ، عمری دوام ایتدکجه ، حکومتدن ، بدل مقابلی ، اموال مذکوره‌یی آله‌بیلملی ، فقط وفاتی ایله ، او شیٔ ، ینه اصلنه رجوع ایتمایدر .

بوکون انکلتره‌ده چفتجیلر بر قاچ کشینك عمله‌سندن بشقه بر شیٔ دکلدر و اوراده زراعتك طوپراغی یوقدر . بونك کبی عالمده یالکز برتك اراضی صاحبی اولمق و (حکومت) مالك یکانه اوله‌رق ارباب زراعتی استخدام ایتمایدر . بو شکل اجتماعیده بر فرد اموال و ثروت خصوصیه صاحبی اوله‌بیلیر و اورته‌دن میانه‌جیلر ، سپه‌کولاتورلر ، حاضر یجیلر ، کاسه‌لیسلر قالقار . بویله بر تشکیلات اجتماعیه‌ده آنجق اهالینك چوغالمسی بر اندیشه تولید ایده‌بیلیر ، بوندن ماعدا احواله ایسه تهلکه یوقدر .

اشتراكيلكك بو قدرندن قورقولماملیدر. بوكلمه‌دن توحش ايدنلره صراحةً سويليه‌جكم كه اشتراكيلك، بوكون منفى بر صورتده موجوددر.

هركس ديون عمومیه‌يه اشتراك ايتميورمى؟ فرانسه‌ده هر فرد آلتيوز فرانق بورج ايله دنيايه كليور، بورجه اشتراكدن نيچون قورقيورزده اموال عامه‌يه اشتراكدن قورقيورز؟ ذاتاً دولت مبانئ اميريه، سراى، اورمان، چفتلك، كمى كبى شيلره تصرف ايديور. هركسك بونلرده حصهٔ شايعه‌سى واردر. بناءً عليه حكومت وهيئت اجتماعيه ديكر شيلره‌ده بطريق الاولى اشتراك ايده‌بيلير. بر بانقه‌نك غير موجود بر سرمايه اوزرينه اوراق نقديه اخراج ايتمسى بيله بر نوع (قومونيزم) در.

بعدالوفات اموال شخصيه‌نك حكومته رجوعى عامه ايچون لا يفنى بر ثروت ميدانه كتيرر. وبو اصول هيچ بر وقت تصرفات شخصيه‌يه خلل ايراث ايتمز. بو طرز اجتماعيده هركسك بر عمومى، برده خصوصى مالى بولونور.

بزى عظيم اجتماعى فلاكتلر بكليور. بو مصائب مهلكه‌يى طوردير مق آرتق ممكن اوله‌ميه‌جقدر. خلق، آخرته معتقد اولدقجه آنلرى صوصديرمق وكندیلرينه خيالى سعادتلردن بحث ايتمك قابلدى. مع التأسف بوعصرده

اهالینك آووتولمسی ممکن اولهمیور . ثروت و ضرورت، بربرینك مواجههسنده ، دها تهدیدکار بروضعیت آلمقدهدر. ایشته نقل و بحث ایتدیکمز بتون غیر طبیعیلکلر ، بو نقصانلر ، یقین زمانده ، بواطل خودکامی اوزرینه مؤسس اولان بنیان اجتماعیی بیقهجق ، خاکایله یکسان ایدهجکدر . بلکه فلسفه و حکمت بو بنیانی هدم ایدهمز، فقط اضطرار ، ثروت و ضرورتك تصادمی ، بو کاشانهٔ مهیبی بهمه حال بیقار . (انتهی)

تعمیق مسئله ایچون دوقتور ماقس نورداؤك (اکاذیب عقدیه) ، (تردیات) [۲ جلد] و (اجتماعی پارادوقسلر) عنوانلی اثرلرینه مراجعت ایدلملیدر .

فرانسز انجمن دانشی اعضاسندن موسیو أمیل فاکه‌نك «۱۹۰۷ ده سوسیالیزم» نام اثرینك نتائجی

سوسیالیزمك غایه و مقصد صمیمیسی قدر شایان تقدیر و احترام ، لایق تبجیل و توقیر هیچ بر درین فکر یوقدر . فقط بو غایه‌یی مناقشات و مجادلاتك طوفانلرندن ، لوثیاتندن تطهیر ایتملیدر . مع‌التأسف بو فکر ، بحث ایتدیکمز بو مجادله بولوطلری اچنده غائب اولیور . بوغایهٔ صمیمیه فکر مساواتدن عبارتدر . هرکیم اولورسه اولسون ، سوسیالیست ، مساواتی ایسته‌ر . انسانلر بینده مساوات مطلقه ، و یا موجود مساواتدن بر آز دها فضله‌سی نخبه آمالدر .

بو فکری بر آز تعمیق ایده‌لم : نیچون مساوات ایسته‌نیور ؟ بشریت چوق مبارزه ایدیور ، چوق چالیشیور ، چوق یورولوب توکنیور . هر ملت تفوق ادعاسیله فضله مبارزه مجبوریتنده‌در . هرکس بر آز دها زیاده رفاهیت ایچون چابالیور . ایشته بونك ایچوندرکه ملتلر کبی فردلرده مساواتدن توحش ایدیورلر . فکرمزجه

اصل طوردیرلمسی لازم کلن بو حربدر. بوحرب برسودای مساواته قلب ایدلمليدر .

نفس الامرده مسلك اجتماعیون حربه حرب ایتمك دیمکدر. فی الواقع مبارزهٔ حیاته قارشی مجادله سوسیالیزمك غایهٔ مقاصدیدر . بو مذهب اجتماعی استراحتی و قناعتی و بونلرك ضمننده صلحی آمردر .

فقط مبارزهٔ حیاتدن توحش عجبا مدنیتدن ، ترقیدن توحش دیمك دکلیدر ؟ چونکه ترقی و مدنیت بر نتیجهٔ مبارزه‌در . بتون مخترعات بو مجادله‌دن طوغار .

اوت ! سوسیالیزمه نظراً بتون مصائب مدنیتدن کلیور . مدنیت بر مغفل ، بر خیالدر . مدنیت نامنه انسانلر قانلرینی ، حیاتلرینی فدا ایدیورلر و غریبدرکه دها بختیار اولمیورلر . حال قدیمه رجوع ایتملیدرکه بشر مسعود اوله‌بیلسون . ثروتلری ، شرفلری ، شانلری ، تفوق و ریاستلری ، قدرت و شوکتلری ، بتون مساوات تسزلقلری قالدیریکز ! ایشته سوسیالیزمك روح فلسفیسی بودر .

ستوئیسیزم مسلکی تفوق ایچون مبارزه‌یی نهی ایدر. بو مذهب حکمی ارادت و قدرتك محوی فکرینی مروجدر. چونکه بونلر بزه مستولی اولان بتون مصائبك سببلریدر.

کلبیون (سینیق ـ کینیق) ده ستوئیقلرك مبالغه کارلریدر . بونلرك فکرنجه اموال و املاك فنا شیلردر . بختیار ، حالندن ممنون اولاندر . کلبیون مال و ملکی ، عائله‌یی ، وطنی نفی و رد ایدرلر . هیچ بر شیئه مالك اولمامق ابلیس احتراصاتی ئولدیرمك دیمکدر . کلبی‌أولمز ، چونکه ، بیلیرکه بر انسان حریص اولمسه بیله اولاد و عیالی ایچون حریص اولور . کلبی قوزموپولیت ، جهان همشهریدر . چونکه بر آدم وطنپرور اولورسه ، بالذات حریص اولمسه بیله ، وطنی حسابنه حرصنی استعمال ایدر .

بونلر ، کاملاً ، سوسیالیست اساساتنه تابع ایدیلر ، مدنیته حرب ایدیورلردی و آنی اك بیوك خیال بیلیورلردی .

تولستوی کلبیونه تابعدر .

کلبیون سیاستنجه ملیتلر الغا ایدلملیدر . کذلك رتبه‌لرده اورتەدن قالقملیدر . ثروتده یوق اولملیدر . ممکن ایسه حق تصرف حدود اصغریه‌سنه ارجاع ایدلملیدر .

حیات بسیطه‌یه رجوع بونلرك اساس غایاتیدر .

قرون وسطا دیلنجی طریقتلرنده و ژان ژاق روصو‌ده ده بو فکر موجود در . فقط حیات بسیطه وخلافکیر

مدنیت فلسفه‌نك اك بیوك مروجی ، لاشك ، روصونك خلقی تولستویدر . تولستوی بتون مدنیته دشمندر . بو ذات علی‌العاده آنارشیست دكلدر . كذلك معنای عامیانه‌سیله قوزموپولیت اولمقدن‌ده اوزاقدر . ساخته مدنیتك ، شهرلرك ، حكومت و اداره‌نك ، عدالت محكمه‌لرینك ، ضابطه‌نك ، اردولرك ، حق تصرفی صحابت ایدن مؤسساتك ، ساخته و صنعی اداره‌لرك ، وطنك ، املاك و اموالك ، كوچك بیوك ثروتلرك خلافكیریدر . كذلك سعی و عملك‌ده خصمیدر . چونكه سعی بر نوع (عطش مالكیت) در . بو ایسه ذمائم انسانیه‌نك اك هولناك و اك عمیقیدر . ادعا ایدرلركه سعی انسانی (تنجیب) ایدر . ایشته بو یالاندر . چالشمق بشری احتراصكار ، فنا ، بربرینه دشمن ایدیور . فی‌الواقع تولستویك غایهٔ املی تنبللك دكلدر . شو قدر وارکه مجادله و رقابت فكریله ایدیلن سعی كندیسنك منفوریدر . سوسیالیست سعی و عملی‌ده حس مجادله و رقابتدن اوزاقدر .

تولستوی دیورکه بز غایوی برسعادتی آتیده آرییورز ، حالبوکه او ، بالعكس ، آرقه‌مزده‌در . بو غایهٔ آهنكی حیز حصوله چیقارمق ایچون بشرك تكاملنه سعی

ایتاملی‌یز . بلکه تکامل بشر بو املاك حصولنه بر مانعه تشکیل ایدیور .

سوسیالیزم ، تاریخده ، بر فکر عدالتی احتوا ایدر. چونکه آنك هدفی مساوات حقیقیه‌در. کذلك سوسیالیزم بیوك بر فکر مرحمت اولق اوزره‌ده تلقی ایدیلهبیلیر.

شو نظریاتی براقه‌لم‌ده بر آز حقائق عملیه‌یه حصر-فکر ایده‌لم :

بر انقلاب اجتماعی ممکندر . بو ، آلمانیاده نسبةً آز ممکندر ، چونکه اوراده سوسیالیزمی وطن پرورلك أزیور . انکلتره‌ده دها آز محتملدر ، زیرا اوراده اهالی پك بیوك بر فکر عملی یه مالکدر . فرانسه‌ده و ایتالیاده ایسه پك ممکندر. حسیات انسانیت پرورینك زیاده‌لشمسی ، هر یرده ، بوکا دلالت ایدر . رەنان ، رومانك اوان-انحطاطنده هرکسك دها ایی ، دها انسانیت پرور ، دها یوموشاق اولدیغنی و سوسیالیست فکرلرینك بوندن استفاده ایتدیکنی سویلیور . دور اخیرده فرانسه‌ده بو احوالك ظهور ایتدیکنی تەن بیان ایدیور .

فرانسه‌ده هر یردن زیاده ، بر انقلاب اجتماعی محتملات تاریخیه‌دندر .

فرانسه‌ده حکومت غالبلرك یدنده صنوف سائره‌یی طولاندیرمق ایچون برآلتدر . بوکونه قدر حکومت صنف متوسطك النده قالدی . الحالة هذه ادارهٔ امور ایدن اصنافدر . بونلر حکومت نفوذ و قدرتندن استفاده ایله ویرکولری و حکومت وظائفنی تزیید ایتدیلر ، ملکیه و عسکریه مأموریتلرینی چوغالتدیلر ؛ کندیلری ایچون انحصارلر یراتدیلر و اصول حمایه‌یی توسیع ایتدیلر . بو صورتله اصنافلرك مجبوریت سعی و عملی آزالدی و ثروتی‌ده چوغالدی .

فرانسه‌ده آشاغی صنفلرده حکومتی ألده ایتمك سوداسنه دوشمشلردر . چونکه آنلرك نقطهٔ نظرندن حکومتی ضبط ایتمك قدرت و ثروته قونمق دیمکدر . فی‌الواقع حکومتی ألده ایتمك مادام‌که طبقهٔ متوسطه‌نك بادیٔ غناسی اولمشدر ، او حالده ، نیچون آشاغی‌صنفلرده حکومته کوز دیکمسونلر ؟ بونك ایچون نه یاپملی ؟ رأس کاردن شمدیکیلری دفع ایتملی و صفرالیدلری او مقاملره چیقارملی . . . نفس‌الامرده سوسیالیزم مسلك حمایه (پروته‌قسیونیزم) ك ایلری کتورلمسندن بشقه بر شیٔ دکلدرکه بو مسلك آنجق آشاغی طبقه‌لرك آمالنه خادم اولهجقدر .

اکر آشاغی صنفلرك عددجه غالب و حال حاضر اجتماعیلرینك پك فنا اولدیغی نظر ابتصاره آلینه‌جق اولورسه انقلاب اجتماعینك بر زمان مسئله‌سندن عبارت اولدیغی و بهمه‌حال وقوع بوله‌جغی تظاهر ایدر .

قارل مارقسك‌ده دیدیکی اوزره پاره سرمایه‌یه منقلب اولیور ، سرمایه ترفع فیاتك منبعیدرکه بوندن یکی‌سرمایه ویا سرمایه‌لر چیقیور . ادخار سرمایه ایچون بر ترفع قیمت لازمدر . بونك منشأی نه‌در ؟ تاریخ حقیقی‌یه نظراً فتح و ضبط ، ظلم و اعتساف ، جبری تجاوز و سرقت ، قوهٔ بهیمیه‌نك تفوقیدر . حالبوکه اقتصاد کتابلرنده بونك منشأی پك شاعرانه اولمق اوزره کوسترلمشدر .

نتیجهٔ کلام اجتماعی انقلاب ممکندر. عجبا بو نه شکلده اوله‌جقدر ؟ مشترکیونك (قوللهقتیویست) دوشوندیکی کبی‌می ؟ بو ، محالدر . شو قدر وارکه اموال عمومیه‌یی استملاك صورتنده دها زیاده محتملدر. بلکه ، بونك‌ایچون ١٧٩٠ ده اولدیغی‌کبی بر قرار تشریعی‌کفایت ایده‌جکدر. اصناف وقتیله (کندی) انقلاب و اختلالنی یاپدیغی‌کبی، آتیده‌ده ، صفرالیدلر (کندی) اختلاللرینی یاپارلر ایسه اولکیلرك شکایته حقلری اولماز .

شوراسی تأمل ایدلملیدرکه بویله عمیق النتائج بر انقلاب سرزدهٔ ظهور اولور ایکن بلکه بتون ملتك اساساتی منهدم اوله‌بیلیر ، مملکت ، قارشیسنه چیقان هر هانکی بر دشمنك أللنده قالیر . بناءً علیه هرکسدن اول انقلاب اجتماعیسنی یاپمق ایستیان ملت بیوك بر تهلکه‌یی کوزینه آلدیرمش اولور .

انقلاب اجتماعی بویله تهلکه‌لی وکوچ اولونجه بعض مرتبه اداری ادویه‌یه مراجعت طرفداریم . حکومت ، وظائف اساسیه‌سنه طوقونمامق شرطیله ، عمله امورینه قارشمالیدر . حفظ الصحهٔ عامه دولتك مشاغل اساسیه‌سندن بری اولمغه لایقدر . مرحمت عمومیه آجنه‌لغی‌ده وظائف دولتدندر . مثلا قادین وچوجقلرك طرز مساعیسی حکومتجه نظر اعتنایه آلینه‌جق احوالدندر .

کذلك أرککلرك ساعات سعی و عملی‌ده تعیین حکومتك وظیفه‌سیدر . شوراده نظراعتباره آلنه‌جق بر نقطه واردر . حکومت منحصراً اطبا و صحیونك (ایژه‌نیست) اقوالیله حرکت ایده‌جك اولورسه بلکه رقابت عمومیه ایچنده پك فنا بر ایش یاپمش اولور .

اکر سائر ملتلر عمله‌سنك ساعات مساعیسی زیاده ایسه ساعتلری تنقیص ایتمك پك فنا در . بلکه ، چالشمه

زمانتك اينديرلمسى ايله اجتماعاً بر كار ايدلمش اولور ؛ فقط ، بو حالدن رقابت خارجيه مستفيد اولهجغندن ملتجه ضرر كوريلور . بناءً عليه بوكبى تشبثاته بين الملل وسائط ايله ابتدار اولنور .

عملهنك ربح و تمتعه تشريك ايتديريلوب ايتديرلمامسنده منافع و مضرات بوق دكلدر . (بوراسى بك اوزون وبزه كوره زائد بر مبحث تشكيل ايتديكندن اجمالدن واز كچلدى .)

بو دوالرك اك بيوكى فكر اشتراكك ايلرى كوتورلمسيدر . فى الواقع اشتراك ايله هر شيئ ياپيلماز ؛ فقط بر چوق شيلر ياپيلهبيلير . سوسياليزمك اك جسورانه خوليالرندن بر چوغى اشتراك صورتنده موقع فعله ايصال ايديلهبيلير و بو حالده مسلك اجتماعيونك برچوق محاذيرى مرتفع اولور .

اشتراك ، بلا تكلف تجارتى ، دها طوغريسى تجارى اورتهدن قالديرر . مستحصل ايله مستهلك آرهسنده كى متوسطلر الغا اولنور ؛ عالم صنايعده كى « دره بكلك » اصولنه نهايت ويريلير . ايشته بويلهجه بتون سوسياليست پروغرامى تطبيق اولونهبيلمك قابلدر .

استهلاك ایچون جمعیتلر و قوا اوپه‌راتیو شرکتلری تأسیس ایتمك پك مناسبدر . بو اصول مستهلك ایله مستحصلی تقریب ایدر . حوائجك فیاتلری زیاده‌لشمز . بو اصول اختیار اولنورسه بوش بوشنه ثروت صاحبی اولان تجار مرتفع اولور . فی‌الواقع بونلرك یرینه قوا اوپه‌راتیو شرکتلری مستخدمینی قائم اوله‌جق ایسه‌ده بونلرك آله‌جقلری یالکز مشروع بر اجرتدن عبارتدر ، حالبوکه شمدی امر توسطی ایفا ایدن تجار ، مستهلك و بایعلرك صیرتندن ملیونلر چکمکده‌درلر .

استحصال شرکتلری‌ده فائده آوردر . طرز اشتراك سرمایهٔ فردیه قائم اولور و مشترك رأس‌المال ایله چوق ایش کوریلور .

زراعت استحصال شرکتلری و زراعت سندیقه‌لری حسابسز منافع تأمین ایده‌بیلیر . اشتراك سایه‌سنده (بیوك ملك) اصولی احیا اولونه‌بیلیر و تقسیمه‌اوغرامش املاك اصولنك مخذورلری مرتفع اولور . کوچك اراضی اصولنده طوپراق فنا زرع ایدیلیور . سرمایه کوچ تدارك اولنیور . زراعت اصول فنیه‌سنه کوره یاپیله‌میور . بونوع ایشلرك عمومیتی اولماز . آلینان مالزمه آز مقداردە آلینه‌جغندن چوق پاره کیدر . اکر چفتجیلر سندیقه

تشکیل ایدرلرسه بونلر اورتەدن زائل اولور . آلینەجق شیلر طوپدن آلینور . بونکله برابر هر کویلی طوپراغنه مربوط قالیر . هر چفتجی کندی یوردنده بولنور . بر زراعت سندیقەسی کائن بیوك بر چفتلکدر . سندیقه ذکاوتلی بر مال صاحبنه بکزەر ، بوصاحبدن صرف نظر بنه خصوصی متصرفلر ایشك ایچنده قالیر .

مدافعه و محافظهٔ منافع ، تعاون ، تصرف ، غرەو ، (تعطیل اشغال) کبی ایشلر ایچون تشکیل ایدیلەجك جمعیتلرك منافعی پك زیاده و پك بارزدر .

اشتراك اصولی کوزه چارپان مساواتسزلقلری قالدیرمق ایچون یاپیلمشدر . بناءً علیه اخوت دنیلن حس مشترکك محصولیدر . مساواتدن اخوت چیقماز ، شوقدر وارکه اخوتدن مساوات طوغار .

پرودون دیمشدرکه : « قوای اقتصادیەنك اك بیوك و اك مقدسی موتو آلیته (اشتراك) در . تدافعی اولمیەرق غیر قابل تدمیر اولان بر قوت وارسه اوده آنجق ایشته بودر . »

مساوات قطعیەیه وصول ، هیچ بر وقت ، ممکن اولەمیەجقدر و اولسه بیله بو حال پك فنا محذورلری تولید ایدر . لکن مهما امکن مساواته تقرب ایتمکه

چالشمق مشروع و معقولدر . غايهٔ مساواتدن اوزاقلا ـ شماملیدر . دائماً ، غبطه و حتی رقابت‌فکرلری خواهش سعی و عمل ، انسانلره رهبرلك ایتملیدر .

پرودون دیمشدرکه : « بز مساواتی ایسته‌مه‌یز ، چونکه مسلك اشتراکیونه اتباع ایتمه‌دن بو غایه‌یه وصول ممتنعدر . شو قدر وارکه بار تکالیفك مهما امکن مساوی اولمسنی آرزو ایتمکلکمز بر حق مشروعدر . » بو سوز بك طوغریدر . مشترکیونك طاسارلدقلری مساوات مطلقه آنجق زور ایله تطبیق اولونه‌بیلیر . بو ایسه منافیٔ مساواتدر . بو حال بتون مملکت و ملتی بر فلاج عمومی‌یه کرفتار ایدر .

(عمومیتی اعتباریله) سوسیالیزم فکری باطلدر و بر ارتجاع تشکیل ایدر . بونکله برابر ، (نفس‌الامرده) سوسیالیزم بر عقیدهٔ اخلاقیه‌در . و اساساً غیر قابل مؤاخذه بر فکر حقانیتی احتوا ایتمکده‌در . بو نقطهٔ نظردن سوسیالیزم بر دین اولمق اوزره بین‌الملل انتشار بیله ایتملیدر . فقط بونکله برابر وطن فکری‌ده بر طرف ایدیله‌من . سوسیالیزم آنجق بین‌الملل بر فکر عام ماهیتنده اولورسه مفیددر .

سوسیالیزم رادیقال (جذری) تطبیقات اعتباریله کرك مشترکیون ، کرك استملاکیون (آپروپریاسیونیزم) ، کرك آنارشیزم شکلنده ارائه اولنسون محالدر ، تطبیقی تهلکه‌لرله مالامالدر . بو فکر اسکیمش بر خیال اولمق اوزره ترك ایدلملیدر . اساساً محکومدر .

حکومت سوسیالیزمی بر استحاله اولمق‌اوزره قبول اولونه‌بیلیر .

اشتراك شکلنده سوسیالیزم‌که صفرالیدلرك بر برلرینه تعاونندن عبارتدر ، بلکه سرمایه‌داران سرمایه‌سنی (قاپیتال قاپیتالیست) مشترك سرمایه ایله قالدیرر . و هر خصوصده آشاغی طبقه‌لرك موجب بختیاریسی اولور .

(انتهی)

تعمیق ماده ایچون مؤلفك « ۱۹۰۷ ده سوسیالیزم » عنوانلی اثرینه مراجعت بیورلملیدر .

دوقتور کوستاو لوبونك خلاصهٔ آرای اجتماعیه‌سی

سوسیالیزم . که اساسات مساواتکارانه‌نك شکل نهائیسیدر . بر مذهب علمی اولمقدن زیاده بر حالت ذهنیه‌در .

ظواهردن قطع نظر ، ده‌موقراسی (حاکمیت‌عامه) ایله سوسیالیزمی درین اوچوروملر تفریق ایدر . شرائط حیاتیه‌یی (توزین) ایتمکی ایلری سورن سوسیالیزم ، اك لائقلرك غلبه‌سنی استحضاره چالیشان ارباب دانش ده‌موقراسیسی ایله صریح بر مخالفته‌در .

سوسیالیست عقائدینك عدم قطعیتی بو مسلکك عناصر موفقیاتندن بریدر . بر عقیده ایچون ، آنجق غلبه و مظفریتندن صکره بر شکل قطعی آلمه‌نك اهمیی واردر .

فرانسه‌ده سوسیالیزمك ترقیاتی ، منحصراً ، بو مسلکك جمله اموری دولته ارجاع خصوصنده‌کی جهدینه

معطوفدر . فرانسه‌ده (توسیع حکومت) هر فرقهٔ سیاسیه‌نك غایهٔ املیدر .

بعض سرمایه‌دارلرك سرتلکی و اخلاقلرینك یموشاقلغی سوسیالیزمه بر چوق مرید قزاندیریور .

وقتا که حکومت اهالیی فضله حمایه ایدر ، اهالی کندی کندیسنی حمایه عادتنی اونوتیر و بناءً علیه هر نوع تشبث شخصی زائل اولور .

ادیان ، انکسار خیالره راضی اوله‌مدقلرندن ، جنتلرینی ایریشلمسی محال مواقعده‌قورارلر. سوسیالیزمك ضعفی شوندن ایلری کلیورکه ، بو دین ، کندی فردوس اعلاسنی بو دنیا اوزرنده بنا ایدیور .

سوسیالیزمك وعد ایتدیکی سعادت سفیلانه و رقیقده مساوات ، اوزون مدت ملتلری غلیانه کتیره‌جك بر قوتلی غایه دکلدر .

یکی مدنیتلر ، ترقیلری ایله ، هر دم متزاید بر (اویمامش)لر اردوسی تشکیل ایدرکه بونلر ، هرزمان ، مدنیتلرینه قارشی مجادله‌یه مهیادرلر . سوسیالیستلرك اکثریتی ایشته بونلر تشکیل ایدر .

وقتیله ، سرمایه‌نك ایشلدلمامسی ایله بنا ایدیلن

ثروت ، بوكون سرعتله جولانه محتاجدر . بناءً عليه ثروت . آنى اداره ايده‌جك ذكالره مفتقردر .

سوسياليزم بر ارسارت كونيه اوله‌بيلير. سه‌ديقا-ليزم‌ده بر اسارت ايده‌ده اصناف هيئتلرينه مخصوص و منحصر بر اسارت محدوده‌در . شو صوك شقده فرد حكومتك استبدادينه قارشى كله بيلمك ايچون وسائط بوله‌بيلير .

ذكاى بشرك بر خيلى ترقياتى ، تشبثات فرديه ، ضرر احتمالى ، رقابت ، الخ ، كبى عناصر سايه‌سنده حصول بولمشدر . سوسياليزم بونلرى ئولديرمكه ساعيدر. تشبثات و مسئوليت مشتركه‌يى مسئوليت فرديه مقامنه وضع ايتمك انسانى ، (سلم قيم انسانيه) ده بك آشاغى ايندير مكدر .

بعض هيآت اجتماعيه روح فردىنك روح مشترك طرفندن يوتولمسى منظره‌سنى ارائه ايدرلركه بو ، تكاملك اك عادى صفحاتنه طوغرى براتجاعدن بشقه برشيئ دكلدر.

انسان ، ادوار نخستينك مساواتلرندن فرار ايتمك صورتيله وحشتدن مدنيته چيقه‌بيلمشدر . حالبوكه سوسياليزم بزى يواسكى حالله رجوع ايتديرمك ايستيور.

(انتهى)

دوقتور کوستاو لوبون سوسیالیزمك عدو مبینی‌در. مسلکی بك طوغری دكل ایسه‌ده شایان نظردر. بناءً علیه، بو مؤلفك (سوسیالیزم پسیقولوژیسی) نام بیوك اثریله (روحیات سیاسیه و مدافعهٔ اجتماعیه) و (تكامل امم قوانین روحیه‌سی) [*] عنوانلی كتابلرینك مطالعه‌سنی رجا ایدرز. مسلك مذكوره خصوصتندن صرفنظر، دوقتور لوبون، سوسیالیزمك‌ده قوای تاریخیه صره‌سنه كچدیكنی قبول ایتمك انصافنده بولونیور. بالاده نقل اولونان فقرات مؤلفك صوك انتشار ایدن (آفوریزم) [**] لرنده مندرج فصلك ترجمه‌سندن عبارتدر.

هر حالده، دوقتور كوستاو لوبون، سوسیالیزمه قارشی بی‌طرف دكلدر و اثرلری بر خلافكیرك مطالعاتی اولمق اوزره تلقی ایدلملی و اوقونملی‌در.

---

[*] بوآثر دوقتور عبدالله جودت‌ك طرفندن (روح الاقوام) نامیله ترکجه‌یه نقل ایدلمش و ایکی دفعه طبع اولونمشدر.

[**] (آفوریزم) كلمه‌سنی محمد علی عینی بك برادرم (عرفیات) شكلنده ترجمه ایدیور. بیلمم كه بوكلمه‌نك معاملات عرفیه‌ایله مخذور التباسی وارمیدر؟ كوستاولوبونك (آفوریزم)لری كذلك، عبدالله جودت طرفندن ترجمه ایدیلمشدر.

نقطهٔ نظرمز

مسئلهٔ اجتماعیه ایچندن چیقیلماز مجادلات قلمیه‌یه میدان ویرمشدر . هله سیاسی فرقه‌لرك مسائل اجتماعیه‌دن استفاده ایتمك آرزولری بو مشاغلات فنیه‌یی بر قات دها ایلریلتمشدر . مدون اولان « فن اقتصاد » ، الحق ، بورژوا ، صنف متوسطك ترویج مرام ایچون حمایه ایتدیکی بر فندر ، یوقسه ، حقیقی ، مجرد ، نظری ، آفاقی معناسیله بر (فن) دکلدر . دارالفنونلرده اوقوتدیریلان بو علم آنجق و آنجق حال حاضر اجتماعینك محافظه‌سی ایچون عالم سیاسیات و اقتصادیاتك سرکارنده بولونانلره خدمت ایدیور .

یوقاری‌یه ایکی آلمان و ایکی فرانسز مؤلفنك اجمال افکارینی نقل ایتدك . دها بشقه‌لرینك‌ده مطالعاتنی آله بیلیردك . بونلری انتخابدن مقصدمز مطالعه‌لرینه تماماً اشتراك دکلدر ، بو بابده‌کی محاضراته برقاچ نمونه‌کوسترمك غایهٔ املمز ایدی .

بتون بو اختلاف افکاردن شو مستبان اولیور : أوروپاده ، اجتماعی ستاتوس‌قو دها برچوق زمانلر دوام

ایده‌من ، و ، علل اجتماعیه‌یه چاره‌ساز اولمق ایچون هنوز قطعی بر دستور بولونمامشدر .

اوت ! حال اجتماعی ، أوروپاده ، تحملفرسا بر مرتبه‌یه کلدی . بر اختلال اجتماعینك عرفه‌سنده‌یز . بلکه اجتماعیونی دها بر مدت لسان لین ویا ضرب شدید ایله اسکات ، یاخود تدمیر ایده‌جك حکومتلر بولونور . فقط ، آتیده ، فقر و ثروتك فوق‌العاده ترقیسی بو اوفق تدبیرلرله قابل حل اولمیان بر طاقم مسائل میدانه چیقاریر . صنایع ، تهدید کار بر وضعیت آلدی . سرمایه‌دارلرده ، صفرالیدلرده حدودلری تجاوز ایتدیلر . هله دائمی تسلیحات اصولی أوروپایی باطیردی . ظن‌ایدرم که ادارهٔ مصاحتله استقبالده بر شیئ یاپیله‌میه‌جق. بورژوالرك ۱۷۸۹ ده زمام اداره‌یی أله آلمق ایچون خروج ایتد‌ـ کلری کبی ، البته ، برکون کله‌جك صفرالیدلرده عصیان ایده‌جکلردر .

بونلرك عصیانی اینی اوله‌جق ؟ سوسیالیستلرك و سائر فرق اجتماعیه‌نك فکرلرنده اصابت وارمی ؟ بورالرینی کسدیرمك مشکل ، حتی محالدر . یك فنا ، یك یاکلش افکارك ، تاریخده غلبه و قشر زمینی تبدیل ایتدیکی کوروله‌مش شیلردن دکلدر . بر فکر استعلا

ایده بیلمك ایچون بهمه حال طوغری اولق لازم کلمز . بالعکس ! اکثریا سقیم فکرلر بیوك جریانلره سبب اولیور و تاریخ غیر معقول و غیر منطقی عقائدك شیوعیله یاپیلیور.

اصلی آسطاری اولمیان تثلیث عقیده‌سی بوکون دنیانك اك مهم اقسامنه حاکمدر و انقلابات تاریخیه‌نك برچوقلری بو نامه یاپیلمشدر . بونك کبی ، بر طاقم خرافات اجتماعیه اوزرینه‌ده اختلالار وقوعبوله بیلیر ، عالمك سطح اجتماعیسی دکیشیر ، بلکه نقد و سرمایه ، ملکیت اورته‌دن قالقار ! بونلر محال دکلدر .

حال اجتماعی ، بالضروره ، بویله اولمیدر و بشقه درلو اوله‌ماز دیمك جریان تاریخه پك آز وقوف کوسترمکدر .

تکامل و ارتجاع نه کبی قوانینه تابعدر ؟ تاریخ هنوز بو دساتیری کشف ایده‌مه‌مشدر . تکامل اقوامك قوانین روحیه‌سنی دوقتور کوستاو لوبون تعیین ایتمك ایسته‌مش ایسه‌ده ، مع التأسف ، مسائلی هپ بر نقطهٔ نظردن کورمشدر. تکامل و ارتجاعده عقل وخیاله کلمز اوقدر نقاط و عناصر واردرکه فن و صنعت تاریخك شو دورهٔ طفولیتنده بز هنوز بونلری تعیین ایده‌مز ایسه‌ك معذورز. پسیقولوژی‌یه مستنداً تاریخ آنجق یتمش سنه‌دن بری

یازیلیور . کذلك اقوامك طبایع و امزجه‌سی وسجایای روحیه‌سی هنوز یکی تدقیق اولونمغه باشلادی ه بناءً علیه بو بابده کهانتی ایلری‌یه سورمیه‌جکز . اکر فنی تاریخ ایلریلسه ، حکمت طبیعیه وکیمیا قوانینك کشفی کبی ملتلرك سیر طبیعیلری دستورلری توضح ایتسه ایدی ، حقیقته قریب بر صورتده ، شمدیکی بحرانلرك نه یه منجر اوله‌جقلری و حال حاضرده‌کی علل اجتماعیه‌یه نصل معالجه ایتمك لازم کلدیکی سویلنه‌بیلیردی .

دها بز اورالرده دکلز . حادثات تاریخیه‌یی تصنیف و دستورلره ارجاع شویله طورسون وقایعی بیله پك بیلمیورز . کذلك تاریخك روحیاتی تدوین ایچون هرشیدن زیاده بشرك روحیاتی بیلمکه محتاجز . مع الاسف ، پسیقولوژی پك یکیدر . روحك عدم مادیتنه ایمان ایدن ارباب قلم حالا واردر .

بتون بوسویلدکلرمزدن صرفنظر پك یقین براستقبالی کورمه‌مزده مانع یوقدر . سقوط اجتماعی‌یی کورمه‌مك قابل دکلدر . ذاتاً بونجه نا ممنون فرقه‌لرینك وجودی‌ده بو سقوطه دلالت ایدر . بوکیدیشك صوکی نه‌اوله‌جق ؟ صرافلر الی‌الابد انسانلری چالیشدیروب سمیره‌جکلرمی ؟

تسليحات الى نهايه دوام ايده‌جكمى ، مستعمرات، يوم قيامته قدر بر قاچ تاجر دولتك بويوندوروغى آلتنده‌مى قاله‌جق؟ آشاغى طبقه‌لرك فقر و ضرورتى ، مادى و فيزيولوژيق سفالتى دوام ايده‌بيلير مى ، بشريت بوكيديش ايله برمادى تردى‌يه اوغرامازمى ؟

طرز قديمده عائله اصولى ، ازدواج ، ابوت، بنوت ، الوداع كويادر .

بعض مملكتلرده نفوس آرتيور و بو تزايد مواجهه‌سنده مالتوس نظريه‌سى كبى آراى غريبه اورته‌يه‌چيقيور. ديكر بعض ممالكده ايسه عرق سونمش ، چورومش بولونيور . آلام اجتماعيه‌دن كئوليرستى، جنت، نوراسته‌نى، راشيتيزم ، ورم ، علل زهرويه ظهور ايديور .

بونلر دوام ايده‌مز . استقبال بزه اختلالار، انقلابلر حاضرليور . محافظه‌كارلرك نقراتى تكرار ايده‌لم : بعدالانقلاب عجبا شمديكندن دها ايى برحال اوله‌جقمى ؟ اوراسنى كسديرمك يد اقتدارمزده دكلدر . فقط هرحالده سرمايه دنيلن حاكم حقيقئ زمان سرير حشمتندن‌سقوط ايده‌جكدر . بونك كبى دهـا بر چوق سلاطين حاضره خلع ايديله‌جكلردر . بو ، شبهه‌سزدر .

بلکه یکی و آشاغی عناصرك رأس کاره کلمسی ایله ترقی پر آز طوره‌جق ، انسانلر اسکیسندن دها قابا ، دها مادی ، دها آز غایوی اوله‌جقلردر .

شو قدر وارکه بو وقفه‌لردن صکره بشر بنه مسابقهٔ تکاملنده ایلریلیه‌جکدر .

تاریخده دائما ، بویله وقفه‌لره تصادف ایدیورز . مدنیت اطراد تحتنده ترقی ایتمیور. تکاملك توقف مرحله‌لری واردر . عرقلره و حتی عموم جنس بشره آره صره پر یورغونلق عارض اولیور . انسانلرك اعصاب وعضلاتی اولدیغی کبی آنلرك مجموعندن متشکل اولان انسانیتك‌ده اعصاب و عضلاتی واردرکه بونلرده پر طاقم امراضه کرفتار اوله‌بیلیرلر .

ایشته ، بوکون ، أوروپاده ، پر حال اجتماعینك صوك صفحه‌سنده بولونیورز . صوك صفحه دیورم . هر صفحهٔ تاریخیه‌نك نهایتلرنده بیوك ارادتلر مفقوددر. انقلابکار عزملر ، مجدد قوتلر آنجق ایلك صفحه‌لرده کورینور .

ایشته بو دورهٔ متردیهٔ اجتماعیه‌ده ذی قوت انقلابکارلرك‌ده چیقمامسی مدعامزه دلیلدر. اساسلی اصلاحات

اجتماعیه هیچ اولمیور بزمارقك تصور ایتدیکی سوسیالیزم ده تا= حکومت اجتماعیلکی ، بو داهیٔ مشهورك اثر سیاسیسی قارشیسنده نه قدر سونوکدر !

پارلمنتولر بیل اون ایکی آی اصلاحات اجتماعیه ایله اوغراشیور . فقط بتون بو کورولتی و پاطیردیلردن بر ثمره حاصل اولمیور . دولتلر ، رقابت عمومیه آره سنده محو اولمامق ایچون ، اصلاحات اجتماعیه ده ایلری کیتمك ایسته میورلر . بو ذهنیت قارشیسنده سوسیالیستلر ملت و دولت نظریه لرینی کاملاً اونوتمرق سعی و عمل قونفه- دهراسیونی تشکیل ایتدیلر . بناءً علیه هر برك سوسیا- لیستلری بیننده نوعما اتحاد واردر . اکر بو اتحاده ملل محکومه ده التحاق ایدرسه أوروپایی برکونده بیقمق ایشدن بیله دکلدر . بلکه عموی تعطیل اشغالدن اول باول عمله ضرر کورور . فقط عجبا قفالر قیزیشنجه عمله صنفی بونی دوشونورمی ؟ اکثریتك تشکیل ایتدیکی کتله دها زیاده برلشیر و مرکز (که بروکسلده در) عمومی بر تعطیل اشغاله طایانه بیلمك ایچون لازم کلن پاره یی طوپلارسه أوروپانك عظیم بر طراقه ایله یوارلنه جغنه شبهه ایدلماملیدر . او وقت لیمانلرده کی دونمالر برهوا ایدیلیر ، عسکر ابتدا کندی ضابطنی ئولدیرر و رهبان ،

اصیل زادکان ، سرمایه‌داران ۸۹ اختلالنده اولدیغی کبی (أشافو) اوزرنده صوك نفسلرینی ویرلر . اکر فرق اجتماعیه اردو و دونمالره فضله‌جه نفوذ ایدرلرسه تعطیل اشغال خزینه‌لرینه‌ده بك او قدر حاجت قالماز . ایشته فرانسه آنتی‌میلیتاریزم شکلنده تظاهر ایدن بو جریاندن بك اورکیور . آره‌صره فرانسز قطعات عسکریه‌سنك عصیانلری ، بعض سفائن حربیه‌نك اسرارآمیز و آنی بر صورتده باطلاتلمسی هپ بو بیوك پلانك تطبیقندن نشأت ایدیور . کذلك سه‌ندیقالیزمك‌ده ترقیاتی هپ بو ذهنیته عطف ایدیله‌بیلیر .

سوسیالیستلك بك باسکیدر ، فقط فرقه اولمق اوزره سوسیالیست تشکیلاتی‌هنوزیکیدر . اکر سربستئ نام ایله بو حزبلر تکاملارنده دوام ایده‌جك اولورسه سرمایه‌دارلرك قورقمغه جداً حقلری اوله‌جقدر .

مدنیت حاضره آرتق طاوسادی . أوروپا عظمت ظاهریه‌سندن صرفنظر غائره‌ن اولمشدر . دها حقیقی بر مدنیتك ظهوری ایچون شمدیکنك بیقلمسی جریان تاریخی مقتضیاتندندر . ایکی صفحه آره‌سنده بلکه بر (فاصلهٔ مدنیت) اوله‌بیلیر . فقط تاریخ بو کبی فاصله‌لره

پك آليشقيندر . قرون وسطانك اوزونجه بر قسمی بويله بر فاصله‌دن بشقه بر شيئ دكلدر .

هر انقلاب حقيقی مظالم و اعتسافاتی بر آز تنقيص ايدر ، فكر مساوات ايسه او نسبتده يوكسلير. كوكلشمش بعض مؤسسات ظالمانه اورته‌دن قالقار . واقعا بو اثناده بر مقدار قان دوكولور . فقط بو ، وضع حملی اثناسنده قادينك كرفتار اولديغی حالاته بكزه‌ر : آغريلردن،ضياعات نزفيه‌دن صكره ميدانه بر نوزاد كلير . هر انقلابده بويله اولمشدر : لوته‌رك ره‌فورمی بشريتی بر بچق عصر حربه مجبور ايتمشدی. اسلاميت يرلشه‌بيلمك ايچون شرق وغرب قانه‌بوياندی . ٨٩ده حقوق بشر بياننامه‌سی انتشار ايدنجه‌يه قدر اعدام ماكنه‌لری بلا انقطاع ايشليوردی .

بعضاً سما قارارير ، بولوطلر قويو قورشونی بررنك آلير. هواده‌كی حرارت زياده‌لشير. اعصاب تحت تضييقده قالير و هركس بر ياغمور بوشانه‌جغنی استدلال ايدر . ايشته شمدی بتون دنيا ، سمای اجتماعيده بويله برصيقنتی حس ايديور . هر نره‌ده ايسه صيجاق وبلكه انسان قانندن بر ياغمور ياغه‌جقدر .

اسلاميتك بو انقلابدن ضرر كورمسی محتمل دكلدر.

مسئلهٔ یهود

— آنتی سه میتیزم —

لهالحمد ممالك اسلامیه بوخسته‌لقدن سالمدر. أوروپانك همان هر یرنده خلافکیریٔ یهود دنیلن برخسته‌لق واردر. بونك منشائی خرستیانلق اولسه کرکدر. ایلك اعصار نصرانیه‌ده یهودیلر پك او قدر ظلم کورمدیلر. فقط، بالآخره، دردنجی و بشنجی عصرلرده یهودیلره قارشی اذا و جفا عادت‌اولدی. أنکیزیسیون محاکمی بونلرایچون چالشدی. اون ملیون قدر یهودی تعصب نصرانیه قربان کیتدی. موجب حیثیت و شرف برچوق مشغولیتلر بنی‌اسرائیل ایچون ممنوعاتدندی. بونلر سلاح طاشیه‌ماز، مأمور اوله‌ماز، اسرا استخدام ایده‌مز، هر یرده اوطوراماز‌لردی. یالکز مرابحه‌جیلق کبی‌شرایع (موسویه)، خرستیانیه و اسلامیه طرفندن منع ایدیلن بعض منهیات ایله اوغراشمه‌لرینه جواز ویریلیردی. حالاده، روسیه‌نك یهودی ولایتلرندن ماعداسنده بونلرك اقامتی یساقدر. رومانیاده حقوقلری یوقدر. آلمانیاده عسکر ضابطی اوله‌مازلر. الخ.

بتون عالم نصرانیت جناب مسیحه اهانت ایدن یهودانك منسوب بولوندینی ملته قارشی بیوك بر بغض و خصومت بسلر . اسکیدن ، قرون وسطاده ، علل مستولیه دن یهودیلر مسئول ایدی . بر چشمه زهرلنسه بونك متجاسری بهمه حال بر موسویدر ظن اولنوردی . ایکنه لی فیچی حکایه لری هر پرده زبانزددر . حالا ، فرانسه ده بیله ، مثلا أدوار درومون هوانك فنا کیتمسنی ، اوقیانوسه کی فورطنه لری ، محصولاتك ندرتنی له وی و قوهنلره اسناد دن اوتانماز . الیوم خلافکیران جهود امراض اجتماعیه یی موسویلره اسناد ایدرلر . قاپیتالیزم ، بونلرك زعمنجه ، بر یهودی اختراعیدر . خلاصه ، بو فکر واهی یه کوره ، یهودیلر اولمسه بر رفاهیت اجتماعیه دوره سی باشلایه جق ! حالبوکه اسپانیا و پورتوغالدن بنی اسرائیل طرد اولوندینی حالده ایه ریا شبه جزیره سنده اسکی طاس اسکی حمام ایشلر اولدینی کبیدر . اورته دن یهودی مرابحه جیلر ، آجیوجیلر قالقه جق اولورسه پرلرینه بهمه حال پروتستان ، روم ویا قاتولیك تفه جیلر کچه جکدر . اساساً فرانسزلردن ایی مرابحه جی کورولمشمی ؟

آتی سه میتلر یهودیلری تعبیر افرنجیسی ایله بر Bouc émissaire تلقی ایدرك دائما : « اور عبالی یه! » دیه اوزرلرینه هجوم ایدرلر . اجرای ظلم ایچون برسبب بولهمازلرسه دره یفوس مسئلهسی کبی ایشلر ایجاد ایدرلر. وقت وقت روسیهده اولدیغی کبی حکومتك امری ایله (پوغروم) دنیلن قتل عاملری ترتیبدن اوتانمازلر . یهودیلرك پارهسی هرکسك کوزینه باتار . نتیجهٔ کلام یهودی بر ملعوندر. آلمانیاده یوزده آنجق برمرتبهسنده بنی اسرائیل وارکن بتون عالم بونلرله مشغولدر . روسیهده نسبتلری بوندن دها آز اولدیغی حالده اورادہ مسئلهٔ یهودیه دها حاد بر درجهدهدر . یهودیلره فوق-الطبیعه ذمائم احتکاری اسناد ایدرلر. برخرستیان صرافك پایدیغی کورولمز ، فقط بر یهودی اقتصادیسنك ایشلری دیللره داستان اولور . یهودیلر وطنه عدم ارتباطله اتهام اولونمقدهدرلر . بونلر سرعت و سهولتله تبدیل وطن و تابعیت ایدرلر . ادعا ایدلدیکنه کوره موسویلر هرایشده نصرانیلری آلداتمغه ، بشقهسنك ما سعاسندن استفادهیه باقارلر . صافدرونلره ، کویلیلره ، هله روسیه موژیقلرینه قارشی بیانصافدرلر . أللرینه کچن مدیونك عادتا دریسنی صویارلر. بونلرك حکومتهصداقتلری یوقدر.

تابعی بولوندقلری حکومتله اولان رابطه‌لری غیرصمیمیدر. یهودیلر آیری بر جمعیت ، مستقل بر بشریت تشکیل ایدرلر . واقعا بر چوق یرلرده گه‌تتو Ghetto دنیلن یهودستانلر قالقمش ایسه‌ده ینه اسرائیللر معنوی بر گه‌تتو ایچنده یاشارلر . ساباط (جمعه ایرتسی) و قشره مراعاتکاردرلر . بونلر ظاهراً نه درجه‌لرده تمثل ایدرلرسه ایتسونلر اصلا فرانسز ، آلمان ، آوستریالی ، الخ ، اوله‌مازلر . یهودی عرقی ایله سائرلری بیننده کردابلر واردر . بنی اسرائیل بر چوق حسیاته بیگانه‌در. أوروپا عنعنه‌سنه اشتراك ایتمز . . .

علیهده سویلنمش بو دلیللری الی نهایه اوزاته‌بیلیرز. فقط نه قدر چوق سویلسه‌ك ینه بو دلائل سرد ایتدیکمز بر ایکی دلیل اساسی‌یه راجع اولور . نتیجهٔ کلام أوروپالی و خرستیان تربیه ، وراثت ، حس ، عقیده ، عنعنه ، منفعت نقطهٔ نظرندن یهودینك خلافکیریدر .

کله لم محاکمات بی‌طرفانه‌یه :

یهودیلر قدس‌شریفك تخریبی و حکومت اسرائیلیه‌نك انقراضندن صکره چیل یاوروسی کبی چار اقطار جهانه یایلدیلر . بونلرك داستان مصائبی پك دلخراشدر وحالاده

دوام ایدیور . حقلرنده ارتکاب ایدلدك ظلم قالمدی .
مسلمانلر و آمریقالیلردن بشقه هیچ بر ملت بونلره انسان
نظریله باقمدی . خرستیانلرك بتون قابلیت استحقاریه
و استحقافیه‌سی بونلرك علیهنده استعمال ایدلدی . بونلر
قورقاق ، وضیع ، بعض مرتبه یالانجی و آلدادیجی
اولدیلر . زمین ، زمان کندیلرینی فضائلدن چوق دفعه
اوزاق بولوندیردی . ارض مقدسده مرابحه و قائض
حرام ، قاپیتالیزم مرفوع و اراضی مشترك ایکن ، بونلر
سائقهٔ احتیاج ایله بانکر اولدیلر . ایش خصوصنده
خرستیانلردن دها زیاده قابلیتلر پیدا ایتدیلر . آره‌لرنده
تعاون دها صیقی اولدی . عائله فکری ، هرملتدن زیاده ،
موسویلرده واردر . احتراز و احتیاط ایله قاریشیق
تشبث شخصی ، یهودیلرده پك زیاده تکمل ایتمشدر .
دنیانك هر نرهسنده بولنورلرسه بولونسونلر ، یهودیلر
بر مالی قونفه‌دراسیونك اعضاسی کبیدرلر . بورسه‌لر
کندیلرینه مسحوردر . بونلر ، هپ ، نصرانیلردن
کوردکاری معاملاتك نتائجیدر . یوقسه ، حریتله مالك
ایکن یهودی ، ارض مقدسده ، اصلا محتکر و صراف
دکلدی . کندیلرینك ایچنه القا ایدلدکلری شرائط
حیاتیه بونلری ایش آدمی ایتمشدر ، بر پرده‌که بر صنف

خلق ملت داخلنه قبول اولونماز وکندیلرینه بر چوق قپولر قاپالی بولونور اوراده او صنفك مجادلهٔ معیشتیده بر ایش بولمسی پك طبیعیدر .

ایشته یهودیلرك ایش خصوصندهکی مزیتلری ده ، بر چوق فضیحه‌لری ده هپ بو شرائط حیاتیه‌دن ایلری کلیور .

بنی اسرائیلك بو شرائط داخلنده ، بو قدر ظلم و اعتسافه قارشی کلوب حالا یشایه‌بیلمسی عرقك بیوك مزیتاره صاحب اولدیغنه دلالت‌ایدر. شرائط حیاتیه‌لرینه رغماً یهودیلردن نوع بشرك موجب‌افتخاری‌اوله‌بیله‌جك بر چوق اعاظم‌ده یتشمشدر . اسکندر کبیر بونلری مصرده استخدام ایتدیکی‌کبی بطلمیوس دورنده‌ده وادیٔ نیلده بیوك خدمتلری اولمشدر. اندلسده عربلرله‌بالاشتراك یهودیلر برچوق ایشلر کورمشلردر .

ازمنهٔ اخیره‌ده سپینوزا ، هاینه ، به‌قونسفیلد ، روبنشتاین کبی بیوك اسملی بر چوقلری یهودیدر . موسویلر حکومتدن اوزاق بولندیرلدقلری حالده کندیلرندن به‌قونسفیلد ، قرمیو ، لوتستاتی ، سونینوکبی وزراده یتشمشدر .

یهودیلر ظلمدن پك زیاده ضرر کوردیلر ایسه ده آنجق بو ظلم سایه‌سنده ملکات عقلیه‌لرینی بلکه پر آز لزومندن زیاده زیاده‌لشدیرمشلردر .

یهودیلر حقوق حریه و حیثیته نائل اولدقلری برلرده اخلاقجه یوکسلمشلردر . مثلا آمریقاده بونلرك خرستیانلر ایله فرقلری پك او قدر یوقدر و بر جدیده آنتی‌سه‌میتیزم نامعلومدر .

یهودیلره عطف اولونان برچوق ذمائم نفس الامرده موجود در. فقط عجبا بونلرك بادیسی کیمدر ، یهودیلرمی؟ بشقه‌لریمی ؟ ایشته اصل مسئله بودر .

استقباله‌ده یهودی مسئله‌سی بهمه حال طاوسایه‌جقدر. فقط هر حاله ، خرستیان جمعیتنده ، ارقی پر آز یهودی خصومتی قالمامق ممکن دکلدر . اکر قاپیتالیزم اصول اقتصادیه‌سی یواش یواش مرتفع اولورسه آنتی‌سه‌میتیزمك قسم قالیه‌سی‌ده اورتادن قالقار .

کذلك دین اولمق اوزره نصرانیتك انحطاطی ، طرز حکومت اولمق اوزره استبدادك تردیسی و یهودیلر ایله عناصر سائره بینده ازدواجلرك تزایدی ، استقباله ، هر حاله خلافکیریٔ یهودی تهوین ایده‌جکدر .

آنتی‌سه میتیزمك ترکاره و مسلمانلره پك او قدر

تعلقی یوقدر . بز خرستیان اولمدیغمزدن و عالم غربك عنعنات مضره‌سنه قطعا اشتراك ایتمدیکمزدن بوخسته‌لقدن مصونز . زواللی ابوالضیا مرحوم‌ده یوق‌که ملکمزده بر صنعی آنتی‌سه‌میتیزم چیقارلسون !

شو صوك زمانلرده عالم یهودده برجریان باشلادی‌که بونك مملکتمزه شدتله تعلقی واردر : سیونیزم . سیونیزم هر چهن طرفندن ایلریلتلمشدر . بو جریان کوندن کونه اهمیت کسب ایدیور . غایهٔ امل یهودی ملیت‌پرورلکیدر. عبرانی لسانی احیا ، بنی اسرائیلی صنایع خسیسه‌دن اوزاقلاشدیرمق و مهما امکن ارض موعوده جذب‌ایتمك بومسلکه سالك‌اولانلرك جملهٔ آمالندندر. ارض‌موعود ـ که قدس و نابلس و سائر حوالیدر ـ عجبا یکی بر یهودی حکومتی تشکیل ایدلمك اوزره‌می بر کعبهٔ آمال اتخاذ ایدلمشدر ؟ بو سؤاله رسماً سیونیست جمعیتی خیر ! جوابنی ویریور . و آره‌لرنده فلمنکلی قان کبی آمال افتراق‌جویانه بسلیانلری خوش کورمیور . حتی دها ایلری‌یه‌ده کیده‌رك دوستمز ماقس نورداؤ کبی ترکلره دوستلق ایتمیانلری‌بیله تقبیح ایدیور. سیونیزمه خلافکیر اولانلر ایسه : — بو سوزلره قولاك آصمه‌یکز ! جماعتك مقصدی فرجه‌بولوب فلسطینه دخولدر ، اورادہ

امارت و حکومت تأسیس ایتمکدر . بو اغفالکار سوزلره قولاق آصمق صافدرونلق اولور . . . کبی مقابله‌لرده بولنیورلر و جماعتك کتب مقدسه‌ده مندرج اقوال جلیله ایله استشهاد ایدرك یهودیلرك برکون اولوب ارض موعوده تکرار داخل اوله‌جقلری حقنده‌کی کهانتك حیزحصوله چیقمسی ایچون چالشدیغنی شدیداً ادعا ایدیورلر .

دکل یالکز عالم اسلامك ، عالم نصرانیتك ده قبله‌لرندن بریسی تشکیل ایدن ، حضرت عیسی بن مریمك مهد و مهبطی اولان اماکن مقدسه‌یی ظن ایتمکه بتون دنیا یهودیلره براقسون . وکذلك ظن ایتمکه عقللری و عملیلکلری ایله مشهور بنی‌اسرائیل بویله ظنونه قاپیلسون .

سیونیست اورغانیزاسیونك اجرا آتی حکومت عثمانیه طرفندن تعقیب ایدلمیدر .

یهودیلردن استفاده ده ، ضرردە ایدیله‌بیلیر . کذلك یهودی مهاجرتندن پاره‌جه کار ، سائر نقاط نظردن ضرر ایتمك وارد خاطردر .

آلمانیانك کشایش اقتصادیسنه سبب اولانلر یهودیلردر . بناءً علیه بونلر بورایه کلیرلرسه بزده‌ده بر فعالیت مالیه‌یه وسیله اوله‌بیلیرلر . کذلك بونلرك پك صاف درون اهالی‌یی ربقهٔ دینه کرفتار ایتمکده درمیان اولونیور . بو و بوکا

بکزه‌ر برچوق مسئله طرفکیرلکدن ، بوش محبت و واهی خصومتلردن مبرا اوله‌رق صوغوق قانلیلق ایله مناقشه ایدلمکه دکر . ظن ایدرم که بوایشاره مداخله ایدیلورسه بر چوق یهودی جماعتلرینك پروغراملرینی تعدیل ممکندر. ایی بر دیپلوماسی ایله علیهده بیله ابراز فعالیت ایدن اورغانیزاسیونلرك اصلاحی قابلدر . حکومتمز بو کبی طوغریدن طوغری یه ملکمزله علاقه‌سی اولان مسائله بیکانه اولمامالیدر .

هامش . — یهودیلره دائر مختلف فقرات « شمال خاطره‌لری » و « قطب مصاحبه‌لری » نام کتابلرمزده مندرجدر .

آنارشیزم

— حکومتسزلك مسلك فلسفیسی —

.....

جینورایه کله‌لی هنوز اوچ کون اولمشدی . استانبولدن اثنای فرارنده ارمنی ارقداشلرندن بری ، کندیسنه ، اوراده اقامت ایدن یتاغانیان افندی نامنه بر توصیه نامه ویرمشدی . عرفی بك ، علی‌الصباح ، یتاغانیانك اوطه‌سنه کیتدی .

غایت اوزون وکیرلی صاچ و طیرناقلی . یکرمی بش یاشنده ، پژمرده قیافت بو (قومپانیون) [*] عجیب برچفت کوزه مالکدی . کندیسنی کورن کولمك استعدادندن محروم ظن ایده‌بیلیردی . عرفی بك کیم اولدیغنی آکلاتدقدن صکره ، یتاغانیان افندی‌ده ، آکا برآز آنارشیست تلقینات‌نده بولوندی ، و ، ایرتسی کون ، ایکندی‌یه طوغری ، [قافه ده روژ] ده کندیسنی

[*] آنارشیست لهجه‌سنده علی‌العاده (افندی) دیمکدر.

روسیه‌دن هنوز یکی کلن آثارشیست پیغمبری ایوان - سه‌رژیه ویچ براونینوفه تقدیم ایده‌جکنی وعد ایتدی .

ایرتسی کون هم پازار ، همده ایی هوا اولدیغندن قهوه‌ده کیمسه‌لر یوقدی . بوقهوه جینورانك اك قویتو ، اك قراکلق بر محله‌سنده ، بر یهود خانه‌نك بودروم قاتنده کائندی . عرفی بك ایچری یه کیردیکی وقت یتاغانیان ایله براونینوفی بر ماصه‌نك اطرافنده مباحثه‌یه طالمش بولدی . ایکی رفیق سکزنجی آبسه‌نت بارداغنی یوارلیورلردی .

موسقوف نیهیلیستی قهوه‌خانه‌یی بیقار درجه‌ده کورولتی و پاطیردیلی ایله مباحثه‌ایدیور ، یتاغانیان افندی‌ده برتلمیذ وضعیتنده ، کمال رعایت ایله استادك سوزلرینی دیکلیوردی . ترکاردن‌ده بر قومپانیون یتشدیکندن متحصل ممنونیتی بیان ایتدکدن صکره روس ارقداش طقوزنجی قدحله برابر ایکی پارچه‌ده عادی شکر ایصمارلدی . آزاجق باشی صاللادی . موازنهٔ فکریه‌سنك یرینه کلدیکی ذهابیله سوزه باشلادی :

— قزان والیسنه ، او زمان ، ایکی کینیاز (پرنس) مسافر لکه کلمشدی . بن‌ده اونیوه‌رسیتات (دارالفنون)ده ستودیانت(طلبه) ایدم . ادبسز حریفلرك جاده‌لرده نیم معبود ایمشلر کبی طنطنه‌لی ، دبدبه‌لی طولاشملری بینمی چویردی . بوکا

طایانه‌مادم . او کون ، لابوراطوارده نه قدر قابل‌اشتعال مواد بولدی ایسه آلدم . بر ایکی بومبا یاپدم . ادبسزلر سوقاقدن‌کچرایکن اوزرلرینه آتدم . مع‌التأسف نه‌کینیازلر ، نه ده غوبه‌رناطور (والی) جهنمه کیتمدیلر. برکوشه‌ده سیره چیقان بر أمزیکلی قادین ایله چوجوغندن بشقه کیمسه ئولمدی . برای محاکمه بنی اومسکیه ، سیبریایه کوندردیلر . اوراده ایکی سنه قالدقدن صکره محاکمم باشلادی . اون بش دقیقه سوردی . بالطبع اعدامه محکوم اولدم . صلب ایدلمکلکم ایچون تکرار قزانه کوندرلدم . اعدام کونی قرارلشدیرلدی . شفق ایله برابر ایکی ژاندارمه و بر مأمور بولندیغم حجره‌یه کلدیلر . بکا مصلوبلر کوملکنی کیدیردیلر . (بو سوزلری سویلرکن عرفی بك‌افندی پك‌بوزولدی . آمان ! برفرجه‌بولسه‌م‌ده شورادن قورتولسه‌م کبی بر طاقم فکرلر عمان ذهننده یوزمکه‌باشلادی. موسقوف‌ده اونجی‌قدحنی‌ایصمارلدی .) دقیقه‌دن دقیقه‌یه کینیازلر ایله غوبه‌رناطوری کوندرمك ایستدیکم یره کیتمه‌مه منتظر ایدم . فقط آره‌دن اوچ ساعت کچدی ، بن حالا اوطه‌مده ایدم . بکا برصبرسزلق کلدی . واقعا ئولوم آرزو اولنور بر شیٔ دکل ایسه‌ده اوله‌جق اولان برساعت اول اولسون بیتسون دیوردم .

ذاتاً جلادلره خطـاباً بر تحقیر نطقی‌ده حاضرلمش ایدم . آنی‌ده بر آن اول اوقومق آرزوسیله یانیوردم . برمعتاد یانمه کله‌جك پوپی (پاپاس) فنا حالده تزذیل ایده‌جکدم . ایمپراطوره سوه‌جکدم . بونکله برابر کیمسه یانمه کلیوردی . اوکلن اولدی . قشـله‌ده بوریلر چالندی . بر معتـاد بکا بر مقـدار یمك ویردیلر . تعیینمی کتیرن نفر چواش قبیله‌سندن اولدیغندن کندیسیله افادهٔ مرام قابل‌اوله‌مدی . غریب بر حالده ایدم . بوغازم عادتا بنی بوغه‌جق اولان اپی ایسـتیوردی . باغرمغه ، ترکی سویلمکه ، جاملری قیرمغه باشـلادم . هیچ کیمسه یانمه کلدی . ایکی چفت لقردی سویلیه‌جك بر آرقداش‌ده یوقدی . آقشام‌اولدی . ینه بر شیلر یوق . بورو چالندی . معتاد اولان تعیین‌ایله برابر ، بودفعه ، برشیشه بوردو شرابی وبر آز شکرلمه‌ده کلدی . بو ایشـ ه حیرت ایدیوردم . مطلقـا بنی چار عفو ایتدی دیور و بر آزده صیقیلیوردم . صیقیلیوردم دیه‌م : هم صیقیلیوردم ، هم سوینیوردم ، هم‌ده بوحاله حیرت ایدیوردم . مع‌مافیه اعـدام محکوملری فوطه‌سی اوزرمده ایدی .

اورتـه‌لق قراردی . ایچری‌یه برده کوزل لانبـه کوندردیلر . تعجبم دقیقه‌دن دقیقه‌یه آرتیوردی . تقریباً

کیجه یاریسنه طوغری قپوم آچیلدی . اوزون صقاللی ، کوزلکلی ، اونیفورملی ، جدی ، اللی یاشلرنده بر ماژیستراتی ایچری یه کیردی و قپویی درحال قاپادی .

— سن اعدام اولونه‌جقسك .

— اوت ! فقط نه دن ایشی کجیکدیریورسکز ؟ ئولدیره‌جك ایسه‌کز ، ئولدیریکز . نه وظیفه ناشناس آدملرسکز ! بکلیه‌جك وقتم یوق . . .

— یواش اول .

— یواش ، مواش بیلمم . بر ساعت اول ایشمی کوریکز ، طورامام .

— عزیزم . اعتدالکی محافظه ایت ، کل ، بر آز قونوشه‌لم .

— نه قونوشه‌لم ؟ بندن آرتق نه ایستیورسکز ؟ وقتم یوق .

فقط بو سوزلری سویلرکن بنده بر مراق حاصل اولدی . عجبا مأمور افندی حضرتلری بکا نه سویلمك ایستیوردی ؟ نه دن بویله التفات و نزاکت ابراز ایدیوردی . بنده جزئیجه یوموشادم . مأمور ، اصول ایله ، بکا دیدی که :

— اوغلوم ! قورتولق ایسترمیسك ؟

جدیت و وقارمه اصلا خلل کتیرمه‌دن استغنایی‌ده آ کدیرر بر أدا ایله ساده‌جه بر :

— اوت ! دیدم .

— سنی قورتاریر ایسه‌م بکا نه ویررسك ؟ ایشی آ کلامشدم . مکرسه بابامدن قالان بش بیك مانات واردات کتیرر اراضیم واردی . بوکا کوزدیکمشلر...

— بوسؤالی صورمغه حاجت یوق . بتون ما ملکمی آ لیکز . . .

— تشکر ایدرم .

بوکوچك محاوره‌اوزرینه قپو آچیلدی. حجره‌مه‌درت بش کشی کیردی . و آتیده‌کی اوراق امضا ایدلدی .

ضبط ورقه‌سی

. . . . تاریخلی حکم و . . . تاریخلی ارادهٔ سنیهٔ حکمداری موجبنجه اعدامه محکوم اولان ایوان سه‌رژ - یه‌ویچ براونینوف حضورمزده توبه استغفار ایتدکدن صکره صلباً اعدام و جسدی راهب معرفتیله قالدیریلوب محکومین مقبره‌سنه دفن ایدلمشدر . والی نامنه

مزاراق غاردیانی جلاد پاپاس حبسخانه‌مدیری طبیب قومیسر

... ...

ضبط ورقه‌سی

بتون ما ملکمی رضای خودم ایله ..... افندی‌یه فراغ ایتدیکمی مبین اشبو ورقه امضا قلندی .

شاهد شاهد محکمه‌کاتبی مقاولات‌محرری اللهك قولی ... ... ایوان‌سه‌رژویه‌ویچ براونینوف

جلاد کبی بر عسکر نفری همان صقالمی ، بیغمی تراش ایتدی . بکا برکوزل البسه کیدیردیلر و ألمه بر آلمان پساپورطی ویردیلر . وثیقهٔ مذکوره‌نك اوزرنده اسمم یاقوب ویوله‌تن شتاین اولمق اوزره محرردی . لونه‌بورغده ١٨٨٠ تاریخنده تولد ایتمشم . صنعتم خاخام نامزدی ایمش . ألیمده بشیوز روبل صقیشدیروب بنی مأمور مخصوص ایله آلمانیا حدودینه قدر کوندردیلر . اورادن‌ده ایشته بورایه کلدم . اوغلم ترك ! یالکز ألیزه‌ره‌قلوبی ، قروپوتکینی اوقومقله انسان آنارشیست اولماز . فخری و فیلوزوفیق آنارشیست تام قومپایون دکلدر . لدی‌الحاجه ره‌وولور قوللانملی ، بومبا آتملی ، بر زرهلی طوتوشدیرملی ، بر أو بیقملی‌که انسان آنارشیست اوله‌بیلسون ! نیچه جانی الکحر آدمدر! دیمش .

برانسان ألينه مه‌لينيت بومباسنی آلمه‌دن حريتنی آكلايه‌ماز. سربستينك لذتنی طاته‌ماز. خلاصه هيچ اولمازسه بر سوء قصد (خير! خير! بر حسن قصد) ده بولونميان بو نشئه‌يی بيلمز. جمعيت حاضره‌يی ييقملی! بومبا و ديناميت و مه‌لينيت قوتيله تارمار ايتملی. يرينه يكی، طبيعی، كوزل، اخلاقی بر جمعيت اقامه ايتملی. (بوسوزلر سويلنير ايكن ١٣ نجی قدح نهايته ايريور ايدی.) افرادك حق تملكنی حمايه‌ايدن حكومتلر اورته‌دن قالقمالی. تصرف، سرقت ديمكدر. كذلك سوسياليستلرك حكومتی‌ده ياپيلمه‌دن بوزولمليدر. كرك حكومتك ألنده اولسون، كرك افرادك يدنده بولونسون، ملك، مال، اورته‌دن قالديرلمليدر. هيچ بر كيمسه، هيچ بر شيئه تصرف ايده‌مز. نه افندی، نه الله! بن هيچ بر شيئ طانيمام. هيچ بر آمر بيلمم. ايشته حكومت اورته‌دن قالقارسه آنجق او زمان آسايش، حضور، راحت، انتظام تقرر ايدر. اويله بر دورهٔ مسعوده‌ده خرسزلق اولميه‌جقدر. چونكه خرسزلغه بادی اولان تصرف اورته‌دن قالقه‌جقدر. هركس، اوكنده‌كی ييغيندن ايستديكی قدر، لزومی و احتياجی نسبتنده نواله‌چين اوله‌جقدر.

پرودونك دیدیکی کبی : « آنارشی انتظام دیمکدر . » اورتهدن حق تصرفی الغا ایدیکز ، خرسز قالماز . احتراصی ، قصقانجلغی ، اغراضی رفع ایدیکز قتل قالماز. بر چوق مساواتسزلقلره بادی اولان حال حاضر اجتماعیی لغو ایدیکز آنك تولید ایتدیکی جرائم مرتفع اولور. او زمان دلی اولمایدرکه بر انسان خرسزلق ایتسون و یا آدم اولدیرسون . آنارشی ، دلیلکدن بشقه ، هر نوع مناسبتسزلکلری قالدیرر . آنارشی حالنده هرکس ایسته‌یه‌رك چالیشه‌جقدر . چالشمق بر شرف ، موافق حیثیت بر حال اولدیغی ایچون هر فرد سعی ایده‌جکدر . شمدی اکراه ایله چالیشیورز . حالبوکه اکراه ایله چالیشمقدن بر فائده حاصل اولماز . اصل ایی ایش جبر و اکراه ، تضییق و ضرورت نتیجه‌سی اولمایانیدر . انسان سربست چالیشیر ایسه مکمل ایش کورر . باقیکز ! کیفی ، ذوقی ایچون چالیشانلر هم چوق چالیشیورلر، هم ده سعی آنلر ایچون بر اکلنجه اولیور. اصل آنارشی - درکه عالمی تنسیق و تنظیم ایده‌جك ، حسن اخلاقی لایق اولدیغی موقع بلنده چیقاره‌جقدر . آنارشینك تقرری ایله ، حسن رضا ایله ، جمعیتلر تشکل ایده‌جك و آنلر سربستی دائره‌سنده یاپیلمش مقاولات اجتماعیه‌یی سلطنت

و حاکمیت فرضیه‌لری ، حکم اصولنی محاکم مرتبه‌سنه چیقاره‌جقلردر .

آرتق اختلاله ، عصیانه ، قیامه معروض اولمیه‌جغز. هیچ بر وسیلهٔ اشتکا قالمیه‌جق . آنارشی انسانی حال طبیعیسنه ارجاع ایله کندیسنه حریتی اعاده ایدر ، اساس حس مشترکارینی ویرر . آنارشی قابلیت اجتماعیه‌یی درحال میدانه چیقارير . ایشته بو مسعود کونی حاضرلق ایچون شدته مراجعت ایتملی یز . بوکاده بر دفعه مراجعت مجبو - ریتنده بولونه‌جغز . برکره جمعیت حاضره‌یی، حکومتلری، قراللری سوپوردکدن صکره آرتق بر قوشی بیله قربان ایتمك مجبوریت ألیمه‌سنده بولونمیه‌جغز . فقط بو بیوك غایه‌یه وصول ایچون بومبا ، ره‌وولور ، دینامیت هر شیئك استعمالی بالکز مباح دکل حتی فرضدر .

عالمك ساحه‌سنده هیچ بر شیئ براقمامليزکه بوش بر لوحه اوزرینه یکی هیئت اجتماعیه‌مزی ترسیم ایده‌لم . یکی بر جمعیت ، آن واحده ، ظهور ایده‌جکدر . هیئت حاضره بزه ظلم ایدیور . بزی اسیر تلقی ایدیور . بزم بر دفعه‌یه مخصوص جائز کوردیکمزدن بیك دفعه دها ظلم ایدن شمدیکی حالده حکومتلردر . همده بوظلم دائمی و متمادیدر . فطرت انسانیه‌ده‌کی حریت محو اولیور .

بز حکومتلرك ، حکمدارلرك ، قوانینك ، محاکمك اسیری‌یز . اکر حکومتلر غدار اولمسه ایدی بزم ابراز شدت ایتمکلکمزه محل قالمازدی .

شونی ، عزیز قومپانیونلرم ، سزه سویلیه‌یم : اکر هرکس آنارشی‌یه اهتدا ایدرسه شدت کوسترمکه حاجت قالمیه‌جقدر . یاپه‌جغمزی صلحپرورانه یاپه‌جغز ! آنارشی حالنده هرکس مائده بیغینندن متنعم اوله‌جقدر . ارقداشلردن نیه‌نوه‌ن‌هوئیس Nienwenhuis دیورکه بن‌چالشمایانی‌ده عفو ایده‌جکم و آنك چالشمامق خصوصنده‌کی حق حریتنه بیله رعایتکار اوله‌جغم و عاطفةً مائده سفره‌سندن أکمك یمه‌سنه‌ده طرفدار بولونه‌جغم . او وقت بو زوالللی آکلایه‌جق‌که دیلنجیلك فنا بر شیٔ‌در .

حیثیت انسانیه‌یه مغایر اولان بو وضعیتده قالمه‌دن ایسه ، او آدم ، چالیشه‌جق ، چابالایه‌جق . . . هرحالده کندیسنه دینه‌جك‌که : — ای عزیز آرقداش ! اکر وقار انسانیتك وار ایسه سعی ایت . فقط هر حالده سنك بوش طورمق حقکه اصلا تعرض ایدلمیه‌جکدر .

بن بو عالم اجتماعیدن متنفرم . نیچه‌نك تلمیذلری (فوق‌البشر) درلر . أليه قوتلی بر بومبا آلمق ، عالمی

برهوا اتمك ایسته‌رم . بنی ، بوحالمده ، برمأمور طوتوب‌ده محکمه‌یه سوق ایدرسه ، اول باول ، حاکمك یوزونه توکوره‌رك شونی‌سویلیه‌جکم : — بن سزك قوانینکزی طانیمام . بونلر بکا صورمه‌دن ، حریت انسانیه‌یی غصباً ، قصراً‌یاپیلمشدر . بن‌فوق‌البشرم ، بونلر بکاواصل‌اوله‌ماز . بن حقوقمه ، حریتلرمه حدود تصور ایده‌مم ، چونکه آنلر تکامل و ترقی‌یه محتاجدر . بن ابی ، فنا ، ممنوع ، مجاز بیلمم . ایسته‌دیکمی یاپار و سزك ظلمکزله استهزا و استخفاف ایدرم . شاشقین حاکملر !

. . . . . .

مواد جدیه‌یه مصال قارشدیردیغمزدن طولایی قارئلرمزك‌عفوینی‌استرحام ایدرز . نه یاپه‌لم؟ امراض روحیه آنجق حکایه شکلنده تصویر اولونه‌بیلیر . وظن ایدرزکه بو مصال ایله برآنارشیستك حالت مرضیهٔ روحیه‌سنی مهما امکن کوستره‌بیلدك .

اوت ! ترتیب حاضر اجتماعی ، من کل‌الوجوه ، غیر منطقی ، غیر طبیعیدر . کوناکون حقسزلقلره ، مساواتسزلقلره ، جنایتلره میدان ویریور . بشرك

بر قسمی آغلیور . بنای اجتماعینك فنا تملر اوزرینه قورولمسی اکثریت بشری بدبخت ایتمکده‌در . کوز اوکنده اویله مساواتسزلق لوحه‌لری بولونیورکه انسانه حیاتدن نفرت ایتدیریور ! آلام و اکدار سماویه و طبیعیه صانکه آز کلمش کبی اویله امراض اجتماعیه‌ده خلق بیورمشزکه . . . ایشته بو دلخراش مناظر بر طاقم ضعیف دماغلری اوزییور ، یوریور ، خسته ایدیور . و بونلرك صاحبلری ظن ایدیورلرکه جمعیت حاضره اورتهدن قالقار ایسه ، آلام جمعیت‌ده قالقه‌جق . افسوس ! مع‌التأسف جمعیت اورتهدن قالقارسه آلام دها زیاده اوله‌جق . و آنلرك رفعی ایچون جمعیتك ازاله‌سی دکل ، اصلاحی لازمدر . بوحالت ذهنیه ، بودوا شوکا بکزه‌ر : خسته‌لغی رفع ایتمك ایچون خسته‌یی اعدام !

ایشته بو حالت مرضیه آنارشیزم فیلوزوفیق دنیلن مسلك فلسفینك بادیسیدر . تجربه‌سز بر طاقم مریدلر بو نظریاتی جدی تلقی ایدیورلر و آره صره بر قورشون صیقوب ، مثلا ، بر رئیس ماق کینله‌یی ، بر ایمپراطوریچه ألیزابه‌تی حاك هلاك سرییورلر .

بعض کنجلر نظریات اجتماعیه‌یی هضم ایده‌مدکلرندن آنارشیست اولیورلر . بر طاقملرنده‌ده هم زاد اوله‌رق

جانیلك وار . بونلر قان و باروت قوقوسندن ، جریحه منظره‌سندن پك ممنون اولیورلر . هله بر مشهور جانی شان و صفتی ایله بیکلرجه خلقك اجتماع ایتدیکی بر جنایت محکمه‌سنده محاکمه اولمق پك زیاده موافق وقار بولیورلر . هله غزته‌لرك کندیلرندن بحث ایتمسی ، بتون دنیانك آنلره تعلق ایدن مسئلهٔ جنائیه‌ایله‌اوغراشمسی... بر طاقملری ایچون بوندن بیوك بر ذوق درونی اوله‌ماز.

روسیه‌ده کنجلر فلسفهٔ عالیه‌یه پك او قدر آلشقین اولمدقلرندن ذهنلری نیهیلیزمه صاپلانیور . چارلرك دیارنده ایسه هر یردن زیاده عدالتسزلك و مساواتسزلق کوزه باتدیغندن بو محیط کندیلرینه غایت موافق کلیور . ایشته بونك ایچوندرکه روسیه الکاسی آره‌صره نیهیلیست وقوعاتنه صحنه اولیور ، ایمپراطورلر ، قوماندانلر ، مشاهیر اولدیریلیور .

کذلك فرانسه‌نك محیط سفیل وپستی‌ده برآنارشیست یوواسیدر . ستارهٔ زمینك آسایشدن المحروم نقطه‌سی پارسدر . آپاشلر ، پارسده ، افکار عمومیه‌نك تحت حمایه‌سنده ، کون اورته‌سنده ، بانقه‌لری باصوب ، اوطو-موبیل ایله پاره‌لری ، ملیونلری چالیورلر ، آدم ئولدیریورلر .

بر چوق یرلرده اصیل زاده‌لرك ، زنگینلرك لزومندن پك فضله وكوستر شلی اسرافلری آنارشیستلرك كینی دعوت ایدیور . مطنطن أكیپاژلر ، مدبدب اوطوموبیللر، عالی سرایلر ، الی آخره ، هپ آنارشیست نظریاتیله دماغاری اشباع حالنه كلن بچارکانی جنایته سوق ایدیور . بونلردن بری . بش اون قدر آبسه‌نت یوارلادقدن صكره اصلا دوشونمیور . روحنده اویوقلایان ادوار قبل التاریخیه‌ده‌كی سباع ویا وحشی جدینك شخصیتی اویانیور ، بولواردن كچرایكن اسپانیا قرالی اوزاوچونجی آلفونسك اوزرینه بومباسنی آتیور . . .

آنارشی‌یی مسلك اتخاذ ایدن ، مثلا جغرافیۀ بی‌همتا أثیره‌ره‌قلوكی بیوك آدملره آجیرم . مع التأسف بعض اعاظمده بر طاقم بسیط حقائقی آكلامق ایچون حجیرات سنجابیه تردی ایتمش .

هله تجربۀ ذهنیه‌دن محروم كنجلرك آنارشیست ادبیاتنه رغبتلری بر تهلكۀ اجتماعیه‌در .

آنارشی بر ارتجاعدر . حكومتك وظیفه‌سی آنارشی‌یه قارشی بر طالغه قیران انشا ایتمكدر . بعض حكومات آره‌سنده كیزلی معاهده‌لر یاپیلدیغنی كمال ممنونیتله طویدم .

دلائل حکمیه ایله آثارشیزمی رد واقعا عبث ایسه‌ده مشاهیردن بر چوقاری بیله بوکا تنزل ایتدکلرندن بزده ، بطریق الاولی ، کمال عجزمزله بو بابده بر ایکی سوز سویلیه‌لم و یا سویلمش اولهلم .

انسان ، کندی باشنه ، جمعیتدن اوزاق یاشادقجه قانونه محتاج دکلدر . ایسته‌دیکنی یاپار . حریتی هیچ بر وجهله تحدید اولونه‌ماز . فقط بیکلرجه سنه‌دن بری هرکسك ادعا ایتدیکی وجه اوزره انسان بر حیوان مدنی اولدیغندن باشلی باشنه یاشایه‌میور ، جمعیتلر تشکیل ایدیور . بر پرده‌کم ایکی فرد انسانی واردر ، اوراده مناسبات و معاملات باشلار . بو معاملاتك تنظیم وتنسیقی ایچون قوانین تدوین اولنور . بری جمعیت ضررینه خودکاملق ایدرسه ، حکومت دنیلن قوهٔ ضابطه ، آنك خودکاملغنی سویهٔ طبیعیه‌سنه ارجاع ایدر . بر فرد ، فردیتدن چیقوب جماعته داخل اولمقله . حق حریتنك بر قسمنی هیئت اجتماعیه‌یه براقیر ، هیئت مذکوره‌ده ، آکا ، بر طاقم فوائد اجتماعیه تأمین ایدر . . . بتون بونلری تنظیم و تنسیق ایچون حکومتلر قوریلور . حکومت برضروریهٔ اجتماعیه‌در . هر انسان ایی اولسه ، هرکس حقوق

حریه‌سنك تحدیدینه راضی بولونسه ، خلاصه هر فرد بر فیلسوف کبی دوشونسه ایدی اصلا وقطعا حکومته ، محاکمه ، ضابطه‌یه ، قوای تأدیبیه‌یه حاجت قالمازدی . کذلك هرکس طوغری سویلسه ، درجهٔ وارداتنی بروجه صحت حکومته بیلدیرسه اصلا تکالیفی تنویعه لزوم کورولمزدی . قونترولر ، کمرکار ، تحصیلدارلر اورته‌دن قالدیریلیردی . مع‌التأسف انسان دائما ایی ، طوغری ، عاقل ، مدنی بر حیوان دکلدر . فطرتده فنا خصلتلرده واردر . انسان سوروسی راعی‌یه ، اکراهه ، جبره‌ده مفتقردر . بناءً علیه حکومت لازمی ، دکلمی ؟ مسئله‌سی بر مناقشه زمینی بیله اولهماز .

شو اسنه دقت ایدلسون که حکومتدن مقصدمز آفاقی و نظری حکومتدر ، یوقسه فلان و فلان حکومت ، خصوصیله مستعمرات حکومتلری ویا مستبد اداره‌لر دکلدر .

اکر بر آدم هم حر مطلق ، هم‌ده منافع جمعیتدن مستفید اولمق ایسترسه حقسزلق ایتمش اولور . نعمت کلفته ، کلفت نعمته کوره‌در . حریت مطلقه‌سنی ایستیان ، جمعیتلردن اوزاق ، بیابانلرده یاشاملیدر . اکر بویله بر فرد یاپه‌یالکز یاشایه‌بیلیر ایسه بوکا بر دیه‌جك یوقدر . فقط یاشایه‌ماز ایسه مقاولهٔ ضمنیهٔ اجتماعیه‌ایله هیئت بشریه‌یه داخل اولملیدر .

حریت مطلقه مدعیسی اولوبده هیئت اجتماعیه ایچنه کیرن عادتا بیاباندن بر شهر داخلنه فرجه‌یاب مرور اولان وحشی حیوانه بکزه‌ر .

آنارشیستلرك افرادی سعی خصوصنده سربست بولوندیرملری و مائدهٔ عمومیه‌دن و لو آنك استحصالنده خدمتلری سبق ایتمیانلرك بیله نواله‌چین اولمغه حقلری اولمسی نظریه‌لری هیچ برصورتله مدافعه ایدیله‌مز . آجلق سائق اولمدقجه سعی برآز متعسردر .

آنارشیزم یاکلش بر نظریه اوزرینه مستندر . آنارشیزم فطرت انسانیه‌دن بی‌خبر اولانلر طرفندن اویدیرلمشدر . فی‌الواقع هرکس عاقل ، عادل ، مستقیم ، حقنه راضی ، منهیاتدن مجتنب ، بذاته صاحب اخلاق ، فطرة نوع بشره خادم اولسه ایدی ، اوزمان ، حکومتلره اصلا احتیاج قالمازدی . فقط مادام که بتون انسانلر عاقل ، عادل ، مستقیم ، الی‌اخره ، دکلدر ، او حالده ، جمعیتی ضبط و محافظه ایچون حکومتلره احتیاجز محققدر . آنارشیستلر بلکه آفاقی و نظری کوزل دوشونیورلر . فقط بونلرك کرامتی یالکز نظریه‌ده قالیور . فطرت انسانیه‌یی آکلامیورلر ، تدقیق ایتمیورلر ، روح داخلنده

اسقاندیل یاپیورلر . یالکز انسانلرك ایی جهتنی کوریورلر، دیکر اقسامنی کورمك ایشلرینه کلمیور .

معرض انتهاده استطراداً شوراسنی سویلیه‌یم که سوسیالیزم بشقه شیٔ ، آنارشیزم بشقه شیدر . حتی بری دیکرینك ضدیدر . آنارشیزم حکومتی رفع ایدیور ، حالبوکه سوسیالیزم ، خصوصیله آنك صوك صفحه‌سنده بولنان قوللکتیویزم (مشترکیون مسلکی) هرشیٔ حکومته ارجاع ایتمکده‌در . شوحالده که صرف شخصی و ذاتی امور بیله حکومتك جملهٔ وظائفندن اولیور . ذاتاً آنارشی ایله سوسیالیزمك (مسلك اجتماعیون) بر مناسبی اولمدیغنی طرفدارلری هر فرصتدن استفاده ایله بیان ایتمکده‌درلر .

امیل فاکه آنارشیستلره سوسیالیستلرك احراری دیور. بز بو طرز تلقیی قبول ایده‌مه‌یز . [*]

---

[*] ژان ژاق روصو انسانی ایی بر حیوان ، فنالق ایتمکه نا قادر بر مخلوق تلقی ایتدیکندن آنارشیزم مکتب فلسفیسنك میدانه کلمسنه سبب اولمشدر .

سیاستك استقبالی [*]

اشکال دول ، صلح و حرب ، ملیون ، رهبیون ، اصیل زادکان . —

مؤلفات سائره‌مده ده تفصیل ایتمشدم : حکومات حاضره حقوقی و فنی اساسلره مستنداً قورولمامشلردر . بونلرك منشأی منطقی اولمقدن زیاده تاریخیدر .

دولتلر ، بینلرنده ، حق و عدالت بیلمزلر . بونلری تنظیم و تنسیق ایده‌جك ، امور مشترکه‌لرینی تمرکز ایتدیره‌جك هیئتلر ، دیوانلر ، ضابطه ، پارلمنتولریوقدر . دول حاضره ، هنوز بر جماعت تشکیل ایتمیان وحشیلرك موقعنده‌در . سیاست اجتماعیه خیلی ترقی ایتمش بولونیور : مقاولهٔ ضمنیهٔ اجتماعیه ایله ، ویا ، حکومتلرك جبر و ترهیبی ایله افراد بر حاکمیته تابعدرلر . آره‌لرنده مناسبات حقوقیه جاریدر . اختلاف حالنده سلاحه صارلمق عقله کلمز . فقط دولتلر موضوع بحث اولدیغی زمان مناسبات مختلفه‌دن متولد اختلافات آنجق و آنجق قوتله ، زور بازو ایله حل ایدیلیر .

---

[*] مؤلفك « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول » عنوانلی اثرینه مراجعت .

بين‌الدول حب و موالات يوقدر و اولەماز . اكثر دولتلرك تشكلاتى يالان ، ظلم ، غصب اوزرينه مستنددر . حكمدارانك اكثريتى ظلماً تختلرينى محافظه ايتمكده‌درلر.

دول حاضره تقريباً بيك سنەلك مؤسساتدر . او زمانلر وقوعبولان تحولات و حركات تاريخيه نتيجه‌سى حكومات قورولمش ، بونلردن بر قاچى ، غالب كلەرك شمدى‌يه قدر بقا بولمشدر . دولتلرك ظلم و شدت اوزرينه قورولمش اولمسى كنديلرينى حرب دائمى حالنده بولوندىريور ، ياخود ، بو حال ، شو صوك زمانلرده (صلح مسلح) شكلنده رونما اوليوركه بونك مجادلهٔ متماديه‌دن فرقى يك چوق اولمسه كركدر .

ذكاى بشرك كشايشى ، طبايعك يوموشامسى ، علوم و فنونك ترقيسى ، خصوصيله تجارت طولاييسيله بين‌الملل مناسباتك زياده‌لشمسى ، استقباللده ، اويله بر منظره تشكيل ايده‌جكدركه . آنكله ، دولتلرك غير حقوقى منشأ‌لرى اصلا ائتلاف قبول ايتميه‌جكدر .

كذلك بشريتى تهديد ايدن تهلكهٔ اجتماعيه‌نك مواجههٔ دهشتنده شمديكى دولتلر بر آز كوجلك ايله محافظهٔ قوت ايده‌جكلردر .

حال حاضرده ، هر نه‌دن ایسه ، ملیت نظریه‌سنه پك زیاده قوت ویریلیور . شو عقیده ملیون نزدنده حائز اعتباردر : برملت ، یاشایه‌بیلمك ایچون بیوملیدر ، بونك ایچون‌ده ملل سائره‌یی أزمکدن بشقه چاره یوقدر. خودکامی نقطهٔ نظرندن ملیت پرورلك بر حق‌وبروظیفه‌در. فقط ملل سائره‌نك‌ده ملیت پرور اولمسی قبول ایدیلهمز! ایشته بو نظریه سیاست عالمه فرمانفرمادر .

اصیل زادکان ، بو استحاله نظریه‌سنی ترویج ایتدیر-مکده و آنجق بو سایه‌ده نائل مرام و دهـا طوغریسی محافظهٔ موقع ایتمکده‌درلر . حتی ، رهبان بیله ، که قرون وسطاده ملیتلری رد ایدرلردی، شمدی ، برچوق یرلرده، ملیونك مدعیاتنی ترویج ایدیورلر .

آریستوقراسی ، حالا ، أوروپاده حائز رتبهٔ تفوقدر. اصیللر ، أوروپانك اکثریت قطعیه‌سنده حکمراندر . انکلتره ، آلمانیـا ، آوسـتریا ، روسـیه ، الی آخره ، اصیل زادکان حکومتلریدر . هر نره‌ده‌که ارباب نجـابت حاکمدر ، اوراده ، دین‌ده حکومتك همپاسیدر . بناءً علیه رهبیون و اصیل‌زادکان عقد شرکت ایتمشـلردر . روما پاپالغی قاتولیك حکمدارلر محافظه‌ایدیورلر .

ایشته ، قوای حاضرهٔ اجتماعیه کسب قوت ایدوب

اختلال ایدنجه‌یه‌قدر ـ یاخود صلح مسلح اصولی أوروپانك افلاسنه مؤدی اولونجه‌یه قدر ـ رهبیون و اصیل‌زادکان موقعلرینی طوته‌جقلردر . عسکرده ، آنلره ، یار اوله‌جقدر . وقتاکه قوای اجتماعیه بو غیر حقوقی وغیرطبیعی حالك درجهٔ وخامتنی آکلایه‌جقلر ، اوزمان آریستوقراسی و قله‌ریقـالیزم بری بری آرقه‌سنه یوارلنه‌جقدر . ذاتاً میلیتاریزم ، بوکونلرده ، برآز کدوشیور . بری وبحری اردولره سـوسیالیزم برآز دهـا فضله نفوذ ایدرسـه حکومات حاضره واسـطهٔ اجرائیـه‌دن محروم قاله‌رق سقوط ایدر .

مالیون و سرمایه‌داران اصـول حاضره‌دن صوك درجه‌ده ممنوندر . چونکه حکومات لاحقـه ، ماهیتلری اعتبـاریله ، سرمایه‌یه طوقونمـازلر و عمله‌لرك حکومتی اولمدقلرندن صفرالیـدلرك متمادیاً طولاندیرلمسـنه سس چیقـارمازلر . بوندن بشـقه أمپه‌ریالیزم اصولنی ترویج ایتـدکلرندن ارباب سرمایه‌یه کنیش بر طولاندیرمجیلق ساحه‌سی آچارلر. حال حاضر بیوك استقراضلرك وبیوك انشـاآت و عملیـاتك عصر زربدر . بو پاره جریاننده صرافلر ایستدکلری قدر پاره چاله‌بیلیرلر . بعض یرلرده حکومت بانکه‌رلرك ملك یمینیدر . مثلا فرانسه‌حکومتی ،

با سند خاقانی ، بر قاچ صرافك ماليدر . بونلرك ايچنده عنصر يهود بك نافذ الكلمدر .

بتون بو مسائل تدقيق ايديليرسه بو اصوللرك الی نهايه دوام ايده‌ميه‌جكی ، مبنای سياستك يوارلنه‌جغی تخمين اولونه‌بيليير .

حكومات حاضره ، داخلی نقطهٔ نظردن ده، اساسسزدر . فرانسز طرزنده اصول مشروطيت ، پارلمانتاريزم ، هم غير معقولدر ، هم ده بادیٔ فسق و فجوردر .

بورالرينی مملكتمزك برآز بادیٔ فلاكتی اولان آجی تجربه‌لر اوزرينه سويليورم . عوام ، كرهٔ زمينك هيچ بر ناحيه‌سنده ، زمام اداره‌يی أله آله‌جق درجه‌ده اثبات رشد ايتمه‌مشدر . انتخابات كونيه (سوفراژ اونيوره‌سل) اصولی نفس الامرده بك معقول كورينور .

اوت ! هرهمشهر سياسهٔ رشيد اولسه ، علم وعقلی ، تدبير و تجربه‌سی يرنده بولونسه ، هردرلو نفوذه‌قاپيلمسه، البته انتخابات كونيه ايله مبعوثين انتخاب و سلطنت مليه اساسنه اتباعاً تدوير امور ايتمك بك معقول و مستحسن اولور . فقط ، عجبا ، هر حق انتخابی حائز اولان سياسهٔ رشيدميدر ؟ عوام منافع ذاتيه و منفعت عامه‌يی مدرك اوله‌بيليرمی ؟ خلق ، فطرةً ، صافدروندر .

سوزه ، وعده قابیلیر . هله عقیده اعتباریله بر مقامه مربوط ایسه اورانك هر امریني دیکلر . بناءً علیه انتخاباتده عدالت اولماز . ناطقه‌سنه ، أنتریقه‌سنه ، پاره‌سنه کودن سپه‌کولاتور ، سرسری ، سرنوشت متحریسی پاره صرف‌ایدر ، حیله یاپار ، شدت استعمالندن چکنمز ، کندیسنی موقع اقباله چیقاریر . برکره اورایه واردیمی اولانجه قوتنی ، صرفیاتنی استرداده و پاره قزانمغه ویرر . آرتق بویله بر حکومتده بر غایه آرامه‌یکز . فرانسه جمهوریت ثالثه‌سی بو انتخابات کونیه اصولنك مغلوبیدر . بو طرز سیاست بو حکومتك بتون قواسنی محو ایدیور . فرانسه ایچدن ایچه سونیور . پارسده موقع اقباله چیقان رجال درتده اوچ (بلکه دها زیاده) ره‌قلام ، پاره ، معاونت متقابله ایله نائل‌امل اولمشلردر . بیوك سرسریلر دائما پارسده موفق اولورلر .

آمریقاده‌ده انتخابات کونیه کونا کون رذالتلره‌میدان ویریور . هله بو اصول سایه‌سنده جنوبی آمریقا ایچندن چیقیلماز بر آنارشی‌ده‌در .

دولتلرك غیر حقوقی اساساتی ، بین‌الملل تحدث ایدن اختلافاتك زور بازودن بشقه بر واسطه ایله قابل حل اولمامسی ، بر طاقم احتراصات ملیه ، ملیون ، رهبیون

و اصیل‌زادکانك حق و عدالت ایله تألیف قبول ایتمیان امللری هرکون یکی یکی مسئله‌لر میدانه چیقارییور . کذلك بو اسباب طولاییسیله مسئله‌لر اصلا حل ایدلمه‌دن فردایه نقل و تعلیق اولونیور . حالبوکه دولتلر اساسات حقوقیه‌یه ابتناءً قورولسه‌لر ، حق و عدالتی قبول ایتسه‌لر ، حکومت زادکان ، سرمایه‌داران ، رهبیون کبی فرقه‌لرك مروج منافعی اولمقدن چیقسه البته بو مسئله‌لر تحدث ایتمز ، حربلر وقوعبولماز ، مدنیت و بشریت تهلکه‌ده قالمازدی .

شمدیکی اصوللر سر حکومته اك مقتدر ، اك عاقل و لایق کیمسه‌لری کتیرمیور .

اصیل‌زادکانك حاکم اولدقلری یرلرده ، بونلر ، بروجه انحصار مقاماته قونیورلر .

واقعا اصیل‌زاده‌لك بعض مزایا ایچون بر ضمان تشکیل ایدرسه‌ده عجبا بو شرائط داخلنده اصیل‌زادکان اکثریتمیدر ، اقلیتمیدر ؟ کذلك صرافلرك تفوق ایتدکلری مملکتلرده مقامات هپ او مقاصدی ترویجه ساعی اولانلره ویریلیور . هله انتخابات کونیه‌نك جاری اولدیغی یرلرده توجه و تهدید موداسی آلمش یورومشدر . بیوك مقیاسده ارتکاب و ارتشا ، قانون و محاکمك طوته‌میه‌جغی سوء

استعمالار ، روسیه و فرانسه کبی دولتلری محوایتمکده‌در. بو اصـولار ، آمریقـاده ، قانونی بر شـکل آلیور و « تروست » شکلنده اهالیی بی اسارته کرفتار ایدیور .

علی‌الاکثر واهی کیمسه‌لر ، بوش قفالیلر ، هبنقه‌لر بیوك مناصبی اشغال ایدیورلر . اسوچ مشاهیر سیاسیون - دن اوقسه‌نستیه‌رنا Oxenstierna « عالمی اداره ایچون نه قدر آز عقل لازم اولدیغنی بیلمزسك ! » دیه اوغلنه خطاب ایدرمش . اوت ! آسیاب دولتی برخرده اولسه دوندورر . فرقه‌لرك رأس کاره کتیردکلری « یا چیقار - دقلری ذوات علی‌الاکثر فرقه و ذات منافعنك تأثیری آلتنده قالیر . انتخابانده یاردم ایدن ، مانوراسیله موفقیتی استحصال ایدن ذوات وکلالق مقامنه کلیر . کذلك بعض آمال پرورده ایدنلر طرف و تقریبنی بولوب انتخـابانه قاریشیرلر و نتیجه‌ده حکومتی الده ایدرلر .

انتخابات اصولی ، هر مملکتك پارلمنتوسنی ، هذله ایله طولدیریور .

کذلك حکومتلر اسـاسلی نظریاته مستنداً قورولمد - قلرندن ناپولهئون کبی ، بیزمارق کبی حقیقةً دهشـتلی بر ذکایه مالك فقط کیف خودی ایله حرکت ایدر بعض کیمسه‌لر ، آره صره ، میدانه چیقارلر و عالمله ، بشریتله ،

ملتلرله عادتا بر اویونجاق ایله اویناركبی أكلنیرلر . مثلا ، بیزمارق ، فی‌الواقع آلمانیا اتحادینی حیز حصوله چیقارمش ایسه‌ده عالمی قانه غرق ایتمش، جبر وشدتك ، قوهٔ بهیمیه‌نك میدان آلمه‌سنه ، صلح دائمی دنیلن حرب مؤبدك رواج بولمه‌سنه سبب اولمشدر . أوروپا ، بوكونكی انحراف مزاجنی بیزمارقه مدیونمدر . استقباله عطف نظر ایده‌لم .

مبنای سیاسی‌ده ، مبنای اجتماعی كبی میدانه انهدام كورینیور. بلكه بو ایكی ویران سرای برلكده بیقیله‌جقدر. بلكه ، بری دیكریني هدم ایدركن ده‌ویریله‌جكدر. هرحالده سیاست عمومیه‌نك‌ده ، اجتماعیات كونیه‌نك‌ده كیریشلری أسكیمش ، چاتیلری چوكمش ، تملری صارصیلمشدر . اكر فرانسه سیاست سقیمهٔ حاضره‌سنه علاج ایتمزسه عظیم بر بحران باشلایه‌جقدر . منظومهٔ دولیه ایچنده بردولت معظمه چوروبه‌جك اولورسه بك بیوك احترا- صاتك ظهوری طبیعیدر . منافع عظیمه اوزرینه ائتلاف اولمیور . او حالده بتون نظریاته رغماً ، بر حرب عمومی مدنیت حاضره‌یه خاتمه چكه‌بیلیر .

صلح و مسالمتی جبراً قبول ایتدیره‌جك بر حكومت عجبا ظهور ایده‌بیلیرمی ؟

بو فکر ذهنمی خیلی اشغال ایتدی . اسلامیت اعلای کلمة الله ایله مسالمت عمومیه‌یی استحصال ایتمك ایسته‌مشدی. کذلك روماده Pax Romana غایهٔ املنی عالمی کاملاً فتحدن صکره‌یه تعلیق ایدیوردی . هرحالده ، بو یقینلرده بویله بر مقصد عاویی قبول ایتدیرمك ایچون جبره مراجعت ایده‌جك دولت کورمیورم . ذاتاً دول حاضره‌نك ماهیتلری بوکا مساعد دکلدر . لاهی هیئت حکمیه‌سی ، نجه ، آنجق برنقطهٔ نظردن مهمدر : اورادهکی بین‌الملل مؤسسات صلح غایهٔ املنی تجسم ایتدیریور . ومسالمت بشریه فکرینك بر خیال اولدیغنی خاطرلتیور . اینته او قدر . مع‌التأسف لاهیده ایکی دفعه انعقاد ایدن صلح قونفه‌رانسنك اکثر مقرراتی تطبیق اولنه‌مدی . بوندن استدلال اولنورکه دولتلرك وضعیت غیر حقوقیه‌سی ایله اویله صرف حقوقه مستند احکام قابل تألیف دکلدر.

مناسبات دولیه‌دهکی عدم قطعیت ، بعض ملتلرك محکومیتی و تفصیل ایتدیکمز امراض سیاسیه ، خارجاً دولتلری تهدید ایتدیکی کبی ، داخلاً ده ، انتخابات کونیه اصولی و حسابه کلمز بیکارجه خصوصی مسئله‌لر ، ایچریدن ایچری‌یه‌ده تهدیداتده بولونیورلر. بحران زمانلرنده رجال ، اکثریا ، موازنه‌لرینی غائب ایدیورلر . مشروطیت

اسلامیه‌ده اولدیغی کبی حکومت ارباب حل و عقده عائد بولونسه و آنجق ارباب رشد مصالح عامه حقنده صاحب رأی اولسه ، بلکه . بو بحرکسنلکلره میدان قالمازدی . فقط مع‌التأسف وزرا حکمادن انتخاب اولونمیور. آنك ایچون بحران آتیده رجال حاضره‌نك نصل ادارهٔ امور ایده‌جکلرینی بیلمم . ماضی ایله استقبال ، ایکی سریع تیمور یولی قطاری کبی ، برینه قارشی کلیور . مقاص مأمورلری ، که رجال لاحقه‌در . بو حال قارشیسنده محافظهٔ موازنته قادر اوله‌میورلر و لوقوموتیفلر عینی خطك اوزرنده ، معکوساً وصوك سرعتله ایلریلیورلر. مصادمه غیر قابل احترازدر . باقه‌لم آندن صکره سطح عالم نه حاله کله جك ؟

قادينك استقبالى [*]

قادين ، أوروپاده و آمريقاده ، بر استحاله دوره ـ سنده بولونيور . قادينك حقوق طبيعيه اعتباريله اولان موقعى ايله قوانين و عاداتك آ كا تعيين ايتديكى موقع آره‌سنده ، اسكيدن برى ، دهشتلى بر فرق واردى . بو فرق ، قديماً ، آ كلاشيله‌ميوردى ، چونكه ، ايشده بالذات علاقه‌دار اولان قادينلر حقيقتى آ كلايه‌جق مرتبه ترقى ايتمه‌مشلردى . حالبوكه مختلف سوائق ضروريه بوكون قادينى پردهٔ احتجابنك او بر طرفنه‌سوق‌ايديور . قادين مبارزهٔ حياته داخل اولمشدر . كذلك اسكى ظلم و شدت ، اعتساف و استبداد ده صوك صفحه‌سنده بولوندىغندن حريت نسوانه دائر اولان مناقشات كمال سربستى ايله جريان ايتمكده‌در . خلاصهٔ كلام ، شو بولندىغمز قاريشيق عصرده اسكى قادين‌عالمى تردى‌ايديور و بر يكى عالمك تملرى قورولىور . على‌الاكثر استحاله دورلرى أليم اولور . اسكى وجود بتون بتون تفسخ

[*] قادين مسئله‌سى برچوق تفصيلات‌ايله مؤلفك «قادينلرمز» عنوانلى اثرنده موضوع بحث اولمشدر .

ایدر . هنوز یکی بر شیٔ ده طوغمدیغندن بعض متفکرلره بر امیدسزلك کلیر .

ایشته ، فرانسه ده ، بو حال ، کمال وضوح ایله کوزه چارپیور . اصول ازدواج اوراده آرتق نا موافق کوریلیور . سربست مناسبات جنسیه اصولی کیتدکجه ازدواجك یرینه قائم اولیور . احوال اقتصادیه و اجتماعیه ده ازدواجاتی اشکال ایتمکده در .

آلمانیاده ، حکومت ، ازدواجاتی ترغیب و حر مناسباتی مهما امکن منع ایدیور . بونکله برابر اوملکتده ده هر نرده ایسه ، اصول ازدواج تردی ایده جکدر . قادین ده ، سوائق اجتماعیه نتیجه سی اوله رق ، أرکك کبی و آنك قدر چالشمغه مجبور اولدیغی کون طرز قدیمده ازدواج اورته دن قالقه جقدر . او زمانه قدر حاصل اوله جق اعتیاد نکاح خارجنده کی مناسباتی پك او قدر عیب کورمیه جکدر . وقتیله أرککلرك زندوستی سی ، هر یرده ، خصوصیله شرقده پك فنا کوریلوردی . بویله بر وضعیتده بولنان بر أرکك « ناموسسز » عد ایدیلیردی . شمدی بر أرکك ایله مناسبات غیر رسمیه ده بولونان بر قادین اصل محروم عفت تلقی اولونیورسه اسکیدن أرککلرده بویله عد ایدیلیورلردی . زمان ایله بو طرز تلقی دکشدی . غربده

ایسه ، بوزمانلرده ، قادینلرك « مرد دوستی » سی خیلی مساعده مظهر اولیور .

بر زمان کله‌جکدرکه بو کبی مناسباتك شمدی تولید ایتدیکی رذائل ، ذمائم ، تردیات اورته‌دن قالقه‌جق و « حال طبیعی » او زمانکی « حال » اوله‌جقدر .

هله « بورژوا » صنفی سریر اقبالندن دوشر و صفر-الیدلر رأس‌کاره چیقارلرسه قادینلرده درحال حریت‌کامله اکتساب ایده‌جکلردر .

واقعا بویله بر حال بزه پك غریب، حتی پك مستهجن کلیر . فقط شوراسنی اونوتمیه‌لم که طرز تلقی اعتیاده تابعدر . بر أوروپالی تعدد زوجات اصولنی ماحیٔ عائله تلقی ایدر . بر (تیبت) لی تعدد ازدواجده پك طبیعی بر اصول بولور . سقراط کبی بر حکیم اشهر لواطه‌یی ترویج ایدر .

قادین مسئله‌سی زمان و زمین‌وعرق‌ایله تبدل‌ایدیور. ایشته أوروپاده بویله بر رأس تاریخی ادراك ایتمکده‌یز . قادینلرك اطلاقی‌ایله عجبا عائله نه درجه‌ده متأثر اوله‌جقدر؟ عائله‌لك یرینه نه قائم اوله‌بیلیر ؟ تولدات نه حاله کلیر ؟ بو سؤ للره کوچ جواب ویریلیر . بتون مسائلی ، بتون روحیاتی احاطه قابل اولسه ایدی ، او وقت ، بلکه

برآز کهانت فروشلق قابل اولوردی . برده شوراسی اونوتلاملیدرکه أوروپانك مختلف نقاطنده بیله قادین مسئله‌سی صور متنوعه‌ده رونما اولیور . مثلا یهودیلرده فحشیات پك زیاده اولدیغی حالده عائله پك اساسلی رکنلر اوزرینه ابتنا ایتمکده‌در .

لاتین مملکتلرنده عائله و ازدواج اساسی صارصیلیبور. حالبوکه هنوز جرمان الکالرنده عائله وازدواج فکرلری حائز اعتباردر . روسیه‌نك بوکسك طبقه‌سی قادین اعتباریله پك بوزولمشدر . حالبوکه آشاغی طبقه‌لر صنوف عالیه‌نك متردی اقسامنی هرکون تضمین ایتدکلرندن تفسخات پك او قدر هیئت ملتی صارصمیور .

احتیاجات اجتماعیه و ضروریات اقتصادیه دکشدکجه ، یکیلشدکجه قادینك شکلی‌ده تبدل ایدیور. هیچ بر طرز و شکل ابدی دکلدر . چول عربلرنده ، « کهتو » یهودیلرنده ، مورمون آمریقالیلرنده ، حتی ابتدائی قبائلده بیله قادین عینی حالده قالمامشدر . بوکون خلاف‌ـ دأب کوریلن بر شیٔ یارین عرف ایله ، دها او بر کون قانون ایله قبول اولونیور. بو اعتبار ایله ناموس بر امر عقدی، و عندیدر . ایکی قوجه‌سی بولونمق برقادین ایچون،

مملكتمزده ، جائز اولمق شويله طورسون اك آغير شتوم وتحقيراتى استلزام ايدر. حالبوكه تائيتى آطه‌سنده برقادينك بويله بر حقى هركس طرفندن تسليم اولونور .

واتيقانده تأهل ايتمك ايستيان بر راهب و ياخود آيناروسده بر آز دنيايه قارشمق آرزوسنى اظهار ايدن بر كشيش چوجرى دوچار لعنت اولور . سوختەلر آره‌سنده ايسه بو حاله كولمامك قابل دكلدر .

ژاپونياده قادين متاع متقومدر . شريعت اسلاميه موجبنجه ايسه قادين مكلفيندندر . الى آخره .

واقعا قادينك استقبالى حقنده « قطعى » بر شيء سويلنه‌مز ايسه‌ده ، آتيده ، نسوانك كلى ويا نسبى نائل حريت اوله‌جقلرى و بوندن عائله اصولنك تحت تأثيرده قاله‌جغى سويلنه‌بيلير . استقباله نسوانك آله‌جغى اشكال حقنده واقعا بر چوق سوز سويلمك ، خصوصيله نظره بر قاچ تابلو عرض ايتمك پك قابلدى . فقط ، بوكبى لوحه‌لرده خيال برمقدار حقيقته غلبه‌ايده‌جكندن قارئلرك ذهنلرينى تشويش قورقوسى واردى . آنك ايچون بو جهتى مهمل براقدك .

كلهلم نسوان اسلاميه و خصوصيله ترك قادينلرينك استقبالنه :

بزده بر بحران و تردى ايچنده يز . تكامل ايتمه‌دن تردى‌ايديورز . قادينلر بك مقسى بر موقعده بولونيورلر. شرائط حياتيه‌لرى كنديلرينه آغير كليور و بو ثقلتى هركون دها زياده حس ايديورلر . صاچه‌صاپان مودالر ، شيارپقلقلر ، افراطلر ، حتى تفريطلر ، أوروپاده بيله نادر و غريب كوريله‌جك راده‌ده سربستلكلر، قادينلرى عصبيلشديرن و اغضاب ايدن حالات ، الحق ، بووضعيتك ثمره‌سيدر . قادينلرمز ، كرفتار اولدقلرى قيود اجتماعيه نتيجه‌سى اوله‌رق ، نه پايه‌جقلرينى بيلميورلر و بونده بك معذوردرلر . ترك قادينلك جانى صيقيليور . بيك كسور سنه‌لك قواعد ، حالا ، جارى اوله‌ماز .

برطاقم قادينلرمزك آغزلرندن ايشتدم : — بو اسارت الى نهايه دوام ايده‌مز . قان دوكولمه‌دن بو مسئله حل ايديله‌مز ! بيوك بريتانيا سافراجه‌تلرينك اقوال‌درشتانه‌سنى آكديران بو مدهش فكردن قورقدم . آنك ايچون هيئتمزدن رجا ايدرم . دنيا ايله اصلا علاقه‌سى اولميان مقاملر هيچ بر وقت قادين ايشنه مداخله ايتمسونلر . چونكه صلاحيتدار اولميان محافظه‌كار مقاملرك مداخله‌لرى

دهشتلی بر اختلالی ایجاب ایتدیره‌بیلیر . قادین ، أرکك ، سوقاقلرده بوغاز بوغازه کلیرز . بالعکس هیئتمز انقلابی تسهیل ایتملی و مطالب مشروعه‌نك استحصالنده ارباب حقه یاردیم ایتمکی بیلملیدر . الی نهایه محافظه کارلق اولماز . کذلك سریع انقلابکارلق‌ده مقبول و مستحسن دکلدر . مادام که قادینلرمزی قورتاره‌میه‌جغز باری قیزلرمزی سربست و قیود باطله‌دن مجرد بیوده‌لم . هیچ اولمازسه کریه‌لرمز حر یاشاسونلر .

حکومتمزی تربیهٔ نسوان خصوصنده شدیداً مؤاخذه ایده‌جکم . بو خصوصده برخطوه اولسون آتمادق . بوغاز ایچنده آچلمق ایستنیلن بر قیز اعدادی مکتبی بیله نظره اوغرادی . معارف عمومیه ، منحصراً أرکك معارف عمومیه‌سی دکلدر .

قادین انقلابنی تسهیل ایتمیان برفرقهٔ سیاسیه انقلابکار وصفنه کوچ استحقاق کسب ایدر .

أوروپاده‌ده قادین‌ایله أرکك بیننده فرق وار ایسه‌ده بوفرق بزده اولدیغی قدر دکلدر . مع‌التأسف مملکتمزده رجال ایله نسوان بیننده اوچوروملر واردر . بناءً علیه

ملتك تملی چوروکدر . قادینك حائنی اصلاح عائله اصولنی ترصین دیمکدر ، بو ایسه ملتی تقویه‌دن بشقه بر شیء دکلدر.

ظن ایدرم که بزده حریت نسوانه دائر اولان ایلك کتابی بن یازدم . موضوع بحث ایتدیکم زمینك تعقیب ایدلمامسی بنی پك بدبین ، پك مأیوس ایدیور . میدانه چیقاردیغم دیکر مسئله‌لر دها زیاده افکاری قورجالمشدی. نه ایچون قادین مسئله‌سنك اهمال ایدلدیکنی بر درلو آکلایه‌مدم .

قادینلرمزدن ، بو خصوصده ، بر حرکت معتدلهٔ جلادتکارانه بکلرم .

کوریبورلر : أرککلریمز کندیلرینی بیله اونوته‌جق مرتبه‌ده سونمشلر . باری خانم آبلالر کندی کندیلرینك ایشلرینی کورسونلر !

نتیجهٔ عمومیه :

قادینك وضعیت پستی کندیسنی ، عمومیتی اعتباریله ، ساخته و صنعی بر موقعده بولوندیرمشدر . قادین ، علی العاده ، ذوالوجهیندر . اغفال قادینده بر خصلت عمومیه‌در . سوسندن ، دوزکونندن ، آلیغندن طو - تیکزده اقوال و افعالنه وارنجه‌یه قدر برچوق حرکات

و سكناتی کوستریش اوزرینه مبنیدر . زوالی قادینلری بوحاله قویان ، لا شك ، وضعیت اجتماعیه‌وحقوقیه‌سیدر. بو نقطهٔ نظردن قادینلری شدیداً مؤاخذه ایدن فریدریخ نیچه‌نك حقی یوق دکلدر . وضعیت ، تعبیرم معذور کورولسون ، قادینی (قانجیق) ایتمشدر . استقباله قادین‌ده ارکك کبی حیثیتنی ، وقارینی ، حق انقارینی استرداد ایده‌جکندن بو ساخته لك‌ده ، بو قانجیقلق‌ده بالطبع و البته زائل اوله‌جقدر. استقبال‌حقوق‌ووضعیت اعتباریله أرکك ایله قادینك تقربی دیمکدر .

تاریخ استقبال

استقبال صحنه و لوحه‌لری

دنیادن آخرته ، آخرتدن جهان استقباله

— لطیفهٔ ادبیه —

اون طقوزنجی عصر میلادیده طوغدم ، یکرمنجی‌ده ارتحال دار بقا ایتدم .

وفات ایدر ایتمز ، جنـازه‌م ، مراسم معروفه ایله قالدیرلدی . اوکلندن یاتسویه قدر مزارمده تعجیز ایدلدم . وقتاکه اورته‌لق بتون بتون قراردی ، باشمك اوجنده برکورولتی قوپدی . حال و شانلرندن آ کلادم : منکر و نکیر حضرتلری نزدمه کلمشلر . بونلر یك بارد ، یك خشین بر سس ایله بنی استنطاق ایتمك ایسته‌دیلر . زواللیلر قارشیلرنده هپ اویصال ثولولر کورمش اوله ـ جقلرکه معامله‌لری یك‌سرت . اصرار ایتدیلر ، تهدید آمیز بر طور و وضعیت آله‌رق صوردقلری سؤاللره جواب ویرمز ایسه‌م طپوزی قفامه یرلشدیره‌جکلرینی سویلدیلر .

جواباً دیدم که :

— هایدی ، هایدی ، بوراده کیدیکز . سزه ویره جك جوابم یوقدر . اکر طرف صمدانیدن بنی استجواب ایچون کلدیکز ایسه سزه یالکز شونی سویلیه یم : — الله علام الغیوبدر ، سزك وساطتکزله حیاتمك بیلانچوسنی آکلامقدن وارسته در . بنی خوابکاه ابدیده تصدیع ایتمه یکز . زواللی باشمه حواله ایده جککز طوپوزدن ایسه قورقوم یوقدر ، چونکه ، ئولویم . اعصابمده کی سیاله ٔ ألکتریقیه کلیاً سوندیکندن متأثر اولمام . اوغور اوله .

ملکلر بندن قورقدی . فسبحان الله ! دیه مقبره دن اوکندن آیرلدیلر و دوشونه دوشونه کیتدیلر .

او دقیقه یه قدر حقیقة ً ئولو ایدم . ألیمی قیپیردا تمغه مجالم یوقدی . فقط ملائکه نك بنی استجوابه جرأتلری توانمی آرتدیردی . کابوس آرتق زائل اولمشدی . غیرتله کلدم . أللرم ، آیاقلرم ، باشم ایله تابوتمی قیردم . اوزرمده کی طوپراقلری آتدم . مزارلغك اورته سنده تك وتنها ایدم . کفن بردوش اولدیغم حالده یول کوسترمه جك بر مخلوق آرییوردم .

— انسانلر ، أجنیلر ، ملکلر ، زبانیلر ! یاهو !

نره‌ده‌کز صیحه‌سنی چیقاریر چیقارماز قارشیمه علوه بکزه‌ر بر هیولا ویزیلتی یاپارق کلدی و بردن بره بر شکل آدمی آلدی . شو قدر وارکه مادةً طوتوله‌میه‌جق درجه‌ده لطیف ایدی .

— یاهو ! جنتلك ، آخرتك یولی نره‌سیدر ؟ فردوس اعلایه نره‌دن کیدیلیر ؟ لطفاً بکا بر آز رهبرلك ایت دیدم . او غیرمادی انسان منکر و نکیر حضرتیننن پساپورط آلوب آلمدیغمی صوردی . ماجرایی کندیسنه آکلاتدم . کولدی .

— بوکیجه زواللیلر طایاق بیه‌جکلر ، بلکه مأمو - ریتلرندن عزل ایدیلیرلر. هر نه حال ایسه . شو طرفدن کیت. کوردیکك قپویی آچار ایسه‌ك همان آخرته واریر - سك . دیدی . طوغریسنی سویلیه‌یم : دولتمزده اولدیغی کبی دار آخرتمزده‌ده اصلا بر انتظام یوق . قپویی آچدم . جنته طوغری یورودم . ایچ قپولر قاپالی . ألقتریق چینغراغنه طوقوندم . آلدیران یوق . نه‌دن صکره صاری صقاللی ، قیرپیق بیقلی ، ألری قنه‌لی ، جبه‌لی ، علائیه‌لی بر سوخته میدانه چیقدی و ، بلا پروا :

— بون سوار موسیو ! قومان ساوا ؟ دیمسونمی ؟ فنا حالده حدته کلدم .

— عزیزم ، بو نه حال ؟ دیدم . سنی جنته بواب یاپمشلرده سن حیا ایتمه‌دن بکا کافر لغتنده خطاب ایدیورسك. سن ترکجه ، عربجه بیلمیورمیسك؟ قپویی آچ. اقشام اولدی.

سوخته آلدیرمدی . بکا پارس بولوارلری اوزرینه سؤالار ایرادینه باشلادی . تأسفم ، حدتم ، غضبم پك آرتمش ایدی . بکا عادتا بر فرانسز معامله‌سی ایدیوردی. پروتستو ایتدم . و آمرلره شکایت ایده‌جکمی اکیداً بیلدیردم . فضله کورولتی یاپمش اولمایم که بتون سوخته‌لر اطرافه طوپلاندیلر . هویتمی بیلدیردم . دینه اولان خدمتمی آکلاتدم . بندن نماز و اوروج پوصله‌سی ایسته‌دیلر. اوراسی قابا صوفیلر ، تاپخته سوخته‌لر ایله طولمش . کندیلری ، دنیاده ، قیم ، مؤذن ، اسقاطجی ، محله امامی، غسال ، کوشه بوجاق جامعی خطیبی کبی آدملر اولدیغی حالده بنم حال حیاتمده شریعته خدمت ایتدیکمی دور و دراز آکلاتدم . زوالیلر آکلامق قابایتندن بتون بتون محروم اولمایکه پوصله ، تذکره ، پساپورط و بیلتدن بشقه برشیٔ بیلمیورلر . آمرلری کورمك ایسته‌دم . اویویور دیدیلر. اویله ایسه موقتاً جنته قبول ایدلمه‌می وکون طوغار طوغماز روضات جنانده حصه‌م اولدیغنی اثبات ایده‌جکمی سویلدم . فردوس اعلا مدیر معاوننك رخصت مخصوصه‌سی ایله ،

چوق شکر ، ایچری یه کوچ حال ایله کیره بیلدم . قپونك یانندہ بکا بر اوطه کوستردیلر . دنیاده اولدیغی کبی آخرتده اویقوم قاچدی . پنجره یی آچدم ، اطرافه باقینیوردم . مکرسه تام جهنمك قارشیسنده ایمشم . شایان دقت بر منظره . او کون ، دنیادن ، یکرمی بش قدر آخر زمان خانمی آخرته کلمش . بونلر او بیلدیککز غریب قیافتلرده ، بك اوغلی جادهسنده ، بر آشاغی بر یوقاری طولاشان ترك خانملرندن ایمش . البسه لری معلوم . دهقولته چارشاف . آژور دون . کذاب ایله بویانمش صاچلر . رسام فورچهسیله دوزلمش یناقلر . وقس علیه البواقی... بو شیق خانملری بر جهنم کلهجیسی بر بر ، باجاقلرندن طوتوب اسفل سافلینه فیرلاتیوردی . آشاغیده قطران قزغانلری قاینیور . کوچك خانملرك چانطهلری ، مانشونلری ، بو آلری یوارلهرق کندیلری عجیب صیحهلرله غیا قویوسنه آتیلیورلردی . بونلرله برابر اون اوچ قدر آقسرای بکی ده برلکده جهنمه القا ایدلمکده ایدی . درین اوچورو ملردن قادین و أرکککلرك سقوطی اثناسنده بونلرك بربرینه أل ایله کوندردکلری بوسه لری کوردکجه بك اوغلنك قویتو سوقاقلرینی بلا اختیار درخاطر ایتدم .

اوطه‌مك دیوارلرنی ، بالطبع محلبیدن ایدی . شو دیوارلر هپ محلی اوله‌جغنه برآزده طاؤق کوکسندن یاپیلسه ایی اولور ، کبی بر فکر هر نصلسه ذهنمدن کچدی. درحال دیوارلر ، قپولر ، پنجره‌لر طاؤق کوکسنه انقلاب ایتدی .

جنت خدمه‌سی قابا صوفی خواجه بوزونتیلرندن مرکب اولدیغی ایچون او کوزلم دائره‌لری هپ حاجی‌یاغی ایله قوقوتمشلر . عجبا بونك یرینه برآز قولونیا رایحه‌سی قائم اولسه ! دیدم . آن واحده‌ده حاجی یاغنك او آغیر « غوخو » سی زائل اولدی و اك ایی انکلیز مارقه‌لی « او دو قولونی » سلسبیلاری نایاغارایه رشك آور اوله‌جق درجه‌ده اطرافده یاغمغه و آقمغه باشلادی .

صباحلین معاملهٔ قیدیه‌نك نه صورتله اوله‌بیله‌جکنی صوردم . مکرسه علم وخبرلری آله‌دن کلثم . ایشم‌فنا . اوزون دیوانخانه‌لرده مأیوس‌مأیوس طولاشیر ایکن حاجی ننه‌مه تصادف ایله دردمی کندیسنه آکلاتدم .

ـ مراق ایتمه اوغلم ! دیدی . قارت دو ویزیتنك اوزرینه بر توصیه یازوب خدمه‌دن بری ایله نفوس قلمنه کوندردی . ایشم بر دقیقه‌ده اولوب بیتدی . آرتق هر حقوقه مالك جنت سکنه‌سندن ایدم .

جنت پك فنا دكل اما دنیایه چوق بكزیور. اورادهده انتظام یوق . واقعا انسانك هر آرزو ایتدیكی درحال حصول بولیور . باكاشلق ایله دماغدن بر فكر كچمسون! همان حاصل اولیور . مثلا اطعمهٔ نفیسه عقلمه كلدی . آن واحدده سفره‌لر اوكه قورولدی . بر ، ایكی ، بش دفعه بوندن متلذذ اولدم. فقط یكنسقلق ، مونوتونی دكل بنم ، باالجمله جنت اهلنك جانه ایشلیور . بلا سعی وعمل بر شیئه مالك اولمق و خصوصیله برآدم هر نه آرزو ایدرسه آنی درحال ألده ایتمك قدر فنا بر شیٔ اولهماز. جوارمزده ، هربرمز ایچون بیكلرجه حور وغلمان‌وار. بری برندن كوزل ، فقط هیهات! بونلرك كثرت ومبذولیتی لذت و اهمیتلرینی تنقیص ایدیور . برده بونلر قاباق طادی وبرهجك قدر چوق . او رادهده كه الك صیجاق مملكتلرده طوغوب ثولنلر بیله آرتق كندیلرینه رغبت ایتمیورلر .

جنت هپ دنیا آدملری ایله طولو اولدیغی ایچون اداره‌سزلك ایچنده . بر قاچ مكمل لایحه تنظیم ایدوب فرقهٔ ممتازه‌نك و وكلانك نظردقتنی جلب ایتدم . ورق‌مهر و وفایی كیم اوقور كیم دیكلر ؟ یالكز (تاریخ تمدنیات اخرویه) نام اثرم خیلی رغبت بولدی . فقط عجبا

محتویاتی ایله عمل ایدن اولدیمی ؟ نه کزه‌ر . هپ عینی بیزانتین قفاسی . دیورلرکه بولغار و انکلیز و سائر کافر جنتلرنده انتظام زیاده‌جه ایمش . وقتم اولدیغندن ملل سائره‌نك جناتنی کزه‌مدم . بونلرك ایچنده پك کوزللری اوله‌جق . جنتك مکمل بر جغرافیا و بر اطلاسنه مالکم . بر یوزنده‌ایکن قطب جوارلرینه کیتمش ایدم . سپیچه‌رغك منظره‌سی حالا خاطرمده‌در . لاپون جنتی پك صیجاق ایمش . اوراده بالطبع لاپونیاده اولدیغی کبی قحطلق اولدیغندن هر لاپون کونده بش دسته موم ، بر بیکلك بالق یاغی بیوب ایچه‌جك درجه‌ده بخنیار ایمش .

بزم جنت فرحفزا . مع مافیه جان‌ده‌خیلی صیقیلیور . غریب بر حالتدن بحث ایده‌یم . جنتده ئولوم اولمامسی انسانی فوق‌العاده تعذیب ایدیور . کونلر ، سنه‌لر ، عصرلر کچیور بر نتیجه حاصل اولمیور . جنت عصبی خرجی دکل . بوکیبلر ایچون ریاض‌الجنان عادتا جهنمدر .

انضباط پك آز . اصول ایله جهنمدن جنته کچنلر غایت چوق . نفوس دفترلری برباد . برچوقلری اهتدا ایتمش ، جنته کیرمش ، حتی حفظه چالشمش و موفق‌ده اولمش‌ده کاتب افندی حالا زوالینك اسمنی تبدیل ایله جریدهٔ نفوسه‌قیدایده‌مامش . مثلا بر بولغار توبه واستغفار

ایدرك دینه خدمت ایتمش ، حفظ جمعیتی‌ده اولمش: حالا کندیسنه حافظ استویان افندی دیورلر !

برکون جانم فوق‌العاده صیقلمش ایدی . مأذونیته حقم اولهبیلیردی . مأموریتی بولوب دنیایه صله ایتمکلکمه اذن ایسته‌دم . بر آز انتظاردن صکره نائل امل اولدم . جسدمی ایسته‌دم . تفسخ ایتدیکندن ویرمه‌دیلر . مع مافیه انباردن بر دیکرینی تدارکله بکا اعاده ایتدیلر . دنیانی خیلی مدتدن بری اونوتدیغمدن هر حالده بر رهبره احتیاجم واردی . برینك رؤیاسنه کیردم و موافقتنی استحصال ایدرك آخرتك بیوك‌قپوسنی آچوب طوغریجه دنیایه کیتدم .

*
* *

بر یوزنده رهبرم بنی حسن قبول ایتدی . قیافتنی بر آز عجیب کوردم . البسه‌سی قان قان اوینایان قادینلرك مایوسی کبی أتنه یاپیشیق ایدی . قاشلرینه ، کیرپیکلرینه وارنجه‌یه قدر بتون قیللری قیرقیق و تراش ایدلمش بولونیوردی . وجود بك اینجه‌لمش ، صوك درجه نازینلشمش ، بونکله برابر فوق‌العاده‌قوتلی ، عادتا چلیك کبی ایدی . کوزلرك رنکی ، ضیاسی بیلدکلرمدن زیاده

ایدی . بن تولدکدن صکره ، آ کلاشیلان ، زکاده توسع ایتمش ، مادهٔ سنجابیه چوغالمش . اعصاب نائل تکامل اولمش. آدمك قارشیسنده کندیمی برآز فضله‌غبی بولدم. بزه نسبتله قبل‌التاریخ یاشایان بین‌الناس والنسناس مخلوقات هر نه ایدی ایسه ، بن‌ده آ کا نسبتله او موقعده ایدم . معلوم‌یا ! عموماً بولتیقه خسته‌لغیله مصابز . او کونلرده فرانسوا ـ ژوزفك وفاتیله آوسـتریانك آله‌جغی وضعیتی دوشونیوردم . رهبرمه صوردم :

ـــ آوستریا ـ مجارستان ایشلری نه حالده ؟

ـــ آوستریا ـ مجارستانمی ؟

ـــ اوت !

ـــ مع‌التأسف بن‌تاریخ شناس دکلم . بودولت آثور حکومتندن اولمی ، صکره‌می کلدی ؟ عفو ایدرسکز . ملت اسملری ، تاریخده ، او قدر چوق‌که عقلده‌قالمیور. اوت ! آوستریا ، بینوه ، روما ، فنیکه ، فرانسه ، حتی انکلتره کبی برطاقم ملتلر وارمش . ایسته‌ر ایسه‌کز موزه‌یه کیدملم .

عادتا اورکدم . بن یر یوزنده حفیدمی بوله‌جغم‌ظن ایدیوردم . مکرسه یوز اللی ایکنجی عصر میلادی‌یه کلمشم.

رفیق و رهبرم بکا دنیایی کوسترمك ایسته‌دی . خط ـ حرکتمزی چیزدك . بکا ایکی کون قدر رهبرلك ایده‌بیله‌جکدی . اول باول دنیانك اك جسیم شهری اولان آوسترالیاده کائن (فیوچاسیتی) ده بر یمك یه‌جکدك . بولوندیغمز قولتوغك اوستنده‌کی دوکمه‌یه طوقوندق . چاتی‌یه چیقدق . اوراده سدیا کبی برکوزلی اوفق بر عربه‌یه بیندك . ایچنده بولندیغمز کردونه تموجات اثیریه ایله بزی لمحهٔ بصرده أوروپادن آوسترالیایه نقل ایتدی. مع التأسف منظره‌لری ، اوقیانوسلری کوره‌مدم . بر آن ایچنده بیکارجه کیلومترولق مساحه‌قطع ایتدك. (فیوچاسیتی) بخار ماکنه‌سی کبی بر شیئ . کویا بر ساعتك چرخلری ایچنده ایمشم کبی صاغمده ، صولمده ، باشمك اوستنده هپ بر حرکت ، بر جریان ، بر دوران حس ایدیوردم . انسانلر صانکه قورولمش زنبرك مثللو ایشلیورلر . نفسم طوتیلورکبی اولدی . هوا آله‌جق بر بوقی‌ایدیدم . بر دامه چیقدق . اورایه دیوار یرینه اون، اون‌بش مترو قطرنده دوربین و پرتوسوزلر قویمشلر . اك اوزاق ، ارضلك کرویتی مانع اولمیه‌جق یرلری بیله بو سایه‌ده کوریبورز . بر غارصون آغزیمزه بر مارپوچ صوقوشدیردی . بونك اوجی درحال معده‌مزه قدر کیردی .

آغزیمز ، دیشلرمز ، چکه‌مز اصلا یورولمه‌دن مواد آزوتیه‌خلاصه‌سی وجودمزه‌داخل اولدی . (قونت‌غوت) ایله‌ده دیلزك اوزرینه بر داماله مایع آقتدی . ذائقه‌مزه بیوك بر لذت کلدی . هوا صیجاقجه ایدی . حرارتدن شکایت ایتدم . — افندم ! بورالری ، نه قدر اولسه صیجاقدر . ایسته‌ر ایسه‌کز قطب‌شمالی‌یه کیدهلم ، یاخود ، اکر بیلمیور ایسه‌کز اوقیانوس کبیرك آلتنده بك نفیس غازینولر یاپیلدی . بتون دکز مخلوقاتنی کورورز . جوابنی آلدم . بنه تموجات آنیهٔ اثیریه ایله ۹۰ درجه قطب نقطه‌سنه چیقدق . آیلر ، مورسلر ، فوقلر هپ اطرافمزده طولاشیوردی . قطبده عصبیلره مخصوص مکمل بر سانا توریوم یاپیلمش . اوراده جداً هوا وار ویا هر نصلسه قالمش . هرکس ، استقبالده ، صنعی مولدالحموضه نارکیله‌سی ایله ، بزلرك سابقا سیغاره ایچدیکی کبی ، تنفس ایدیور . فقط بو نارکیله‌یه قطبده حاجت یوق . کندمی حال حیاتده ظن ایتدم و ممنون اولدم . قطبده باغچه‌لر و پارقلر چاتیلرده ، شهرلرك فوقنده‌دکل . قمر اوقیانوس‌ده بك لطیف . یالکز اورالرده‌ده فابریقه‌لر ، ترسانه‌لر ، شهرلر چوقجه اولدیغندن هر نقطه‌ده منظره کوزل‌دکلدر . یوزنجی عصردن صکره کرهٔ ارضده نفوس زیاده‌لشمش .

أمپریالیزم پولتیقه‌سی طرفدارلری قمری و مریخی مستعمره اتخاذ ایتمك ایسته‌مشلر ایسه‌ده کرویون فرقه‌سی اوقیانوسلرك فتحنی ترویج ایتمشلر . بناءً علیه ، شمدی ، قطبلر آره‌سنده‌کی بحر محیطلرك دیبی کاملاً اعمار ایدلمش . قوتلی ماکنه‌لر دکز صویندن مولدالحموضه‌یی تفریق ایدوب اورالر سکنه‌سنك عروقنه ویریور . قره‌لرده‌کی مساکن دها بهالی ، دکزلرده‌کی أولر بالنسبه اوجوز . کذلك اوقیانوسلرك و بیوك ، کوچك دکزلرك اوستی‌ده مسکون .

یکرمی ایکنجی عصردن اعتباراً دولتلره پایدوس دیمشلر . یکرمی بشنجی عصرده اختلاطلر زیاده‌لشمش و لسانلرده بوسایه‌ده توحید ایدلمش. یکرمی یدنجی عصرده قادین أرکك فرقی قالمامش . آنك ایچون بوکون بر آدمه أرککمیسك ، قادینمیسك دیه صوریلیور . پك اسکی زمانلردن بری عائله و ازدواج اورته‌دن قالقمش . فقط قادینلر ایچون ، سابقا أرککلرك مکلفیت عسکریه‌سی کبی، مکلفیت تولیدیه وار . حکومت دنیانك هر یرنده بر واشتراك اساسی اوزرینه مستند . اطبا اعصاب و دماغی کوزلجه تداوی ایتمشلر و بونك اوزرندن عصرلرده کچمش بناءً علیه انسانلر جرم و جنایت ایشله‌میورلر . فنون

حسابسز مواد غذائیه استحضار ایتدیکندن فقر وضر ـ
ورتده یوق . بتون قوای طبیعیه استعمال ایدیلیور .
اثیر قوتی هر شیئی تحریك ایدیور . وجود آدمینك
تردیسنه قارشی دوالر بولونمش . امراضك بر بیوك قسمی
قالقمش . برچوجوق طوغار طوغماز وجودینه برچوق
ایکنه‌لر صوقوب آنی بر طاقم علله قارشی آشیلیورلر .
تلغراف ، تله‌فون ، پوسته .... بونلرك جمله‌سی قالقمش ،
چونکه ، آن واحده بر قطب شمالی ساکننك قطب
جنوبی یه کیتمسی قابل . باره و سرمایه دها یکرمی برنجی
عصرده الغا ایدلمش . خط استوا دارالفنونه کیتدك .
صنعی بر روز کار چاد حوالیسنی طوکدیرمه قوطوسنه
چویریبور . ایکنجی صنفده بیك بشیوز قدر شاکرد
درس صالونده یاتاقلرنده یاتیورلردی . تاریخ درسنده
ایدیلر . قارشیده یوز اللی مترو تربیعنده‌کی دیوار اوزرنده
وقایع تاریخیه جریان ایدیوردی ... حادثات بویله‌جه
کورونکدن صکره تاریخك روحیات قسمنه کچلدی .
پروفسور کمال بلاغتله درسی تقریر ایتدی . معلمك
وضعنه ، ایراد مقال ایدرکن آلدیغی طوره بایلدم .
مکرسه سینه‌ما ـ فوطو ـ تله ـ فونو ـ ویئوغراف

آلتی ایله محترم معلم حضرتلری عینی زمانده بتون دنیا دارالفنونلرینه درسنی ویریورمش .

انسانلرك عمری اوزامامش فقط طوغمق کلفتنی اختیار ایدنلر ، بهمه حال یاشیورلر ، خسته‌لقلره قارشی ازلدن سیغورطه ایدلمشلردر. سکسان، سکسان بش سنه‌ده بر آدملر بزدن یکرمی بش قات فضله یاشیورلر . مسافه‌لر اورتەدن قالقمش. هر شیئك چاره‌سی ، هر دردك دواسی بولونمش . اخلاقسزلق وارمی ؟ کئول پك زیاده تخریبات اجرا ایدیورمی ؟ دیدم . رهبرم بوکا جواب ویرمدی . چونکه پك او قدر ارباب دانشدن دکلدی و بر صنعتکار اولدیغندن بو کلمه‌لرك معنالرینی بیلمیوردی . فقط دار - الفنونده برینه صوردی . او آدم دوقتور نامزدی ایمش بزه دیدیکه : — پسیقولوژی ایجادات و اختراعاتندن اول ، فی‌الواقع ، اخلاقسزلق دنیان بر روحی خسته‌لق وارمش . فقط بوندن یوز اوتوز عصر اول روح آکلا- شلمش ، تشریح ایدلمش ، کذلك فن تداوی روح‌ده ایلریلدیکندن بو کبی آلام اورتەدن قالقمش . کذلك ، قرون متقدمه‌ده ، انسانلرك جملهٔ عصبیه‌لری حال اجتماعیلر- ندن متأثر اولوب کئول کبی زهرلره تنویم ایدلمکه محتاج اولورمش . فقط یوز یکرمی ایکی عصر اول اعصابی

تصفیه چاره‌سی بولونمش . جملهٔ عصبیه ، او وقتلر تنبیه ایدیلهرك اصلاح اولونمش . ایشته آنك ایچون بیکلرجه سنه‌دن بری کئول قوللانیلمیور . اسکیدن معده ، باغرصاق دنیلن کوچك شیلر یك بیوك ایمش . انسانلر اصل مغدی جواهری براقوب طویمق ایچون یك بیوك مقداردہ خام شیلر یوتارلر ایمش . بونك ایچون سوق ضرورتله کندیلرنده بر آبور جوبور کوفه‌سی مقامنده معده بولونورمش . شمدی ، بدن انسانیده بونك آنجق بر ایزی قالمشدر . قبل‌التاریخ عصرلرده انسانلرك آیاقلرنده ، أللرنده اولدیغی کبی اوزون پارماقلر بولونیورمش ، بالاخره ، نوع بشر مدنیته داخل اولدیغی زمان بو آیاق پارمقلری یك کوچولمش . ایشته شمدیکی معده‌لرمزده آنك کبیدر . حامل اولدیغمز اوفق معده او تاریخی بیوك معده‌نك ایزیدر .

بنم مفکرهم بو قدر چوق فکری استیعاب ایده‌میه‌جك مرتبه‌ده قابا و کوچك ایدی . حالبوکه یوز کسور عصردن بری دماغ بشر بیومش ، حجیرات زیاده‌لشمش . وظیفهٔ دماغ تزاید ایتدیکندن ذات‌دماغده توسع ایتمش .

خلاصه عالم ما کنه‌کی بر شیٔ اولمش . سس صدا یوق ، بو عظیم فابریقه ایشلیور . طوغریسی « استقبال » شایان حیرت . بزم کی ماضیونی قورقوتیور ، اورکوتیور ،

أشك وضعيتنده قالوب محجوب اولیورز . فقط حقیقتی ایسته‌رمیسکز؟ بن بو آنیٔ ولهزادن ممنون اولدم. بو عالم استقبالی جانه یقین بوله‌مدم . کوزلك دیه یاد اولونان بر شیٔ واردی . بو حسن دنیلن مفهوم برچوق شکلده تجلی ایدردی . طاغلرده ، دکزلرده ، دره‌لرده بر کوزلك واردی . شمدی ارضك سطحی کورولمیورکه ملاحتی آکلاشیلسون . قادینلرده ، بنات لطیفهٔ حواده برصباحت موجوددی . شمدی أرکك وقادین طائفه‌سی برلشدیکندن قادینلق و بناءً علیه آنك ضمننده مندمج ظرافت‌ده یوق اولمش . ایواه ! بدیع افلاس ایتمش ، حسن ئولمش ، جهان بر کرات جدولنه تقلب ایدرك شعریتندن محروم اولمش. عالم بیوك بردار الصناعه ، ایچنده‌کی انسانلرده صانکه ماکنه‌لك ذی روح وذی حیات چرخلری . ایشته او قدر ! شعردن خبریکز وارمی ؟ دیدم. اوت! دیدیلر وبکا بزم عصرلرمزك تاریخنی اوقودیلر.

امان ! ای ملك الموت ، ای عزرائیل خلاصکار یتیش ! بنی احیا ایت . [*]

---

[*] ترقیات و جریان تاریخینك تکامله دکل، تردیه منتهی اولوب جنس بشرك ، مدنیتك، سونه‌جکی، توکنه‌جکی حقنده‌ده بر (فانته‌زی) قلمه آله‌رق بو مقاله‌یه ربط ایتمکی قورمش ایدك. فقط اوقونان‌ماصال خیالی برآز أکلندیره‌جکندن بردیکر فقره ایله آنك انکسارینه بادی اولق ایسته‌مدك .

فهرس

صحيفه

۳ فتح كلام

۵ تاريخ استقبال

۱۵ اخلاق و استقبالی

۳۰ مسئلهٔ اجتماعيه

۳۱ پروفهسور لودويغ بوخنه‌رك اجمال افكار اجتماعيه‌سی

۴۵ دوقتور ماقس نورداؤك « اكاذيب عقديه » سنده مندرج « كذب اقتصادی » مبحثنك خلاصه‌سی

۷۳ فرانسز انجمن دانشی اعضاسندن موسيو اميل فاگهنك « ۱۹۰۷ ده سوسياليزم » نام اثرينك نتائجی

۸۶ دوقتور كوستاو لوبونك خلاصهٔ آرای اجتماعيه‌سی

۹۰ نقطهٔ نظرمز

۹۹ مسئلهٔ يهود ـ آنتی سه‌ميتيزم

۱۰۹ آنارشيزم ـ حكومتسزلك مسلك فلسفيه‌سی

۱۲۸ سياستك استقبالی

۱۳۹ قادينك استقبالی

۱۴۸ لطيفهٔ ادبيه

کلیات جلال نوری

کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول

أوروپا و خرستیان حقوق دولنه قارشی یازیلان بو اثر کرك یکیدکی و کرك احتوا ایتدیکی مباحث ایله جداً شایان نظردر . قارئلرك ، مؤلفك بو اثرینه عطف اهمیت ایتمه‌سی لازمکلیر . اثر ، یالکز ترکیاده دکل ، بتون عالم اسلامجه بو وادیده یازیلاجق آثارك برنجیسیدر . فی ٥ غروشدر .

شمال خاطره‌لری

ممالك شمالیه‌نك حیرت افزا ترقیاتنك رأی‌العین مشاهده‌سیله یازیلان بو قیمتدار سیاحتنامه قارئین عثمانیه‌جه حسن تلقی ایدلدیکندن نسخ مطبوعه‌سی قالمامشدر . جلال نوری بك افندینك سیاحتنامهٔ مذکورك ایکنجی دفعه طبعنه مساعده ایده‌جکلرینی بالعموم قارئین کرامه برابر امید ایتمکده‌یز . فی ٥ غروش ایدی .

تاریخ تدنیّات عثمانیّه
و
مقدّرات تاریخیّه

جلال نوری بك افندینك بك موشكافانه یازلمش بر اثریدر . انحطاطمزك اسباب و سوائقی بحق تشریح ایدن بو اثر قارئین كرامزجه مظهر تقدیرات اولمشدر. اثرك بر قاچ بیك دانه باصیلان برنجی طبعی ایكی اوچ هفته ظرفنده كاملاً توكندیكندن ، غیرت ونفاستیله قارئلرینك ممنونیتنی قازانمش اولان « یكی عثمانلی مطبعه وكتبخانه سی » اثر مذكوری ایكنجی دفعه و كمال اعتنا ایله تكرار طبع ایتمشدر. مملكتمزك انتباه فكریسی نامنه شایان شكراندركه مؤلفك بو جلد قیمتداری محترم قارئلرمز طرفندن دائما آرانمقده‌در .

بیوك بر جلد تشكیل ایدن بو اثر شیمدیكی حالده ۱۵ غروشه صاتیلمقده‌در . مجلدی ۱۷ بچق غروشدر

قادینلرمز

موضوعنك ظرافت و قیمتی قدر لطیف و قیمتدار بر اثر مهمدر. جلال نوری‌بك افندی بو اثرنده جنس مظلوم نسانك اضطراباتنی کمال بلاغت وجلادتله ایضاح ایتمش و مسئلهٔ نسائیه‌نك حلی ایچین پك بیوك تدابیر اشفائیه کوسترمشدر. منور قارئلرمزك، بالخاصه محترم قارئه‌لرمزك نظر اهمیتنی جلبه مسارعت ایدرز.

فی ۷ بچق غروش مجلدی ۱۰ غروشدر

اتحاد اسلام

سزه: «اتحاد اسلام نه‌در؟..» سؤالی ایراد ایدلسه نه جواب ویریرسکز؟.. عفو ایدرسکز اما، بو مسئله‌یی وضوحله تعریفه کندیکزده اقتدار کوره‌مزسکز. بونده معذورسکز. چونکه بز بو ترکیبی یکی دویویورز. بونك اوزرینه شیمدی‌یه‌قدر کوزل و وثیقوی بر اثر یازلمادی‌که فکرمز بو مسئله حقنده لایقیله

تنویر ایتسین .

فقط جلال نوری بك افندی بو مسئله‌یی ده بر لسان ساده ایله یازمقده ذاتلرینه مخصوص بر اقتدار علمی و ادبی ابراز ایتمشلردر . اثری بالعموم مسلمانلره ، بالخاصه « اتحاد اسلام » دن بك معکوس معنالر چیقاران غیر مسلم وطنداشلرمزه توصیه ایدرز .

اثر بیوکدر ، نفیسدر ، بونکله برابر ۱۲ بچق غروشه مقابل صاتیلیور . مجلدی ۱۵ غروشدر

حوائج قانونیه‌مز

مجله مسئله‌سنك قطعیاً صورت حلنی کوسترمن بو اثر بر چوق مناقشات قانونیه‌یی احتوا ایدر . مثلا : خاندان سلطنت قانونی ، مأمورین قانونی ، اوقاف قانونی الخ.. کبی. بو اثرك محافل عالیه‌ده ایقاع ایتدیکی تأثیرات او قادار مهمدرکه عدلیه نظارتی مجله ایچین بر قومیسیون تشکیل ایتدی . خاندان سلطنت سنیه ارکان عظامی ایچین ده سرای همایون جناب ملوکانه‌ده بر هیئت تشکل ایتمشدر .

اثری بالخاصه ارباب علم وطلبهٔ حقوقه توصیه ایدیکز!..

فی ۵ غروشدر

قطب مصاحبه‌لری

مصالی سورمیسکز ؟ . . بالطبع ! . . فقط جلال نوری بك افندینك بوسیاحتنامه‌سنده اسکی مصاللرده‌کی کبی جنلر ، پریلر یوق . یالکز دلبر سیمالر ، طاتلی محاوره‌لر ، پر رقت مضمونلر وار ! . . کیجه‌لرك اوزون اولدیغی بو موسمده سزی اکلندیره‌جك بر کتاب . فقط اثر ، سزك جدیتکزه خلل کتیره‌جك درجه‌ده شطحیاتله مملو دکلدر . سز ایسترسه‌کز کتابده آلمانیانك ، اسوچ نوروچ‌لك ، رومانیانك ترقیات سریعه‌سنی کوره بیلیرسکز . بالخاصه ممالك مذکوره ایله مملکتمزك مقایسه‌سی پك آجیقلیدر . فی ٥ غروشدر

تاریخ استقبال

مسائل فلکیه

تاریخ استقبالی یازمق قولای دکلدر . فقط بونی بیلمك ایچین متفائل اولمق اقتضا ایتمز . علم و عرفان ،

وسعت ذکا و محاکمه تاریخ مذکورك کشفی ایچین کافی و وافیدر.
ایشته جلال نوری بك افندی استقبالك تاریخنی یازدی.

اثرك « مسائل فکریه » قسمی فلسفه‌نك ، ادیانك ، بالخاصه اسلامیتك استقبالیله کلامك تجدید و تعدیلی ، موسیقی ، شعر ، صنعت کبی بدایع بشریه‌نك کشف آتیسنه حصر ایدلمشدر. بالعموم قارئین منوره‌یه‌وبالخاصه طلبهٔ علوم افندیلره توصیه ایدرز. فی ٥ غروشدر

تاریخ استقبال

مسائل سیاسیه

اوچ جلد اوزرینه یازیلان تاریخ مذکورك ایکنجی جلدی ، دولتمزك ، ملتمزك ، ترکلکك ایضاح استقبالنه حصر ایدلمشدر. بو اثرده مملکتمزك فرقهٔ ممتازه‌سی اولان اتحاد و ترقی فرقه‌سی خلوص نیت دائره‌سنده تنقید ایدیلهرك بوندن صکره‌ده أوروپا دولتلرینك مملکتمزده‌کی رقابتلری تفصیل اولونمشدر. یونانستانه عائد اولان فصللر جداً کوزلدر. عربلرك ، ارمنیلرك آتیلری‌ده بر تفصیل یازلمشدر. فی ٥ غروشدر

اتحاد وترقی قونغره‌سنه مخطره

۱۳۲۷ سنه‌سنده سلانیك قونغره‌سنده توزیع اولنان مخطره اولوب مصائب حاضره دها او زمانلر کورلمش و بو بابده نظر دقتی جلب ایدلمشدر. فی ۲ غروشدر

جلال نوری بکك آثار فرانسویه‌سی :

غروش

۱۵ قوشمار ؟

۱۰ اترك أرمنیجه‌سی

۲ تألیه ایدیلمش ابلیس

۱ بر سنه حریت

۲ حقوق عامه و اسلام

۰۰ مسائل اجتماعیه (قالمامشدر)

تاریخ استقبال مناسبتیله

جلال نوری بك

حیدر کمال بك افندینکدر . مملکتمزده مهم بر کلیات وجوده کتیره‌رك جلال نوری بکك آثارینی کمال بیطرفی ایله تنقید ایدن بو کتاب آنجق ۱ غروشه صاتیلمقده‌در.

والده‌م

نه عریبدر ! بر داهی برحیات اولدقجه قدری آ کلاشیلمیور. هر ملتك و هر زمانك اك بیوك شاعرلرندن هیچ آشاغی اولمیان عبدالحق حامد بكك قدرینی اولوالالباب افندیلرمز تجیل ایده‌مدکلری کبی غزته‌لرده کندیسنك صوك اثر نفیس بدیعی اولان (والده‌م)ی برسطرله اولسون قارئلرینه بیلدیرمدیلر . بز بو قدر نادانئ غلیظه قارشی پروتستو ایله ملتی ایقاظ و أوروپاده اولسه بیوك بر حرکت ادبیه‌یی انتاج ایده‌جك اولان بلند و محویتکار رئیس جمهور ادبامزك بو اثر بلیغی قارئلرمزه تقدیم ایدرز.

فی ٥ غروشدر .

بالادن برسس

بوده میر مشار الیهك بر اثر منظومی درکه جلال نوری بكك بر مقدمه‌سیله نفیس صورتده طبع ایدلمشدر.

فی ٢ غروشدر .

افهام جریده‌سی اداره‌خانه‌سی طرفندن مقدما نشر اولنان آتیده‌کی آثار معتبره دخی کتبخانه‌ـ مزده فروخت ایدلمکده‌در :

بارہ	غروش		محرری
٠٠	٤	آلمانیا و اسلام	داویس تریج
٢٠	١	خط سلطنت (بغداد دمیریولی)	دوقتور پول‌روباخ
٢٠	٦	خسته‌نك باشی اوجنده (قرق‌کون محاربه)	استفان لوزان
٢٠	٢	مختصر تورك ایلی	پیه‌ر لوتی
٠٠	٦	شرقده آلمانیا (حربدن صوکره)	دوقتور یه‌ق

طشره‌دن سپارش وقوعنده بش غروشده بر غروش نسبتنده پوسته اجرتی علاوه ایدلمليدر .

کتبخانه‌مزده کلیتله بولنان آثار سائره‌دن

بعضیلری :

پاره	غروش		محرری
	٥	الحان وطن	فائق عالی بك
٢٠	٧	فانی تسلیلر	»
	٢	مدحت پاشا	»
	٥	ارمنی ادبیات نمونه‌لری	س. سیره‌نس اقندی
٢٠	٣	عثمانلی ایمپراطورلغنك تاریخ تدنیمی	»
	٥	تشبث شخصی (ملی رومان)	طاهر المولوی بك
	٥	نظم واشکال نظم ١–٢	»
٢٠	١	تاریخ اسلام صحائفندن	»
	٣	عالم لطیفك موجودیتی یاخود مانیاتیزم واسپریتیزمك ماهیتی	اسماعیل فتحی بك
	٤	حیات ابدی یاخود فلسفهٔ ازدواج	»
٢٠	١	قلب ملکوت (عبیداه سمرقندیدن مترجم)	»
	٢	حکومت بشر یاخود عرفان وکمال	»

بارہ غروش			محرری
۲۰	۱۲	قافقاس تاریخی	مدت عزت بك
	۷	أوریقالرم (قافقاس تاریخی ذیلی) ۱-۲	»
	۳	چرکس القباسی	دوقتور یحیی حالوق ومحمد علی بکلر
	٤	چفتلك رهبری-تقویم زراعت	مسعود رمزی
۲۰	۲	منهاج حکمت اداره	عبدالغنی سنی بك
	٥	یمن یولنده (مصور)	»
	۸	تاریخ مدنیت (قرون وسطی)	»
	۱۰	» (» اخیره)	»
۲۰	۱	ملال تاریخی ۱۳۲۹	حسین حقی بك
۲۰	۱	انتباه	»
	٥	پایتختمزی نصل تهدید ایتدیلر	»
۲۰	۰	بوش حریف (Beau Chérif)	»
	۱	اقوام السیر (اعتقادات باطله یه) جواب	یوسف سعاد افندی
	۲	صوك جواب (اقوام - السیره جواب)	قلیچ زاده حقی بك

خاتم الانبیا

فقه و عقائدك لزوم اصطفاسی مسئله‌لرینی میدانه قویمقله عالم اسلامده بیوك بر تجدد و تکامله قهو آچان جلال نوری بك (خاتم‌الانبیا) عنوانیله بر اثر یازمشدر . خرافات پرستان شرق و غرضکاران غربه قارشی موقع تاریخیٔ احدیی مدافعه‌ایدن بوکتاب ، نوعیتنده یکتا ، پسیقولوژیق بر اثر معظمدر .

شرقده بویله درین بر اثر تاریخی یازیله‌مدیغی کبی اوروپاده بیله ، سائر زمینلرده بو قدر عالمانه ، روح‌شناسانه بر تاریخ پك آز یازلمشدر . عن‌قریب بو شاه اثری تمثیل‌ایده‌جکمزدن طولایی مطبعه‌مز اعلان بختیاری ایدر .

یکی عثمانلی مطبعه وکتبخانه‌سی